ጤና ሚኒስቴር - ኢትዮጵያ
MINISTRY OF HEALTH - ETHIOPIA

የዜጎች ጤና ለሃገር ብልጽግና!
HEALTHER CITIZENS FOR PROSPEROUS NATION

ፅንስ የማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ

የተግባር መመሪያ

አዲስ አበባ
ታህሳስ 2013

ጤና ሚኒስቴር - ኢትዮጵያ
MINISTRY OF HEALTH-ETHIOPIA

የዜጎች ጤና ለሃገር ብልጽግና!
HEALTHIER CITIZENS FOR PROSPEROUS NATION!

ፅንስ የማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ

የተግባር መመሪያ

አዲስ አበባ

ታህሳስ 2013

ማውጫ

የሥልጠናው መመሪያ 4

የሥልጠናው መመሪያ ተጠቃሚዎች 4

የሥልጠናው መመሪያ ይዘት 5

የተሳታፊዎች ምልመላ 5

ለፅንስ ማቋረጥ የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥና እሴቶችን የማጥራት ሥልጠና

በተጨማሪ የሚካተቱ ርዕሰ ጉዳዮች 5

የውጤታማ ሥልጠና ባህሪያት 6

የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ የሥልጠና መመሪያ 8

የሥልጠና መመሪያው መግቢያ 9

የሥልጠና መመሪያው አዘገጃጀት 11

የመልመጃ ተግባራት 13

የሥልጠና መግቢያ 18

ፍላጐቶችና ስጋቶች 20

ውይይት ማካሄድ 23

መስመር መሻገር 30

የምቾት ደረጃዎች 33

ለምን ይደረጋል (ለምን ሆነ)? 37

ስለ እሴቶቹ (Values) ማሰብ 41

ሥርዓተ ፆታ፣ የወሲብ ባህሪና ፅንስ ማቋረጥ 46

አራቱ ማዕዘናት 51

ለምን ሞተች 57

ፅንስ ማቋረጥ ለየትኛዋ ሴት ይገባል? 61

እናንተ ብትሆኑ ምን ታደርጋላችሁ? 65

የግል አመለካከት እና የሙያ ግዴታ 72

በፅንስ ማቋረጥ ዙሪያ መነጋገር 78

የማጠቃለያ አስተያየት 81

የአሰልጣኞች ሥልጠና ክፍለ ጊዜ 85

የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ማምጣት አጠቃላይ ቅኝት 86

የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ሥልጠና አመቻች ባህሪያት 91

የአመለካከት ለውጥ ሂደት የሚያጋጥሙ ፈታኝ ችግሮችን መቋቋም 97

የማሰልጠን ተግባር ልምምድ አፈፃፀም መመሪያዎች 104

ለሥልጠና የሚያገለግሉ ቅጾች 110

ቅድመ/ድኅረ ሥልጠና መጠይቅ 111

የሰልጣኞች መገምገሚያ ቅጽ 116

የአሰልጣኞች የአንድ ቀን የሥልጠና መርሀ ግብር 120

ለአሰልጣኞች ሥልጠና የተዘጋጀ የሶስት ቀን የሥልጠና ግብ ዓላማና መርሀ ግብር 123

ተጨማሪ ምንጮችና ዋቢ መጽሐፍት 127

ምስጋና

የኢትዮጵያ ጤና ጥበቃ ሚኒስቴር ይህንን የሥልጠና መመሪያ ዝግጅት ከፍጻሜ እንዲደርስ ከፍተኛ አስተዋጽኦ ላበረከቱ ድርጅቶች Ipas Ethiopia, EngenderHealth, CIRHT, Marie Stopes International Ethiopia እና Packard Foundation ምስጋና ለማቅረብ ይወዳል፡፡ እንዲሁም በዝግጅት ወቅት በገንዘብና በቁሳቁስ ድጋፍ ላደረጉ ድርጅቶች Ipas Ethiopia ያመሰግናል፡፡

ይህ የሥልጠና መመሪያ ሙሉ በሙሉ ከIpas VCA manual ISBN: 1-933095-06-7 Turkan, Katherine L. and Kimberly Chapman Page – 2008, Abortion Attitude Transformation, A values clarification toolkit for global audiences, Chapel Hill, NC, Ipas የተቀዳና የተዛመደ በመሆኑ ድርጅታዊ ድጋፍና የሀገሪቱ ግብዓት እንዲሆን ፍቃደኝነት ላደረገው Ipas Ethiopia እጅግ ከፍተኛ ምስጋና ያቀርባል፡፡

የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ የትግበራ ግብና ዓላማዎችን ለማሳካት አንዳንድ ተግባራት በአዲስ መልክ የተዘጋጁ ሲሆን ሌሎች ደግሞ ተቀናጅተውና ከሌሎች ምንጮች ለሥልጠናው እንዲስማሙ ተደርገው የተወሰዱ ናቸው፡፡

የሥልጠናው መመሪያ

ይህ የሥልጠና መመሪያ በስነወሲብና ተዋልዶ ጤና መስክ ለተሰማሩ አሰልጣኞች፣ የፕሮግራም ኃላፊዎችና ሥልጠና እና የአድቮከሲ መድረክ ለሚያዘጋጁና ለሚያሰለጥኑ የቴክኒክ አማካሪዎች ጥንቃቄ የተሞላበት የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት ለማስፋፋት የሚያግዛቸው ነው፡፡ የሥልጠና መመሪያው ልምድ ላላቸው አሰልጣኞች ፅንስ የማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት ለውጥ (VCAT) ልምምድን በተሳካ ሁኔታ ለመተግበር የሚያስችሉ መሠረታዊ መረጃዎች፣ የሥልጠና መርጃ መሣሪያዎች፣ የማስፈፀሚያ አቅጣጫዎችና ትዕዛዛትን በማካተት የተዘጋጀ ነው፡፡ ከዚህ በተጨማሪ ልምድ ያላቸው አሰልጣኞች የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ተግባርን እንዲያዘጋጁና የማሰልጠን ክህሎታቸውን እንዲያዳብሩ የሚረዱ የሥልጠና ተግባራትና ግብዓቶች ቀርበዋል፡፡

ከወሲብ ሥርዓተ ፆታና ስነወሲብ ጋር ተያያዥነት እንዳላቸው የማህበረሰብ ጤና ጉዳዮች ሁሉ ፅንስ ማቋረጥ በተጠቃሚዎቹ፣ በአገልግሎት ሰጪዎቹና የአድቮከሲ ሥራ በሚሰሩ ባለሙያተኞች ላይ አድሎና ማግለል የሚፈጥር ነው፡፡ ጥንቃቄ የተሞላውና ሕጋዊ የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት ተደራሽ እንዲሆን የሚፈልጉ የማህበረሰብ ጤና ፖሊሲ አውጪዎች፣ አስተዳዳሪዎች፣ ድርጅቶች፣ አገልግሎት ሰጪዎች፣ የአድቮከሲ ሙያተኞችና ተጠቃሚዎች በተለያዩ ማህበራዊ ባህላዊና ፖለቲካዊ እንድምታዎች ውስጥ ያሉትን ከፅንስ ማቋረጥ ጋር የተያያዙ ዕውቀቶችን፣ አመለካከቶችንና ባህሪያትን ለማሻሻል የሚያስችሉ ሥልቶችና መሣሪያዎች ሊኖሯቸው ያስፈልጋል፡፡ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ስፋት ባለውና ረጅም ጊዜ በሚወስድ ሥልጠና ላይ ሀብት ከመዋሉ በፊት የጤና አገልግሎት ሰጪዎችንና ሌሎችን ለመመልመልና ለማጣራት ይጠቅማል፡፡ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ተግባራት እንዲሁ ከሌሎች ይዘቶች ጋር በመጣመር በሕክምና፣ በፖሊሲ፣ በአድቮከሲና በአጠቃላይ የባለድርሻ አካላት ሥልጠና ላይ ጥቅም ላይ ሊውል ይችላል፡፡ ይህ የሥልጠና መመሪያ ደረጃውን የጠበቀ፣ ሴቶችን ያማከለ ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት የስነወሲብና ተዋልዶ ጤና መብቶች ተግባራዊ ለማድረግ ድጋፍ እንዲሰጥና የአድቮከሲ ሥራ እንዲሰራ ማበረታታት የሚለውን ልዩ የመወያያ ርዕስ ለማራመድ የሚያስችሉ ተግባራትንና መሣሪያዎችን ያካተተ ነው፡፡ እነዚህ ለውጦች ከአንድ ሥልጠና በኋላ ወዲያውኑ ሳይሆን ቀስ በቀስ በጊዜ ሂደት የሚመጡ ናቸው፡፡

ይህ የሥልጠና መመሪያ በንድፈ ሃሣባዊ ማዕቀፍ ላይ የተመሠረተ ሲሆን እሴቶችን በማጣራት፣ በአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ፣ በፅንስ ማቋረጥ የአድቮከሲ ሥራና በስኬታማ ሥልጠና ዙሪያ ያሉ መረጃዎችና ጽሁፎች በጥልቀት ከተዳሰሱ በኋላ የተዘጋጀ ነው፡፡ እሴቶችን ማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥን፣ ንድፈ ሃሣባዊ ማዕቀፍ መግለጫንና የሥልጠና መመሪያውን ለማዘጋጀት ጥቅም ላይ የዋለውን የአቀራረብ ዘዴ በተመለከተ ተጨማሪ መሠረታዊ መረጃ ለማግኘት የሚከተሉትን አግባብነት ያላቸውን መረጃዎች ማየት ያስፈልጋል፡፡

- ለፅንስ ማቋረጥ የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ እሴቶችን የማጥራት መግቢያ
- ለፅንስ ማቋረጥ የአመለካከት መሠረታዊ ንድፈ ሃሣባዊ ማዕቀፍ እሴቶችን ማጥራት
- እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ የሥልጠና መመሪያ ዝግጅት የአቀራረብ ዘዴ

የሥልጠና መመሪያ ተጠቃሚዎች

የዚህ ሥልጠና መመሪያ ዋና ተጠቃሚዎች የጤና አገልግሎት ሰጪዎችና የማህበረሰብ ጤና ባለሙያዎች ቢሆኑም መመሪያው የተወሰነ ማስተካከያ ተደርጐለት በተለያዩ አካባቢዎች ለሚገኙ የባለድርሻ አካላት ፖሊሲ አውጪዎች፣ ጠበቃዎች፣ የሕግ ባለሙያዎች፣ የአድቮከሲ ሰዎች፣ የማህበረሰብ አባላት፣ የሚዲያ ሰዎችና ለጋሽ ድርጅቶች ጥቅም ላይ እንዲውል ተደርጐ የተዘጋጀ ነው፡፡

በሥልጠና መመሪያው ውስጥ ለተካተቱት ተግባራት በኢትዮጵያ ነባራዊ ሁኔታ መሠረት የተቃኙ ናቸው፡፡ በተግባር ትዕዛዝ የተቀመጡ ቅድመ ዝግጅትና የአሰልጣኙ ማስታወሻ ለተሳታፊዎች በሚመችና በሚስማማ መልኩ መቃኘት ያለባቸውን ይዘቶችና አቀራረብ በተመለከተ መግለጫ ይሰጣሉ፡፡

የሥልጠና መመሪያው ይዘት

የሥልጠና መመሪያው የጽሁፍ ቅጂ የሚከተሉትን አካቷል፡-

- የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ሥልጠናን በውጤታማ ሁኔታ የማመቻቸት መርሆዎች
- የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና መሠረታዊ ለውጥ መግቢያ፣ ግቦችና ዓላማዎች
- ለተግባራትና ለቁጥጥር ፕሮግራም ቀረጻ መሠረት የሆነ የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ንድፈ ሃሣባዊ ማዕቀፍ
- የሥልጠና መመሪያውን ለማዘጋጀት ጥቅም ላይ የዋለው የአቀራረብ ዘዴ
- የሥልጠና መመሪያው የመግቢያ ክፍለ ጊዜ
- በግል ወይም በቡድን ሊተገበሩ የሚችሉ ስምንት ተግባራትን ያካተተ በተናጠል ወይም ከሌሎች ተያያዥ ይዘቶች ጋር የሚሰጥ ሥልጠና፡፡ እያንዳንዱ ተግባር የተሟላና ቅደም ተከተል ያለው የአሰልጣኝና የተሳታፊ መመሪያዎችን የያዘ ሲሆን ይህም አጭር የተግባራት ማብራሪያ፣ ዓላማዎች፣ የማስተማሪያ መርጃ መሣሪያዎች፣ የተመደበ ጊዜ፣ ለቅድመ ዝግጅት የሚያስፈልጉ ቁሳቁሶች (ጽሁፎች፣ የምልከታ ጥናቶች፣ ፅንስ ከማቋረጥ ጋር የተዛመዱ ታሪኮች) አሉት
- ናሙና የሥልጠና ማጠናቀቂያ የምስክር ወረቀት
- የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ሥልጠና ዋቢ መፃህፍት
- በፅንስ ማቋረጥና ተዋልዶ ጤና እሴቶችን የማጥራትና በአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ሥልጠና ላይ ያሉ ተጨማሪ የሥልጠና መሣሪያዎች

የተሳታፊዎች ምልመላ

አሰልጣኞች ተሳታፊዎች ቀደም ሲል ያላቸው መሠረትና ባህሪያት በፅንስ ማቋረጥ የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥና እሴቶችን ለማጥራት ሥልጠና ተሞክሮና ውጤታማነት ላይ እንዴት ተፅዕኖ ሊፈጥር እንደሚችል በጥንቃቄ እንዲመረምሩ ይበረታታሉ፡፡ ተሳታፊዎች እምነታቸውን፣ አመለካከታቸውንና አስተያየታቸውን እንዲሁም ለለውጥ ዝግጁነታቸውን በግልጽነት እንዲመረምሩና እንዲያጤኑ ምቾትና ደህንነት እንዲሰማቸው ማድረግ ይገባል፡፡ አሰልጣኙ ይህንን ሁኔታ መፍጠርና ቀጣይነት እንዲኖረው ማድረግ ይኖርበታል፡፡ በፅንስ ማቋረጥ ዙሪያ የሚሰነዘሩ የተለያዩ አመለካከቶች ዋጋ ያላቸውና የሚከበሩ ሲሆን የቡድን ውይይትን በማበልፀግ ረገድ አስተዋጽኦ ያደርጋሉ፡፡ የተለያየ ግላዊና ሙያዊ ታሪካዊ ዳራና የፅንስ ማቋረጥ ተሞክሮ ያላቸው እንዲሁም በተለያዩ ሁኔታዎች ፅንስን ለማቋረጥ ሴቶች ስላላቸው መብት አስተያየቶች የሚሰነዝሩ ተሳታፊዎች እንዲኖሩ ማድረግ በጐ ጐንም አደጋም አለው፡፡ በጣም የተለያየ የተሳታፊ ቡድን እንዲኖር ማድረግ ሥልጠናውን የማመቻቸት ሥራ እንዲጨምር ያደርጋል፡፡

ለፅንስ ማቋረጥ የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥና እሴቶችን የማጥራት ሥልጠና በተጨማሪ የሚካተቱ ርዕሰ ጉዳዮች

ከሥልጠናው ተሳታፊዎችና ከአካባቢው ጋር ተዛማጅነት ያላቸው የፅንስ ማቋረጥ አጠቃላይ መረጃ ለመስጠት በሥልጠናው መጀመሪያ ላይ አንድ ክፍለ ጊዜ እንዲኖር ማድረግ ይመከራል፡፡ በዚህ ክፍለ ጊዜ የሚካተቱት ርዕሰ ጉዳዮች የሚከተሉት ናቸው፡-

- በአጠቃላይ በአስተማማኝና ደህንነቱ ባልተጠበቀ የፅንስ ማቋረጥ ዙሪያ ያሉ አገራዊና ክልላዊ አህዛዊ መረጃዎች
- አስተማማኝ የፅንስ ማቋረጥን የሚደግፉ አገራዊና ክልላዊ እንዲሁም የጤና ጥበቃና FMHACA ስብሰባዎች ሰነዶችና ስምምነቶች
- ባልታቀደ ባልተፈለገ ወይም ጊዜውን ባልጠበቀ እርግዝና መጠነ ስፋት በአጠቃላይ በአስተማማኝና ደህንነቱ ባልተጠበቀ የፅንስ ማቋረጥ የእርግዝና መከላከያን በመጠቀም መጠን የእርግዝና መከላከያና የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎቶች ስለመኖራቸውና ስላሉ ማዕቀቦች እንዲሁም በአካባቢው ስላሉ የፅንስ ማቋረጥ ተግባራት ዙሪያ ያሉ አስፈላጊ አህዛዊ መረጃዎች
- በፅንስ ማቋረጥና በተያየዥ ጉዳዮች ላይ ማለትም በህሊና ዳኝነት፣ በአስገድዶ መድፈር፣ በዘመድ መካከል በሚፈፀም ወሲብ፣ በወሲባዊ ጥቃት፣ በጠለፋ፣ በወሲብ ዕድሜና በህክምና ማረጋገጫዎች ዙሪያ ያሉ አገር አቀፍ አካባቢያዊ ሕጐችና ፖሊሲዎች
- በፅንስ ማቋረጥ የሕግ ለውጦችና እነዚህም በእናቶች ሞት መቀነስ ላይ ስለሚያመጡት ለውጥ ያሉ መረጃዎች
- በአካባቢው በፅንስ ማቋረጥ ዙሪያ ያሉ ማህበራዊና ኃይማኖታዊ እንድምታዎችን የሚያሳዩ መረጃዎችና የተደረጉ ውይይቶች
- የፅንስ ማቋረጥ ዘዴዎችና መሣሪያዎች ገለፃ ወይም ሰርቶ ማሳያ

የፅንስ ማቋረጥን የሚያከናውን አንድ የጤና ክብካቤ ሰጪ በመሠረታዊ የፅንስ ማቋረጥ ክብካቤ ላይ የጠለቀ ሥልጠና ያስፈልገዋል፡፡ እንዲሁም የፅንስ ማቋረጥ ክብካቤን በተመለከተ ከህሊና ዳኝነትና ከጤና ክብካቤ ሰጪ ሙያዊ ኃላፊነቶች ጋር በተያያዘ ያሉ አግባብነት ያላቸው ፖሊሲዎችን መሸፈን አስፈላጊ ነው፡፡ እምነትን፣ ኃይማኖትንና ፅንስ ማቋረጥን በተለይም በተለምዶ ፅንስ ማቋረጥን የሚቃወም ኃይማኖታዊ አስተሳሰብና በፅንስ ማቋረጥ ክብካቤና አድቮከሲ ተግባር ላይ ድጋፍ የሚሰጡ እምነቶች ያላቸውን ሰዎች የሚዳስስ ክፍለ ጊዜ ማካተት ተገቢ ሊሆን ይችላል፡፡ ፅንስ ማቋረጥና እምነትን የሚዳስሱ አንዳንድ ምንጮች በፅንስ ማቋረጥና ተዋልዶ ጤና እሴቶችን ማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ተጨማሪ የሥልጠና ዝርዝር የመረጃ ምንጮች ውስጥ ተካተዋል፡፡ ተሳታፊዎች በቋንቋ አጠቃቀም ላይ ምቾት አይሰማቸውም ብላችሁ የምታስቡ ከሆነ በፅንስ ማቋረጥና ተያያዥ የተዋልዶ ጤና ቁልፍ ቃላቶች ላይ የጥላቻ ስሜትን የሚያለዝቡ ተግባራትን ማካተት የሚረዳ ይሆናል፡፡ በዚህ የሥልጠና መመሪያ ውስጥ እንደዚህ ዓይነቱን የተግባር መልመጃ ባናካትትም በሌሎች በርካታ የተዋልዶ ጤና ሥርዓተ ትምህርት ውስጥ የጥላቻ ስሜትን የሚያለዝቡ ተግባራትን ማግኘት ይቻላል፡፡

የውጤታማ ሥልጠና ባህሪያት

በዚህ የሥልጠና መመሪያ ውስጥ የተካተቱት ተግባራት የተዘጋጁት በጐልማሳ የመማር ማስተማር መርሆ መሠረት ሰልጣኙን ማዕከል ያደረገ አሳታፊ የሥልጠና ዘዴን ለማበረታታት ነው፡፡ አሰልጣኞች ለውጤታማ ሥልጠና ጠቀሜታ ያላቸውን እንደ ቡድን ማመቻቸት፣ ድጋፋዊ ክትትል ማድረግ፣ አለመጫኔንና የተለያየ አሳታፊ የሥልጠና ዘዴዎችን መጠቀም፣ ያሉትን ሃሣቦችና ክህሎቶችን በአርአያነት ወደ ሌሎች እንዲያስፋፉ መበረታታት አለባቸው፡፡ የሥልጠናው ዓላማ ወይም የታሰበው ተሳታፊ ምንም ቢሆን ማናቸውም ውጤታማ ሥልጠናዎች የሚያመሳስላቸው ባህሪያት አላቸው፡፡

በውጤታማ ሥልጠና፡-

- አሰልጣኞችና ተሳታፊዎች የሥልጠናውን አስፈላጊነት ይገነዘባሉ
- አሰልጣኞችና ተሳታፊዎች በሥልጠናው መጠናቀቂያ ላይ ተሳታፊዎች በትክክል እንዲያውቁት የሚጠበቅባቸውን ነገር ይረዳሉ
- የሚጠቀምባቸው የሥልጠና ዘዴዎች ተሳታፊዎች የሥልጠናውን ዓላማዎች ከግብ እንዲያደርሱ የሚያስችል ነው
- ተሳታፊዎች ባላቸው ክህሎትና ልምድ ላይ መሠረት የሚያደርግ ነው
- ለተሳታፊዎች ትርጉም በሚሰጥና ተገቢነት ባለው መልኩ አዳዲስ ዕውቀትና ክህሎት የሚሰጥ ነው

- በሥልጠናው ሂደት ተሳታፊዎች በንቃት የሚሳተፉበት ነው
- ተሳታፊዎች ሥልጠናን ለመቀበል ያላቸውን የተለያየ መንገድ ለማሟላት የሚረዱ ልዩ ልዩ ዘዴዎችን ይጠቀማል
- ተሳታፊዎች ያገኙትን አዳዲስ ዕውቀቶችና ክህሎቶችን በተግባር እንዲለማመዱ ዕድል ይፈጥራል
- ተሳታፊዎች በሥልጠና አፈፃፀማቸው ላይ ገንቢ አስተያየቶች እንዲያገኙ ያደርጋል
- ተሳታፊዎች የሥልጠናውን ዓላማዎች ከግብ ለማድረስ በቂ ጊዜ ይሰጣል
- ሰልጣኞች ከተሳታፊዎች የሚያገኙትን አስተያየቶች በመጠቀም በአፈፃፀማቸው ማሻሻያ የሚያደርጉበት ነው

የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ የሥልጠና መመሪያ

የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን ማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ መግቢያ
(Introduction to Values Clarification for Abortion Attitude Transformation)

እሴቶች ስኬት የሚያጐናጽፉ ወይም የተወሰኑ ሁኔታዎችን በድል ለመወጣት የሚያስችሉ የባህሪ ወይም የድርጊት ምርጫ ወይም ግምገማ ለማድረግ መመሪያ ሆነው የሚያገለግሉ ሃሣቦች ወይም እምነቶች ሲሆኑ ባላቸው አንፃራዊ ጠቀሜታ መሠረት በቅደም ተከተል ይቀመጣሉ፡፡

እሴቶች አጥብቀን የምንይዛቸው ጠቃሚ ናቸው ብለን የምናስባቸው በዕለት ተዕለት እንቅስቃሴያችን ላይ ተፅዕኖ የሚያሳድሩ እምነቶች ናቸው፡፡ እሴቶች የውስጣችን አቅጣጫ ጠቋሚ መንገድ ሆነው ያገለግላሉ፡፡ ከእምነቶቻችን አስተሳሰቦቻችንና ዕውቀታችን ጋር የቅርብ ትስስር ያላቸውና በእነዚህም ተፅዕኖ የሚደርስበት በመሆኑ በአመለካከትና ባህሪ ላይ ተፅዕኖ ይፈጥራሉ፡፡ እሴቶቻችን በውሳኔ አሰጣጣችን፣ በጊዜያችንና በአቅማችን አጠቃቀም እንዲሁም በድርጊቶቻችን ላይ ወሳኝ ሚና ይጫወታሉ፣ በተከታታይነትና በቋሚነት ይዘናቸው የምንጓዛቸው የህይወታችን መመሪያ ናቸው፡፡

እሴቶች በርካታ የተለያዩ ትርጉም የተሰጣቸው ሲሆን የሚከተሉት ይገኙበታል፡-

እሴቶች አንድ ድርጊት ወይም ባህሪ ከሌላ ተቃራኒ ድርጊት ወይም ባህሪ ይልቅ በግለሰብ ወይም በማህበረሰብ ደረጃ የሚመረጥበት ዘለቄታ ያላቸው እምነቶች ናቸው፡፡ (Rokeach, 1973)

እሴቶች የአንድን ሰው ድርጊት ለመምራትና እውነታን ለመረዳት ወሳኝ ሚና የሚጫወቱ በመሆናቸው በህይወት ውስጥ የላቀ ድርሻ አላቸው፡፡ (Allport, 1961)

እሴቶችን ማጥራት ምንድነው (VC)?

እሴቶች በህይወታችን ውስጥ ቁልፍ ሚና እንደሚጫወቱ ከተረዳን እንዴት ሊቀረጹ እንደሚችሉና በውሳኔ አሰጣጣችንና በባህሪያችን ላይ እንዴት ተፅዕኖ እንደሚያሳርፉ ማወቅ ጠቃሚ ነው፡፡

ጆን ዲዌይ የእሴቶች ተሞክሮን ሲገልጽ የምክንያታዊነት፣ ስሜታዊነትና የድርጊት የእርስ በእርስ ትስስራዊ ሂደት ውጤት ነው ይላል፡፡ እሴት የሚቀረፀው አዕምሯችንና ልብ ተጣምረው ወደ ድርጊት ሲያመሩ ነው፡፡ (ዲዌይ 1939) ምርጫችንና ድርጊታችን በመረጃ የተደገፈ፣ ከምክንያታዊ አስተሳሰብ፣ ስሜትና ባህሪ የመነጨ እንዲሆን እሴቶችን የማጥራት ሂደት ተዘጋጅቷል፡፡ እሴቶችን ማጥራት ንድፈ ሃሣብንና ተግባርን አጣምሮ የያዘ ነው፡፡ ንድፈ ሃሣባዊ ይዘቱ የመነጨው የሰብዓዊ የስነ ልቦና ጠበብቶች በሆኑት በአብርሃም ማስሎውና ካርል ሮጀርስ ሲሆን ሰዎች የእራሳቸውን እሴቶች በሀቀኝነትና በግልፅነት እራሳቸውን መርምረው ማግኘት እንዳለባቸው እምነት አላቸው፡፡ እንደ ሚልተን ሮኬች ገለፃ እሴቶችን ማጥራት ማለት የራስ መሠረታዊ እሴቶችንና ስነምግባራዊ ምክንያታዊነትን የመመርመር ሂደት ነው፡፡ (Rokeach, 1973) እሴቶችን ማጥራት የሚያስፈልገው ራስን ለማወቅ እንዲሁም ጠቃሚና ትርጉም ያለውን ነገር ለማግኘት ነው፡፡ (Steele, 1979) እሴቶችን ማጥራት ማለት ሰዎች ያላቸውን አስተሳሰብና ስሜት በማዛመድ እሴቶቻቸውን በግልጽ እንዲያውቁ የሚያበረታታ ዘዴ ነው፡፡ (UNESCO, 2002)

እሴቶችን ማጥራት እንደ ተግባር ስናየው ደግሞ ሕዝባዊ የትምህርት አካል ሲሆን ከታች እንደቀረበው ጥቅስ ግልጽነት የጐደላቸው እሴቶች የሚያስከትሉትን ማህበራዊ ውጤቶች የሚያሳይ ነው፡፡

ብዙውን ጊዜ እነዚህ ሰዎች ግልጽ ባልሆኑ እሴቶች ተሞልተዋል እንላለን፡፡ እንደዚህ አይነት ሰዎች ግልጽ የሆነ ዓላማ የሌላቸው፣ ምን መደገፍና አለመደገፍ እንዳለባቸውና የት እንደሚሄዱና ለምን እንደሚሄዱ የማያውቁ ይመስላሉ፡፡

እሴቶቻቸውን በግልጽ ካለመረዳታቸው የተነሳ ህይወታቸውን የሚመሩበት አቅጣጫ የላቸውም፤ ባላቸው ጊዜ፣ ጉልበትና በሰውነታቸው ተጠቅመው ምን መሥራት እንዳለባቸው የምርጫ መስፈርት የላቸውም፡፡ (Raths et al., 1966)

እ.ኤ.አ. በ1960ዎቹ እሴቶችን የማጥራት የተግባር ፕሮግራም ከተነደፈ በኋላ ፕሮግራሙ በሙያ ድጋፍና አመራር፣ በክብደት መቀነስና ሲጋራ መቀነስና ማቆምን ጨምሮ በበርካታ የጤናና ማህበራዊ ጉዳዮች ላይ ተግባራዊ ተደርጓል፡፡ በሥነ ወሲብና ተዋልዶ ጤና ዘርፍ እሴቶችን ማጥራት የተግባር ፕሮግራም ኤች አይ ቪ በደማቸው በተገኘባቸው ሰዎች ላይ የሚደርስ የማግለል ሁኔታን ለመቀነስ፤ ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ለመስጠት፤ የጤና ባለሙያ ፈቃደኝነትና የድንገተኛ የእርግዝና መከላከያ መድኃኒትን ለመስጠት፣ የመድኃኒት ባለሙያ ፈቃደኝነት በመሳሰሉ ጉዳዮች ዙሪያ ጥቅም ላይ ውሏል፡፡

በአጠቃላይ እሴቶችን የማጥራት ሦስት ዋና ዋና ደረጃዎችን ማካተት እንዳለበት ተቀባይነት አግኝቷል፡፡ እነዚህም መምረጥ፣ ክብር መስጠትና መተግበር ናቸው፡፡ (Raths et al., 1966)

<u>መምረጥ</u>፡- አንድን እሴት ካሉት አማራጮች መካከል በጐና አሉታዊ ውጤቶችን በማመዛዘን ካለምንም ተፅዕኖ መምረጥ ያስፈልጋል፡፡ የእሴቶች አማራጮችን በምናመዛዝንበት ጊዜ እራሳችንን መጠየቅ ያለብን ጥቂት ጥያቄዎች፡-

- ምን አማራጮች አሉ?
- እንድንመርጥ ያስቻለን ምንድነው?
- የምርጫችን ውጤት ምን ሊሆን ይችላል?
- ስለ ምርጫችን ምን ታሳቢዎችን መስጠት እንችላለን?
- እዚህ ምርጫ ላይ እንዴት ደረስን?
- ምርጫችን ላይ የደረስነው በተፅዕኖ ነው?
- ሌላ ሰው እንድንመርጥ መክሮናል ወይስ በራሳችን ውሳኔ ነው የመረጥነው?

<u>ክብር መስጠት</u>፡- በመረጥነው እሴት እምነት ማሳደር፣ መርካትና ዕውቅና መስጠት አለብን፡፡ እራሳችንን መጠየቅ ያለብን ጥቂት ጥያቄዎች፡-

- በምርጫችን ምን ይሰማናል?
- ምርጫችን እውን አንዳች ጠቀሜታ ያስገኝልናል?
- በውሳኔያችን ምን ያህል እርካታ አገኘን?
- ምርጫችንን በሙሉ ልብ ለሰዎች ለመግለጽ ዝግጁ ነን?
- ምርጫችንን በጽሁፍ ለማስቀመጥ ፈቃደኛ ነን?

<u>መተግበር</u>፡- ካለምንም ተፅዕኖ የመረጥነውንና የተማመንንበትን እሴት ወደ ተግባር መለወጥ አለብን፡፡ ወደ ተግባር የለወጥነው እሴት አዎንታዊ ውጤት የሚያስገኝና በቀጣይነት የምናራምደው መሆን ያለበት ሲሆን ለዚህ እራሳችንን መጠየቅ ያለብን ጥቂት ጥያቄዎች፡-

- ምርጫችንን ወደ እውነታ ለመቀየር በመጀመሪያ የምንወስደው ወይም የወሰድነው እርምጃ ምንድነው?
- የመረጥነውን እሴት ወደ ተግባር ለመለወጥ ያስቀመጥነው ቁርጥ ያለ ዕቅድ አለ ወይ?
- ምርጫችን የመጨረሻ ውሳኔ ነው ወይስ ሊለወጥ የሚችል ነው?
- ምርጫችን ከዚህ በፊት የተገበርነው ነው ወይስ ወደፊት በመደበኛነት የምንተገብረው ነው?
- ምርጫችንን ወጥነት ባለው ሁኔታ እየተገበርን ነው?

እሴቶችን የማጥራት ሂደት በአሳታፊው ልምድና ብቃት ላይ የሚመሠረት ሲሆን አመቺ ሁኔታና ቦታ መፍጠር የሚችል አሳታፊ ተሳታፊዎችን የሚከተሉትን ተግባራት እንዲፈጽሙ ያግዛል፡-

- ምክንያታዊ አስተሳሰብና ስሜታዊ ግንዛቤያቸውን በመጠቀም የግላቸውን የእምነት ሥርዓትና የባህሪ አቅጣጫቸውን እንዲመረምሩ ያግዛል፡፡
- ስለራሳቸው እሴቶች ያላቸውን ግንዛቤ ለማሳደግ አስተሳሰባቸውንና ስሜታቸውን እንዲያዛምዱ ያደርጋል፡፡
- እራሳቸውን በመመርመርና በመግለጽ በእሴቶቻቸው ዙሪያ ግጭት የሚፈጥሩ ጉዳዮችን እንዲለዩና እንዲተነትኑ ይረዳል፡፡
- አጥርተው የተረዱትን እሴቶች እንዴት በወጥነት መተግበር እንደሚችሉ ያመላክታል፡፡
- በግለሰብ በማህበረሰብና በፖለቲካ ረገድ ተቀባይነት ያላቸውና ሊተገበሩ የሚችሉ አዲስ ወይም የተሻሻሉ መረጃዎች ወይም ዕውቀቶች እንደተሞከሮ እንዲወስዱ ድጋፍ ይሰጣል፡፡

እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ሥልጠና መመሪያ አዘገጃጀት

የዚህ የሥልጠና መመሪያ ዝግጅት ዓላማ በተለያዩ አገሮች የሚገኙ በፅንስ ማቋረጥ፣ በሥነ ወሲብና ተዋልዶ ጤና መብቶች ላይ የአድቮከሲ ሥራዎችን ለሚያካሂዱ ሰዎች የሚከተሉትን ጉዳዮች ያካተተ የሥልጠና መመሪያ ማቅረብ ነው፡፡

- በእሴቶች፣ አመለካከትና በባህሪ ለውጥ ዙሪያ ባሉ የማህበራዊና ባህሪ ንድፈ ሃሣቦች የዳበረ፣
- እሴቶችን በማጥራት የተግባር ድጋፍ የተገኙ መልካም ተሞክሮዎችን ያካተተ፣
- ለተለያዩ ታዳሚዎችና አካባቢዎች በቀላሉና በተሳካ ሁኔታ ለመጠቀም የሚያስችልና አለም አቀፍ ይዘት ያለው፣
- ሴቶችን ማዕከል ያደረገ የፅንስ ማቋረጥ እንክብካቤና ተያያዥ የሥነ ወሲብና ተዋልዶ ጤና አገልግሎቶች እንዲኖሩ ተሳታፊዎች ቀጣይነት ያለው ድጋፍ እንዲሰጡ የማድረግ አጠቃላይ ግብን ለማሳካት የሚያግዝ ነው፡፡

የሥልጠና መመሪያው በመማማር መርሆዎች ላይ መሠረት ያደረገ አሳታፊ የሥልጠና ዘዴዎችን ያካተተ ከመሆኑም በላይ አሰልጣኝና ተሳታፊዎች የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና መሠረታዊ የአመለካከት ለውጥ ዓላማዎችና ግቦችን እንዲያሳኩ የሚረዳቸው ተግባራትና የአቀራረብ ዘዴዎችን አቅፏል፡፡

እሴቶችን የማጥራትና የመሠረታዊ አመለካከት ለውጥ ሥልጠና ተሳታፊዎች የየግል እሴቶቻቸውን እንዲያንፀባርቁ፣ እንዲተነትኑ፣ እንዲመለከቱ የሚያደርግና እነዚህ እሴቶች በፅንስ ማቋረጥ ዙሪያ ባሏቸው አመለካከቶችና ባህሪ ላይ ተፅዕኖ እንዲፈጥሩ የሚያግዝ ነው፡፡

በዚህ የሥልጠና መመሪያ ውስጥ የሚከተሉት መርሆዎች ተካተዋል፡፡

- **የሃሣብ ምልልስ**፡- በሰዎች መካከል የሚደረግ የሃሣብ ልውውጥ ሲሆን በዚህም ሂደት እራስን በሌሎች ሰዎች ቦታ ማየትና መግባባት ትኩረት ይሰጣቸዋል፡፡
- **ችግሮችን መግለጽ**፡- ማህበራዊ፣ ባህላዊና ታሪካዊ እውነታዎችን ያቀፉ ጉዳዮችና ችግሮች ይቀርባሉ፡፡
- **ጥልቀት ያለው አስተሳሰብና ትንታኔ**፡- ተሳታፊዎች የውስጣቸውን በመግለጽና በመጠየቅ ይሳተፋሉ፡፡ መሠረት የለሽ ሃሣቦችንና ቀደም ሲል የነበሩ ማህበራዊ ጉዳዮችን የሚገልጹ አባባሎችን ለመቀየር ክህሎቶችን ያዳብራሉ፡፡ ትክክለኛ የችግር አፈታት አቀጣጫን መከተል ይጀምራሉ፡፡

ይህ የማሰልጠኛ መመሪያ በአይፓስና በካሊፎርኒያ ዩኒቨርሲቲ የተለያዩ ጥልቀት ያላቸው ጥናቶችን፣ የኢንተርኔትና የቤተመፃህፍት መረጃዎችን አካቶ የተዘጋጀ ሲሆን፤ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ለማምጣት ጠቃሚ በመሆኑ በቀጥታ የተወሰደ ነው፡፡

ለፅንስ ማቋረጥ መሠረታዊ የአመለካከት ለውጥ እሴቶችን የማጥራት ንድፈ ሃሣባዊ ማዕቀፍ
(Values Clarification for Abortion Attitude Transformation Theoretical Framework)

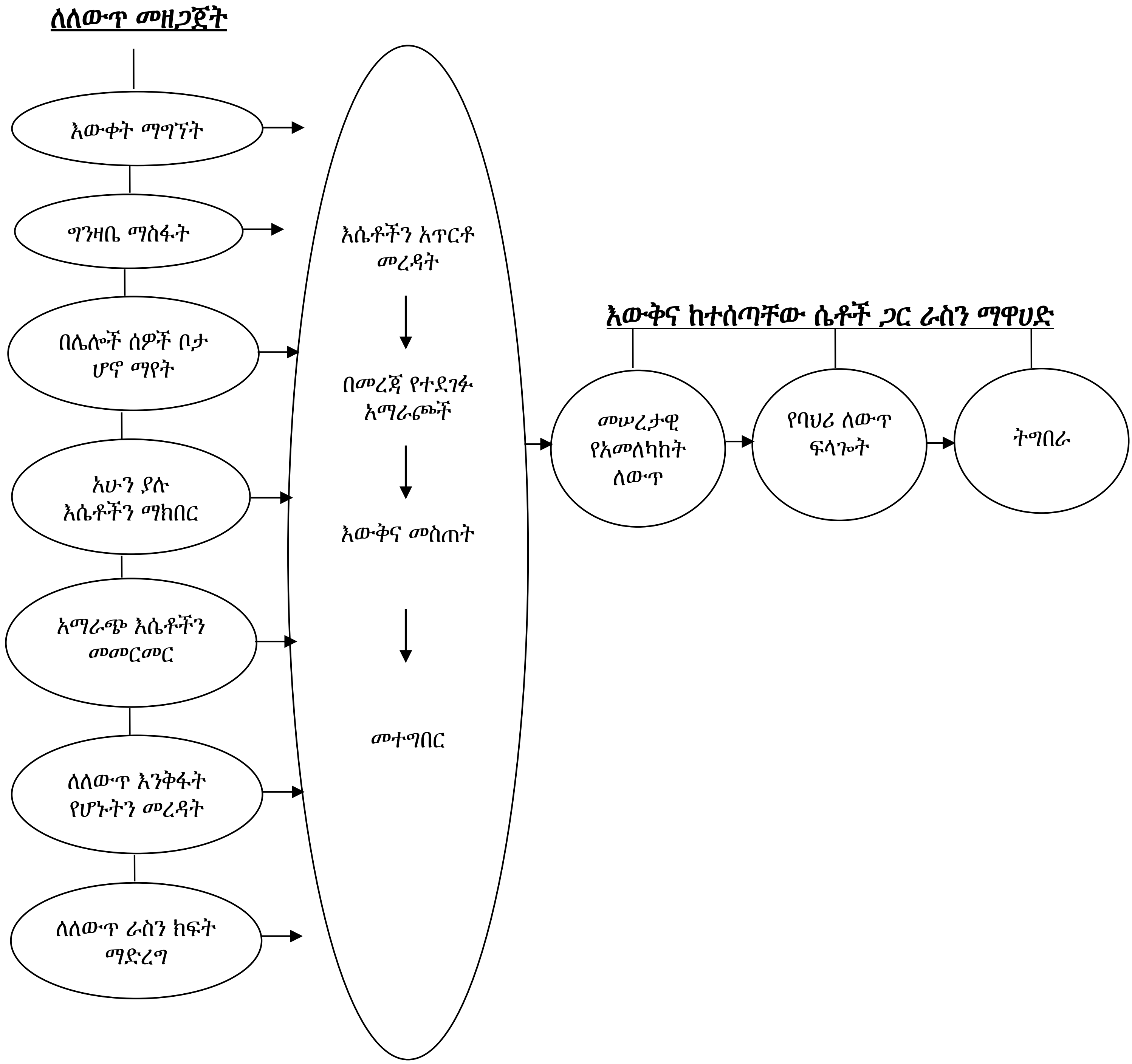

የመልመጃ ተግባራት

የሥልጠና መግቢያ

የዚህ ተግባራዊ መልመጃ ጠቀሜታ ተሳታፊዎችን እንኳን ደህና መጣችሁ ለማለት ተሳታፊዎች ከሥልጠናው ምን እንደሚጠብቁ ለማወቅ፣ የሥልጠናውን ግብና ዓላማዎች እንዲሁም መርሃ ግብሩን ለማስተዋወቅ፣ የአሳታፊና የተሳታፊ ሚናዎችን ለመግለጽ፣ ቡድኑ የሚመራበትን መተዳደሪያ ደንብና ሥርዓት ለማውጣትና ተሳታፊዎች የሥልጠናውን ሂደት የሚገመግሙበትን ሁኔታ ለማመቻቸት ነው፡፡ የተግባራዊ መልመጃው የትኩረት አቅጣጫ አመቻቾችና ተሳታፊዎች የታለሙትን የሥልጠና ዓላማዎች ማሳካት እንዲችሉ አስተማማኝና ውጤታማ የመማማር መድረክ መፍጠር ነው፡፡ ይህ የሥልጠና መግቢያ እሴትን በማጥራትና በአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ሥልጠና እንዲሁም በአሰልጣኞች ሥልጠና በጥቅም ላይ ሊውል ይችላል፡፡

ዓላማዎች

ይህ ክፍለ ጊዜ ሲጠናቀቅ ተሳታፊዎች፡-

- ከሥልጠናው ምን እንደሚጠብቁ ይናገራሉ
- የሥልጠናውን ግብ፣ ዓላማና መርሀ ግብር ይገልፃሉ
- የሰልጣኞችንና የአሰልጣኞችን ሥራና ኃላፊነት ይለያሉ
- ባወጡት የጋራ መተዳደሪያ ደንብ ለመገዛት ይስማማሉ
- አሰልጣኞችን በተመለከተ አስተያየት ለመስጠት ፍላጎት ያሳያሉ

የሥልጠና መርጃ መሣሪያዎች

- ፍሊፕ ቻርትና መስቀያ
- ማርከሮች
- በፍሊፕ ቻርት የተዘጋጀ የሥልጠናው ግብ፣ ዓላማዎች፣ የሥልጠናው መርሀ ግብር፣ የአሰልጣኝና የሰልጣኞች የሥራ ድርሻ እና የጋራ መተዳደሪያ ደንቦች
- ከሥልጠናው የሚጠበቁ የሃሣቦች ዝርዝርን የያዘ ማጣበቂያ ያለው ፍሊፕ ቻርት
- የጋራ መተዳደሪያ ደንቦች ዝርዝር
- የግምገማ ቅጾች ማለትም ቅድመና ድህረ ሥልጠና መመዘኛ መጠይቆች፣ የሥልጠና ግምገማ ቅጾች፣ የቀን ውሎ መገምገሚያና አስተያየት መስጫ ሣጥን
- የመክፈቻ ተግባራት መመሪያዎችና ተያያዥ ማቴሪያሎች

የተመደበው ጊዜ

- ለመተዋወቅ 10 ደቂቃ
- ግብ ዓላማዎች መርሀ ግብሩን ለማስተዋወቅ 15 ደቂቃ
- አሰልጣኝና የሰልጣኝ ተግባራትን ለመለየት ውይይት ለማካሄድ 5 ደቂቃ
- የጋራ መተዳደሪያ ደንብ ለማውጣት 5 ደቂቃ
- ለመክፈቻ ተግባራት 15 ደቂቃ

አጠቃላይ 50 ደቂቃ

ቅድመ ዝግጅት

- የሥልጠናውን ርዕስ፣ ግብ፣ ዓላማዎችና መርሀ ግብር ከፕሮግራሙና ከሰልጣኞች ፍላጐት ከጊዜውና ከሌሎች ችግሮች ጋር ማጣጣም፡፡ በሥልጠና መመሪያው ውስጥ የአንድ ቀን የተሳታፊዎች ሥልጠናና የሶስት ቀናት የአሰልጣኞች ሥልጠና እንዲሁም ለአብነት የሚሆኑ አጀንዳዎች ከግቦቻቸውና ዓላማዎቻቸው ጋር ተካተው ቀርበዋል፡፡
- የሥልጠናውን ግብ፣ ዓላማዎችና የክፍለ ጊዜውን ርዕስና መርሀ ግብሩን የአሰልጣኙንና የሰልጣኞችን የሥራ ድርሻና የጋራ መተዳደሪያ ደንቦችን በፍሊፕ ቻርት ላይ በቅድሚያ ማዘጋጀት (*የበለጠ ለመረዳት የሥልጠና ግብና ዓላማዎች ምሳሌዎችና የጋራ መተዳደሪያ ምሳሌዎችን መመልከት*)
- ሰልጣኞች ከሥልጠናው የሚጠብቁትንና መልስ ያላገኙ ጥያቄዎች (parking lot) የሚሰፍሩበት የሚል ርዕስ የያዘ ተገልባጭ ወረቀት ማዘጋጀት
- ካርዶችና የአስተያየት መስጫ ሣጥን እንዲሁም ቅድመና ድህረ ሥልጠና መመዘኛ መጠይቆች ያካተቱ የግምገማ መሣሪያዎችን ማዘጋጀት
- እንደተስፋና ጥርጣሬ ያሉ የመግቢያ ተግባራትን ማዘጋጀት

መመሪያዎች

1. ለተሳታፊዎች የእንኳን ደህና መጣችሁ መልዕክት ማስተላለፍና ሥልጠናውን በተመለከተ ማስተዋወቅ፡፡ በሥልጠናው ላይ በመገኘታቸው ምስጋና ማቅረብ
2. እራስን ማስተዋወቅና ሥልጠና በመስጠት ያለንን ልምድ ማካፈል፡፡ እንዲሁም እሴትን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ አጠቃላይ መረጃ መስጠት፡፡ ሰልጣኞች ስማቸውን፣ የት እንደሚሰሩና ያላቸውን የሥራ ኃላፊነት በመግለጽ ራሳቸውን እንዲያስተዋውቁ መጠየቅ
3. በፍሊፕ ቻርት ላይ የተዘጋጀውን የሥልጠና ግብና ዓላማ ግድግዳ ላይ በመለጠፍ ከሰልጣኞች ጋር መወያየት
4. በፍሊፕ ቻርት ላይ የተፃፈውን ከሥልጠናው የሚጠበቁ ውጤቶችን ግድግዳ ላይ መለጠፍና ተሳታፊዎች ከሥልጠናው የሚጠብቁትን ውጤቶች እንዲገልጹ ማድረግ፡፡ ተሳታፊዎች የሰጧቸውን ተጨማሪ ሃሣቦች ሳይቀይሩ እንዳለ መፃፍ
5. የሥልጠናውን አጀንዳዎች በግድግዳ ላይ በመለጠፍ ውይይት ማካሄድ፡፡ በውይይቱ ጊዜ ፍላጐታቸውን ለማሟላት ማስተካከያ ሃሣቦችን መቀበል፡፡ ከተሰበሰቡት አስተያየቶች መካከል በታቀደው ሥልጠና ውስጥ ያልተካተተ ፍላጐት በሚኖርበት ጊዜ ጥያቄውን ለመመለስ ተጨማሪ ዕቅድ ማውጣት
6. ለጊዜው መልስ ያላገኙ ጥያቄዎች (parking lot) የሚል ርዕስ የያዘውን ፍሊፕ ቻርት በመለጠፍ ለሰልጣኞች ማብራሪያ መስጠት፤ በሥልጠናው ክፍለ ጊዜ መታየት የማይችሉ ጥያቄዎች ተመዝግበው በሥልጠናው መገባደጃ ወቅት መልስ እንደሚያገኙ ማስገንዘብ

   - አሰልጣኞች ከሰልጣኞች ጋር በመነጋገር የተነሳው ጉዳይ የሥልጠናው አካል እንዲሆን ወይም ተጨማሪ ጊዜ ተመድቦለት መወያየት እንዲቻል ከተወሰነ በኋላ ተገቢውን የፕሮግራም ሽግሽግ ማድረግ ይጠበቅባቸዋል፡፡
   - ሰልጣኞች በርካታ ጉዳዮችን በሥልጠናው ውስጥ እንዲያካትቱ በማድረግ የጊዜ መጣበብ እንዳይፈጠር ጥንቃቄ ማድረግ ያስፈልጋል፡፡

7. የአሰልጣኙን የሥራ ድርሻና ኃላፊነት በሚመለከት ውይይት ማድረግ

   - የአሰልጣኙ የሥራ ድርሻዎች የተፃፈበትን ተገልባጭ ወረቀት ግድግዳ ላይ በመለጠፍ እነዚህን የሚጠበቁ የሥራ ድርሻዎች ለተሳታፊዎች ማካፈል፡፡ የሥራ ድርሻዎቹ የሚያካትቱት፡-
     - መረጃ መስጠትና አስተያየቶችን መቀበል
     - ጥያቄዎችን መጠየቅና ለሚቀርቡ ጥያቄዎች መልስ መስጠት

- ውይይትና የመልመጃ ተግባራትን ማመቻቸት
  - ተሳታፊዎች የተሰጣቸውን ሥራ በመሥራት ላይ እንዳሉና በተሰጠው ጊዜ ማከናወናቸውን ማረጋገጥ
  - ውጤታማ የሆኑ የሥልጠና አሰጣጥ ዘዴዎችን ተግባራዊ ማድረግ
  - አስተማማኝና ውጤታማ የሥልጠና መድረክ መፍጠር ናቸው
- ሰልጣኞች የአሰልጣኙ ተጨማሪ የሥራ ድርሻ መሆን አለበት የሚሉትን እንዲናገሩ መጠየቅና ከዝርዝሮቹ ውስጥ ማካተት፤ በአሰልጣኙ የማመቻቸት ተግባር ላይ የሚሰጥ አስተያየትን እንደሚስተናገድ ማስታወስ
- አሰልጣኝ ሰልጣኞች ለሚጠይቁት ጥያቄዎች ሁሉ መልስ ሊኖረው እንደማይችል በማስታወስ ለብዙዎቹ ጥያቄዎች ሰልጣኞችና አሰልጣኙ በጋራ ሆነው መልስ እንደሚያገኙ ማስገንዘብ፤ ሰልጣኞች የተለያዩ ልምድና ክህሎት ያላቸው በመሆኑ በሥልጠናው ጊዜ አንዱ ከሌላው መማር እንደሚቻል ማስታወስ

8. በሰልጣኞች የሥራ ድርሻና ኃላፊነት ላይ ውይይት ማካሄድ

- የሰልጣኞች የሥራ ድርሻ የተዘረዘረበትን ፍሊፕ ቻርት ላይ መለጠፍና አሰልጣኞች ከሰልጣኞች የምትጠብቁትን የሥራ ድርሻ ማካፈል፡፡ እነዚህም፡-
  - በፍላጐት ንቁ ተሳትፎ ማድረግ
  - የማወቅ ፍላጐታቸውን ከአሰልጣኝም ሆነ ከሌሎች ሰልጣኞች ጋር መለዋወጥ
  - ገንቢ አስተያየቶችን ለአሰልጣኝም ሆነ ለሰልጣኞች መስጠት
- ተሳታፊዎች ተጨማሪ የሥራ ድርሻ አለን የሚሉ ከሆነ በመጠየቅ በዝርዝሩ ውስጥ ማካተት

9. የጋራ መተዳደሪያ ደንቦችን ማውጣት

- የመተዳደሪያ ደንቦች በጋራ የሚያግባቡ ሆነው ጠቀሜታውም፡-
  - ቡድኑ እንዴት በጋራ መሥራት እንዳለበት የሚያገለግሉ መመሪያዎችን ለማዘጋጀት
  - መተማመንና መከባበር የሰፈነበት ውጤታማ የሥልጠና መድረክ ለመፍጠር
  - የሥልጠና ተግባራት በስኬት እንዲከናወኑ ለማስቻል ነው፡፡
- የጋራ መተዳደሪያ ደንብ በሚል ርዕስ የተፃፈውን ተገልባጭ ወረቀት መለጠፍና በዝርዝሩ የተካተቱትን ማንበብ፡፡ ተሳታፊዎች ያልገባቸው የጋራ መተዳደሪያ ደንቦች ካሉ ግልጽ ማድረግ እንዲሁም ተሳታፊዎች ማካተት ወይም ማስወገድ የፈለጉት ካለ መጠየቅ
- ሁሉም ተሳታፊዎች በዝርዝሮች ላይ ስምምነት ከደረሱ በኋላ በሥልጠናው ጊዜ ሙሉ በሙሉ ተግባራዊ መሆናቸውን ማረጋገጥ፡፡
- በመጨረሻም ሁሉም ተሳታፊዎች በግልጽ በሚያዩበት ቦታ ላይ መለጠፍና በሥልጠናው ጊዜ ሁሉ እንዴት እንደሚያገለግል ማስረዳት
  - ዝርዝሩ እስከ ሥልጠናው ማብቂያ ጊዜ ድረስ ተለጥፎ ይቆያል
  - ሰልጣኞች በፈለጉ ጊዜ ዝርዝሩን ማየት አለባቸው
  - ሰልጣኞች በደንቡ መሠረት እራሳቸውን ለማስገዛት መስማማታቸውንና መተዳደሪያ ደንቡ ተጥሷል ብለው ባመኑ ጊዜ ስጋታቸውን እንዲያነሱ ማበረታታት

ማስታወሻ ለአሰልጣኝ፡- አሰልጣኙ/ኟዋ በሥልጠና ጊዜ አንድ ተሳታፊ መተዳደሪያ ደንቡን በመጣስ ላይ መሆኑን ሲያይ/ስታይ ለተወሰነ ጊዜ የሚሠራውን/የምትሠራውን ሥራ በማቆም ሁሉም የተስማማበት ደንብ እየተጣሰ መሆኑን ማስታወስ ይገባል፡፡

10. የሥልጠና ግምገማ ዘዴዎችን መቃኘት፡- ብዙውን ጊዜ አገልግሎት ላይ የሚውሉ የሥልጠና መገምገሚያ ዘዴዎች ቅድመና ድህረ ሥልጠና መመዘኛዎችን በቃልም ሆነ በጽሁፍ የተዘጋጁ የቀን ተቀን መገምገሚያ ቅጾች፣ የሃሣብ መስጫ ሣጥኖችና የሥልጠና ማጠናቀቂያ ግምገማ ያካትታሉ፡፡
11. አስተዳደራዊ አገልግሎቶች መሟላታቸውን መቃኘት ለምሳሌ መታጠቢያ ቤት፣ የምሣ ቦታና በቂ ጊዜ መኖሩን፣ የመኝታ አገልግሎት፣ የውሎ አበል አከፋፈል ወዘተ ይመለከታል
12. ከሥልጠናው የሚጠበቁ ስጋቶች፣ ተስፋና ጥርጣሬዎች የመሳሰሉ የመግቢያ ተግባር እንዲካሄድ ለ15 ደቂቃ ተሳታፊዎችን ማወያየት
13. ተሳታፊዎች አንገብጋቢ ጥያቄዎች፣ አስተያየቶችና ስጋቶች ካሏቸው በመጠየቅ መወያየት፡፡ በመጨረሻም ቡድኑ ላደረገው ተሳትፎ ማመስገን፡፡

የሥልጠና መግቢያ

የፅንስን ማቋረጥ እሴቶችን አጥርቶ የመረዳትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ መደበኛ ሥልጠና (Abortion VCAT Workshop)

ግብ፡- ሰልጣኞች ፅንስ ማቋረጥንና ሌሎች ተዛማጅ የተዋልዶ ጤናን በተመለከተ ያሏቸውን እሴቶችና እምነቶችን በመፈተሽ፣ እራሳቸውን በመጠየቅ፣ ግልጽ በማድረግና በማረጋገጥ ሴቶችን ማዕከል ያደረገ የተሟላ የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት ለመስጠት የሚያስችላቸውን ግንዛቤና ፍላጐት ለመጨመር ነው፡፡

ዓላማዎች፡- ይህ የሥልጠና ጊዜ ሲጠናቀቅ ሰልጣኞች

- ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ያሏቸውን እምነቶችንና አመለካከቶችን የሚያመላክቱ እሴቶቻቸውን በመለየት አማራጭ የሚሏቸውን እሴቶችና የሚያስከትሏቸውን ውጤቶች ይገልፃሉ፡፡
- ያልተፈለገ እርግዝናና ፅንስ ማቋረጥን በሚመለከትና የዚህ ችግር ተሞክሮ ባላቸው ሴቶችና ቤተሰቦቻቸው ዙሪያ የሚሰነዘሩ አሉባልታዎችን፣ ግምቶችን፣ መላምቶችንና የተሳሳቱ አመለካከቶችን ከእውነታዎች ይለያሉ
- ፅንስ ማቋረጥ በገጠማቸው ሴቶች፣ የቤተሰብ አባላትና የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት በሚሰጡ ባለሙያዎች ቦታ እራሳቸውን አስቀምጠው ይገመግማሉ
- ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎትን በመስጠትም ሆነ ለፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት የአድቮከሲ ሥራ በመሥራት ረገድ ባላቸው ግላዊ አመለካከትና በሙያዊ ኃላፊነትና የሥራ ድርሻቸው መካከል ያለውን ልዩነት በትክክል ያስቀምጣሉ
- ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ለመስጠትም ሆነ የአድቮከሲ ሥራን ለመሥራት ከመረጡትና ከተቀበሉት እሴት ጋር የሚጣጣም የባህሪ ፍላጐታቸውን ይገልፃሉ፡፡

የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ የአሰልጣኞች ሥልጠና

የሥልጠናው ግብ፡- የዚህ ሥልጠና ግብ አሰልጣኞች ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ያሏቸውን እሴቶችና እምነቶች በመፈተሽ፣ በመጠየቅ፣ በማረጋገጥና በማጠናከር ሴቶችን ማዕከል ያደረገ የተሟላ የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት እንዲኖር የአድቮከሲ ሥራ ለመሥራት ግንዛቤያቸውን፣ ምቾታቸውንና ፈቃደኝነታቸውን ማጐልበት ነው፡፡ ከዚህ በተጨማሪ በልምድና ከሥልጠናው የሚያገኙትን ገንቢ አስተያየቶች በመጠቀም እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ሥልጠናን በብቃት የማመቻቸት ችሎታቸውን እንደሚያጐለብትላቸው ይታመናል፡፡

ዓላማዎች፡- ይህ የሥልጠና ጊዜ ሲጠናቀቅ ሰልጣኞች፡-

- ያልተፈለገ እርግዝናና ፅንስ ማቋረጥን በሚመለከትና የዚህ ችግር ተሞክሮ ባላቸው ሴቶችና ቤተሰቦቻቸው ዙሪያ የሚሰነዘሩ መላምቶችና የተሳሳቱ አመለካከቶችን ከእውነታዎች ይለያሉ
- ፅንስ ማቋረጥንና በጉዳዩ ዙሪያ ያሉ ትክክለኛ መረጃዎችን ይሰጣሉ
- ፅንስ ማቋረጥ በገጠማቸው ሴቶች፣ የቤተሰብ አባላትና የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት በሚሰጡ ባለሙያዎች ቦታ እራሳቸውን አስቀምጠው ይገመግማሉ
- ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ያሏቸውን እምነቶችንና አመለካከቶችን የሚያመላክቱ እሴቶቻቸውን በመለየት አማራጭ የሚሏቸውን እሴቶችና የሚያስከትሏቸውን ውጤቶች ይገልፃሉ
- ፅንስ ማቋረጥና አገልግሎቱን የሚፈልጉ ሴቶችን በተመለከተ ያሏቸውን እምነቶችና አመለካከቶችን የሚያመላክቱ እሴቶቻቸውን ይመርጣሉ፤ እውቅናም ይሰጣሉ
- ከፅንስ ማቋረጥ ጋር ተያያዥነት ያላቸው የባህሪ ለውጥ ፍላጐቶችን ከመረጡትና ከተቀበሉት እሴት ጋር በማጣጣም ይገልፃሉ

- የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ የድጋፍ ተግባር ንድፈ ሃሣባዊ ማዕቀፍ ግብና ዓላማዎችን ያብራራሉ
- የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ውጤታማ አሰልጣኝ ባህሪያትን ያብራራሉ
- ሥልጠና የማመቻቸት ክህሎትና ብቃታቸውን ይገመግማሉ እንዲሁም ክፍተቶችን በመለየት ማስተካከያ ያደርጋሉ
- በሥልጠናው ጊዜ የሚገጥሙ ፈታኝ (challenging) ተሳታፊዎችንና ሁኔታዎችን በተሳካ ሁኔታ ለመቋቋም የሚያስችሉ መንገዶችን ያብራራሉ
- የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ሥልጠና የውጤታማ አሰልጣኝ ተግባራትን ያሳያሉ

የጋራ መተዳደሪያ ደንብ ምሳሌዎች

በጣም ጠቃሚ ናቸው የተባሉትን ጥቂት የጋራ መተዳደሪያ ደንቦች በተገልባጭ ወረቀት ላይ ከሥልጠናው በፊት ማዘጋጀት፡፡ ተሳታፊዎች ተጨማሪ የጋራ መተዳደሪያ ደንቦች በማውጣት አስተዋጽኦ እንዲያደርጉ ከታች ክፍት ቦታ መተው፡፡ ሁሉም ተሳታፊዎች ባወጡት የጋራ ደንቦች ለመገዛት መስማማታቸውን በሥልጠናው መጀመሪያ ላይ ማረጋገጥ ያስፈልጋል፡፡ ተሳታፊዎች ራሳቸውን እንዲቆጣጠሩና ደንቦች ሲጣሱ ያገባኛል በማለት ቁርጠኛ መሆናቸውን መጠየቅ፡፡ ከዚህ በታች የተዘረዘሩት በምሳሌነት የቀረቡ የጋራ መተዳደሪያ ደንቦች ናቸው፡፡

- በአንድ ጊዜ ከአንድ የበለጠ ጉዳይ አለማቅረብ
- እያንዳንዱ ሰልጣኝ ተሳትፎ እንዲያደርግ ዕድል መስጠት
- ሚስጥር ጠባቂ መሆን (እውነተኛ የሕክምና ጉዳዮችን የምናነሳ ከሆነ የግለሰቡን ማንነት ከመግለጽ መቆጠብ)
- የማንስማማባቸው ሃሣቦች ለውዝግብ እንዳይዳርጉን ያለመስማማታችንን የሌላውን ስሜት በማይጐዳ ሁኔታ መግለጽ
- ለእያንዳንዱ ሰው የተለየ እይታና ሃሣብ ዋጋ መስጠት
- ለሌሎች ምቾት ሲባል ከራስ ፍላጐት መውጣት
- ጊዜን በትክክል መጠቀም በእረፍት ጊዜ ሰዓቱን ጠብቆ መውጣትና መግባት
- ሞባይል ስልክን ማጥፋት ወይም ድምፅ እንዳይሰማ ማድረግ
- የሁሉንም ተሳታፊዎች ሃሣብ ማክበር (በትምህርት ደረጃ፣ በሙያ፣ በልምድ፣ ወይም በሌሎች ሁኔታዎች ባሉ ልዩነቶች አድሎ አለማድረግ)
- ጥያቄ ሲኖር መጠየቅ
- እራስን በመወከል መናገር (ለምሳሌ እኔ እንጂ ሁላችንም ወይም እገሌ ብሎ አለመጀመር)
- ለተሳታፊዎች ድጋፍ መስጠት (ስሜታዊ በሆኑ አስቸጋሪ ርዕሶች ላይ ለመናገር ጭንቀት ለሚሰማቸው ሰልጣኞች ተገቢውን ድጋፍ ማድረግ)
- ከሥልጠናው ተጠቃሚ ለመሆን የራሳችንን ኃላፊነት መወጣት (ለምሳሌ እረፍት ማድረግ፣ ማብራሪያ መጠየቅ፣ በሥልጠናው ያልረካንባቸው ጉዳዮች ካሉ አሰልጣኙን መደገፍ)
- ማነቃቂያ ማቅረብ (ርዕሰ ጉዳዩ ክብደት የሚሰጠው ቢሆንም)
- በነፃነት ሃሣብን ማቅረብ/በተወሰነ ጉዳይ ወይም ተግባር ላይ ምቾት የማይሰማን ከሆነ ደግሞ በዝምታ ማለፍ

ፍላጐቶችና ስጋቶች (Hopes and Hesitations)

ይህ የመግቢያ ተግባር በሥልጠናው ወይም በየዕለቱ የሥልጠና ክፍለ ጊዜ መጀመሪያ ላይ እንደ መክፈቻ የሚያገለግል ሲሆን በሥልጠና ማጠናቀቂያ ወቅትም እንደ አንድ የግምገማ ዘዴ ሊካሄድ ይችላል፡፡ ይህ ተግባር ሰልጣኞች ከሥልጠናው የሚጠብቁትንና ስጋቶቻቸውን ወይም የሚያሳስቡ ሁኔታዎችን እንዲለዩና ከሥልጠናው በኋላ እነዚህ ስሜቶች መለወጣቸውንና አለመለወጣቸውን እንዲያውቁ ይረዳቸዋል፡፡ እንዲሁም ተግባሩ አመቻቾች ሰልጣኞች የሚጠብቋቸውን ተጨማሪ ጉዳዮች እንዲለዩና የሥልጠናውን ርዕሶችና ይዘቶችን በተመለከተ ለሚነሱ ስጋቶች ምላሽ እንዲሰጡ ዕድል ይሰጣቸዋል፡፡

ዓላማዎች፡-

ይህ የሥልጠና ክፍለ ጊዜ ሲጠናቀቅ ሰልጣኞች፡-

- ፅንሰ ማቋረጥን በተመለከተ ከሥልጠናው የሚጠብቋቸውንና ስጋቶቻቸውን በግልጽ ያስቀምጣሉ
- ሌሎች ተሳታፊዎች ሥልጠናውን በተመለከተ የተሰማቸውን ስሜት ያብራራሉ

የሥልጠና መርጃ መሣሪያዎች

- የተቆራረጡ ካርዶች
- እስክሪብቶ ወይም እርሳስ (ማርከሮች)
- ፍሊፐ ቻርትና መስቀያ
- ወረቀት

የተመደበው ጊዜ

በካርዶቹ ላይ ለመፃፍ 5 ደቂቃ

በጥንድ ሆኖ ለመወያየት 5 ደቂቃ

በሚነሱ ጉዳዮች ላይ ለመወያየት 5 ደቂቃ

____

አጠቃላይ 15 ደቂቃ

ቅድመ ዝግጅት

- ፍሊፐ ቻርት ላይ የሚከተሉትን አረፍተ ነገሮች መፃፍ
  - በአጠቃላይ ከዚህ ሥልጠና የምጠብቀው _________________
  - ከአሁኑ ሰዓት ጀምሬ ______________ ጉዳይ ላይ እሰጋለሁ
  - _________________ን በተመለከተ ብጠየቅ ያሳስበኛል
  - በ _______________ ጉዳይ ላይ መወያየት ምቾት አይሰማኝም
  - በሥልጠናው ጊዜ _______________ ማድረግ እንደምችል ተስፋ አደርጋለሁ
  - ሥልጠናው ሲጠናቀቅ ደግሞ _________________ ማድረግ እንደምችል ተስፋ አደርጋለሁ
- በሌላ ፍሊፐ ቻርት ላይ ከሥልጠናው የምጠብቃቸው እና ስጋቶች የሚሉ ርዕሶችን በመክፈል መፃፍ
- ከሥልጠናው ይጠበቃሉ የተባሉትን ሁሉ ማዘጋጀት

መመሪያዎች

ተሳታፊዎች በሥልጠናው መጨረሻም ሆነ በእያንዳንዱ የሥልጠና ቀን ምን እናገኛለን ብለው እንደሚያስቡና በሥልጠናውና በሚነሱ ጉዳዮች ላይ ምን ስጋቶችና የማይመቹ ስሜቶች እንዳላቸው ለማወቅ ኢጋጣሚውን በመጠቀም የክፍለ ጊዜውን ተግባር ማስተዋወቅ

1. ለእያንዳንዱ ተሳታፊ አንድ ቁራጭ ካርድ ማደልና በፍሊፕ ቻርት የተፃፈ አረፍተ ነገሮችን በግድግዳ ላይ መለጠፍ፡፡ ሰልጣኞች በ5 ደቂቃ ውስጥ በፍሊፕ ቻርት ላይ የተፃፉትን ነገሮች ድምፅ ሳያሰሙ በማንበብ በተሰጣቸው ካርድ ላይ መልሶቻቸውን እንዲጽፉ ማድረግ፡፡
2. ሰልጣኞች ከጐን ከተቀመጠ ሌላ ሰልጣኝ ጋር ጥንድ በመሆን የሰጧቸውን መልሶች እንዲወያዩ ማድረግ፡፡ ከመልሶቻቸው መካከል ለጓደኛቸው መግለጽ ካልፈለጉ መተው እንደሚችሉ ማስታወስ፡፡
3. ሰልጣኞች ከሥልጠናው ከሚጠብቋቸው ወይም በሥልጠናው ውስጥ ያላቸውን ስጋቶች አንዱን ለተሳታፊዎች እንዲነግሩ መጠየቅና የተሰጡ ምላሾችንም ሳይለውጡ እንደተናገሩት በፍሊፕ ቻርት ላይ ማስፈር፡፡ ሰልጣኞች ምቾት ካልተሰማቸው ምላሻቸውን ለሌሎች አለማካፈል እንደሚችሉ ማስታወስ፡፡ እንዲሁም አንድ ሰልጣኝ ምላሽ በሚሰጥበት ጊዜ ሌሎች ተሳታፊዎች በሰልጣኙ መልስ ላይ አስተያየት መስጠት እንደማይኖርባቸው ማስታወስ፡፡
4. ተሳታፊዎች ካቀረቡ በኋላ ያልተጠቀሱ ፍላጐቶችንና ስጋቶችን በዝርዝሩ ውስጥ ማካተት፡፡ በሰፈረው ዝርዝር ላይ አንድ ወይም ሁለት አጠቃላይ አስተያየቶች እንዲሰጡ መጋበዝ (አስተያየቶቹ ከተሰጡት መልሶች ውጪ ያሉ መሆን አለባቸው)
5. በመጨረሻም በዝርዝሩ ውስጥ የተቀመጡትን ተስፋዎች በሥልጠና ጊዜ ለማሳካት ጥረት እንደሚደረግ የተቻላቸውን እንደሚያደርጉ ማሳወቅ፡፡ በማያያዝም የትኞቹ የሥልጠና ርዕሶች ተሳታፊዎች የሚጠብቋቸውን ለማሳካት እንደሚችሉና የትኞቹ ርዕሶች ከሥልጠናው ርዕሰ ጉዳይ ወጣ ያሉ መሆናቸውን ማስረዳት፡፡ ከሥልጠናው ርዕሰ ጉዳይ ወጣ ያሉትን ወደፊት መልስ በሚሰጣቸው ጉዳዮች መመዝገቢያ ፍሊፕ ቻርት ላይ ማስፈር፡፡ የሚቻል ከሆነ ከሥልጠናው መርሀ ግብር ውጪ ባለ ጊዜ ውይይት በማካሄድ መልስ ማግኘት እንደሚሞከር ተሳታፊዎችን ማስታወስ ያስፈልጋል፡፡

<u>**ማስታወሻ ለአሰልጣኝ**</u>፡- ከዚህ ቀደም ያልተመለሱ ጥያቄዎችን ለጊዜው ባልተመለሱ ጥያቄዎች ማስፈሪያ (parking lot) ውስጥ ማስፈር ያላከናወነ አመቻች ለመተግበር መልካም ኢጋጣሚ ነው፡፡ ወደፊት የሚታዩ ጉዳዮች ተሳታፊዎች የሚያነሷቸው ጠቃሚ ሃሣቦች ሆነው ነገር ግን ከሚዳሰሰው ርዕስ ጋር የማይያያዙ በመሆናቸው በፍሊፕ ቻርት ላይ ሰፍረው የሚለጠፉ ናቸው፡፡ በየቀኑ ሥልጠና መጠናቀቂያ ላይ የተመዘገቡ ወደፊት የሚታዩ ጉዳዮችን መልሶ ማየትና ያልታዩትን በቀሪው የሥልጠና ጊዜ ወይም በሌላ ጊዜ እንዴት መዳሰስ እንደሚቻል መወሰን በጣም አስፈላጊ ነው፡፡ በወቅቱ ምላሽ ያላገኙ ጉዳዮችን ማስተናገድ በሚመለከት በሥልጠናው መግቢያ ላይ በስፋት ተብራርቷል፡፡

---

6. ሰልጣኞች በካርዶች ላይ ያሰፈሯቸውን ከሥልጠናው የሚጠብቋቸውን ሃሣቦችና ስጋቶቻቸውን ከራሳቸው ዘንድ ማቆየት እንዳለባቸው ማሳወቅ፡፡ ይህም ካርዶቻቸው ላይ ያሰፈሯቸው ፍላጐቶችና ስጋቶች ሥልጠናው ከተጠናቀቀ በኋላ በሚገባ መዳሰሳቸውን ለማረጋገጥ ይረዳቸዋል፡፡
7. ተሳታፊዎች አንገብጋቢ የሚሏቸው ጥያቄዎች አስተያየቶችና ስጋቶች ካሉ እንዲያነሱ በማድረግ ውይይት ማካሄድ ያስፈልጋል፡፡ በመጨረሻም ሁሉንም ሰልጣኞች ለተሳትፏቸው ማመስገን፡፡

የሥልጠናው ፍላጐቶች እና ስጋቶችን በድጋሚ መቃኘት

የሥልጠና መርጃ መሣሪያዎች

- በሥልጠናው የመጀመሪያ ቀን ፍላጐቶች እና ስጋቶችን በተመለከተ በሰልጣኞች የተሞሉ ካርዶች
- በሥልጠናው የመጀመሪያ ቀን ከሥልጠናው የሚጠበቁ ፍላጐቶችና ስጋቶች የሰፈረበት ተገልባጭ ወረቀት

የተመደበው ጊዜ

አጠቃላይ 15 ደቂቃ (አጭር ውይይት ማካሄድ)

ቅድመ ዝግጅት፡-

ሰልጣኞች በመጀመሪያ የሥልጠና ቀን ከሥልጠናው የሚጠብቁትን ፍላጐቶች እና ስጋቶቻቸውን የጻፉበትን ካርድ ይዘው እንዲመጡ ማስታወስ፡፡

መመሪያዎች

1. ሰልጣኞች በመጀመሪያው የሥልጠና ቀን ወይም የሥልጠና ክፍለ ጊዜ ከሥልጠናው የሚጠብቋቸውን ፍላጐቶችና ስጋቶቻቸውን የጻፉባቸውን ካርዶች እንዲያመጡ መጠየቅ
2. በመጀመሪያ የሥልጠና ቀን የጻፏቸውን ከሥልጠናው የሚጠብቋቸውን ፍላጐቶችና ስጋቶቻቸውን መለስ ብለው እንዲቃኙ በማድረግ ከመጀመሪያ ቀን ይልቅ አሁን ምን የስሜት ለውጥ እንዳመጡ መጠየቅ
3. ከሥልጠናው የሚጠብቋቸውን ፍላጐቶችና ስጋቶቻቸውን የቀየሩ ሰልጣኞች ለምንና እንዴት እንደቀየሩ ለሌሎች ሰልጣኞች እንዲያካፍሉ መጋበዝ
4. በሰልጣኞች መካከል የተፈጠረውን የአመለካከት ለውጥና ለለውጡ ምክንያት የሆኑትን ጉዳዮች በሚመለከት አንድ ሰልጣኝ ጠቅለል ያለ አስተያየት እንዲሰጥ መጠየቅ
5. ተሳታፊዎች አንገብጋቢ የሚሏቸውን ጥያቄዎች፣ አስተያየቶችና ስጋቶች ካሉ በመጠየቅ ውይይት ማድረግ፡፡ በመጨረሻም ሁሉንም ሰልጣኞች ላደረጉት ተሳትፎ ማመስገን፡፡

ዓላማዎች፡-

ይህ የተግባር መልመጃ ሲጠናቀቅ ሰልጣኞች፡-

- በሥልጠናው መጀመሪያ ላይ ፅንሰ ማቋረጥን በተመለከተ ከሥልጠናው እንጠብቃን ብለው የለዩዋቸውን ጉዳዮች ወይም ፍላጐቶች እና ስጋቶችን ያስታውሳሉ
- በሥልጠናው ሂደት የነበሯቸው የሥልጠና ፍላጐቶች እና ስጋቶች ላይ የተገኘ ለውጥ መኖሩን ይገመግማሉ

ውይይት ማካሄድ

በዚህ ክፍለ ጊዜ ውይይት ማነሳሻ /trigger/ (ታሪክ አከራካሪ ሃሣብ ወይም ሌሎች አጫጭር ሃሣቦች) በመጠቀም ሰልጣኞች ፅንስ ማቋረጥን በሚመለከት አንድ ቁልፍ ችግር አንስተው አግባብነት ባላቸው ጉዳዮችና መወሰድ በሚገባቸው ድርጊቶች ላይ ሞቅ ያለ ክርክር እንዲያካሂዱ ይደረጋል፡፡ የተለያዩ ክርክሮችን ለማካሄድ አማራጭ የአቀራረብ ዘዴዎችን መጠቀም ይቻላል፡፡ ከዚህ ውስጥ ተሳታፊዎችን ለማወያየት የሚረዱ ጥያቄዎችን በማቅረብ ተሳታፊዎች ችግሩን ከመተንተን ተነስተው እስከ መፍትሄ ማፈላለግ ድረስ እንዲወያዩ ማድረግ አንዱ ነው፡፡ ለውይይት የሚያነሳሱ ምሳሌዎች በዚህ ሥልጠና ውስጥ የሚገኙ ቢሆንም ከአካባቢው ሁኔታ ጋር የሚዛመዱና የበለጠ ጠቃሚ ናቸው ተብለው የሚታመንባቸው መተካት ይኖርባቸዋል፡፡ በአጠቃላይ ክፍለ ጊዜው በሥልጠናው መነሻም ሆነ በመካከል ላይ ፅንስ ማቋረጥን በሚመለከት በአካባቢው አዘውትረው በሚነሱ ጉዳዮች ላይ ውይይት ለማድረግ ይጠቅማል፡፡

ዓላማዎች

ይህ የሥልጠና ክፍለ ጊዜ ሲጠናቀቅ ሰልጣኞች፡-

- በእራሳቸውም ሆነ በአካባቢያቸው ላይ ተፅዕኖ የሚያደርሱ ችግሮችን በመተንተን መፍትሄ ለመፈለግ ውይይት ያካሂዳሉ፡፡
- በውይይት ማነሳሻው ጉዳይ ላይ በንቃት በተሳተፉት ግለሰቦችም ሆነ ሁኔታዎች ቦታ እራሳቸውን በማስቀመጥ ይመለከታሉ፡፡
- ከፅንስ ማቋረጥ ጋር በተያያዙ ጉዳዮች ላይ ሃሣቦችንና አመለካከቶችን በአግባቡ ማቅረብ ይችላሉ፡፡

የሥልጠና መርጃ መሣሪያዎች

- ውይይት የሚያጭሩ ሃሣቦችን የተመለከተ ጽሁፍ

የተመደበው ጊዜ

ከ30-60 ደቂቃ (በውይይት መነሻ ሃሣብና በተመረጠው ዘዴ ይወሰናል)

ቅድመ ዝግጅት፡-

- ውይይት የሚያጭሩ ሃሣቦችን መምረጥና ማዘጋጀት፡፡ አስፈላጊ ከሆነ ጽሁፎችን ፎቶ ኮፒ ማድረግ፡፡ በፅንስ ማቋረጥ ላይ ውይይት የሚያጭሩ አራት ሃሣቦች በምሳሌነት ቀርበዋል፡፡ ሁለቱ አጫጭር ድርሰቶች ሲሆኑ አንዱ ደግሞ የጋዜጣ ድርሰት ነው፡፡ አምስተኛው ውይይት የሚያጭረው ሃሣብ አንዲት ፅንስ ማቋረጥ የፈለገች ሴት ምስልና ታሪክ ሲሆን ይህም ደቡብ አሜሪካ (ኒካራጓ)፣ ምሥራቅ አውሮፓ (አልባኒያ)፣ ኢትዮጵያ፣ አውሮፓ፣ ጋና፣ ሕንድ፣ ሜክሲኮ፣ ናይጄሪያ፣ ደቡብ አፍሪካ፣ አሜሪካና ቬትናምን የሚወክል ነው፡፡ ይህንንም አንተ ብትሆን ምን ታደርጋለህ? በሚል ከዚህ ጋር በተያያዘ በፒዲኤፍ ፎርማት ሲዲሮም (PDF CDROM) ላይ ይገኛል፡፡

- ክርክር ለማካሄድ የሚያግዝ ዘዴ መምረጥና ማዘጋጀት፡፡ ውይይት የሚያጭረውን ሃሣብ በቅድሚያ መቃኘትና በጥልቀት መረዳት፡፡ እንደአስፈላጊነቱ ለመጠየቅ የምትፈልገውን/የምትፈልጊውን ተጨማሪ ጥያቄዎች ማዘጋጀት፡፡

<u>ማስታወሻ ለአሰልጣኝ</u>፡- ውይይት የሚያጭሩ ሃሣቦች በተለያየ መልክ መዘጋጀት ይችላሉ፡፡ ለምሳሌ በትረካ፣ በምስል፣ በጭውውት፣ በግጥም፣ በመዝሙር፣ በፊልምና በአጫጭር የመድረክ ሥራዎች ሊሆን ይችላል፡፡ ክርክርን የሚያነሳሱ ጉዳዮች እጅግ ውጤታማ መሆን የሚችሉት የተሳታፊዎችን ሁኔታ በቀጥታ የሚመለከቱና ለህይወታቸው የሚጠቅሙ መሆን ሲችሉ ነው፡፡ ክርክርን የሚያነሳሱ ጉዳዮች እጅግ ውጤታማ መሆን የሚችሉት የተሳታፊዎችን ሁኔታ በቀጥታ የሚመለከቱና ለህይወታቸው የሚጠቅሙ መሆን ሲችሉ ነው፡፡ ክርክርን ለማነሳሳት በአካባቢ ጋዜጦች፣ መጽሔቶች፣ ቴሌቪዥንና ሬዲዮ ከሚዘጋጁ ድርሰቶችም ሆነ ግለሰቦች ከሚሰጧቸው የምስክርነት ቃሎች መምረጥ ይቻላል፡፡ ውይይት የሚያጭር ሃሣብ ማለት አንድ ቡድን የገጠመውን ችግር በአጭርና በግልጽ ማቅረብ ነው፡፡ ውይይት የሚያጭር ሃሣብ አቀራረብ በቡድን ውስጥ ያለ ችግርን በመለየት ትርጉም ያለው ክርክር ለማካሄድ እንዲረዳ ነው፡፡

መመሪያዎች

1. ተግባሩን ማስተዋወቅ
   ፅንስ ማቋረጥን በሚመለከት ለጥቂት ጊዜ ክርክር በማካሄድ እንቆያለን፡፡ ይህ የውይይት ጊዜ ችግሩን በስፋት በመተንተንና ሴቶች ጥንቃቄ የተሞላበት ሕጋዊ የሆነ የፅንስ ማቋረጥ ፍላጐታቸው እንዲረጋገጥ ምን እንደሚያስፈልግ ለማወቅ የሚያግዝ ነው፡፡
2. አንድ ውይይት የሚያጭር ሃሣብ ለእያንዳንዱ ተሳታፊ ማደል፡፡ ከተቻለ ተሳታፊዎች ድምፃቸውን ከፍ አድርገው እንዲያነቡ ወይም በትወና መልክ እንዲያቀርቡ ማድረግ፡፡
3. ክርክር በሚያጭረው ሃሣብ ላይ አንድ የመወያያ ዘዴ በመምረጥ ውይይቱን ማመቻቸት፡፡
4. ተሳታፊዎች አንገብጋቢ የሚሏቸው ጥያቄዎችን፣ አስተያየቶችንና ስጋቶችን በማስተናገድ መወያየት፡፡ በመጨረሻም ሁሉም ላደረጉት ተሳትፎ ምስጋና ማቅረብ፡፡

ውይይት ማካሄጃ ዘዴዎች

***ተጨባጭ፣ ለማገናዘብ የሚረዳ፣ ተንታኝና ውሳኔያዊ ዘዴዎች* (Objective, Reflective, Interpretative and Discional)**

ውይይት ለማካሄድ ከሚያስችሉ ዘዴዎች አንዱ ተጨባጭነትን፣ አገናዛቢነትን፣ ትንታኔንና ውሳኔያዊነትን የሚያካትተው ነው፡፡ እነዚህ የጥልቀት ውይይት ዘዴዎች አራት ደረጃዎች ያላቸው ሲሆኑ ክርክር የሚያጭር ጉዳይን ተከትሎ ውይይት ለማመቻቸት እንደ መመሪያ ሆነው ማገልገል ይችላሉ፡፡ በእያንዳንዱ ዘዴ ሥር በምሳሌነት የሚጠቀሱ ጥያቄዎች የሚከተሉትን ያካትታል፡፡

ተጨባጭ (በእውነታ ላይ የተመሠረቱ) ጥያቄዎች

- ከቀረበው ታሪክ፣ ግጥም ወዘተ ምን ያህሉን ታስታውሳላችሁ?
- ምን ተከሰተ?
- በታሪኩ ውስጥ ማን ተሳትፏል?
- ምን ሰማችሁ ወይስ አስተዋላችሁ?

አገናዛቢነትን የሚመለከቱ ጥያቄዎች

- የቀረበውን ታሪክ፣ ግጥም ወዘተ በሚመለከት ለመጀመሪያ ጊዜ የነበራችሁ ስሜት ምን ነበር?
- ከቀረበው ታሪክ ወይም ግጥም የትኞቹን ክፍሎች በበለጠ ታስታውሳላችሁ? ለምን?

- አጠቃላይ ቡድኑ በጉዳዩ ላይ ምላሽ ሲሰጥ መቼ ታስታውሳላችሁ?
- ያዘናችሁበት፣ የረካችሁበት፣ የተጨነቃችሁበት፣ ወይም የተደሰታችሁበት ጊዜ ነበር?
- እንዴት ስሜታችሁን ሊነካ ቻለ?
- በታሪኩ ውስጥ ያለው ሰው ምን ይሰማዋል ብላችሁ ታስባላችሁ?

መተንተንን የተመለከቱ ጥያቄዎች

- የቀረበው ታሪክ ወይም ግጥም ስለምንድነው?
- ከቀረበው ታሪክ ወይም ግጥም ውስጥ በአብዛኛው ትኩረታችሁን የሳበው ክፍል የትኛው ነበር?
- የቀረበው ታሪክም ሆነ ግጥም ምን ትርጉም ሰጣችሁ?
- ምን ችግሮች ቀርበዋል?
- ምን ተማራችሁበት?
- አስፈላጊነቱ ምንድነው?
- የቀረበው ሁኔታ ምን እንድታስታውሱ እረድቷችኋል?
- ከቀረበው ሁኔታ ምን እንድታስታውሱ አስችሏችኋል?

ለውሳኔ የሚጋብዙ ጥያቄዎች

- የቀረበውን ታሪክ ወይም ግጥም በቦታው ላልነበረ ሰው ለማካፈል ብትፈልጉ ምን መንገር ትችላላችሁ?
- ምን ምን የመፍትሄ ሃሣቦች ያስፈልጋሉ?
- ከዚህ በኋላ ምን እርምጃዎች ትወስዳላችሁ?
- ከቀረበው ታሪክ ወይም ግጥም ምን ልትወስዱ ትችላላችሁ?
- ኃላፊነት መውሰድ የሚገባው ማን መሆን ይኖርበታል?

ማየትን፣ መከሰትን፣ ከራስ ሁኔታ ጋር ማዛመድን፣ ምክንያትን፣ ድጋፍንና ማድረግን (**ማመማምድማ**) ያጣመረ የክርክር ዘዴ (see, Happening, Our, Why, Empower/Evaluate, Do)

ሌላው የሚመከረው የማመቻቸት ዘዴ ማመማምድማ በሚል ምህጻረ ቃል ይታወቃል፡፡ ይህ የማጠናከሪያ ትምህርት ዘዴ ሲሆን ክርክር የሚያጭር ጉዳይን ተከትሎ ያለው የቡድን ውይይት ለማመቻቸትና የትግበራ ዕቅድ ለማውጣት ይረዳል፡፡ ይህ የአቀራረብ ዘዴ ተሳታፊዎችን ሥርዓት በተከተለ ሂደት ውስጥ ሆነው በችግሩ መሠረታዊ መንስዔ ዙሪያ ጥልቀት ያለው ግንዛቤ እንዲኖራቸው በእነሱ ላይ ተፅዕኖ ያሳደሩ ጉዳዮችን ለይተው እንዲያውቁና ለችግሮቹ መፍትሄ ለመስጠት የድርጊት መርሀ ግብር እንዲያወጡ ያስችላቸዋል፡፡

ክርክር የሚያጭረው ጉዳይ ከቀረበ በኋላ አሰልጣኙ የሚከተሉትን ጥያቄዎች በማቅረብ ውይይቱን ይመራል፡፡

ማ = ማየት	በቀረበው ክርክር አጫሪ ጉዳይ ላይ ምን አያችሁ? (ጉዳዩን ላይ ላዩን እንዲመለከቱ ማድረግ በጉዳዩ ውስጥ ማን አለ? ምን እያደረጉ፣ እየተናገሩ ወዘተ ነው)
መ = መከሰት	በቀረበው ክርክር አጫሪ ጉዳይ ላይ በትክክል ምን እየተከሰተ ነው? (አሁን ተሳታፊዎችን ጠለቅ ብለው በቃላት ያልተገለጹ ነገሮችን እንዲያወጡ የሚያስችሉ ጥያቄዎችን መጠየቅ)

ማ = ከራስ ሁኔታ ጋር ማዛመድ	የቀረበው ክርክር አጫሪ ጉዳይ ከእራሳችን ህይወትና ሥራ ጋር እንዴት ይዛመዳል? (ከእራሳችን የህይወት ተሞክሮ ጋር እንዴት ይመሳሰላል? ተሳታፊዎች እውነተኛ ምሳሌዎችን እንዲሰጡ መጠየቅ)
ም = ምክንያትን	ይህ ለምን ተከሰተ? (ይህ ችግር ለምን ሊፈጠር ቻለ? መሠረታዊ መንስዔዎቹ ምንድናቸው?)
ድ = ድጋፍ	በችግሩ ዙሪያ አንድ ነገር ለማድረግ ምን ያስፈልገናል? (ችግሩን ለማስወገድ የፖሊሲ፣ የውሣኔ ሰጪ ድጋፍ ወዘተ ያስፈልገናል?)
ማ = ማድረግን	ችግሩን ለመቅረፍ ምን ማድረግ እንችላለን? (ይኼንን ችግር ለማስገወድ ምን ድጋፍ ያስፈልጋል?)

ከኢትዮጵያ ሬዲዮ የዜና ርዕሰ አንቀጽ እናንተ ብትሆኑ ምን ታደርጋላችሁ? ለሚለው ተግባር የተዘጋጁ ጥያቄዎች

አንድ ሰው "ሕጋዊ ያልሆነ የፅንስ ማስወረድ ፀፀቴ" በሚል የኢትዮጵያ ዜና አገልግሎት ስለ ማርታ ያቀረበውን ዜና ሀተታ ያነባል፡፡ ሌላ ተሳታፊ ደግሞ እናንተ ብትሆኑ ምን ታደርጋላችሁ? ከሚለው ውስጥ ያልተፈለገ እርግዝና የገጠማት የአንዲት ሴት ገጠመኝን በንባብ ያሰማል፡፡ ሁለቱ ታሪኮች ከተደመጡ በኋላ ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን ጥያቄዎች በመጠቀም ክርክር ያካሂዳል፡፡

ወንድ እንኳን ብትሆኑ ጥያቄዎችን በምትመልሱበት ጊዜ እራሳችሁን በሴቶች ቦታ ማስቀመጥ አለባችሁ፡፡ እያንዳንዱን ጥያቄ በማዳመጥ ድምፃችሁን ሳታሰሙ ለራሳችሁ ብቻ መልስ እንድትሰጡ ትለመናላችሁ፡፡ (ጥያቄዎችን ለማዳመጥና መልሶቻችሁን ለመስጠት እንድትችሉ በቂ ጊዜ ይሰጣችኋል)፡፡

- ለመጀመሪያ ጊዜ ማርገዝሽን ስታውቂ ምን ሃሣብና ምስል በጭንቅላትሽ ይመላለሳል?
- ማርገዝሽን ማን ሊነግርሽ ይችላል? በእርግጠኝነት ማንስ አይነግረኝም ብለሽ ታስቢያለሽ?
- ምን አይነት ፍርሃት ሊከሰትብሽ ይችላል?
- ምን አይነት መረጃ ያስፈልግሻል?
- መረጃ ለማግኘት የት ትሄጃለሽ?
- ሁለቱ ሴቶች በገጠማቸው ሁኔታ ላይ ብትሆኚ እርግዝናውን በሚመለከት ምን ልትወስኚ ትችያለሽ?
- ያልተፈለገ እርግዝና ይዘሽ መቀጠል በራስሽም ሆነ በቤተሰብሽ ላይ ምን አይነት የአካል፣ የስነ ልቦናና የኢኮኖሚ ተፅዕኖ ማስከተል ይችላል?
- ፅንስ ማቋረጥ ብትወስኚ ማን እንዲያከናውንልሽ ትፈልጊያለሽ?
- ፅንስ ማቋረጥ ምን አይነት የአካልና የአዕምሮ ተፅዕኖ ያስከትላል? (በዚህ ጊዜ ጥንቃቄ በተሞላበት ሁኔታ የሚከናወን ፅንስ ማቋረጥ ጋር በማነፃፀር ውይይት እንዲካሄድ ማበረታታት ያስፈልጋል)
- ለወደፊት ያልተፈለገ እርግዝናን ለመከላከል ምን ታደርጊያለሽ?
- የእርግዝና መከላከያ ብትፈልጊ የት ትሄጃለሽ?

በመጨረሻም በሚከተሉት ጥያቄዎች ላይ ውይይት ማድረግ

- በሁለቱ ታሪኮች ውስጥ ምን ተፈጠረ?
- ታሪኮቹ ከሥራችንና ከዕለት ተዕለት እንቅስቃሴያችን ጋር እንዴት ይዛመዳሉ? ይህ ሁኔታ ከህይወት ተሞክሯችን ጋር እንዴት ይመሳሰላል? (ተሳታፊዎች እውነተኛ የሆነ የህይወት ተምክሯቸውን እንዲያካፍሉ መጠየቅ)
- ችግሩ ለምን ተፈጠረ? የችግሩ መሠረታዊ መንስዔዎች ምንድናቸው?
- ችግሩን ለመቅረፍ ምን ማድረግ ያስፈልገናል? ችግሩን ለመቅረፍ ምን ዓይነት የፖሊሲ፣ የውሳኔ ሰጪ ወዘተ... ድጋፍ ያስፈልገናል?
- ይህንን ችግር ለመፍታት ምን ማድረግ አለብን?

በመጨረሻም ለተሳትፏችሁ እናመሰግናለን፡፡

ውይይት ማመቻቸት፡- ውይይት የሚያጭሩ ሃሣቦች

"***በሕገወጥ መንገድ ፅንስ በማቋረጤ ፀፀት ይሰማኛል***"- *በራሷ አንደበት*

ወ/ሮ እሰይነሽ ትባላለች ዕድሜዋ 42 ዓመት ሲሆን በአዲስ አበባ በጥቁር አንበሳ ሆስፒታል አካባቢ አትክልት በመቸርቸር ትተዳደራለች፡፡ ወ/ሮ እሰይነሽና ባለቤቷ በሚያገኙት አነስተኛ ገቢ ሦስት ልጆቻቸውን ያሳድጋሉ፡፡ በሕገወጥ መንገድ ፅንስ ማቋረጧ የፀፀታት መሆኑን በሚከተለው ሁኔታ ለኢትዮጵያ ሬዲዮ ገልፃለች፡፡

ተጨማሪ ልጅ እንዳይኖረኝ የእርግዝና መከላከያ ብጠቀምም ለአራተኛ ጊዜ ነፍሰጡር መሆኔን ባወቅኩ ጊዜ ከፍተኛ ኃዘን ተሰማኝ፡፡ እንዴት አራተኛ ልጅ ማሳደግ እንችላለን ብዬ ራሴን ጠየቅኩኝ፡፡ ምንም አይነት የምክር አገልግሎት ሳላገኝ ፅንሴን ለማቋረጥ ወሰንኩኝ፡፡ ጓደኞቼም ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት የሚሰጥ ክሊኒክ መኖሩን ሲነግሩኝ እውነት መስሎኝ ወደ ቦታው ለመሄድ ወሰንኩኝ፡፡

ከአራት ወራት በኋላ

ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ለመፈፀም በወሰንኩበት ቀን ጧት ቀደም ብዬ በመነሳት አንዳንድ ሥራዎችን በማከናወን ልጆቼን ወደ ትምህርት ቤት አደረስኳቸው፡፡ ከዚያም ታክሲ ይዤ ወደ ክሊኒኩ ሄድኩኝ፡፡ በዚያን ጊዜ እርግዝናው አራት ወር ሞልቶት ነበር፡፡ እንግዳ መቀበያው በጣም ጥሩ ንጽህና ያለው ሲሆን በአግዳሚ ወንበሩ ላይ ተቀምጠው የሚጠባበቁ ሌሎች ሴቶች ነበሩ፡፡ አገልግሎቱ የሚሰጠው ቀዶ ጥገና በሚካሄድበት ቦታ መስሎኝ ነበር ነገር ግን አይደለም፡፡ ክሊኒኩ ፅንስ ለማቋረጥ የሚገለገለው ተራ በሆነ ክፍል ውስጥ መሆኑን ባውቅም ምርጫ እንደሌለኝ ብረዳም ፅንሱን ለማቋረጥ የነበረኝ ውሳኔ አልተቀየረም፡፡

ሐኪሙ ልብሴን አውልቄ እንድተኛ አደረገኝ፡፡ የሰውነት ምርመራ ካካሄደ በኋላ ማደንዘዣ በሌለበት ሁኔታ በብልቴ ውስጥ ከብረት የተሰራ መሣሪያ በማስገባት ከሰውነቴ የተቆራረጠ ነገር ማስወጣቱን ጀመረ፡፡ በአይኔ ያየሁት ነገር ባይኖርም ማህፀኔን የሚጐትት ነገር ተሰምቶኝ ነበር፡፡ ስቃዩን መቋቋም የሚቻል ባይሆንም በውስጤ አፍኜ አለቀስኩኝ፡፡ ድምፅ በማውጣት ህመሜን ለመግለጽ አልፈለግኩም፡፡ በፈፀምኩት ድርጊት ራሴን እንደ ጥፋተኛ ብቆጥርም በድህነታችን ላይ ሌላ ተጨማሪ ልጅ እንዳይኖረኝ ማድረጌ ትክክለኛ ውሳኔ መሆኑን አመንኩኝ፡፡ በዚህ ሁኔታ እያለሁ ዶክተሩ ከ15 ደቂቃ በኋላ ነጭ ኪኒን በብልቴ ውስጥ በመጨመር ቀሪውን የእርግዝና ቅሪት ለማስወጣት እንደሚረዳኝ ገለፀልኝ፡፡

ፀፀት፡-

እየተሰቃየሁ ቀጣዩን ውጤት በመጠባበቅ ወደ ቤቴ ሄድኩ፡፡ ማታ ብዙ ደም ፈሰሰኝ ሆዴም ተነፋ መጥፎ ጠረን ይሸት ጀመር፡፡ ባለቤቴ የማታ ፈረቃ ሠራተኛ በመሆኑ ጐረቤቶቼ ፈጥነው ወደ ሆስፒታል ወሰዱኝ፡፡ የልብ ምቴ በመጨመር ቀስ በቀስ ራሴን ወደ መሳት አመራሁ፡፡ በጣም ብርድ ብርድ የሚል ስሜት ተሰማኝ፡፡ ማየትም እየተሳነኝ መጣ፡፡ በጣም ብዙ ደም ስለፈሰሰኝ የምሞት መስሎኝ ህይወቴ በጨለማ ተሞላ፡፡ ራሴን ሳውቅ ፅንሱ ጨርሶ መውጣቱ ከዚህ በኋላ ደም ቢፈሰኝ ሞት እንደሚጠብቀኝም እንዲሁም ሌላ ልጅ መውለድ እንደማልችል ተነገረኝ፡፡ በጥቁር አንበሳ የሚገኙ የጤና ባለሙያዎች ምስጋና ይግባቸውና በመጨረሻ ህይወቴ ተረፈ፡፡

አንድ ሴት ፅንሷን እራሷ ያለጥንቃቄ ለማቋረጥ ከሞከረች በኋላ መሞቷ ተነገረ
የኢትዮጵያ ሬዲዮ ዘጋቢ ኢትዮጵያ
ግንቦት 23, 1997
ምንጭ ኢዜአ

አንዲት ሴት ፅንሷን በራሷ ለማቋረጥ ስትሞክር መሞቷን በያዝነው ሳምንት የአዲስ አበባ ፖሊስ ምርመራ ክፍል አሳወቀ፡፡ መሰለች ንጉሤ የተባለችው የአዲስ አበባ ነዋሪ የ26 ዓመት ሴት ሕጋዊ የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት ማግኘት እንደማትችል በተነገራት ጊዜ 10 ሳምንታት የሞላው ፅንስ ነበራት፡፡ መሰለች ፅንሱን ለማቋረጥ ከመኖሪያዋ አካባቢ ራቅ ብሎ ወደሚገኘው ክሊኒክ ለመሄድ አስባ የነበረ ቢሆንም የኋላ ኋላ ግን እራሷ ለማከናወን መወሰኗ ተገልጿል፡፡ በማህፀኗ ውስጥ ባዕድ አካላት የተገኘ ሲሆን ፖሊስ ቤቷን በመረመረበት ጊዜ እንጨትና እንጨት ነክ ነገሮች ተገኝተዋል፡፡

ከኤች አይ ቪ እና ከሂፐታይተስ ቢ ጋር የምትኖረው መሰለች ባለፈው ሰኔ ወር በጠና ታማ ጥቁር አንበሳ ሆስፒታል ገብታ ነበር፡፡ ለሐኪሞቿም ከቀናቶች በፊት ልጅ ተጨናግፎባት እንደነበር ተናግራለች፡፡ ከዛ ቀን በኋላ የጤንነት ስሜት ስለተሰማት በራሷ ውሳኔ ከሆስፒታል ወጥታለች፡፡ በነጋታው ግን ወደ ሆስፒታል እንደገና እንድትገባ ብትደረግም ሰውነቷ በመጐዳቱ ህይወቷ አልፏል፡፡

የፖሊስ መርማሪው ስለ አሟሟቷ ሲያጠቃልል መሰለች ለህይወቷ መጥፋት እራሷ ከፍተኛውን ሚና ተጫውታለች ብሏል፡፡ ማከሰኞ ዕለት እንደተሰማው የምርመራ ውጤት ከሆነ መሰለች ከሁለት ዓመት በፊት የስምንት ዓመት ልጅዋን ጥላ ከኢትዮጵያ ወጥታ ነበር፡፡ በይፋ የተገለፀው የመሰለች ሞት ምክንያት የማህፀን መሸንቆር ነበር፡፡ በሌላ በኩል የፖሊስ ምርመራ ውጤት ይፋ እንዳደረገው መሰለች የሞተችው በራሷ እጅ ሕገወጥ የፅንስ ማቋረጥ ፈጽማ ነው፡፡

በማደግ ላይ ባሉ አገሮች በግል አመለካከት ምክንያት የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎትን ያለመስጠት መብት
ከዜና መፅሔት የተወሰደ አንቀጽ

እ.ኤ.አ. የ1996 የደቡብ አፍሪካ የፅንስ ማቋረጥ አማራጭ ድርጊት አንቀፅ 92 ለሴቶች በፈቃደኝነት ላይ የተመሠረተ የፅንስ ማቋረጥ የመጠየቅ መብት እንዲኖራቸው ይፈቅዳል፡፡ እውነታው ሲፈተሽ ግን ከአምስት ዓመት በኋላ ሕጋዊ ከሆኑት ይልቅ በመርህ ደረጃ ሕገወጥ የሆኑ የፅንስ ማቋረጥ ድርጊቶች ቁጥር በርካታ ነው፡፡ ሌሎች ከሚጠቀሱ ምክንያቶች መካከል በሕገ መንግሥት የተቀመጠውን የሰብዓዊ መብት ለማስከበር እንቅፋት ከሚሆኑት ውስጥ ዋነኛው በግል አመለካከት ምክንያት የመቃወም (conscientious objection/refusal) መብት ነው፡፡

ምንም እንኳን በግል አመለካከት ምክንያት የመቃወም መብት የሰብዓዊ ፍጡር መሠረታዊ መብት አካል ቢሆንም በግል አመለካከት ምክንያት የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት ላለመስጠት መቃወም ቢያንስ በማደግ ላይ በሚገኙ አገሮች እንደ ፍፁምና የማይለወጥ ተደርጐ መታየት የለበትም፡፡ ባደጉ አገሮች ላይ ወደሌላ አገልግሎት ሰጪዎች የማላላክ ሥርዓት ማከናወን በአብዛኛው የሚቻል ቢሆንም በግል አመለካከት ምክንያት ፅንስ ማቋረጥን የሚቃወም ሰው ፅንስ ለማቋረጥ የፈለገችውን ሴት ህይወት አደጋ ላይ ለመጣል አይፈልግም፡፡ በማደግ ላይ ባሉ አገሮች ፅንስ ማቋረጥ ሕጋዊ ቢሆንም እንኳን ይህ ይሆናል ብሎ ለማለት አይቻልም፡፡ ምክንያቱም ሴቶች አገልግሎቱን ለማግኘት ወደ ሌላ ተቋም እንዲላኩ የማድረጉ ሂደት ዋና ዋና በሆኑ ችግሮች የተሞላ በመሆኑ ነው፡፡ ስለዚህ በግል አመለካከት ምክንያት ፅንስ ማቋረጥን የመቃወም መብት ጥያቄው ከቀረበበት ሁኔታ አንፃር ተገምቶ መታየት አለበት፡፡

መስመር መሻገር

ይህ ተግባር ብዙውን ጊዜ የውይይት መንደርደሪያ ሆኖ የሚያገለግል ሲሆን ተሳታፊዎች ፆንስ ማቋረጥን በሚመለከት ያላቸውን የተለያዩ አመለካከቶች እንዲገልጹ በማድረግ በፅንስ ማቋረጥና በማግለል መካከል ያለውን ግንኙነት ለማሳየት ይረዳል፡፡ እንዲሁም ማግለል ሰዎች ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ባላቸው የተለያዩ አመለካከቶችና ተሞክሮዎች እንዲሁም ማህበረሰቡ ፅንስ በማቋረጥ ዙሪያ በሚያደርገው ውይይት ላይ እንዴት ተፅዕኖ እንደሚያሳድር ተሳታፊዎች እንዲገነዘቡ ይረዳል፡፡

ዓላማዎች

ይህ ሥልጠና ሲጠናቀቅ ሰልጣኞች፡-

- ፅንስ ማቋረጥን የተመለከቱ ስሜቶቻቸውንና አመለካከቶቻቸውን ማንፀባረቅ ይችላሉ፡፡
- ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ያሏቸውን የተለያዩ አመለካከቶች ይለያሉ፡፡
- ማህበረሰቡም ሆነ ግለሰቦች ፅንስ ማቋረጥን በሚመለከት ባላቸው አመለካከትና ለፅንስ ማቋረጥ በሚሰጡት ምላሽ ላይ ማግለል የሚያሳድረውን ተፅዕኖ ይገልፃሉ፡፡

የሥልጠና መርጃ መሣሪያዎች

- በወለሉ ላይ መስመር ለመሥራት ከ2-3 ሜትር የሚረዝም ፕላስተር ወይም ገመድ፡፡ ፕላስተር ወይም ገመድ ከሌለ በወለሉ ላይ የሃሣብ መስመር እንዳለ እንዲያስቡ ለተሳታፊዎች መንገር፡፡

የተመደበ ጊዜ

30 ደቂቃ

ቅድመ ዝግጅት

- በሥልጠናው ክፍል ውስጥ ወንበሮችን ወደኋላ በማሸጋሸግ ሰፊ ቦታ ማዘጋጀትና መስመር ማስመር
- አስፈላጊ ከሆነ ከዚህ በታች የተሰጡትን አረፍተ ነገሮች መከለስና ለተሳታፊዎች ተስማሚ እንዲሆን ማድረግ፡፡ ተግባሩን ለማከናወን ከሚረዱ አረፍተ ነገሮች መካከል ለሰልጣኞች የሚመቹትን መምረጥ የመጨረሻው አረፍተ ነገር ሁሉም ተሳታፊዎች የሚስማሙበት ቢሆን ይመረጣል፡፡ በቀጣይ ገጽ ላይ ለተግባሩ ከተዘጋጀው የአረፍተ ነገር ዝርዝር ውስጥ መጨረሻ ላይ የሰፈረው አንዱ ነው፡፡

የተግባር ቅደም ተከተል

1. ሰልጣኞች ከመስመሩ በአንድ በኩል እንዲቆሙ መጠየቅ፡፡
2. ተከታታይ አረፍተ ነገሮችን በማንበብ እና ሰልጣኞችም የሰሙት አረፍተ ነገር ከራሳቸው አመለካከትና ተሞክሮ ጋር የሚስማማ ወይም የሚቀበሉት ሆኖ ካገኙት መስመሩን ማቋረጥ እንዳለባቸው መግለጽ፡፡
3. ሰልጣኞች የሚነበበውን አረፍተ ነገር ከሰሙ በኋላ ከመስመሩ በአንዱ አቅጣጫ መሆን እንዳለባቸው እንጂ መሀል መቆም እንደማይኖርባቸው ማስታወስ፡፡ ትክክል ወይም ስህተት መልስ የሚባል እንደሌለም ማሳወቅ፡፡
4. በዚህ የተግባር መልመጃ ተሳታፊዎች መነጋገር እንደሌለባቸው ማሳወቅ፡፡ ነገር ግን አረፍተ ነገሩ ግልጽ ካልሆነላቸው ማብራሪያ መጠየቅ እንደሚችሉ መንገር፡፡
5. በአንዱ መስመር ጥግ ላይ በመቆም ቀላል አረፍተ ነገር ለምሳሌ ዛሬ ቁርሳችሁን ስትመገቡ ፍርፍር የበላችሁ መስመሩን አቋርጡ የሚል ትዕዛዝ መስጠት፡፡

6. የተወሰኑ ተሳታፊዎች መስመር ካቋረጡ በኋላ ማን እንዳቋረጠና ማን ደግሞ በነበረበት ቦታ ላይ አንደቆመ ማየት እንዲችሉ ለተሳታፊዎች ዕድል መስጠት፡፡ ሰልጣኞች በሂደቱ የተሰማቸውን እንዲገልፁ መጠየቅ፡፡
7. ከሰልጣኞች መካከል አንድ መስመሩን ያቋረጠና ሌላ ደግሞ በነበረበት ቦታ የቆመን ምክንያታቸውን አሳጥረው እንዲገልፁ መጠየቅ፡፡
8. ሁሉም ሰልጣኞች መጀመሪያ ወደቆሙበት ቦታ እንዲመለሱ መጠየቅ፡፡
9. ልምምዱን በመደጋገም ማካሄድ፡፡ ለሰልጣኞች የበለጠ የሚመጥኑ አረፍተ ነገሮችን ከተሰጡት ዝርዝር ውስጥ መምረጥ፡፡
10. የተመረጡት አረፍተ ነገሮች ተነበው ካበቁ በኋላ ተሳታፊዎች ወደ መቀመጫቸው እንዲመለሱ ማድረግ፡፡
11. በተከናወነው ድርጊት ላይ የሚከተሉትን ጥያቄዎች በማቅረብ ውይይት ማካሄድ፡፡

- ፅንስ ማቋረጥን በሚመለከት እናንተም ሆናችሁ ሌሎች ስላላቸው አመለካከቶች ምን ተማራችሁ?
- በተግባሩ ጊዜ አብዛኞቹ ሰልጣኞች የመረጡትን አቅጣጫ ለመከተል አቅማምታችሁ ነበር? ከዚያስ ከአብዛኛው ጋር ተቀላቀላችሁ ወይስ በራሳችሁ ውሳኔ ፀናችሁ? ከአብዛኛው ጋር በመቀላቀላችሁ ወይም በራሳችሁ ውሳኔ በመጽናታችሁ ምን ስሜት ፈጠረባችሁ?
- ይህ ተግባር ፅንስ ማቋረጥን በሚመለከት ስላሉ የማግለል ሁኔታዎችና በሴቷና በጤና ባለሙያው ላይ ያላቸው ተፅዕኖ ምን ያስተምረናል?
- ማግለል ፅንስ ባቋረጡ ሴቶች ሥነ ልቦና ላይ እንዴት ተፅዕኖ ያሳድራል በቤተሰብ አባላት ላይስ ምን ተፅዕኖ ይፈጥራል?
- ፅንስ የማቋረጥ ክብካቤ በሚሰጡ የጤና ሙያተኞችና አገልግሎት ሰጪዎች ላይ ማግለል አገልግሎቱን በመስጠት ረገድ ምን ያህል ተፅዕኖ ይኖረዋል?

12. የመጨረሻውን አረፍተ ነገር እንደገና እንዲወያዩበት ማድረግ፡፡ ሁሉም ሰልጣኞች መስመሩን ያቋረጡ ከሆነ የጋራ መግባባት ለምን መፍጠር እንደቻሉ በመጠየቅ መወያየት፡፡ ከዚህ በተቃራኒ ሁሉም ሰልጣኞች መስመሩን ያላቋረጡ ከሆነ ደግሞ የሰዎች የተለያየ አመለካከት ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎትን ለመስጠትም ሆነ አገልግሎቱ በሚሰጥበት ዙሪያ ያለውን ማህበራዊ እንድምታ ምን ያህል ማወክ እንደሚችል መወያየት፡፡
13. ተሳታፊዎች የሚያነሷቸው አንገብጋቢ ጥያቄዎች፣ አስተያየቶችና ስጋቶች ካሉ መወያየት፡፡ ሰልጣኞች ለነበራቸው ተሳትፎ ማመስገን፡፡

የጤና አገልግሎት ሰጪዎችና የጤናው ዘርፍ ባለሙያዎች
የጤና ዘርፍ ባለሙያ ላልሆኑ

መስመር የመሻገር ተግባርን ለማካሄድ የሚያገለግሉ አረፍተ ነገሮች

መመሪያ

በሚከተለው አረፍተ ነገር የምትስማሙ መስመሩን ተሻገሩ የሚለውን ትዕዛዝ ሁልጊዜ በማስቀደም ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን አረፍተ ነገሮች አንድ በአንድ ማንበብ፡፡ አንዱ አረፍተ ነገር ከተነበበ በኋላ መስመሩን ያቋረጡትንም ሆነ ያላቋረጡትን መመልከት፡፡ መስመሩን በማቋረጥም ሆነ ባለማቋረጥ ምን እንደተሰማቸው በማስታወስ ሁሉም ወደነበሩበት ቦታ እንዲመለሱ ማድረግ፡፡ ይህ ልምምድ ከአገልግሎት ሰጪዎችና/የጤና ዘርፍ ባለሙያዎች ላልሆኑ

- እኔ ያደኩት ፅንስ ማቋረጥን በሚመለከት ግልጽ ውይይት መካሄድ የለበትም ብለው ከሚያምኑ ማህበረሰብ መካከል ነው

- በህይወት ዘመኔ ውስጥ በአንድ ወቅት ፅንስ ማቋረጥ ስህተት ነው ብዬ ተቀብዬ አውቃለሁ

- እኔ ያደኩት ፅንስ ማቋረጥ የሴቷ መብት ነው ብሎ ከሚያምን ቤተሰብ ነው

- አንድ ፅንስ ያቋረጠች ሴት ሚስጥርን እንድጠብቅ የተጠየቅኩበት ጊዜ አለ

- ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ለመወያየት ሁልጊዜ ምቾት ተሰምቶኝ አያውቅም

- ጓደኛ ወይም የቤተሰብ አባላት ፅንስ ያቋረጡ ሴቶችን በማንቋሸሽ ሲናገሩ ሰምቼ የማውቅበት ጊዜ አለ

- እኔ የማውቃት ሴት ፅንስ እንዳቋረጠች አውቃለሁ

- ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ያለኝን ተሞክሮ ከመግለጽ ተቆጥቤ አውቃለሁ

- ፅንስ ያቋረጠች ሴትንም ሆነ ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት የሚሰጡ የጤና ባለሙያዎችን ነፍስ ገዳይ በሚል ስያሜ ሲጠሯቸው የሰማሁበት ጊዜ አለ

- ሁሉም ሴቶች ጥንቃቄ የተሞላውና ደረጃውን የጠበቀ የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት ማግኘት ይገባቸዋል ብዬ አምናለሁ

የምቾት ደረጃዎች

ይህ የተግባር መልመጃ የተዘጋጀው ሰልጣኞች በፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት ዙሪያ ለመወያየት የአድቮከሲ ሥራ ለመስራት እና/ወይም አገልግሎቱን ለመስጠት የሚሰማቸውን የምቾት ደረጃ እንዲያንፀባርቁ ለመርዳት ነው፡፡ ሰልጣኞች ከልምዳቸው በመነሳት ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ የሚሰማቸው የምቾት ደረጃ ላይ ተፅዕኖ የሚያሳድሩ ነገሮችንና እነዚህም ከማህበረሰቡ ወግና ልማዶች ጋር እንዴት እንደሚዛመዱ እንዲገልፁ ይበረታታሉ፡፡

ዓላማዎች

ይህ የተግባር መልመጃ ሲጠናቀቅ ሰልጣኞች፡-

- ጥንቃቄ የተሞላበት ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎትን በተመለከተ ለመወያየት ወይም የአድቮከሲ ሥራ ለመሥራት ያላቸውን የምቾት ስሜት ደረጃ ያመላክታሉ

- ሰልጣኞች ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ያላቸውን የምቾት ስሜት ደረጃ እና እነዚህን የምቾት ስሜት ደረጃ የሚያሳዩ የህይወት ተሞክሮዎችን በተመለከተ ውይይት ያካሂዳሉ

- ፅንስ ማቋረጥን በሚመለከት ያላቸው የተለያዩ የምቾት ስሜት ደረጃዎች ከማህበረሰቡ ወግና ልማዶች ጋር እንዴት ቁርኝት እንዳላቸው ይወያያሉ

- (ለጤና ክብካቤ ሰጪዎች) ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ለመስጠት ያላቸውን የግል የምቾት ስሜት ደረጃ መግለጽ ይችላሉ

የሥልጠና መርጃ መሣሪያዎች

- "በጥቂቱ" "እጅግ በጣም" እና "ፈጽሞ" የሚሉ የስሜት ደረጃዎች የሰፈሩባቸው ሶስት ወረቀቶች
- የወረቀት ማጣበቂያ ፕላስተር
- የምቾት ስሜት ደረጃዎችን የሚገልፁ አረፍተ ነገሮች ዝርዝር

የተመደበ ጊዜ

የቡድን ሥራ ለማጠናቀቅ 20 ደቂቃ
በተግባሩ ላይ ለመወያየት 20 ደቂቃ

በጠቅላላ 40 ደቂቃ

ቅድመ ዝግጅት

- እንደአስፈላጊነቱ ወንበሮችንና ጠረጴዛዎችን በማሸጋሸግ ሰልጣኞች ሊንቀሳቀሱበት የሚችሉበት በቂ ቦታ ማዘጋጀት
- የተዘጋጁት አረፍተ ነገሮች በሁለት የተከፈሉ ናቸው፡፡ የመጀመሪያው ለጤና ተቋም ባለሙያዎች የበለጠ አመቺ ሲሆን ሁለተኛው ግን ጤና ባለሙያዎች ላልሆኑና የዘርፉ ሠራተኞች/ተሳታፊዎች የሚያገለግል ነው፡፡ የምቾት ስሜት ደረጃዎችን የሚገልጹ አረፍተ ነገሮችን በአቀራረብ ቅደም ተከተላቸው መሠረት ቀደም ብሎ ማዘጋጀት፡፡ በርካታ አረፍተ ነገሮችን ማንበብ የተሳታፊዎችን ፍላጐት ሊቀንስ ስለሚችል ከአምስት እስከ ስምንት የሚሆኑትን ብቻ ማቅረቡ በቂ ነው፡፡ አቀራረቡም ከቀላል ቀስ በቀስ ከባድና ውስብስብ የሆኑት መሆን ይገባዋል፡፡ ይሁን እንጂ ብዙ ጉዳዮችን በአንድ ጊዜ መሸፈን የሚችልና የመጨረሻ አረፍተ ነገርን መርጦ መጠቀም ይመከራል፡፡ ምሳሌ ሊሆን የሚችል አረፍተ ነገር ከዚህ በታች ሰፍሯል፡፡
- በአጋጣሚ ጥያቄዎች ቢነሱ መልስ መስጠት እንዲቻል ፅንስ ማቋረጥን የተመለከቱ ሕጐችና መመሪያዎችን

  - የምግብ መድኃኒትና ጤና ክብካቤ አስተዳደርና ቁጥጥር የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር ፪፻፺፱/፳፻፭ ዓ.ም. ገጽ ፯ሺ፩፻፹፫
    (Food, Medicine and Health Care Administration and Control, Council of Minister Regulation No. 299/2013, Page 7183)-FMHACA regulation
  - ደህንነቱን የጠበቀ የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎትን ለመስጠት የተዘጋጀ የአፈፃፀም መመሪያ ሁለተኛ ዕትም ሰኔ 2006 ዓ.ም.
    (Technical and Procedural Guideline for Safe Abortion Services in Ethiopia, Second Edition, June 2014)-TPGL 2014
  - CAC Manual – First Trimester Comprehensive Abortion Care, Participant's Manual, Second Edition, April 2018, (FDRE, MOH)
  - Magnitude study (The Estimated Incidence of Induced Abortion in Ethiopia, 2014: Changes in the provision of services since 2008)

  በማንበብ ትክክለኛ መረጃዎችን ማዘጋጀት አስፈላጊ ነው፡፡

<u>ማስታወሻ ለአሰልጣኝ</u>፡- ክልላዊና አካባቢያዊ ነባራዊ ሁኔታ እና አገልግሎት ከሚሰጠው ማህበረሰብ ፍላጐት ጋር ለማጣጣም ሲባል አረፍተ ነገሮችን መለወጥ ወይም አስተካክሎ ለማቅረብ የምንገደድበት ሁኔታ ሊፈጠር ይችላል፡፡

መመሪያዎች

1. ፈጽሞ፣ በጥቂት፣ እና እጅግ በጣም የሚል ቃላት የሰፈሩባቸውን ወረቀቶች እንደ ቅደም ተከተላቸው በማስቀመጥ ተያያዥነት ያላቸው የፍላጐት ደረጃ ሂደት መሆናቸውን ማሳየት፡፡ ካርዶችን በቂ ቦታ ካለ በክፍሉ ወለል ከሌለ ግን በግድግዳ ላይ መለጠፍ ይቻላል፡፡

ፈጽሞ	በጥቂቱ	እጅግ በጣም

2. ከተመረጡት አረፍተ ነገሮች በአንድ ጊዜ ብቻ በማንበብ ሰልጣኞች በበለጠ ፍላጐቱን ይገልፃል ብለው ወዳመኑት ደረጃ (ቦታ) እንዲሄዱ ማስቻል፡፡ በዚህ ጊዜ ሰልጣኞች የሌሎች ጓደኞቻቸውን ጫና በመቋቋም ለራሳቸው ስሜት ብቻ ተገዢ መሆን እንደሚኖርባቸው ሊበረታቱ ይገባል
3. ሁሉም ሰልጣኞች በመረጡት የምቾት ስሜት ደረጃ መቆማቸው ከተረጋገጠ በኋላ ከእያንዳንዱ ቡድን ፈቃደኛ የሆነ አንድ ሰልጣኝ የመረጠበትን ምክንያት ማብራሪያ እንዲሰጥ ማድረግ
4. ማብራሪያውን ተከትሎ ሃሣቡን በመለወጥ ቦታ መቀየር የሚፈልግ ሰልጣኝ ካለ ማበረታታት
5. ሰልጣኞች የምቾት ስሜት ደረጃቸውን የመረጡበትን የተለያዩ ምክንያቶች በማስታወስ ውይይት እንዲካሄድ ማድረግ፡፡ ውይይቱን ለማነሳሳት ከሚረዱ ጥያቄዎች ውስጥ የሚከተሉት ናቸው፡-
   - ለቀረበው አረፍተ ነገር የሰጠኸውን ምላሽ እንዴት ታየዋለህ? የሌሎች ተሳታፊዎች ምላሽስ ምን ይመስል ነበር?
   - ብዙ ተሳታፊዎች የመረጡትን ደረጃ (ቦታ) ለመምረጥ የፈለግክበት ጊዜ ነበር? አቋምህን ቀየርክ ወይስ በአቋምህ ፀናህ? ይህን በማድረግህ ምን ተሰማህ?
   - አግራሞት ለፈጠሩብህ አረፍተ ነገሮች የሰጠሃቸው ምላሾች ምን ይመስሉ ነበር? ሌሎች ሰልጣኞች የሰጧቸው ምላሾችስ ምን ይመስላሉ?
   - ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ከቀረቡ የራስህም ሆነ የሌሎች ሰልጣኞች የምቾት ስሜት ደረጃዎች ምን ተማርክ? በጥቅሉ ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ሰልጣኞች የነበሯቸው የምቾት ስሜት ደረጃዎችን እንዴት አገኘኸው? (የግለሰቦችን ምላሽ የሚመለከት አይደለም)
   - ሰልጣኞች ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ባላቸው የምቾት ስሜት ደረጃ ላይ አወንታዊም ሆነ አሉታዊ ተፅዕኖ ያሳደሩባቸውን ተሞክሮዎች እንዲገልፁ መጠየቅ፡፡ የተለያዩ ተሞክሮዎች በተለያዩ የምቾት ስሜት ደረጃዎች ውስጥ እንደሚያስገባ በማሰብ ተሳታፊዎች በዚህ ላይ አስተያየት እንዲሰጡ መጋበዝ

6. በሰልጣኞች መካከል ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ የሚፈጠሩ የፍላጐት ደረጃዎች ልዩነት፡-
   - በማህበረሰቡ ደንብና ሥርዓት
   - ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎትን በሚፈልጉ ሴቶች እና
   - አገልግሎት ሰጪዎች ላይ ማሳደር የሚችለውን ተፅዕኖና ጫና በማውሳት ውይይት ማካሄድ

7. የሥልጠና ተሳታፊዎች አገልግሎት ሰጪ የጤና ባለሙያዎች ከሆኑ የምቾት ስሜት ደረጃቸው ምን ያህል ደረጃውን የጠበቀ ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ለማቅረብ የሚያሳድረውን ጫና በተመለከተ ውይይት ማካሄድ ያስፈልጋል፡፡ በዚህም ጊዜ የአገልግሎት ሰጪዎች አመለካከት ከምንም በላይ በአገልግሎት አሰጣጡ፣ በተገልጋዮች ልምድ እና አገልግሎቱን በመስጠት በሚገኘው እርካታ ላይ ማስከተል የሚችለውን ጫና ትኩረት በመስጠት ማወያየት

<u>**ማስታወሻ ለአሰልጣኝ**</u>፡- ይህን ተግባር በአግባቡ ለማከናወን ተጨማሪ መረጃዎችን ማግኘት ያስፈልግ ይሆናል፡፡ ለዚህም የሚከተለውን ማጣቀሻ መጠቀም National CAC manual; FMHACA: TPGL

---

8. በውይይቱ ጊዜ አንዳንድ ፅንስ ማቋረጥን የተመለከቱ የአገሪቱን ሕጐችና ደንቦች የሚመለከቱ ጥያቄዎች ሊነሱ ይችላሉ፡፡ ለዚህም አስቀድሞ በቂ ዝግጅት በማድረግ ሰልጣኞች ውይይታቸውን ካጠናቀቁ በኋላ ትክክለኛውን መረጃ መስጠት
9. አንድ ወይም ሁለት ፈቃደኛ ሰልጣኞችን ከዚህ ድርጊት የተማሩትን እንዲያካፍሉ መጠየቅ
10. ተሳታፊዎች አንገብጋቢ የሚሏቸው ጥያቄዎች፣ አስተያየቶች ወይም ስጋቶች ካሉ ውይይት ማድረግ፡፡ በመጨረሻም ሁሉንም ሰልጣኞች ላደረጉት ተሳትፎ ማመስገን፡፡

የምቾት ደረጃ፡- የጤና ተቋም ሰራተኞች Service Providers (SPs) የምቾት ስሜት ደረጃን ለመለካት የተዘጋጁ አረፍተ ነገሮች

የአሰልጣኝ መመሪያዎች

ከዚህ በታች የተዘረዘሩት አረፍተ ነገሮች ለጤና ባለሙያዎችና ድጋፍ ሰጪ ሰራተኞች ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ያሏቸውን የምቾት ስሜት ደረጃ ለመግለጽ ተስማሚ ናቸው፡፡ ስለዚህ ከዝርዝሮቹ ውስጥ በመምረጥ ወይም ከክልሉ ወይም አካባቢው የበለጠ ጠቃሚ ናቸው ብላችሁ ያመናችሁበትን መርጣችሁ ማዘጋጀት ትችላላችሁ፡፡

1. በአገራችን ውስጥ ጥንቃቄ የተሞላበትና ሕጋዊ በሆነ መንገድ በመስጠት ላይ ባለው ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ምን ያህል ደስተኛ ናችሁ?
2. ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ከምትሰሩበት የሥራ ቦታ ውጪ ለመወያየት ፍላጐታችሁ ምን ያህል ነው?
3. ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት በሚሰጥበት ጤና ድርጅት ውስጥ ለመሥራት ምን ያህል ደስተኛ ናችሁ?
4. ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት የምትሰጡ ወይም እገዛ የምታደርጉ ከሆነ የቤተሰቦቻችሁና ከጓደኞቻችሁ ምን ያህል ነቀፋ ይደርስብኛል ብላችሁ ትጠብቃላችሁ?
5. እስከ ሶስት ወር ያለን ፅንስ ለማቋረጥ ምን ያህል ፍላጐት አላችሁ?
6. ፅንስ ማቋረጥ የሚፈልጉ ሁሉም ሴቶች ጥንቃቄ የተሞላው ፅንስ ማቋረጥ ምን ያህል ትደግፋላችሁ???

የምቾት ደረጃ፡- ለተዋልዶ ጤና ባለሙያዎች ወይም ለማንኛውም ግለሰብ የምቾት ስሜት ደረጃ መግለጫ አረፍተ ነገሮች

የአሰልጣኝ መመሪያዎች

ከዚህ በታች የተዘረዘሩት ጤና ባለሙያ ላልሆኑ ሰልጣኞች ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ያሏቸውን የምቾት ስሜት ደረጃ ለመግለጽ ተስማሚ አረፍተ ነገሮች ናቸው፡፡ ስለዚህ በዝርዝሩ ከሰፈሩት መካከል ለአገሪቱ/ለአካባቢው ተስማሚ የሚሆኑትን መርጦ ማዘጋጀት ያስፈልጋል፡፡

1. በአገሪቱ ውስጥ ጥንቃቄ በተሞላውና ሕጋዊ በሆነ መንገድ በመስጠት ላይ ባለው የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት ምን ያህል ደስተኞች ናችሁ?
2. ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ከሥራ ባልደረቦች ጋር ለመወያየት ያላችሁ ፍላጐት ምን ያህል ነው?
3. በመጀመሪያው ሶስት ወር ውስጥ የሚከናወን ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ የአድቮከሲ ሥራ ለመሥራት ፍላጐታችሁ ምን ያህል ነው?
4. በሁለተኛው ሶስት ወር ውስጥ የሚከናወን ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ የአድቮከሲ ሥራ ለመሥራት ፍላጐታችሁ ምን ያህል ነው?
5. ፅንስ የምታቋርጥ ሴትንም ሆነ አገልግሎት የሚሰጡ ባለሙያዎችን በይፋ ለመደገፍ ያላችሁ ፍላጐት ምን ያህል ነው?
6. ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ የአድቮከሲ ሥራ ለመሥራት ፍላጐታችሁ ቢሆን ከቤተሰቦችና ከጓደኞች ምን ያህል ነቀፋ ሊደርስብን ይችላል ብላችሁ ትጠብቃላችሁ?
7. ፅንስ ማቋረጥ የሚፈልጉ ሁሉም ሴቶች ጥንቃቄ የተሞላው ፅንስ ማቋረጥ ምን ያህል ትደግፋላችሁ?
8. ምክንያቱ ምንም ይሁን ምን ፅንስ ማቋረጥ የፈለገች ሴት አገልግሎቱን እስከፈለገች ድረስ ማግኘት ይገባታል ብላችሁ የአድቮከሲ ሥራ ለመሥራት ምን ያህል ፍላጐት አላችሁ?

ለምን ይደረጋል (ለምን ሆነ)?

በዚህ የተግባር መልመጃ ሰልጣኞች ሴቶች ላልተፈለገ እርግዝና፣ ለፅንስ ማቋረጥ ወይም በእርግዝናው ለመቀጠል የሚሰጡት ምክንያቶችና እንዲሁም እርግዝናን እና ፅንስ ማቋረጥን በሚመለከት መንግሥት ላወጣው መመሪያዎች መሠረታዊ ምክንያቶችን ይመረምራሉ፡፡ ሰልጣኞች ሴቶች ለሚያቀርቧቸው ምክንያቶች ያላቸው የራሳቸውም ሆነ የሌሎች ሰዎች የምቾት ስሜት ደረጃ በተዋልዶ ጤና ፖሊሲዎች አገልግሎቶችና በማግለል ላይ እንዴት ተፅዕኖ እንደሚያሳርፉ እንዲለዩ ይበረታታሉ፡፡

ዓላማዎች

ይህ የተግባር መልመጃ ሲጠናቀቅ ሰልጣኞች፡-

- ሴቶች ለእርግዝናቸው፣ ላልተፈለገ እርግዝና ለመጋለጣቸውና እርግዝናው እንዲቀጥል ወይም እንዲቋረጥ ለመወሰናቸው የሚሰጧቸውን የተለያዩ ምክንያቶች ይለያሉ፡፡
- ሴቶች ፅንስ ለማቋረጥ አይፈልጉም ሆኖም ላልታቀደ እርግዝና በመጋለጣቸው ምክንያት ፅንስ ለማቋረጥ የሚገደዱባቸው ውሳኔዎች ይዘረዝራሉ፡፡
- መንግሥት ከሌሎች በርካታ የሕክምና ሂደቶች ይልቅ እርግዝናና ፅንስ ማቋረጥ ላይ ለምን ቁጥጥር እንደሚያደርግ ውይይት ያደርጋሉ፡፡
- የሚቀርቡ ምክንያቶችን በተመለከተ ያላቸውን የምቾት ስሜት ደረጃ ለይተው ያውቃሉ፡፡
- ተጨባጭነት የሌለው የምቾት ስሜት ደረጃ ለሴቶች ደህንነቱ የተጠበቀ ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት በማግኘት ላይ ተፅዕኖ እንደሚፈጥር ውይይት ያካሂዳሉ፡፡

የሥልጠና መርጃ መሣሪያዎች

- ○ በተቆራረጡ ወረቀቶች ላይ የቀረቡ ምክንያቶች
- ○ መቀስ
- ○ ፍሊፕ ቻርት ማቆሚያ እና ወረቀት
- ○ ማርከሮች

የተመደበ ጊዜ

ለቡድን ሥራ 10 ደቂቃ
የቡድን ሥራውን ለማቅረብ 15 ደቂቃ
ማጠቃለያ ውይይት ለማካሄድ 15 ደቂቃ

አጠቃላይ 40 ደቂቃ

ቅድመ ዝግጅት

- ○ ለቀረቡ ምክንያቶች የተዘጋጁ ጥያቄዎች የተጻፉበትን ወረቀቶች መቆራረጥ
- ○ ለቀረቡ ጥያቄዎች መልስ ሊሆኑ የሚችሉ ምክንያቶችን ማዘጋጀት
- ○ መንግሥት ከሌሎች በርካታ የሕክምና ሂደቶች ይልቅ እርግዝናና ፅንስ ማቋረጥ ላይ ቁጥጥር ማድረጉን ለማሳየት በአካባቢው የተለመዱ ምሳሌዎችን ማዘጋጀት፡፡

<u>ማስታወሻ ለአሰልጣኝ</u>፡- ጥያቄዎችን ለቡድን አባላት በምታከፋፍሉበት ጊዜ ማስተካከያዎችን ማድረግ ይኖርባችኋል፡፡ ይህ ማለት ለአነስተኛ የቡድን አባላት ከአንድ በላይ ጥያቄዎችን መስጠት ወይም ተመሳሳይ ጥያቄዎችን ከአንድ በላይ ለሆኑ አነስተኛ የቡድን አባላት መስጠት ሊሆን ይችላል፡፡ ማስተካከያው መደረግ ያለበት ሰባትና ከዚያ በታች ቡድን በሚኖርበት ጊዜ ነው፡፡

በአጠቃላይ ይህ ተግባር ሴቶች ፅንስ ለማቋረጥ የሚገደዱባቸውን ምክንያቶች በተመለከተ የቀረበ ነው፡፡ ተግባሩ ከእርግዝና እና ፅንስ ከማቋረጥ ጋር የተዛመዱ እውነተኛ ታሪኮች ከገጠመኞችና ከጥናት ውጤቶች ጋር ተያይዞ መቅረብ ቢችል በችግሮቹ ዙሪያ ያለንን ተቆርቋሪነት ለማጠናከር እገዛ ይኖረዋል፡፡

መመሪያዎች

1. በአንድ ቡድን ውስጥ ከ3-5 አባላት በመመደብ ተሳታፊዎችን በቡድን መመደብ፡፡ ለእያንዳንዱ ቡድን ተገላባጭ ወረቀት ማርከርና አንድ ወይም ሁለት ጥያቄዎችን ማደል፡፡ የቡድን ሥራውን ለማካሄድ ፀሐፊና አወያይ እንዲመርጡ ማስታወስ፡፡
2. እያንዳንዱ ቡድን በተሰጡት ጥያቄዎች ላይ ሃሣብ በማፍለቅ መልስ ሊሆኑ ይችላሉ ብለው ያሰቧቸውን በተገልባጭ ወረቀት ላይ እንዲጽፉ ማድረግ፡፡ በውይይታቸው ጊዜ ሰልጣኞች እርግዝና እና ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ የተለያዩ ሴቶች ሊገጥሟቸው የሚችሏቸውን ችግሮች በጥልቀትና በስፋት እንዲወያዩ ማበረታታት፡፡ ውይይቱን ተከትሎ የሚነሱ ጥያቄዎችና መልሶችን በተገልባጭ ወረቀት መፃፍ፡፡
3. እያንዳንዱ ቡድን ውይይቱን ካጠናቀቀ በኋላ በፀሐፊዎቻቸው አማካኝነት በተገልባጭ ወረቀት ላይ መፃፍና ግድግዳ ላይ መለጠፍ፡፡ ሁሉም የቡድን ሥራዎች ከመቅረባቸው በፊት አስተያየት መስጠት እንደማይቻል ማስታወስ፡፡
4. ሁሉም የቡድን ሥራዎች ከቀረቡ በኋላ ለቀረቡ ጥያቄዎች ተጨማሪ መልሶችን በመስጠት ማጠናከር፡፡ በቡድን ሥራዎች ጊዜ ለቀረቡ ሁሉም መልስ ጥያቄዎች ሊሆኑ ይችላሉ ተብሎ የታሰቡ ምላሾች መዘጋጀታቸውን ማረጋገጫ በመስጠት ሰልጣኞች ባቀረቧቸው ዝርዝር ውስጥ ያልተካተቱ መልሶች ቢኖሩ ተጨማሪ አስተያየት መስጠት፡፡
5. ሰልጣኞች ለቀረቡት ጥያቄዎች የተሰጡ መልሶችን ድምፅ ሳያሰሙ በጥሞና በመቃኘት ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ሳይሳቀቁ ለመወያየት ከሚችሉባቸው የምቾት ስሜት ደረጃዎች ጋር በማነፃፀር እንዲፈትሹ ማድረግ፡፡ በምቾት ስሜት ደረጃዎቻቸው በቀረቡ ጥያቄዎችና የተሰጡ ምላሾችን የበለጠ እንዲመረምሩ ማበረታታት፡፡
6. ከዚህ በታች ከተዘረዘሩት ጥያቄዎች መካከል ከፊሎቹን በመጠቀም ውይይቱን ማካሄድ፡-

- የግብረ ሥጋ ግንኙነት መፈፀምን በተመለከተ ለመወያየት የማትፈልጉት ምክንያቶች ምንድናቸው?
- ያልታቀደ እርግዝናን በተመለከተ መወያየት የማትፈልጉት ምክንያቶች ምንድነው?
- ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ውይይት ለማካሄድ አስፈላጊ አይደሉም የምትሏቸው ምክንያቶች ምን ምን ናቸው? ለዚህ ስሜት መነሻው ምንድነው?
- የእራሳችን የምትሏቸው ዋና እሴቶች የግብረ ሥጋ ግንኙነትን፣ ፅንስ ማቋረጥና ያልታቀደ እርግዝናን በሚመለከት በሚቀርቡ የማይመቹ ምክንያቶች ላይ ምን ያህል ተፅዕኖ ይኖራቸዋል?
- በፅንስ ማቋረጥና ባልታቀደ እርግዝና ዙሪያ የሚቀርቡ የማይመቹ ምክንያቶች ፅንስ ባቋረጡ ሴቶችም ሆነ አገልግሎት ሰጪዎች ላይ በሚከሰት ማህበራዊ የማግለል ሁኔታ ምን ተፅዕኖ ያደርጋሉ?
- ሴቶች ያልታቀደ እርግዝና ባጋጠማቸው ጊዜ መወሰን የማይፈልጉትን ውሳኔ ሲወስኑ ምን ያህል ይሰማናል?
- ብዙውን ጊዜ መንግሥት ከሌሎች የሕክምና ሂደቶች በበለጠ ሁኔታ እርግዝናና ፅንስ ማቋረጥ ላይ ቁጥጥር የሚያደርግባቸው ምክንያቶች ምን ምን ናቸው? እርግዝና የሴቶች ብቻ ሆኖ እያለ አብዛኛው የሕግ አውጪ አካላት ወንዶች መሆናቸው ምን ያህል ያስኬዳል?

- (በተዋልዶ ጤናና በፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ላይ ለተሰማሩ ተሳታፊዎች) የግብረ ሥጋ ግንኙነት ለመፈፀም፣ ላልተፈለገ እርግዝናና ለፅንስ ማቋረጥ በሚቀርቡ የተወሰኑ ምክንያቶች የሚሰማን መጥፎ ስሜት በሥራችን ላይ በተለይም በፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት ላይ እንዴት ተፅዕኖ ሊያሳድር ይችላል? ይህን ተፅዕኖስ ምን ያህል አገልግሎት ተጠቃሚዎች ይገነዘቡ ይሆን? ደረጃውን የጠበቀ አገልግሎት ለማቅረብስ ምን ያህል ተፅዕኖ ይኖረው ይሆን?

<u>ማስታወሻ ለአሰልጣኝ</u>፡- በሰልጣኞች የምቾት የስሜት ደረጃ ላይ ተፅዕኖ የሚያሳድሩ ዋና ዋና እሴቶቻቸውን በጥልቀት በመፈተሽ እንዲለዩ ማድረግ አስፈላጊ ሊሆን ይችላል፡፡

ብዙውን ጊዜ መንግሥት ከሌሎች የሕክምና ሂደቶች በበለጠ ሁኔታ እርግዝናና ፅንስ ማቋረጥ ላይ ቁጥጥር የሚያደርግባቸው ሁኔታዎችን የሚገልጽ በአካባቢው የተለመዱ ምሳሌዎችን ማዘጋጀት ያስፈልግ ይሆናል፡፡

---

7. በሚከተለው ሁኔታ ውይይቱን ማጠቃለል፡-

    - አንዳንድ ሴቶች የግብረ ሥጋ ግንኙነት ለመፈፀም፣ ላልተፈለገ እርግዝናና ለፅንስ ማቋረጥ በሚያቀርቡት ምክንያቶች የሚሰማን መጥፎ ስሜት የመንግሥትን የጤና መመሪያዎች፣ ሕጐች እና የአገልግሎት መርሀ ግብሩን ለማስፈፀም ምን ያህል አስቸጋሪ እንደሚያደርገውና በዚህም ምክንያት ሴቶች ጥንቃቄ በተሞላበት ሁኔታ ፅንስ ማቋረጥ ወደማይችሉበት ቦታ መሄድ እንደሚገደዱ፡፡
    - ሴቶች ጥንቃቄ የተሞላበት ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት የማግኘት መብት ላይ ያለንን የሃሣብ ልዩነት ምንጩ እርግዝና እና ፅንስ ማቋረጥን በሚመለከት በእያንዳንዳቸው አመለካከት ውስጥ የምንቀበላቸውንና የማንቀበላቸው ምክንያታዊ ያልሆኑ አመለካከቶች በውስጣችን በመኖራቸው መሆኑን ማረጋገጥ፡፡

8. ተሳታፊዎች አንገብጋቢ የሚሏቸው ጥያቄዎች፣ አስተያየቶችና ስጋቶች ካሉ በማንሳት መወያየት፡፡ ሁሉንም ተሳታፊዎች በማመስገን ክፍለ ጊዜውን ማጠናቀቅ፡፡

ፅንስ ማቋረጥና ምክንያቶቹን የሚገልጹ ጥያቄዎች

መመሪያ

የሚከተሉትን ጥያቄዎች በተቆራረጡ ወረቀቶች ላይ በመፃፍ ለእያንዳንዱ ቡድን መስጠት

ሴቶች የግብረ ሥጋ ግንኙነት የሚፈጽሙባቸው ምክንያቶች ምን ምን ናቸው?

ሴቶች የሚያረግዙባቸው ምክንያቶች ምን ምን ናቸው?

ሴቶች ያልታቀደ እርግዝና የሚያጋጥማቸው በምን በምን ምክንያቶች ነው?

ሴቶች ፅንስ ለማቋረጥ የሚገደዱባቸው ምክንያቶች ምንድናቸው?

ሴቶች ያልታቀደ እርግዝና ካጋጠማቸው በኋላ እርግዝናው የሚቀጥልባቸው ምክንያቶች ምን ምን ናቸው?

መንግሥት የሴቶች የግብረ ሥጋ ግንኙነት፣ እርግዝናና ፅንስ ማቋረጥ ላይ በሥርዓት እንዲመራ የሚያደርግባቸው ምክንያቶች ምንድናቸው?

ስለ እሴቶቹ (Values) ማሰብ

ይህ የግል ስሜቶችን በማንፀባረቅና በመተንተን የሚሞላ ሶስት ክፍሎች ያሉት ቅጽ ነው፡፡ የመጀመሪያው በእያንዳንዱ ሰልጣኝ ሁለተኛው ደግሞ በጥንድ ወይም በቡድን በመሆን የሚሞላ ሲሆን የማጠቃለያ ሃሣብ የሚሰጥበት ነው፡፡

ቅጹ ፆንስ ማቋረጥን በተመለከተ በወቅቱ ያለውንም ሆነ ለወደፊት አስተዋጽኦ ሊኖራቸው የሚችሉ እሴቶችና አመለካከቶች ላይ ተፅዕኖ ማሳደር በሚችሉ በቤተሰብና በማህበረሰብ ደንቦች፣ በኃይማኖት እና እሴቶች በሚቀረጹበት እድሜ ላይ ትኩረት እንዲሰጡ ያግዟቸዋል፡፡ ስለሆነም ይህ ልምምድ ነገሮችን በጥልቀትና በተሻለ ሁኔታ ማየት ለሚችሉ ሰዎች ቢቀርብ ይመረጣል፡፡

ዓላማዎች

ይህ የተግባር መልመጃ ሲጠናቀቅ ሰልጣኞች፡-

- ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ባሏቸው እሴቶች ላይ ውጫዊ ተፅዕኖ ከሚያስከትሉት ውስጥ እንደቤተሰቡ የማህበረሰብ ደንቦች ኃይማኖት እና እሴት ለመቅረጽ ግለሰቦች የሚገኙበት የእድሜ ደረጃ የመሳሰሉትን በመለየት መፈተሽ ይችላሉ፡፡
- እሴቶች በጊዜ ሂደት በዕውቀትና በተሞክሮ እየታገዙ መቀየር እንደሚችሉ ይገልፃሉ፡፡
- ሰልጣኞች ካሁን በፊት በነበሯቸውም ሆነ በወቅቱ ባላቸው እሴቶችና በማህበረሰቡ ደንቦች መካከል የሚፈጠሩ አለመግባባቶችን በማውጣት ግጭቶች የሚፈቱበትን መንገድ በግልጽ ይለያሉ፡፡

የሥልጠና መርጃ መሣሪያዎች

- እሴቶችን ማሰብ የሚለውን ቅጽ ኮፒዎች
- እስክሪብቶ

የተመደበው ጊዜ

ለእያንዳንዱ ክፍል 25 ደቂቃ (አጠቃላይ ለሶስት ክፍሎች)
የማጠቃለያ ውይይት ለማካሄድ 10 ደቂቃ

ጠቅላላ 1 ሰዓት ከ25 ደቂቃ

ቅድመ ዝግጅት

- በተሳታፊዎች ቁጥር በቂ የሆነ ቅጽ በማባዛት ማዘጋጀት
- ከተወሰኑ ሰልጣኞች ጋር በመሆን የቅጹ አስፈላጊነት፣ ትዕዛዙና ቅጽ አሞላሉን መቃኘት፡፡ በቅጹ ውስጥ ያሉ ጥያቄዎች በጣም ጠለቅ ያሉ ፅንስ ሃሣቦችና ቃላት ያሉባቸው በመሆናቸው ለአንዳንድ ተሳታፊዎች እንግዳ ሊሆኑ ይችላሉ፡፡ ስለዚህ ሁሉም አሰልጣኞች በአግባቡ መረዳታቸውን እርግጠኛ በመሆን በግልም ሆነ በቡድን የሚሰሩ ሥራዎችን በተሟላ መንገድ ማካሄድ ይችላል፡፡

ማስታወሻ ለአሰልጣኝ፡- አሰልጣኙ ይህን ተግባር በሚያከናውንበት ጊዜ በጊዜ አጠቃቀም ረገድ ጠንቃቃ መሆን ይኖርበታል፡፡ በግል፣ በጥንድ ወይም በቡድን እና አጠቃላይ ውይይት ለማካሄድ ጊዜ ላይበቃ ከቻለ የቡድን ውይይቱን ወይም ለውይይት የሚያግዙ የተወሰኑ ጥያቄዎችን ብቻ በመያዝ አጠቃላይ ውይይቱን ማካሄድ ያስፈልጋል፡፡

የሥልጠና ተሳታፊዎች ቁጥር አነስተኛ በሚሆንበት ጊዜ ሁሉንም በአንድ ቡድን በማካተት ውይይቱን ማካሄድና ጥንድ ጥንድ ሆነው ቅጹን እንዲሞሉ ማድረግ ሌላው አማራጭ ነው፡፡

የልምምድ መመሪያዎች

1. ሰልጣኞችን በቡድን በመከፈል ለእያንዳንዱ ቡድን አወያይ መመደብ፡፡ የቡድኑን የውይይት ውጤት ለሁሉም ተሳታፊዎች ማቅረብ የሚችል ከመካከላቸው ፀሐፊ እንዲመርጡ ማድረግ፡፡ በተመደበው ጊዜ ውስጥ ሁሉንም የቡድን ሥራዎች ማከናወናቸውን ለማረጋገጥ ሰዓት ተቆጣጣሪ መመደብ፡፡
2. የመለማመጃ ቅጹን ለሁሉም ሰልጣኞች በማሰራጨት 10 ደቂቃዎችን ተጠቅመው የመጀመሪያውን ክፍል ብቻ እንዲሞሉ መጠየቅ፡፡ ሰልጣኞች በግል የሚሰጧቸው መልሶች ውስጣዊ ስሜታቸውን የሚያንፀባርቁበት የግል ጉዳዮች በመሆናቸው ለሌሎች ጓደኞቻቸው ማካፈል የሚችሉት ፍላጐት ካላቸው ብቻ መሆኑን ማስገንዘብ፡፡ ጊዜን በአግባቡ ለመጠቀም ለቀረቡ ጥያቄዎች ዝርዝር አረፍተ ነገር ከማቅረብ ይልቅ አጭርና ግልጽ በሆነ መንገድ እንዲያቀርቡ ማስታወስ፡፡ በቡድን ሥራ ጊዜ በሁሉም ጥያቄዎች ላይ ውይይት ማካሄድ ይቻል ይሆናል፡፡
3. ሁሉም ሰልጣኞች የግል ሥራቸውን ካጠናቀቁ በኋላ በአነስተኛ ቡድን በመመደብ የሚከተሉትን ጥያቄዎች በመጠቀም ውይይቱ እንዲካሄድ ማድረግ፡፡
   - ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ የቤተሰባችሁ እሴቶች ምን ነበሩ? ከእራሳችሁ እሴቶች ጋር ሲነፃፀሩ ምን ይመስላሉ?
   - ባደጋችሁበት ማህበረሰብ ውስጥ ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ያለው አመለካከት ምን ይመስላል? የማህበረሰቡ አባላት ቤተሰብ ምሥረታን፣ የግብረ ሥጋ መፈጸምንና ሌሎች ተመሳሳይ ጉዳዮችን በሚመለከት ምን አስተያየት አላቸው? እነዚህ አመለካከቶችስ እንዴት አንዱ ከሌላው ጋር ይዛመዳሉ?
4. ሰልጣኞች በመጀመሪያው ክፍል ሀ ላይ ውይይታቸውን ካጠናቀቁ በኋላ የቡድን አወያዮች ክፍል ለን እንዲያስተዋውቁና ውይይቱን እንዲያስቀጥሉ መንገር፡፡ በዚህ ክፍል ጊዜ የግልም ሆነ የጋራ የሆኑ እምነቶችን በእሴቶቻችን ላይ ምን ያህል ተፅዕኖ እንደሚያሳድሩ እንነጋገራለን፡፡ አንዳንድ ሰዎች እምነት የግል ጉዳይ ነው ቢሉም ሌሎች ግን እምነታቸውን በግልጽ ለሌሎች በማካፈል ህይወታቸውን መምራት ይፈልጋሉ፡፡

   በክፍል ለ ቅጽ ላይ አሁን ያሏችሁን አመለካከቶች በልጅነት ጊዜ ከነበሯችሁ ጋር በማነፃፀር ለቀረቡ ጥያቄዎች መልስ ትሰጣላችሁ፡፡ ከዚህ በተጨማሪ የእራሳችሁን አመለካከት ከቤተሰቦቻችሁ ጋር ታነጻጽሩታላችሁ፡፡ በአጠቃላይ በዚህ ክፍለ ጊዜ እምነቶቻችን በሚያሳድሩብን ተፅዕኖ አማካኝነት ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ባሉን እሴቶች ውሳኔ አሰጣጥ እና የሚፈጠሩ ችግሮችን ለመቅረፍ በሚቻልበት ሁኔታ ትኩረት በመስጠት ውይይት ይካሄዳል፡፡

5. ሁሉም ሰልጣኞች ክፍል ለን ካጠናቀቁ በኋላ የሚከተሉትን ጥያቄዎች በማቅረብ በሚሰጡ መልሶች ላይ ውይይት ማካሄድ
   - በአሁኑ ሰዓት ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ያላችሁ እምነትና አመለካከት በልጅነት ጊዜ ከነበራችሁ ጋር እንዴት ታነጻጽሩታላችሁ? አመለካከታችሁ ከቤተሰቦቻችሁ አመለካከት ጋር ይቀራረባል?
   - የምትከተሉት ኃይማኖት ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ በምትሰጡት ውሳኔ ላይ ምን ያህል ተፅዕኖ ያሳድራል?
   - ግጭቱን ለማስወገድ ያደረጋችሁትን ጥረት በተመለከተ ምሳሌ ልትጠቅሱ ትችላላችሁ?

6. ሰልጣኞች የክፍል “ለ” ቅጽን ካጠናቀቁ በኋላ ክፍል “ሐ” በማስተዋወቅ ቅጹን እንዲሞሉ ጊዜ መስጠት እድሜያችን እየጨመረ በሄደ ቁጥር ዕውቀታችንም ስለሚጨምር ተሞክሯችንና ነገሮችን የምንረዳበት መንገድ የተለየ ይሆናል፡፡ እድሜያችን በስሜቶቻችን ላይ ተፅዕኖ በማሳደር በአካባቢያችን የሚፈጠሩ ሁኔታዎችን በመረዳት ማድረግ የሚገባንን ያስተምረናል፡፡ ከዚህ በተጨማሪ በእድሜያችን ያካበትናቸው ልምዶችን በመጠቀም ያለውን ነባራዊ ሁኔታ ለመገንዘብ ይረዳናል፡፡ ይህ የመጨረሻ ክፍል ጊዜ ሰልጣኞች በወቅቱ ለተላበሱት አመለካከት እድሜያቸውና ተሞክሯቸው የነበረውን ተፅዕኖ እንዲገልፁ ያበረታታል፡፡ ይህን በተመለከተ የሚያነሱት ጥያቄ ካላቸው በመቀበል መወያየት፡፡
7. ሁሉም ሰልጣኞች ክፍል “ሐ”ን ካጠናቀቁ በኋላ ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን ጥያቄዎች በማቅረብ በሚሰጡ መልሶች ላይ ውይይት ማካሄድ
    - እድሜያችሁ እና ተሞክሯችሁ በፆንስ ማቋረጥ ላይ ባላችሁ አመለካከት ላይ በምን መንገድ ተፅዕኖ አድርገውባችኋል?
    - ፅንስ ማቋረጥን በሚመለከት ባላችሁ አመለካከት ላይ ከእድሜ ልዩነት እና ተሞክሮ ሌላ ተፅዕኖ ያሳደሩባችሁ ሌሎች ሁኔታዎች ነበሩ ወይ?

8. ተግባሩን ማስተዋወቅ

ብዙውን ጊዜ የእምነቶቻችን መግለጫ የሆኑትን እሴቶቻችን በማስተካከል ረገድ ቤተሰቦቻችንና ማህበረሰቡ ከፍተኛ ድርሻ አላቸው፡፡ ወላጆቻችንን የቅርብና የሩቅ ዘመዶቻችንን በዘር፣ በጐሣ፣ በባህል፣ በደም፣ እና በኢኮኖሚ ሁኔታ ትስስር ያላቸውን የተለያዩ የህብረተሰብ ክፍሎች ማህበረሰብ ብለን እንጠራቸዋለን፡፡

ማህበረሰቡ የሚያደርስብን ተፅዕኖ በግልጽ ማሳየት ባንችልም እምነቶቻችንን በምንገልጽበት ጊዜ እንደመነሻ ሆኖ ይንፀባረቃል፡፡ አመለካከቶቻችንና በውስጣችን ያሉ እሴቶቻችንን በጊዜ ሂደትና በተለያዩ ምክንያቶች መቀየር እንችላለን፡፡ የዚህ ተግባር አስፈላጊነትም የዋና እሴቶቻችንን ምንጭ የሆኑትን ተፅዕኖ የሚያሳድሩ ጉዳዮችን በማውጣት ፅንስ ማቋረጥን በሚመለከት በወቅቱ ያለንን አመለካከት ምን ያህል በጊዜ ሂደት መቀየር እንደሚቻል ለመገንዘብ ነው፡፡ ይህን በተመለከተ ተሳታፊዎች ጥያቄ ካላቸው መጠየቅ፡፡

9. ተሳታፊዎች አንገብጋቢ የሚሏቸውን ጥያቄዎች፣ አስተያየቶችንና ስጋቶች በማንሳት ማወያየት፡፡ ሁሉም አባላት ስላደረጉት ተሳትፎ በማመስገን ክፍለ ጊዜውን ማጠቃለል፡፡

ስለ እሴቶቻችን በማሰብ መልስ የሚሰጥባቸው ጥያቄዎች የተካተቱበት ቅጽ

መመሪያ

ከዚህ በታች የቀረቡ ጥያቄዎችን በጥንቃቄ አስባችሁ በእያንዳንዳችሁ ተሞክሮ ላይ በመመስረት እውነተኛ መልስ ስጡ፡፡ መልሶቻችሁ አጭርና ግልጽ ይሁኑ፡፡ ከመልሶቻችሁ መካከል ፈቃደኛ የሆናችሁባቸውን ብቻ መርጣችሁ ለጓደኞቻችሁ በማካፈል ውይይት ማካሄድ የምትችሉ መሆኑን ልናሳውቃችሁ እንወዳለን፡፡ በዚህ ቅጽ ውስጥ የተካተቱት ጥያቄዎች በሶስት ደረጃ የተከፈሉ ሲሆን እንደሚከተለው ቀርበዋል፡፡

ክፍል *ሀ* ቤተሰብ እና ማህበራዊ ትስስር

1. *ያሳደጋችሁ ቤተሰብ ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ባለው እሴቶችና አመለካከቶች ላይ ውይይት አካሂዶ ያውቃል?*

   ሀ. *አዎ* ለ. የለም
   ተጨማሪ ማብራሪያ ካለ ቢዘረዘር ______________________________

2. የእናንተንም ሆነ ከቤተሰብ አባላት ውስጥ ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ያላችሁን እሴቶች ወይም አመለካከቶች መቀየር የሚያስችል ገጠመኞች ነበሩ?

   ሀ. *አዎ* ለ. የለም
   ማብራሪያ ____

3. ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ በአሁኑ ጊዜ በእናንተና በቤተሰባችሁ መካከል ያሉ የእሴቶች አንድነትና ልዩነትን ይግለጹ? ____

4. ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ቤተሰቦቻችሁ ያላቸው እሴቶች ከአካባቢው ነዋሪ ወይም አብዛኛው ሕዝብ ያለውን እሴት ያንፀባርቃል?

   ሀ. *አዎ* ለ. የለም
   ተጨማሪ ማብራሪያ ካለ ቢዘረዘር ______________________________

5. በአሁኑ ጊዜ ያላችሁ የኑሮም ሆነ የትምህርት ደረጃ ከቤተሰቦቻችሁ ይለያል?

   ሀ. *አዎ* ለ. የለም
   በዚህ ሁኔታ ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ባሏችሁ እሴቶች ላይ ያመጣው ለውጥ ካለ ብታብራሩልን
   ____

6. ከሚከተሉት አማራጮች መካከል ፅንስ ማቋረጥን በሚመለከት በወቅቱ ባላችሁ እሴቶች ላይ የበለጠ ተፅዕኖ ያሳደረባችሁ የማህበረሰብ ክፍል የትኛው ነው?

ሀ. ጐሣ	መ. ኃይማኖት ወይም እምነት
ለ. ቤተሰብ	ሰ. የሥራ ባልደረባ
ሐ. ጓደኞች	ረ. ሌላ ከሆነ ይግለጹ

ክፍል ለ ኃይማኖት እና እምነት

1. እምነትህን/ሽን ወይም ኃይማኖትህን/ሽን እያሰብክ ለህይወትህ አስፈላጊ ውሳኔ የምትሰጠው/ጪው መቼ/እንዴት ነው?

    ሀ. ሁልጊዜ
    ለ. አንዳንድ ጊዜ
    ሐ. አልፎ አልፎ
    መ. ፈጽሞ

2. በህይወት ዘመንህ/ሽ እምነትህና/ሽና ኃይማኖትህ/ሽ በማይፈቅደው ሁኔታ አንድ ነገር እንድታደርግ/ጊ የተገደድከበትን/የተገደድሽበትን ጊዜ እንዴት ትገልፀዋለህ/ትገልጪዋለሽ? ___________________________

3. በወቅቱ ያሉህ/ሽ እሴቶች ከዚህ በታች ከተዘረዘሩት ርዕሶች መካከል ከየትኞቹ ጋር ይጋጫል? ____________

    - ቤተሰብ ውስጥ የሴቶች የሥራ ድርሻ
    - በቤተሰብ ውስጥ የወንዶች የሥራ ድርሻ
    - ከጋብቻ በፊት የግብረ ሥጋ ግንኙነት መፈፀም
    - የእርግዝና መከላከያ ዘዴዎችን መጠቀም

ክፍል ሐ የእድሜ ሂደትና የህይወት ተሞክሮ

1. በአፍላ ወጣትነት ጊዜህ/ሽ ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ የነበረህ/ሽ እምነት ምን ነበር?
2. ከአፍላ ወጣትነትህ/ሽ ጊዜ ጀምሮ ፅንስ ማቋረጥን በሚመለከት የነበረህ/ሽ አመለካከት እንዴት እንደተቀየረ ግለጽ/ጪ?

ሥርዓተ ፆታ፣ የወሲብ ባህሪና ፅንስ ማቋረጥ

ይህ ክፍለ ጊዜ ሰልጣኞች ከማህበረሰቡ የሚወረሱ ከሥርዓተ ፆታ ጋር የተያያዙ ጉዳዮች በሰዎች የወሲብ ባህሪ፣ በተዋልዶ ጤና አገልግሎት፣ ፅንስ ማቋረጥን ጨምሮ ባሉ እምነቶችና እሴቶች ላይ የሚያሳድሩትን ተፅዕኖ በጥልቀት በመመርመር ለመገንዘብ ያግዛቸዋል፡፡ ይህን ክፍለ ጊዜ በተሻለ ሁኔታ ለመገንዘብ ሰልጣኞችን አቅጣጫ የሚያሲዝ ድርጊት ይከናወናል፡፡ ይህን ተግባር በዕቅዱ መግቢያ ማከናወን የተለመደ ነው፡፡ በዚህ ጊዜ የሚከናወነው ተግባር ከሌሎች ጠለቅ ያሉ በመሆኑ ልምድ ያለው አሰልጣኝና በግልጽ ለመወያየት ፈቃደኛ የሆኑ ሰልጣኞች መኖር አለባቸው፡፡ በወሲብና በሥርዓተ ፆታ ጉዳይ ውይይት በሚካሄድበት ጊዜ ከባህላዊና አይነኬ ጉዳዮች ጋር በተያያዘ ሰልጣኞች የልጅነት ጊዜያቸውን ትውስታ ሊቀሰቅስ የሚችል በመሆኑ ስሜታቸው እንዳይጎዳ ጥንቃቄ ማድረግ አስፈላጊ ነው፡፡

ዓላማዎች

ይህ ክፍለ ጊዜ ሲጠናቀቅ ሰልጣኞች፡-

- አስተዳደጋቸውና ማህበራዊ ግንኙነታቸው ማህበረሰቡ በሚጠብቅባቸው የሥራ ድርሻና ባህሪያቸው ላይ ምን ያህል ተፅዕኖ እንዳሳደሩባቸው ይገልጻሉ
- ያደጉበት ማህበረሰብ ወንድ ወይም ሴት በመሆናቸው የተለያየና አንዳንድ ጊዜ ተመጣጣኝ ያልሆኑ ተግባራትን ማከናወን የሚጠበቅባቸው መሆኑን ያብራራሉ
- ሥርዓተ ፆታን የተመለከቱ በማህበረሰቡ የሚዘወተሩ ድርጊቶች የወሲብ፣ የተዋልዶ ጤና አገልግሎት፣ እርግዝናን እና ፅንስ ማቋረጥን የተመለከቱ እሴቶቻቸውንና አመለካከታቸውን ምን ያህል የጎዳው መሆኑን በግልጽ ያውቃሉ፡፡

የሥልጠና መርጃ መሣሪያዎች

- ○ አስፈላጊ ከሆነ በመሣሪያ የተቀነባበረ ሙዚቃ
- ○ አነስተኛ የቡድን ውይይት ለማካሄድ የሚረዱ ጥያቄዎችን በተገልባጭ ወረቀት፣ በኮምፒውተር ወይም በወረቀት ላይ ቀደም ብሎ በመፃፍ ማዘጋጀት
- ○ ሥርዓተ ፆታን፣ ወሲብና ተዋልዶ ጤና አገልግሎቶችና ፅንስ ማቋረጥን ጨምሮ መረጃ የያዙ የተለያዩ ጽሁፎች

የተመደበው ጊዜ

የሰልጣኞችን አዕምሮ መሳብ የሚያስችሉ አቅጣጫ የማስያዝ ልምምድ ማካሄጃ 20 ደቂቃ
አነስተኛ የቡድን ውይይት ለማካሄድ 20 ደቂቃ
ለአጠቃላይ ውይይት 15 ደቂቃ

አጠቃላይ 55 ደቂቃ

ቅድመ ዝግጅት

- ○ ሥርዓተ ፆታ፣ የወሲብ ባህሪ፣ የተዋልዶ ጤናና ፅንስ ማቋረጥን የሚመለከቱ በሀገሪቱ ውስጥም ሆነ አለም አቀፍ ይዘት ያላቸውን የመረጃ ምንጮችን ማዘጋጀት፡፡ ይህን በተመለከተ ከአይፓስ ድረ-ገፅ www.ipas.org ማግኘት ይቻላል፡፡

- ሰልጣኞች ሥርዓተ ፆታ፣ ወሲብና ፅንስ ማቋረጥን በሚመለከት የተሻለ ግንዛቤ እንዲኖራቸው የሚያግዝ ልምምድ በሚካሄድበት ጊዜ በመካከላቸው መግባባት የሚፈጠር መሆኑን አስቀድሞ ማረጋገጥና አስፈላጊውን ዝግጅት በማድረግ ምቹ ሁኔታ መፍጠር፡፡ ሰልጣኞች በተረጋጋ ሁኔታ ስሜታቸውን እንዲያንፀባርቁ የሚከተሉትን ተግባራት መፈፀም፡፡ ወንበር ላይ እንዲቀመጡ ማድረግና መጠነኛ መብራት መጠቀም፡፡ በመሣሪያ የተቀነባበረውን ለስለስ ያለ ሙዚቃ ማሰማትና የሚያውክ ድምጽ እንዳይፈጠር መከላከል ናቸው፡፡
- ይህን ልምምድ ለማከናወን የሚያስችል አካባቢን ለመፍጠር የተዘጋጀውን ባለ ሁለት ገጽ ጽሁፍ ከአካባቢው ባህል ጋር መጣጣም በሚችል የወሲብ ባህሪ መተካትም ሆነ ለዚሁ ተግባር የተዘጋጁ ጥያቄዎችን መቀየር አስፈላጊ ሊሆን ይችላል፡፡
- አነስተኛ የቡድን ውይይት ለማካሄድ የሚረዱ ጥያቄዎችን በተገለባጭ ወረቀት፣ በኮምፒውተር ወይም በወረቀት ላይ ማዘጋጀት፡፡

መመሪያዎች

1. ተግባርን ማስተዋወቅ

የሰው ልጅ ማንነቱን አውቆ የወሲብ ባህሪውን እውን ለማድረግ የተዋልዶ ጤና አገልግሎት አጠቃቀም ላይ ውሳኔ ለማድረግ በተለይ ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ያለውን እሴቶችና እምነቶች ተግባራዊ ለማድረግ በርካታ ተፅዕኖዎች አሉበት፡፡ ከእነዚህ መካከል ዋናው ሥርዓተ ፆታ ነው፡፡ ቤተሰባችንና ማህበረሰቡ ወንድ እና ሴት ልጆች ወይም አዋቂ ወንዶች ወይም ከሴቶች የሚጠበቁ የሥራ ድርሻዎችና ኃላፊነቶች ከእነዚህ መካከል አንዱና ዋናው ሥርዓተ ፆታ ነው፡፡ በሥርዓተ ፆታ አማካኝነት ከቤተሰቡና በሚኖርበት ማህበረሰብ ውስጥ በልጅነቱም ሆነ አዋቂ በሆነ ጊዜ ወንድ ሆነ ሴት የተለያየ ኃላፊነቶች ማከናወን እንደሚጠበቅበት እየተነገረው በማደጉ በመጨረሻ ለእራሱ ይህ አመለካከት ይኖረዋል፡፡ በተለይ በልጅነት ጊዜያችን በማህበረሰቡ ውስጥ ተቀባይነት ያላቸው የሴትና የወንድ ልጆች ወይም የአዋቂ ወንድና ሴት አካላዊና ወሲባዊ ባህሪያት ምን እንደሆኑ እንማራለን፡፡ ለዚህም ቤተሰብ፣ የቅርብና የሩቅ ዘመዶቻችን፣ የኃይማኖት መሪዎች፣ የአካባቢው ነዋሪ፣ መምህራንና የመገናኛ ብዙኃን የመሳሰሉት የመረጃ ምንጮች በመሆን ያገለግላሉ፡፡ ቤተሰብና ማህበረሰቡ እኛነታችን በዚህ ሁኔታ እንደሚገለጽ እያስተማረን በማደጋችን የወሲብ ባህሪያችንም ሆነ ፅንስ ማቋረጥን የተመለከተ አመለካከታችን በአዋቂነት ዘመን የሚኖረን እሴቶቻችንና እምነቶቻችንን በተመሳሳይ መንገድ እንዲቀረፁ አስተዋጽኦ ያደርጋል፡፡

በዚህ ክፍለ ጊዜ ሥርዓተ ፆታን እና የወሲብ ባህሪያችንን የሚመለከቱ አመለካከቶችን በመፈተሽ በፅንስ ማቋረጥ ላይ ያሉንን እሴቶቻችንና እምነቶቻችን የሚያሳድሩትን ተፅዕኖ እንገነዘባለን፡፡ ይህን አዕምሯችንን በማሰባሰብ ችግሮቹን በጥልቀት መገንዘብ የምንችልበትን ተግባር ለማከናወን የሚከተሉትን መመሪያዎች መከተል አስፈላጊ ነው፡፡

በመጀመሪያ አይኖቻችሁን በመሸፈን እኔ የምገልጽላችሁን ነገር በእራሳችሁ ላይ እንደደረሰ አድርጋችሁ በምናባችሁ በማሰብ የማቀርብላችሁን ጥያቄዎች ድምፃችሁን ሳታሰሙ ለራሳችሁ መልስ ስጡ፡፡ ይህን ተግባር ከፈጸማችሁ በኋላ በመጀመሪያ በጥንድ ወይም በአነስተኛ ቡድን በመሆን ውይይት ማካሄድ፡፡ ከዚያ በኋላ የተወያያችሁበትን ጉዳይ ለሁሉም ሰልጣኞች ማካፈል፡፡

2. ሥልጠና የሚሰጥበትን የቦታ ሁኔታ በመቀየር ሰልጣኞች ሙሉ በሙሉ ሃሣባቸውን እንዲያሰባስቡ የሚያስችል ልምምድ የሚካሄድ መሆኑን መግለጽ፡፡ በዚህ ጊዜ ፈቃደኛ ከሆኑ ተሳትፎ እንዲያደርጉ በመጋበዝ ልምምዱን በሚያከናውኑበት ጊዜ ደስተኛ ካልሆኑ አይናቸውን መግለጥም ሆነ ክፍሉን ለቀው መውጣት እንደሚችሉ ማስታወስ፡፡ እርዳታ በሚፈልጉበት ጊዜ እጃቸውን በማውጣት አሰልጣኙን መጠየቅ፡፡ በአጠቃላይ ሰልጣኞች መሳተፍ የሚችሉት በፍላጐትና ደህንነታቸው በተጠበቀ ሁኔታ መሆኑን ማሳወቅ፡፡ በመጨረሻም ፈቃደኛ ከሆኑ ብቻ በልምምዱ ያገኙትን ለሌሎች ሰልጣኞች ለማካፈል ዕድል የሚሰጣቸው መሆኑን ማብራራት፡፡

ማስታወሻ ለአሰልጣኝ፡- ይህ ተግባር የሰልጣኞችን የልጅነት ጊዜ መጥፎ ገጠመኞቻቸውን በማውሳት ለሌሎች ጓደኞቻቸው እንዲያካፍሉ ማድረግ ያስችላል፡፡ ሰልጣኞች በተናጠል ድጋፍ በሚጠይቁበት ጊዜ እርዳታ የሚሰጣቸው ተጨማሪ አሰልጣኝ መመደብ አስፈላጊ ሊሆን ይችላል፡፡ የሰልጣኞችን ፍላጐት ለማሟላት መዘጋጀት ያስፈልጋል፡፡ በልምምዱ ጊዜ ሰልጣኞች በትዝታ ምክንያት ደስተኛ ባልሆኑበት ሁኔታ ልምምድን አቋርጠው እራሳቸውን እንዲረዱ ማገዝ አለበለዚያም ለጊዜው አቋርጠው እንዲወጡ ማድረግ አስፈላጊ ሆኖ ከተገኘ እነሱ ሲወጡ አብሮ መውጣት ሊሆን ይችላል፡፡

3. ሰልጣኞች ሙሉ በሙሉ አዕምሯቸውን አሰባስበው ልምምዱን እንዲያካሂዱ እራሳቸውን ዘና በማድረግ አይናቸውን እንዲጨፍኑ መጠየቅ የሥልጠና ክፍሉን ልምምዱን ለማካሄድ በሚስማማ መንገድ ማዘጋጀት ምቾት በሚሰጡ ወንበሮች ላይ ተሳታፊዎችን ማስቀመጥ ክፍሉን ጨለም እንዲል ማድረግ፡፡ ለስለስ ያለ በሙዛሪያ የተቀነባበረ ሙዚቃ ማሰማት እና የሰልጣኞች ትኩረታቸውን የሚሰርቅ ድምጽ ክፍል ውስጥ እንዳይገባ መከላከል፡፡

ማስታወሻ ለአሰልጣኝ፡- ጥያቄዎች በሚነበቡበት ጊዜ ድምፅን ጐላ አድርጐ በመካከሉ ቆም እያሉ ማንበብ ያስፈልጋል፡፡ በዚህ ጊዜ ሰልጣኞች የቀረቡላቸውን ጥያቄዎችም ሆነ አረፍተ ነገሮች በጥሞና በማሰላሰል በህይወት ዘመናቸው የነበሩ ገጠመኞቻቸውን እንዲያስታውሱና ተገቢውን መልስ ለመስጠት የሚያስችል የአዕምሮ ዝግጅት እንዲያደርጉ በቂ ጊዜ መስጠት አስፈላጊ ነው፡፡

4. ከዚህ በታች በቀረቡ ተከታታይ ጥያቄዎች ልምምዱን ማካሄድ ሰልጣኞች መልስ ሲሰጡ ድምጽ ማሰማት እንደማይኖርባቸው በማስታወስ የቀረቡ ጥያቄዎችን ለመመለስ የሚያስችል በቂ ጊዜ መስጠት፡፡ ወንድም ሆነ ሴት ሰልጣኝ በ14 ዓመታቸው የነበሩበትን ሁኔታ እንዲያስታውሱ ማድረግ፡፡ በዚያን ጊዜ የሰውነት እና የወሲብ አካሎቻቸው እድገት ምን ይመስል ነበር እድሜያችሁ 14 ዓመት በነበረበት ጊዜ ቤተሰባችሁና ማህበረሰቡ ሴትነት ወይም ወንድነት በሚመለከት የተነገራችሁ ምን ነበር?
    - የሰውነታችሁ አቋም ከተነገራችሁት ጋር ሲነፃፀር ምን ይመስል ነበር?
    - ሴቶች የወር አበባ ማየት ወንዶች በህልም የዘር ፈሳሽ ማፍሰስ የጀመራችሁበት ወቅት ይህ ሁኔታ የወሲብ ባህሪ መገለጫ መሆኑን በሌሎች ሰዎች ተነግሯችሁ ታውቁ ነበር? ከዚህ ሁኔታ ምን ተምራችኋል?
    - የሴት ወይም የወንድ ጤነኛ የወሲብ ስሜቶች ተብለው የተነገሯችሁ ምን ምን ነበሩ? እነዚህ ጤነኛ ስሜቶች በትክክል እናንተ ከነበራችሁ ስሜቶች ጋር ይዛመዳሉ?
    - በልጅነት ጊዜያችሁ ተቃራኒ ፆታ ካላቸው ልጆች ጋር ሊኖራችሁ የሚገባውን ግንኙነት በሚመለከት ምን ምን መረጃዎችን አግኝታችሁ ታውቁ ነበር?
    - የወሲብ ባህሪያችሁንና የሰውነት እድገታችሁን በሚመለከት ከኃይማኖት አባቶች ምን መረጃዎች አግኝታችሁ ታውቁ ነበር?
    - የወሲብ ባህሪያችሁንና የሰውነታችሁን እድገት በሚመለከት በእራሳችሁ ምን ያህል የመወሰን አቅም ነበራችሁ? የሌሎች ሰዎች ተፅዕኖ ምን ያህል ነው?
    - ልጆችን በመንከባከብም ሆነ የቤት ውስጥ ሥራዎችን ማካሄድ በሚመለከት ምን ኃላፊነት አለባችሁ? ሴቶች የወንዶችን ወንዶች ደግሞ የሴቶችን የሥራ ድርሻ እንዲዘረዝሩ መጠየቅ፡፡

የተወሰኑ ጊዜያትን በመጠቀም ገጠመኞቻችንና ስሜቶቻችንን የሚመለከቱ ተሞክሮዎችን ማስታወስ፡፡ በአሁኑ ጊዜ እድሜያቸው 18 እንደሆነ አድርጋችሁ አስቡና የሰውነት አቋማችሁና የወሲብ ባህሪያችሁ የእድገት ደረጃ ምን ሊመስል እንደሚችል አስቡ፡፡ ቤተሰብና ማህበረሰቡ ወጣት ወንድ ወይም ሴት ምን እንደሚጠበቅበት የተነገራችሁን አስታውሱ፡፡

- በአሁኑ ሰዓት ያላችሁ የሰውነት አቋም እድሜያችሁ 14 ዓመት ከነበረበት ጊዜ ጋር ሲነፃፀር ምን ይመስላል?
- 18 ዓመት ሲሞላችሁ ሊኖራችሁ የሚገባ የወሲብ ባህሪያት ተብሎ የተነገራችሁ ምን ምን ነበሩ? የተነገራችሁና እናንተ የነበራችሁ የወሲብ ባህሪያት ጋር ምን ያህል ይቀራረባሉ?
- የግብረ ሥጋ ግንኙነት የሚፈጽሙ ሴቶችን በተመለከተ ምን ሰምታችሁ ወይም ተምራችሁ ታውቁ ነበር?
- የግብረ ሥጋ ግንኙነት በመፈፀም ላይ ያሉ ወንዶችን በሚመለከት ምን ሰምታችሁ ወይም ተምራችሁ ታውቁ ነበር?
- ያልታቀደ እርግዝና እና ፅንስ ማቋረጥ የሚያጋጥማቸውን ሴቶች በሚመለከት የሰማችሁት ወይም ተምራችሁ የምታውቁት ምን ነበር? (የወንዶችስ)

በድጋሚ እዚህ ላይ ትንሽ ቆም ብለን ተሳታፊዎች ገጠመኞቻቸውንና ስሜቶቻችንን በሚመለከት ያላቸውን ተሞክሮዎች እንዲያስታውሱ ማድረግ

5. ሰልጣኞች አይናቸውን በማገለጥ ወደ መደበኛ መቀመጫቸው እንዲመለሱ ማድረግ፡፡ ሰውነታቸውን እንዲያፍታቱ ተመቻችተው እንዲቀመጡ ጥቂት ጊዜ መስጠት፡፡ ሁሉም ሰልጣኞች በደህና ሁኔታ ላይ መሆናቸውን ማረጋገጥ፡፡
6. ሰልጣኞችን በአነስተኛ ቡድኖች መከፋፈል፡፡ በአንድ ቡድን ውስጥ የወንድና የሴት ሰልጣኞች ቁጥር ከ6 መብለጥ የለበትም፡፡ እያንዳንዱ ቡድን ፀሐፊ በመምረጥ ከተወያዩባቸው ጉዳዮች ውስጥ አንድ ወይም ሁለቱን ብቻ አሳጥረው እንዲያቀርቡ ማስታወስ፡፡
7. ሰልጣኞች በተመደበላቸው 20 ደቂቃ ውስጥ ከዚህ በታች ከተዘረዘሩት ጥያቄዎች ውስጥ በተወሰኑት ላይ ውይይት እንዲያካሂዱ ማድረግ፡፡ አሰልጣኝ የመጨረሻውን ጥያቄ መጠየቁን እርግጠኛ መሆን ይኖርበታል፡፡ አፍላ የወጣትነት ጊዜያችንን መለስ ብለን ብናስታውስ የሴትና የወንድ ውበትን ለማነፃፀር ምን እንድናስብ ተነግሮን ያውቅ ነበር? የሰውነት የእድገት ደረጃዎችና
   - የወሲብ ባህሪያችንን በሚመለከትስ ምን ተነግሮን ያውቅ ነበር?
   - ወንድና ሴት ልጆች ጤነኛ የወሲብ ስሜቶችን በሚመለከት ምን ተምረው ማደግ ይኖርባቸዋል? አስተያየት ስጡ
   - በልጅነት ዘመናቸው ከወጣቶች ጋር ለመግባባትም ሆነ የወሲብ ባህሪያቸውን ለመቅረጽ የሚያስችሉ የተማሯቸው ጉዳዮች በወንዶችና በሴቶች መካከል ምን ልዩነት ነበራቸው?
   - የወሲብ ባህሪያችሁን በተመለከተ ከኃይማኖት አባቶች ምን መረጃ አግኝታችኋል?
   - ልጃገረዶች የወሲብ ባህሪያቸውን በተመለከተ የራሳቸውን ውሳኔ ለመስጠት ምን ያህል አቅም አላቸው? ወንድ ልጆችስ?
   - ሌሎች ልጆችን በመንከባከብም ሆነ የቤት ውስጥ ሥራዎችን ከማከናወን ጋር በተዛመደ ለወንድና ለሴት በሚሰጡ የሥራ ተግባራት መካከል ምን ልዩነት አለ? ምንስ ተመሳሳይነት አለ?
   - ልጃገረዶች ከሚያጋጥማቸው ያልታቀደ እርግዝናና ፅንስ ማቋረጥ ምን ተማራችሁ? ከወንዶችስ? የተለያዩ መመዘኛዎች ይኖሩ ይሆን?
   - ከቤተሰብና ከማህበረሰቡ በልጅነት ዘመናችን የሚጠበቁብን ተግባራት በአዋቂነት ጊዜያችን በሚኖረን የወሲብና የተዋልዶ ጤና አገልግሎት ፅንስ ማቋረጥን ጨምሮ በሚኖሩን አመለካከቶች ላይ ምን ያህል ተፅዕኖ ያሳድራሉ?

8. የቡድን ፀሐፊዎች በውይይቱ ጊዜ የተነሱ ጉዳዮችን አጠር ባለ መንገድ በማቅረብ ለሌሎች ተሳታፊዎች እንዲያካፍሉ መጠየቅ
9. ሰልጣኞች በቡድን ውይይቱ ጊዜ ከተነሱ ቁምነገሮች ውስጥ ጐልተው የታዩትን እንዲለዩ ማድረግ ከዚህ በታች የተመለከቱትን በዝርዝሩ ውስጥ ማካተት ይችላሉ
    - በወጣት ወንድና ሴቶች ዙሪያ ያሉ የተለያዩ ባህላዊ እምነቶችና ድርጊቶች
    - በማህበረሰቡ ውስጥ በተለምዶ ለወንድና ለሴት የተሰጡ የሥርዓተ ፆታ ሚናዎችና የሚጠበቁ ኃላፊነቶች
    - የወሲብ ባህሪን፣ እርግዝናና ፅንስ ማቋረጥን ለሚመለከቱ ተመሳሳይ ጉዳዮች ለወንድና ለሴት በፆታ ልዩነት ብቻ በተለየ አይን ማየት/የተለያየ ፍርድ መስጠት
    - ብዙውን ጊዜ ወሲብን በተመለከተ በኃይማኖት ተቋማት የሚሰራጩ መልዕክቶች የሰዎችን የወሲብ ባህሪ የመግለጽ መብትን የሚገድቡና ቅጣትን የሚያስከትሉ መሆን
    - በአንዳንድ ሀገሮች ማህበረሰብ ውስጥ ያለ ወንዶች ፈቃድ ሴቶች የተዋልዶ ጤና መብቶቻቸውን መጠቀም እንደሚቸገሩ
10. የሚከተሉትን ጥያቄዎች በምሳሌነት በመጠቀም ተጨማሪ ውይይት እንዲካሄድ ማድረግ
    - በሥርዓተ ፆታ አድሎ ማህበረሰቡ ተመሳሳይ ጉዳይን በፆታ ልዩነት ብቻ በተለያየ አይን የሚመለከት በመሆኑ ምክንያት ያልታቀደ እርግዝና ያጋጠማቸው ሴቶች እንዴት ችግሩን መወጣት ይችላሉ?
    - በወንዶችና በሴቶች መካከል የሥርዓተ ፆታ አድሎ መኖሩ የጤና አገልግሎት እንዳያገኙ በተለይ ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት እንዳይጠቀሙ ተፅዕኖ የሚያሳድርበት ሁኔታ ሥርዓተ ፆታን በተመለከተ ያለን ግንዛቤ እያደገ ሲመጣ እርግዝና እና ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ባለን አመለካከታችን ምን ያህል ተፅዕኖ እንዳሳደረብን እናውቃለን፡፡ በጋራ በመሥራት በልጃገረዶችና በሴቶች እንዲሁም በወንድ ልጆችና በአዋቂ ወንዶች ላይ ተፅዕኖ ማስወገድ እንችላለን፡፡

11. በሥርዓተ ፆታና በተዋልዶ ጤና ላይ የተዘጋጁ አለም አቀፋዊ የሀገር ውስጥ እና ክልላዊ መረጃዎችን ለተሳታፊዎች ማደል፡፡
12. ተሳታፊዎች አንገብጋቢ የሚሏቸው ጥያቄዎች፣ አስተያየቶችና ስጋቶች ካሉ ውይይት ማድረግ፡፡ በመጨረሻም ሰልጣኞች ላደረጉት ተሳትፎ ማመስገን፡፡

አራቱ ማዕዘናት

የዚህ ተግባር አስፈላጊነት ሰልጣኞች ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ የራሳቸውንና የሌሎችን እምነቶች (beliefs) በጥልቀት እንዲገነዘቡ ማድረግ፣ እምነቶችና የእምነቶች መገለጫ የሆኑት እሴቶች ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ለማግለል እንደሚዳርጉ ይገነዘባሉ፡፡ ሰልጣኞች የጤና አገልግሎት ሰጪዎች ከሆኑ ደግሞ የግል እምነቶቻቸው የጥራት ደረጃውን የጠበቀ አገልግሎት ለመስጠት እንዴት እንደሚያዳግታቸው ይረዳሉ፡፡

ዓላማዎች

ይህ የተግባር መልመጃ ሲጠናቀቅ ሰልጣኞች

- ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ያላቸውን እምነቶች በግልጽ ያውቃሉ
- ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ የሌሎችን እምነቶች ይረዳሉ
- በህብረተሰቡ ውስጥ ያለ ማግለል ላይ ተፅዕኖ ማምጣት እንደሚችሉ ይረዳሉ
- (ለጤና ባለሙያዎች) የግል አመለካከት ፅንስ የማቋረጥና ተዛማጅ አገልግሎቶችን ለመስጠት ምን ያህል ተፅዕኖ እንደሚያሳድር ያብራራሉ
- (ለጤና ባለሙያዎች) የግል እምነታቸው ምንም ይሁን ምን ደረጃውን የጠበቀ ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎቶችን ለመስጠት በሚያስችሉ መንገዶች ላይ ውይይት ያካሂዳሉ

የሥልጠና መርጃ መሣሪያዎች

- እስማማለሁ፣ በጣም እስማማለሁ፣ አልስማማም እና ፈጽሞ አልስማማም የሚሉ ርዕሶችን በመክፈል በወረቀት ላይ ጽፎ ማዘጋጀት
- እስክሪቢቶ
- የግድግዳ ፕላስተር
- በአራት ማዕዘናት የሚሰሩ ተግባራትን የያዘ ቅጽ (መልመጃ) ክፍል ሀ እና ለ

የተመደበው ጊዜ

50 ደቂቃ

ቅድመ ዝግጅት

- እስማማለሁ፣ በእጅጉ እስማማለሁ፣ አልስማማም እና ፈጽሞ አልስማማም የተሰኙ ሐረጐችን በወረቀት በመፃፍ በክፍል ውስጥ ባለ አራት ማዕዘናት ውስጥ መለጠፍ
- የተለያየ የስምምነት ደረጃዎችን የሚፈትሹ ቀደም ብለው የተዘጋጁ ጥያቄዎችን አስቀድሞ በመቃኘት አስፈላጊ ከሆነ ማስተካከያ ማድረግ፡፡ የሚመረጡት አረፍተ ነገሮች በተሳታፊዎች መካከል ውይይት ማነሳሳት የሚችሉና ከቀረበው ጉዳይ ጋር የሚስማሙ መሆን ይኖርባቸዋል
- ጤናና የሰው ልጅ ሰብዓዊ መብቶችን በሚመለከት የተዘጋጁ አለም አቀፍም ሆነ አገር አቀፍ ሰነዶችን በተለይም ኢትዮጵያ የፈረመችውን የስምምነት ሰነዶች እንደ ማጣቀሻ ጽሁፍ መጠቀም አስፈላጊ ነው፡፡ በዚህ ውስጥ አይፓስ ኢትዮጵያ የተዋልዶ መብቶች እና ሴቶችን ማዕከል ያደረገ ፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት እና የፌደራል ጤና ጥበቃ ሚኒስቴር ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ያዘጋጀውን መመሪያ በምሳሌነት መጥቀስ አስፈላጊ ነው
- በአራት ማዕዘናት በመቆም የስምምነት ደረጃን ለመግለጽ የተዘጋጀውን መልመጃ ክፍል ሀ እና ለን ለተሳታፊዎች ለመበተን በቂ ቅጂ ማባዛት

መመሪያዎች

1. የቀረቡት አረፍተ ነገሮች የስምምነት ደረጃዎቻቸውን በሚገልፁበት ጊዜ የግል አስተያየቶቻቸው መሆናቸውን እንዲሁም የያዙትን አቋም በተመለከተ በሚቀርብላቸው ጥያቄ መሰረት መከራከር ወይም ማሳመን የሚችሉበት መልመጃ መሆኑን ማሳወቅ በልምምዱ ጊዜ ራሳቸውን ሳይዋሹ ሃሣባቸውን በመግለጽ የቻሉትን ያህል ዕውቀት እንዲያገኙ ማበረታታት

2. ክፍል "ሀ"ን ለሁሉም ሰልጣኞች በማደል ስማቸውን ሳይጽፉ መልስ በመስጠት ወረቀቱን በጀርባው እንዲገለብጡ መጠየቅ

3. በተመሳሳይ ሁኔታ ክፍል "ለ"ን ለሁሉም ሰልጣኞች በማደል መልስ እንዲሰጡ ማድረግ፡፡ በዚህ ጊዜ ወንድ ሰልጣኞች ራሳቸውን እንደ ሴት በመቁጠር ልምምዱን እንዲያከናውኑ መንገር

4. ሰልጣኞች በሀ እና ለ የሰጧቸውን መልሶች ማየት በሚቻልበት መንገድ ጐን ለጐን እንዲያስቀምጧቸው ማስታወስ፡፡ ክፍል ሀ በአጠቃላይ ሴቶችን የሚመለከቱ እምነቶቻቸውን የሚጠይቅ ሲሆን ክፍል ለ ደግሞ በተጠየቁ ጥያቄዎች ላይ የእያንዳንዱን ሰልጣኝ ያለውን እምነት የሚጠይቅ መሆኑን መንገር በዚህም መሠረት ሰልጣኞች በክፍል ሀ ላይ የሰጧቸውን መልሶች ከክፍል ለ ጋር እንደያነጻጽሩ ማድረግ

5. የሚከተሉትን ጥያቄዎች በማቅረብ ውይይት ማካሄድ
   - በአጠቃላይ ሴቶችን በሚመለከት እና በእራሳችሁ እምነቶች መካከል ምን ተመሳሳይነት ወይም ልዩነት ተመለከታችሁ?
   - ልዩነቶች ካሉ ለምን የተፈጠሩ ይመስላችኋል?

6. የተወሰኑ ደቂቃዎችን በመጠቀም አጭር ውይይት ማካሄድ፡፡ በዚህም ጊዜ በሁለቱ ክፍሎች ውስጥ የተሰጡ መልሶች የተለያዩበት ምክንያት ምናልባት ለእራሳችንና ለሌሎች ያለን የአመለካከት መስፈርቶች የተለያዩ በመሆናቸው ይህ ሊሆን እንደሚችል መጠቆም፡፡ ለምሳሌ አንዳንዶቻችን ሴቶች ፅንስ ማቋረጥ በነፃነት ማግኘት አይገባቸውም የሚል አመለካከት እያራመድን ነገር ግን ሁኔታው በእራሳችን ወይም በቤተሰቦቻችን ላይ በሚደርስበት ጊዜ የሚኖረን አቋም የተለየ ይሆናል፡፡

   የአሰልጣኞች ስሜት በማይጐዳበት ሁኔታ ችግሮች በሚፈጠሩበት ጊዜ መፍትሄ ሲሰጡ በራሳቸውና በሌሎች ሰዎች መካከል የተለያየ መስፈርት ማስቀመጥ ተገቢ እንዳልሆነ በጥልቀት እንዲወያዩ ማበረታታት፡፡ ይህ ካልሆነ ግን ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎትን መስጠት እንደማይቻልና በዚህ ጉዳይ ላይ በማህበረሰቡ ውስጥ ያለው የማግለል ሁኔታ እንደሚቀጥል ሕጐችና መመሪያዎችን ለማስፈፀም አስቸጋሪ እንደሚሆን ትኩረት በመስጠት ማስገንዘብ አስፈላጊ ነው፡፡

7. ሁሉም ሰልጣኞች በሥልጠናው ክፍል ውስጥ ክብ ሰርተው እንዲቆሙ ማድረግ፡፡ የክፍል ሀ ወረቀቶችን በኳስ ቅርጽ በመጠቅለል በወለሉ ላይ እንዲወረወሩ ማድረግ፡፡ አንዱን ኳስ ወደ አንድ ሰልጣኝ በመወርወር መልሱን የሚወክል መሆኑን መንገር፡፡ ባጋጣሚ የደረሳቸው መጀመሪያ የሰጡት የራሳቸው መልስ ከሆነ የሌላ ሰልጣኝ በማስመሰል እንዲያቀርቡ ማስታወስ፡፡

8. የተለያዩ የስምምነት ደረጃዎችን የሚገልጹ ወረቀቶች የተለጠፉበትን ግድግዳ ማሳየት በመልመጃ ሀ ከቀረቡት አረፍተ ነገሮች ውስጥ በተወሰኑት ላይ አንድ በአንድ ውይይት እንዲካሄድ መንገር፡፡

<u>ማስታወሻ ለአሰልጣኝ</u>:- በዚህ ርዕስ ውስጥ የተካተቱት ሁሉም አረፍተ ነገሮች ላይ ውይይት ለማካሄድ መሞከር ክፍለ ጊዜውን አሰልቺ ያደርገዋል፡፡ ስለዚህ ሶስት አረፍተ ነገሮች መርጦ መቀጠም የክፍለ ጊዜውን ዓላማ እንደሚያሳካ ይታመናል፡፡

ሰልጣኞች ለቀረቡ ጥያቄዎች ብዙኃኑ የሰጡትን መልስ ማየት ከፈለጉ እያንዳንዱን አረፍተ ነገር በማንበብ በሚስማሙበት በአራቱ ማዕዘናት ከተለጠፉ ምልክቶች ስር እንዲቆሙ ማድረግ የሚቻል ሲሆን ውይይት መካሄድ የሚኖርበት ውስን በሆኑት ጥያቄዎች ላይ ብቻ መሆን ይኖርበታል፡፡ ሰልጣኞች በበለጠ ለውይይት የሚጋብዙ አረፍተ ነገሮችን በማስቀደም ወይም ሰልጣኞች የሰጧቸውን መልሶች በማየት ያወያያሉ የሚል ግምት የተሰጣቸውን መምረጥ ይቻላል፡፡

---

9. የመጀመሪያውን አረፍተ ነገር ድምጽን ጐላ አድርጐ በማንበብ ተሳታፊዎች በያዙት ወረቀት በተመለከተው መልስ ማዕዘን ሥር እንዲቆሙ ማድረግ፡፡ ተሳታፊዎች ባጋጣሚ የደረሷቸው አረፍተ ነገሮች የራሳቸውን እምነት የሚያንፀባርቁ ባይሆኑም ሃሣቡን እንደራሳቸው ሃሣብ አድርገው እንዲወክሉ ማስታወስ ያስፈልጋል፡፡

10. ልምምድ በሚካሄድበት ጊዜ በአራቱ ማዕዘናት ያሉ የሰልጣኞችን ሥርጭት እንዲመለከቱ መጠየቅ፡፡ አንዱን ማዕዘን የመረጡ ሰልጣኞች ቁጥር ከሌላው ሊበልጥ ወይም ሊያንስ ይችላል ወይም ምንም ሰልጣኝ ያልመረጠው ማዕዘን ሊኖር ይችላል፡፡ ቁጥሩን ለማመጣጠን ቁጥሩ አነስተኛ ወይም ማንም ወዳልመረጠው ማዕዘን ከሌላው ቡድን እንዲመጡ ማድረግ፡፡

11. ሰልጣኞች ስምምነታቸውን ለመግለጽ በመረጡት ማዕዘን ሥር ለምን እያንዳንዱ ማዕዘን ሥር ከቆሙ ሰልጣኞች መካከል በሁለት ደቂቃ ውስጥ የመረጡበትን ዋና ምክንያት በሚመለከት እንዲወያዩ ማድረግ፡፡
    - በዚህን ጊዜ ከእሴቶቻቸው ጋር የሚቀራኙ የበለጠ ትርጉም የሚሰጡ ምክንያቶችን እንዲያቀርቡ ማበረታታት
    - በጣም እስማማለሁ ወይም ፈጽሞ አልስማማም የሚሉ አማራጮችን የመረጡ ሰልጣኞች በእስማማለሁና አልስማማም መካከል ያለውን ልዩነት ማወቃቸውን እርግጠኞች መሆን አለባቸው
    - ሰልጣኞች በመረጡት ማዕዘን በቡድን ሆነው የተወያዩበትን ጉዳይ ለሌሎች ሰልጣኞች የሚያቀርብ አንድ ተወካይ እንዲመርጡ ማድረግ፡፡ ተወካያቸው በሚያቀርብበት ጊዜ ቡድኑ የሰጠውን አስተያየት ሙሉ በሙሉ እንዳመኑበት በሚገልጽ መልኩ መሆን ይኖርበታል፡፡ ለምሳሌ ይህን አረፍተ ነገር በእጅጉ እቃወማለሁ ወይም እደግፋለሁ ያልኩበት ምክንያት ብሎ መጀመር እንደሚኖርበት ማስታወስ

12. እያንዳንዱ ቡድን በሚያቀርብበት ጊዜ ፈጽሞ አልስማማም የሚለው ቡድን በመቀጠል በእጅጉ እስማማለሁ የሚለው እንዲቀርብ በማድረግ በስተመጨረሻ የሚደግፉና የሚቃወሙ እንዲያቀርቡ ማድረግ፡፡

    በዚህ ጊዜ ሁሉም ሰልጣኞች ማወቅ የሚኖርባቸው
    - ተወካዩ የሚያቀርበው አመለካከት የቡድኑ አባላት እንጂ ራሱ የሚያምንበት ወይም የማያምንበት ሊሆን እንደሚችል
    - የአንድ ቡድን ሥራ በሚቀርብበት ጊዜ ሌላው ቡድን ጣልቃ በመግባት አስተያየት መስጠት እንደማይችል ማወቅ ይኖርባቸዋል

13. የሚቀጥለውን አረፍተ ነገር በማንበብ ሰልጣኞች በመልመጃው የሰጡትን መልስ መሠረት በማድረግ በአራቱ ማዕዘናት ውስጥ በመረጡት ሥር እንዲቆሙ ማድረግ፡፡ በዚህም ጊዜ የቡድን አባላትን አመለካከት መረዳት በአራቱ ማዕዘናት ሥር የተሰበሰቡ የሰልጣኞች ሁኔታ ያልተስተካከለ ከሆነ ወይም ባዶ የሆነ ማዕዘን ካለ ለማስተካከል

መሞከር፡፡ ካሁን በፊት ያላቀረበ ተወካይ እንዲመርጡ በማድረግ የቡድን ውይይቱን ማቅረብ፡፡ የቡድን አቅራቢዎች ባለፈው የልምምድ ጊዜ መጨረሻ ያቀረበው አሁን መጀመሪያ እንዲያቀርብ ማድረግ፡፡

14. በተመሳሳይ መንገድ የቀሩትን አረፍተ ነገሮች ማጠናቀቅ

15. ሰልጣኞች ወደ መቀመጫቸው እንዲመለሱ ማድረግ፡፡ ከሚከተሉት ጥያቄዎች መካከል ከፊሎቹን በማንሳት ውይይት ማካሄድ

- ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ የራሳችሁ ያልሆኑ እምነቶች በቀረበበት ቡድን ውስጥ መገኘታችሁን እንዴት አያችሁት?
- የራሳችሁ እምነቶች በሌሎች ሰልጣኞች አንደበት ሲገለጽ ምን ተሰማችሁ?
- ውይይቱ እምነቶቻችሁን፣ አመለካከታችሁንና እሴቶቻችሁን የሚቀይር ይመስላችኋል?
- (ለጤና ባለሙያዎችና አገልግሎት ሰጪዎች) እምነቶቻችሁ ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት እንዳትሰጡ ምን ያህል ተፅዕኖ ያሳድርባችሁ ይሆን?
- (ለጤና ሙያተኞችና አገልግሎት ሰጪዎች) ጥንቃቄ የተሞላበት ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ለመስጠት ምን ማድረግ ይገባችኋል?

<u>ማስታወሻ ለአሰልጣኝ</u>፡- በሴቶች መብቶች ላይ ውይይት በሚካሄድበት ጊዜ ሀገሪቱ የፈረመቻቸውንና ያፀደቀቻቸውን ስምምነቶች በሚመለከት መረጃ መስጠት ያስፈልጋል፡፡ ጥንቃቄ የተሞላበት ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ለመስጠት አገልግሎት ሰጪዎች ምን ማድረግ እንደሚጠበቅባቸው አስተያየት መስጠት ተገቢ ሊሆን ይችላል፡፡ ከእነዚህ መካከል፡-

---

- የሙያ ፍቅር የሚያሳድር እና አገልግሎት ፈላጊዎችን በአግባቡ ለማስተናገድ ሥልጠና መስጠት
- ድጋፍ ሰጪ ሰራተኞች አገልግሎቱ በተሻለ መንገድ ሊቀርብበት በሚችልበት ሁኔታ አስተያየት እንዲሰጡ ማድረግ
- ተገልጋዮች ማንነታቸው በማይታወቅ ሁኔታ በሚሰጣቸው አገልግሎት ላይ ምን ያህል የረኩ መሆናቸውን መገምገምና እንደአመቺነቱ ማሻሻያ ማድረግ
- ማንኛውም የጤና ባለሙያ የግል እምነቱን ምክንያት በማድረግ ሕጋዊ የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት አልሰጥም ማለት እንደሌለበት መግለጽ inform the AMHACA guidelines a conclusion
- ብዙውን ጊዜ ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ያሉን እምነቶች ምክንያታቸውን ሙሉ በሙሉ በማናውቅበት ሁኔታ በውስጣችን ተቀብረው የሚኖሩ ሲሆን በዚህ ጉዳይ ውይይት በምናካሂድበት ጊዜ ያለንን አቋም ስንገልጽ በገሀድ ሊወጡ ይችላሉ፡፡ ስለሆነም ይህ ክፍለ ጊዜ ሰልጣኞች ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ያሏቸውን እምነቶች ከውስጣቸው እንዲያወጡም ሆነ በዚህ ጉዳይ ላይ ሌሎች ጓደኞቻቸው ያሏቸውን አመለካከቶች እንዲገነቡ ይረዳቸዋል፡፡

16. ተሳታፊዎች አንገብጋቢ የሚሏቸውን ጥያቄዎች፣ አስተያየቶችና ስጋቶችን በማንሳት ውይይት ማካሄድ፡፡ ተሳታፊዎች ላደረጉት ተሳትፎ ማመስገን፡፡

አራቱ ማዕዘናት ክፍል ሀ

መመሪያ

የሚከተሉትን ጥያቄዎች በማንበብ ከቀረቡት አማራጮች መካከል የራሳችሁን የግል እምነቶች አመለካከቶች በተሻለ መንገድ ያንፀባርቃል ያላችሁትን በመምረጥ አክብቡ፡፡ መልስ በምትሰጡበት ጊዜ በተቻላችሁ መጠን ለራሳችሁ ታማኝ ሁኑ፡፡ በመልስ መስጫ ወረቀቱ ላይ ስማችሁን መፃፍ አይጠበቅም፡፡

በእ = በጣም እስማማለሁ እ = እስማማለሁ አ = አልስማማም ፈአ = ፈጽሞ አልስማማም

		እስማማለሁ	**በጣም እስማማለሁ**	**አልስማማም**	**ፈጽሞ አልስማማም**
1	ፅንስ የሚያቋርጡ ሴቶች ነፍስ አጥፊዎች ናቸው				
2	ባለቤቷ ወይም ጓደኛዋ እርግዝናው እንዲቀጥል ቢፈልግም እንኳን አንዲት ሴት በሯሷ ውሳኔ ፅንሱን ማቋረጥ መቻል አለባት				
3	ፅንስ ማቋረጥ ለፈለጉ ሁሉ የሚፈቅዱ ሕጎች ሴቶች ኃላፊነት የጐደለው የወሲብ ባህሪ እንዲኖራቸው ይገፋፋሉ				
4	ጋብቻ ያልፈጸሙ ወጣት ሴቶች ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት እስከፈለጉ ድረስ ሊፈቀድላቸው ይገባል				
5	የጤና ባለሙያዎች ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት መስጠት አንዱ የሥራ ድርሻቸው መሆን ይኖርበታል				
6	ለአቅመ ሄዋን ያልደረሱ ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ለማግኘት የወላጆቻቸውን ወይም የአሳዳጊዎቻቸውን ፈቃድ ማግኘት አለባቸው				
7	ኤች አይ ቪ በደማቸው ውስጥ የሚኖርባቸው ነፍሰ ጡር ሴቶች እርግዝናው እንዲቀጥል የሚፈልጉ ቢሆንም እንኳን ማቋረጥ እንደሚኖርባቸው የምክክር አገልግሎት ሊሰጣቸው ይገባል				
8	ብዙ ሴቶች ፅንስ የሚያቋርጡት የሚያስከትለውን መዘዝ አስቀድመው ሳይገነዘቡ ነው				
9	በተደጋጋሚ ጊዜ ፅንስ ያቋረጡ ሴቶች ቋሚ የእርግዝና መከላከያ ዘዴ (sterilization) እንዲጠቀሙ መበረታታት ይኖርባቸዋል				
10	ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ለፈለጉ ሴቶች ሁሉ መስጠት ይኖርበታል				

አራቱ ማዕዘናት ክፍል ለ

መመሪያ

ወንድ ሰልጣኞች ለጥያቄዎቹ መልስ በምትሰጡበት ጊዜ እራሳችሁን በሴቶች ቦታ እንድታደርጉ ትጠየቃላችሁ፡፡

በእ = በጣም እስማማለሁ እ = እስማማለሁ አ = አልስማማም ፈአ = ፈጽሞ አልስማማም

		እስማማለሁ	**በጣም እስማማለሁ**	**አልስማማም**	**ፈጽሞ አልስማማም**
1	ፅንስ አቋርጬ ከነበረ እራሴን እንደ ነፍስ አጥፊ እቆጥራለሁ				
2	ባለቤቴ ወይም ጓደኛዬ ባይፈቅድም በራሴ ውሳኔ ፅንሱን ማቋረጥ መቻል ይገባኛል				
3	ፅንስ ማቋረጥ በፈለግኩኝ ጊዜ ሁሉ አገልግሎት የማገኝ ከሆነ ኃላፊነት የጐደለው የወሲብ ስነ ምግባር እንዲኖረኝ አስተዋጽኦ ያደርጋል				
4	እኔ እስከፈለግኩ ድረስ በወጣትነት ጊዜዬ ጋብቻ ያልፈፀምኩ ብሆንም ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት እንዳገኝ ሊፈቀድልኝ ይገባል				
5	የጤና ባለሙያ ከሆንኩ ከሥራ ግዴታዎቼ ውስጥ አንዱ ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት መስጠት መሆን ይኖርበታል				
6	ለአቅመ ሄዋን ያልደረስኩ ከሆንኩኝ ፅንስ ለማቋረጥ የወላጆቼን ወይም የአሳዳጊዎቼን ፈቃድ ማግኘት ይኖርብኛል				
7	እርጉዝ ብሆንና በደሜ ውስጥ ኤች አይ ቪ/ኤድስ ቢኖር እርግዝናውን ብፈልገውም እንኳን ፅንሱ እንዲቋረጥ የምክር አገልግሎት ሊሰጠኝ ይገባል				
8	ፅንስ ለማቋረጥ የምወስነው የሚያስከትለውን መዘዝ በደንብ ስላልተገነዘብኩ ነው				
9	በተደጋጋሚ ጊዜ ፅንስ ካቋረጥኩኝ ቋሚ የእርግዝና መከላከያ (sterilization) እንድጠቀም መበረታታት ይገባኛል				
10	ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎትን በፈለግኩኝ ጊዜ ማግኘት አለብኝ				

ለምን ሞተች

በዚህ ክፍል ያልተፈለገ እርግዝና ባጋጠማት ሴት ዙሪያ ያለውን ማህበራዊና ባህላዊ አመለካከትና አስተሳሰብ እንዲሁም ፅንሱን የማቋረጥ ውሳኔን የሚያሳይ አንድ የተሞከሮ ጥናት ቀርቧል፡፡ በዚህም የተሞከሮ ጥናት ተሳታፊዎች ጥንቃቄ የተሞላበትና ሕጋዊ የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት ካለማግኘት የተነሳ የሚከሰተውን አሳዛኝ ውጤት በመረዳት ይህን መሰል የሞት አደጋ ለመከላከል ያላቸውን ሰብዓዊም ሆነ ሙያዊ ኃላፊነት እንዲያንፀባርቁ ያደርጋል፡፡

ዓላማዎች

ይህ የትምህርት ክፍለ ጊዜ ሲጠናቀቅ ሰልጣኞች፡-

- ባልተፈለገ እርግዝናና ፅንስ ማቋረጥ ዙሪያ ያሉትን ማህበራዊና ባህላዊ አመለካከቶችና አስተሳሰቦችን ማብራራት ይችላሉ፡፡
- ጥንቃቄ የተሞላበትና ሕጋዊ የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት ካለመኖር የተነሳ ሊከሰት የሚችለውን አስከፊና መከላከል የሚቻል አደጋ መግለጽ ይችላሉ፡፡
- በቀረበው ታሪክ እንደታየው አይነት የሞት አደጋ እንዳይከሰት ያላቸውን ሰብዓዊም ሆነ ሙያዊ ኃላፊነት ምን እንደሆነ ያብራራሉ፡፡

የሥልጠና መርጃ መሣሪያዎች

- ለምን ሞተች የሚለው ታሪክ ቅጂ
- ፍሊፕ ቻርት እና መፃፊያ
- ገመድ (50ሜ ሲባጐ/ክር)

የተመደበው ጊዜ

ታሪኩን ለማንበብ 5 ደቂቃ
ለውይይት 30 ደቂቃ

አጠቃላይ 35 ደቂቃ

ቅድመ ዝግጅት

- ከፅንስ ማቋረጥ ጋር ተያያዥነት ያላቸው የጤና ችግሮችና የሞት አደጋዎችን የሚያሳይ አለም አቀፍ፣ አገር አቀፍና ክልላዊ አኃዞችን ልምድና ገጠመኞችን ማዘጋጀትና እነዚህ አኃዞች ፅንስ ማቋረጥን በሕግ ከመገደብ ጋር ያላቸውን ተያያዥነት ማሳየት፡፡
- የታሪኩን ቅጂዎችና እሴቶችን አጥርቶ የመረዳትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ለማምጣት የሚረዳ ንድፈ ሃሣባዊ ማዕቀፍ ቅጂዎችን በተሳታፊዎች ቁጥር ማባዛት፡፡

<u>ማስታወሻ ለአሰልጣኝ</u>፡- በታሪኩ ውስጥ እንደተመለከተው አይነት አሳዛኝ አደጋ ከፅንስ ማቋረጥ ጋር የተያያዙ ብዙ አስከፊ ችግሮችና አደጋዎች እንደሚከሰቱ ለማሳየት ከፅንስ ማቋረጥ ጋር የተያያዙ የጤና ችግሮችና የሞት አደጋዎችን በተመለከተ አገር አቀፍ አኃዛዊ መረጃ ማቅረብ አስፈላጊ ነው፡፡

መመሪያዎች

1. ለሁሉም ተሳታፊዎች ለምን ሞተች? የሚለውን የታሪክ ቅጂ ማደል
2. ተሳታፊዎች ድምፅ ሳያሰሙ ታሪኩን ለራሳቸው እንዲያነቡ ማድረግ ወይም አንድ ተሳታፊ ድምፁን ከፍ በማድረግ ለሁሉም ተሳታፊዎች እንዲያነብ መጠየቅ
3. ለተሳታፊዎች ከፅንስ ማቋረጥ ጋር በተያያዘ የሚደርሱ የጤና ችግሮችና የሞት አደጋዎችን የሚያሳዩ አንዳንድ አለም አቀፍ፣ አገር አቀፍና ክልላዊ መረጃዎችንና አኃዞችን በመጠቀም መረጃዎቹ ምን ያህል ከፅንስ ማቋረጥ ማዕቀብ ጋር ያላቸውን ተዛምዶ አጠቃሎ ማቅረብ ወይም ቀደም ብሎ የቀረበ ከሆነ ተሳታፊዎች ይሄንኑ እንዲያብራሩ መጠየቅ
4. ለመወያያ መነሻ የሚሆኑ የሚከተሉትን ጥያቄዎች ፍሊፕ ቻርት ላይ በመፃፍ አወያይ

- ለልጅቱ ሞት ተጠያቂ ማን ነው? (ተሳታፊዎች ልጅቷ ራሷ ለሞቷ ተጠያቂ ናት ብለው ከመለሱ በዙሪያዋ ያሉ ሰዎችና የጤና ሥርዓቱ የልጅቷን የጤና አገልግሎት ፍላጐት አለማሟላታቸውና አስፈላጊውን ቅድመ ጥንቃቄ መረጃና ትምህርት አለመስጠታቸው ለሞት እንደዳረጋት የክርክር ሃሣብ ማቅረብ በተጨማሪም የወጣቶች ስለ እርግዝናና ፅንስ ማቋረጥ መረጃና ዕውቀት የሌላቸው መሆኑ ተወቃሽ የማያደርጋቸው መሆኑንና ዕውቀት የማስጨበጥ ኃላፊነት የማን እንደሆነ እንዲወያዩ ማድረግ)
- አበባን ከሞት ለመታደግ ምን ማድረግ ይቻል ነበር? ማን ህይወቷን ማትረፍ ይችል ነበር?
- ለአበባ የተሻለ እድል እንዲፈጠርላት የሚያስችል ምን ሁኔታ ነበር?
- ከታዳጊዋ ሴት በተጨማሪ በእርሷ ሞት በቀጥታ ተጐጂ የሚሆን ሌላ አካል ማን ነበር?
- ታሪኩ በእናንተ ላይ ምን ስሜት ፈጠረባችሁ?
- ታሪኩ ምን እውነተኛ ገጠመኞችና ሁኔታዎችን እንድታስቡ አደረጋችሁ? ተሳታፊዎች ምሳሌ ያቅርቡ (የግለሰቦች ማንነትን አለመጠቆም)
- እኛ የሴቶችን ጤናና ህይወት ለመጠበቅ ስላለን ኃላፊነት ይህ ታሪክ ምን ያስተምረናል?
- ይህን መሰል ሞት እንዳይከሰት ለመከላከል በግል ወይም በሙያችሁ ምን ታደርጋላችሁ?

<u>ማስታወሻ ለአሰልጣኝ</u>፡- ይህን ክፍለ ጊዜ የበለጠ አሳታፊ ለማድረግ ሌላው አማራጭ የታሪኩ ዋና ገፀ ባህሪ የሆነችውን አበባን የሚወክል ፈቃደኛ ሴት በክፍሉ መሀል ገመድ ይዛ እንድትቆም ማድረግ ነው፡፡ እያንዳንዱ ተሳታፊ ለምን ሞተች ለሚለው ምላሽ ሲሰጥ ገመዱን በእጅ/በጣት በመያዝ ምክንያቱን ያቀርባል፡፡ ይህንን ተግባር ሁሉም (አብዛኛው ሰልጣኝ እንዲያከናውነው ማድረግ) በመጨረሻም እያንዳንዱ ተሳታፊ አበባን በምስል ሊቀርጹና በእርሷና በመሰል ሴቶች ላይ ለሚከሰተው ተያያዥ ችግሮች ያለባቸውን ኃላፊነትና በእርሷ ቦታ ላይ እራሳቸውን በማስቀመጥ ሁኔታውን ይመለከታሉ፡፡

---

5. በታሪኩ ላይ የተካሄደውን ውይይት ለማጠናከር ተጨማሪ የጥንድ ውይይት ማካሄድና ተሳታፊዎች እሴቶችን አጥርቶ በመረዳትና በአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ሂደት ላይ ያላቸውን ግንዛቤ ማስፋት

- ታሪኩ በሴቶች ያልተፈለገ እርግዝና፣ ፅንስ ማቋረጥና የእናቶች ሞት ዙሪያ ያላችሁን ግንዛቤ ምን ያህል አስፍቷል?
- በአበባ ሁኔታ ወይም በሌሎች ተመሳሳይ ተስፋ አስቆራጭ ሁኔታዎች ውስጥ ራሳችሁን አስቀምጣችሁ እንድታዩ ታሪኩ ምን ያህል እረዳችሁ?
- በፅንስ ማቋረጥና አገልግሎቱን የሚፈልጉ ሴቶችን በተመለከተ ያላችሁን አመለካከት በመለወጥ ረገድ የቀረበው ታሪክ ምን ያህል አስተዋጽኦ አድርጓል?
- ይህን መሰል የፅንስ ማቋረጥ ሁኔታ ጋር በተያያዘ ምን አስተዋጽኦ ብታደርጉ ይሻላል?

6. አገር አቀፍና ክልላዊ አኃዞችና የእናቶችን ሞት እውነታዎችን ተሳታፊዎች እንዲወያዩ አድርግ፡፡

7. ጥራቱን የጠበቀ የፅንስ ማቋረጥ መረጃና አገልግሎት እንዳይኖር ማድረግ የእናቶችን ህመም እና ሞት እንዲባባስ ያደርጋል

ለምን ሞተች?

መመሪያ

የሚከተለውን ታሪክ በማንበብ ለመወያያ የቀረቡትን ጥያቄዎች ለመመለስ ተዘጋጁ፡፡

አበባ ለቤተሰቦቿ የመጀመሪያዋ ልጅ ናት፡፡ አበባ አዋቂና ጠንካራ ሠራተኛ ነበረች፡፡ ምንም እንኳን አበባ በቤት ውስጥ ጠንክራ ወላጆቿን በሥራ የምታግዝ ቢሆንም አበባ ትምህርት ቤት የምትደርሰው ከማንም ቀድማ ነበር፡፡ አበባ የቤተሰቧም ሆነ የማህበረሰቡ ኩራትና የደስታ ምንጭ ነበረች፡፡ አበባ የሁለተኛ ደረጃ ትምህርቷን በጥሩ ውጤት አጠናቃ ለከፍተኛ ትምህርት ተቋም የሚያበቃ ውጤት አምጥታ ባህር ዳር ዩኒቨርሲቲ ተመደበች፡፡

አበባ ከዚህ በፊት ከጐሬ እርቃ ቤተሰቦቿን ተለይታ የሄደችበት ምንም አይነት አጋጣሚ ያልነበራት በመሆኑ በባህር ዳር አዳዲስ ጓደኞች ለማፍራት ተቸግራ ነበር፡፡ ሆኖም ግን ቀስ በቀስ ሁኔታዎች ተለውጠው አዲሱን አካባቢ ለመደች፡፡

አበባ ትምህርቷን በትጋት መከታተል በመጠቀሏ ከዲፓርትመንቱ የላቀ ነጥብ ማስመዝገብ ቻለች፡፡ መምህራኖቿ በምታስመዘግበው ውጤት ታላቅ ኩራት ይሰማቸው ነበር፡፡ በእርሷም ላይ ልዩ ዝንባሌ ነበራቸው፡፡ በዚህም የተነሳ የትምህርት ሕልሟን እንድታሳካ ሁሌም ያበረታቷት ነበር፡፡

ከተመረቀች በኋላ አበባ በአንድ ድርጅት ውስጥ ተቀጥራ መሥራት ጀመረች፡፡ ከምታገኘውም ደሞዝ ለታናናሽ ወንድሞቿና እህቶቿ ለትምህርት ቤት ክፍያ የሚሆን ገንዘብ ትልክ ነበር፡፡ በአጠቃላይ ብዙ የቤተሰብ አባላት ላለው ቤተሰቧ የገቢ ምሰሶ ለመሆን በቃች፡፡ አበባ በምትሰራበት ድርጅት ውስጥ ሰለሞን ከሚባል ሰው ጋር ተዋወቀች፡፡ መጀመሪያ ሲገናኙ ሰለሞን ረጋ ያለና ጥሩ አፍቃሪ መስሏት ነበር፡፡ ቀስ በቀስ ግን ሰለሞን እየተለወጠባት መጣ፡፡ አበባን እየራቀና ለእርሷ ያለው ጥሩ ስሜትና ፍቅር እየቀነሰ መምጣቱን ተገንዝባለች፡፡

አበባ ወዲያውኑ ሰለሞን ሌላ የፍቅር ጓደኛ እንዳለው ደረሰችበት፡፡ ካወቀችም በኋላ ግንኙነታቸው መቆም እንዳለበት ለመንገር ወደ ሰለሞን ቤት አመራች፡፡ በዚህን ጊዜ ሰለሞን በውስጡ በጣም ይናደድና አስገድዶ ይደፍራታል፡፡ ሰለሞን አበባ የእርግዝና መከላከያ ኪኒን እንደማትጠቀም ያውቃል፡፡ የወሲብ ስሜቱን ካረካ በኋላ ገፍትሮ ከቤቱ እያስወጣት "ማርገዝሽን ስታውቂ ትለምኚኝ የለ" በማለት ያሰናብታታል፡፡

ከሶስት ወር በኋላ ለጥቂት ጊዜ ያህል የህመም ስሜት ይሰማትና ወደ ክሊኒክ ትሄዳለች፡፡ የምርመራ ውጤቱም ማርገዟን ያረጋገጠ በመሆኑ አበባ በጣም ደነገጠች፡፡ አበባ ብዙውን ጊዜ የተዛባ የወር አበባ ዑደት ያላትና የእርግዝና ስሜቶችን እምብዛም የምታውቅ አልነበረችም፡፡ የፈለገ ይምጣ እንጂ ወደ ሰለሞን አልሄድም ብላ ቆረጠች፡፡ በክሊኒኩ ፅንሱን ለማቋረጥ እንደፈለገች ለመረመራት ሐኪም ብትጠይቅም ሐኪሙ አበባን በማንቋሸሽ ከመመልከት ውጪ ለጥያቄዋ ተገቢ መልስ ሳይሰጣት ቀረ፡፡

አበባ በድጋሚ ወደሌላ የጤና ተቋም በመሄድ ፅንሱን እንዲያቋርጡላት ጠየቀች፡፡ ነገር ግን አሁንም እሺ ሊሏት አልፈቀዱም፡፡ አበባ ስለመደፈሯና ማርገዟ ለቤተሰቦቿ ለማሳወቅ ፍራቻና እፍረት አስሮና ሸምቅቆ ያዛት፡፡ ምንም የሚረዳት ሰው እንደሌለ በመረዳት ተስፋ ቆረጠች፡፡ ቀም ሲል ተበጥብጦ የሚጠጣ የባህል መድኃኒት ፅንስን እንደሚያቋርጥ ከጓደኞቿ ሰምታ ስለነበር አዘጋጅታ ጠጣች፡፡ የጠጣችው ነገር ጉበቷ ላይ የጤና ችግር ያስከተለባት ሲሆን ፅንሱን ሳያቋርጠው ቀረ፡፡ አበባ በአንድ በኩል የጤና መታወክ በሌላ በኩል ደግሞ የፅንሱ ሁኔታ እረፍት ነሳት፡፡ ሥራዋንም በአግባቡ መሥራት ተቸገረች፡፡ በመጨረሻም አበባ ህይወቷን አጠፋች፡፡ አበባ ለምን ሞተች?

ፅንስ ማቋረጥ ለየትኛዋ ሴት ይገባል?

በዚህ የተግባር መልመጃ ውስጥ ሴቶች የፅንስ ማቋረጥ ጥያቄ በተለያዩ ውስብስብ ምክንያቶች ምክንያት ሊያቀርቡ እንደሚችሉ ያሳያል፡፡ ተሳታፊዎች በአንዳንድ አጋጣሚ ያልተፈለገ እርግዝና ያጋጠማቸው ሴቶችንና ሁኔታዎችን እንዲሁም ፅንስ ማቋረጥን በሚከለክል ፖሊሲ ላይ ያላቸውን አመለካከት እንዲመረምሩና አሳማኝ ሃሣብ እንዲያቀርቡ ይበረታታሉ፡፡ ይህ የተግባር መልመጃ የተለያዩ ሴቶች ፅንስ ለማቋረጥ የሚያቀርቧቸው ምክንያቶች ሲነፃፀሩ ለውሳኔ ምን ያህል አስቸጋሪና አዳጋች መሆኑን ያመላክታል፡፡

ዓላማዎች

ይህ የተግባር መልመጃ ሲጠናቀቅ ተሳታፊዎች፡-

- በተለያዩ ሴቶች የፅንስ ማቋረጥ የህይወት ገጠመኞች ዙሪያ ያሏቸውን የተለያየ ስሜትና ውሳኔ ያንፀባርቃሉ፡፡
- የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት ለማን መሰጠት እንዳለበትና እንደሌለበት መወሰን አስቸጋሪና አዳጋች መሆኑን ማብራራት ይችላሉ፡፡
- የፅንስ ማቋረጥ ሕግና ፖሊሲ ውስንነት የሚያስከትላቸው ችግሮች መወያየት ይችላሉ፡፡

የሥልጠና መርጃ መሣሪያዎች

የተለያዩ ሴቶችን ችግርና ጥያቄ የያዘውን ጽሁፍ ለእያንዳንዱ ተሳታፊ ማዘጋጀት

የተመደበው ጊዜ

ተሞክሮዎችን በግል ለማንበብ 5 ደቂቃ
የቀረቡ የሴቶች ታሪክ ላይ በአነስተኛ በድን ለመወያየት 10 ደቂቃ
የቡድን ሪፖርት ለማቅረብ 5 ደቂቃ
ለአጠቃላይ ቡድን ውይይት 10 ደቂቃ

አጠቃላይ 30 ደቂቃ

ቅድመ ዝግጅት

- የተለያዩ ሴቶችን ችግር የያዘውን ጽሁፍ በተሳታፊዎች ቁጥር ማባዛት

መመሪያዎች

1. በኢትዮጵያ በፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት ላይ የሕግና የፖሊሲ መሻሻል ቢኖርም በየደረጃው ባሉ ዘርፈ ብዙ ችግሮች ምክንያት (በጀትን ጨምሮ) የአፈፃፀም ውስንነት እንዳሉና እነዚህም ጥንቃቄ የተሞላበትና ሕጋዊ ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ለማግኘት ወይም የፅንስ ማቋረጥ አማራጮችን ለመጠቀም እንዲሁም አገልግሎቱን ለሚፈልጉ ሴቶች ደረጃውን የጠበቀ እንክብካቤ ለመስጠት እንቅፋት እንደሚፈጥሩ ማብራራት፡፡

2. ተሳታፊዎችን ከአራት እስከ ስድስት ሰዎች በያዘ አነስተኛ ቡድን መከፈል፡፡

3. በኢትዮጵያ የፅንስ ማቋረጥ ሕግ መሠረት ለአንዲት ሴት የመጨረሻ ጥንቃቄ የተሞላበትና ሕጋዊ የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት ይሰጣል ብለው በምናብ እንዲያስቡ ለተሳታፊዎች መንገር (ይህም ለተግባራዊ መልመጃ ታስቦ የተፈጠረ ሃሣብ መሆኑን ማሳወቅ፡፡) በመቀጠል ስድስት ፅንስ ለማቋረጥ የሚፈልጉ ሴቶች ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት እንዲሰጣቸው ችግራቸውን የሚያብራራ ጽሁፍ ለተሳታፊዎች እንደሚሰጣቸው መግለጽ፡፡ የተመሰረቱት አነስተኛ ቡድኖች ፖሊሲ አውጪዎችን በመወከል የትኛዋ ሴት ይህን ለመጨረሻ ጊዜ የሚደረግ የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት ማግኘት እንደሚገባት ውሳኔ እንዲሰጡ ማድረግ፡፡ ለተሳታፊዎች የተለያዩ የሴቶችን ችግር የሚያሳየውን ጽሁፍ ማደልና በአምስት ደቂቃ በየግላቸው እንዲያነቡ መጠየቅ፡፡

4. ተሳታፊዎች በቡድናቸው በመሆን በቀረቡት የተለያዩ የሴቶች ችግሮች ላይ ለ10 ደቂቃ እንዲወያዩና ለየትኛዋ ሴት የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት መሰጠት እንዳለበት ውሳኔ ሰጥተው በወከሉት ፀሐፊ አማካኝነት ውሳኔያቸውንና ምክንያቶቻቸውን ባጭሩ ለሁሉም ተሳታፊዎች እንዲያቀርቡ ማድረግ፡፡

5. ከአንድ ቡድን ወደሌላ ቡድን በመንቀሳቀስ ተሳታፊዎች የተሰጣቸውን መመሪያ በሚገባ መረዳታቸውንና በተሰጠው የጊዜ ገደብ ማጠናቀቅ መቻላቸውን ማረጋገጥ፡፡

6. እያንዳንዱ ቡድን ውሳኔያቸውንና ምክንያታቸውን ለማቅረብ ሁለት ደቂቃ እንዳላቸው መንገር፡፡ ሪፖርት በፀሐፊው አማካኝነት በሚቀርብበት ጊዜ ሌሎች አባላት ግላዊ ሃሳባቸውን ማንፀባረቅ እንደሌለባቸው ማስታወስ፡፡

7. ሁሉም ቡድኖች ካቀረቡ በኋላ እያንዳንዱ ተሳታፊ ፅንስ ማቋረጥ በሚፈልጉ አንዳንድ ሴቶች የህይወት ገጠመኞች ላይ የያዙትን አቋምና ይህም አቋማቸው በውሳኔ አሰጣጣቸው ላይ ምን ያህል ተፅዕኖ እንደሚፈጥርባቸው ሃሳባቸውን እንዲያንፀባርቁ መጠየቅ፡፡

8. ተሳታፊዎች ወደ ቦታቸው እንዲመለሱ በማድረግ የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት እንድታገኝ በተመረጠችውና ባልተመረጡት ሴቶች እንዲሁም በምክንያቶቹ ዙሪያ ውይይት ማካሄድ፡፡ ተሳታፊዎች ምክንያቶቻቸውን በሚገልፁበት ጊዜ ገለልተኛ መሆን፡፡

9. ተሳታፊዎች በተግባር ልምምድ ያዩት ሁኔታ በአንድ አካባቢ ወይም ክልል ካለው የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎቶች ጋር እንዴት እንደሚዛመድ መጠየቅ፡፡ የሚከተሉት የውይይት ነጥቦች መዳሰሳቸውን ማረጋገጥ አስፈላጊ ይሆናል፡፡

    - ፅንስ ማቋረጥን በሕግ የሚከለክል አሠራር እንዲሁም አገልግሎት ሰጪዎች ያላቸው የተዛባ አመለካከት የትኞቹ ሴቶች አገልግሎቱን ማግኘት እንዳለባቸው በሚደረገው ውሳኔ ላይ ተፅዕኖ ያሳድራል፡፡ ለጥቂት ሴቶች ፅንስ የማቋረጥ ፈቃድ መስጠትና ለሌሎች መከልከል በሴቶቹ፣ በቤተሰባቸውና በማህበረሰቡ ላይ የረጅም ጊዜ አሉታዊ ውጤቶች የሚያስከትል ነው፡፡
    - በቀረቡት የተለያዩ ችግሮች ላይ ሴቶቹ ፅንስ የማቋረጥ ፍላጐታቸውን የገለፁ ሲሆን እያንዳንዳቸው ውሳኔያቸው ላይ ለመድረስ ምክንያቶቻቸውን በሚገባ አስበውበታል፡፡
    - አንዳንድ ጊዜ የምክር አገልግሎት ሰጪዎች ወይም አገልግሎት ሰጪዎች የተወሰኑ ሴቶች በእርግዝናቸው እንዲቀጥሉ ተፅዕኖ ለማሳደር ይሞክራሉ፡፡ ይህንንም የሚያደርጉት እነዚህ ሴቶች ፅንስ ማቋረጥ የለባቸውም ብለው በግላቸው ስለሚያስቡ ነው፡፡ ይህ ደግሞ እነዚህ ሴቶች ተገፋፍተው በህይወታቸው ላይ አላስፈላጊ ውጤት ለሚያስከትል ውሳኔ ይዳርጋቸዋል፡፡ በአንዳንድ ሁኔታዎች ምክንያት ህይወታቸውን አደጋ ላይ የሚጥል ውሳኔ እንዲወስኑ ያስገድዳቸዋል፡፡
    - እንደ አገልግሎት ሰጪ ባለሙያ ወይም አስፈፃሚ የተዛባ አቋማችንን መመርመርና የራሳችንን አቋም በሴቶች ላይ ማንፀባረቅ በውሳኔዎችና እርምጃዎች ላይ ተፅዕኖ ሊፈጥር እንደሚችል ማስተዋል ጠቃሚ ነው፡፡

10. ይህን ተግባራዊ ልምምድ ለማጠቃለል የትኛዋ ሴት ከየትኛዋ በልጣ የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት ማግኘት አለባት ብሎ በተጨባጭ ሁኔታ ለመወሰን እንደማይቻልና አንድ ትክክለኛ መልስ እንደሌለው ማብራራት፡፡ የትኛው ሰው በሌላው ላይ ለመፍረድ መብት እንዳለው መጠየቅ፡፡ አገልግሎት ሰጪዎች ወይም ፖሊሲ አውጪዎች በተወሰኑ ሴቶች ላይ ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት እንዳያገኙ ቢከለክሉም ሴቶች በሕገወጥና ጥንቃቄ በጐደለው ሁኔታ ፅንስ እንዲያቋርጡና ጤንነታቸውንና ህይወታቸውን ለአደጋ እንዲያጋልጡ፣ አላስፈላጊ ወጪ እንዲያወጡ፣ አስተማማኝ የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት ከሌሎች አገልግሎት ሰጪዎች እንዳያገኙ ወይም ያልተፈለገ ልጅ ወልደው በአግባቡ እንዳያሳድጉ ወይም ሜዳ ላይ እንዲጥሉ ምክንያት ይሆናል፡፡

11. እያንዳንዱ ሴት ቢከለከል መጨረሻቸው ምን ሊሆን ይችላል? ለአንዲት ሴት ብቻ ፅንስ ማቋረጥ ፈቅዶ ሌሎቹን መከልከል ፍትሀዊ ሊሆን እንደማይችልና ሌሎቹም ሴቶች ለእራሳቸው እጅግ አሳማኝና ያሰቡበት ምክንያት ሊኖራቸው እንደሚችል መረዳት ያስፈልጋል፡፡

12. አንገብጋቢ ጥያቄዎች፣ አስተያየቶች ወይም ስጋቶች ካሉ በመጠየቅ ውይይት ማድረግ፡፡ ቡድኑ ላደረገው ተሳትፎ ምስጋና ማቅረብ፡፡

ፅንስ ለማቋረጥ ጥያቄ ያቀረቡ ሴቶች የህይወት ታሪክ (ችግር)

የመጨረሻው ፅንስ የማቋረጥ እድል

ከዚህ በታች የተገለፁት ሴቶች በሙሉ ፅንስን ለማቋረጥ የጠየቁ ናቸው፡፡ አንድ የመጨረሻውን ደህንነቱ የተጠበቀ ሕጋዊ ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ማግኘት ያለባትን ሴት መወሰን የግድ ሆኗል፡፡ አንዲት ሴት ብቻ ነው መምረጥ የሚቻለው፡፡ በመሆኑም የእያንዳንዱን ሴት ሁኔታ በቡድን በመወያየት የመጨረሻውን ሕጋዊና ደህንነቱ የተጠበቀ የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት ማግኘት ያለባትን ሴት ምረጡ ምክንያታችሁንም ግለጹ፡፡

1. የ45 ዓመት ሴት ስትሆን የ11 ሳምንት እርጉዝ ነች፡፡ የወር አበባዋ እየተዛባ ስለሚመጣና ጊዜውን ስለማይጠብቅ አረግዛለሁ የሚል እምነት ፈጽሞ አልነበራትም፡፡ የተለያዩ የሕክምና ምርመራ ተደርጐላት ፅንሱ የአፈጣጠር ችግር ሊኖረው እንደሚችል ያሳያል፡፡ አሁን ያላት የ12 ዓመት ወንድ ልጅዋም ቢሆን ብዙ አካላዊና የእድገት ዘገምተኝነት ያለበት በመሆኑ የሷን የዘወትር ክትትልና ድጋፍ የሚሻ ነው፡፡ ሌላ ልዩ ድጋፍና ክትትል የሚሻ ልጅ ወልዳ ለማሳደግ የምትችል መስሎ አይታያትም፡፡

2. የ19 ዓመት የዩኒቨርሲቲ የመጀመሪያ ዓመት ተማሪ የ8 ሳምንት እርጉዝ መሆኗን ፈተና ሲቀርብ ተረድታለች፡፡ የወር አበባዋም ተስተካክሎ ጊዜውን ጠብቆ መምጣት ባለመጀመሩ እርግዝና መፈጠሩን መገንዘብ አልቻለችም፡፡ ይህ የመጀመሪያዋ እርግዝና ነው፡፡ የእርግዝና መከላከያ ተጠቃሚ አልነበረችም ከደሀ የገጠር መንደሯ ዩኒቨርስቲ የገባች የመጀመሪያዋ ሴት ስትሆን ሳታቅድ ላልተፈለገ እርግዝና በመዳረጓ ከፍተኛ መጨነቅና ሃሣብ ሆኖባታል፡፡

3. የ25 ዓመት ሴት ልጅ ስትሆን የ12 ሳምንት እርጉዝ ነች፡፡ በልጅነቷ የወለደቻትን ልጅ ለማሳደግና ቤተሰቦቿን ለመርዳት በሱዳን በኩል ወደ ሊቢያና አውሮፓ ሀገራት ለመሻገር የስደት ጉዞ ጀመረች፡፡ ሆኖም ግን በመንገድ ላይ ባልጠበቀችው ሁኔታ በሕገወጥ አዘዋዋሪዎች ተደፈረች፡፡ ወደ ሊቢያ የመሻገር ጉዞዋ እጅግ አድካሚና ጊዜ የወሰደ ሆነ፡፡ በሱዳን ከአራት ወር ቆይታ በኋላ ወደ አገሯ ኢትዮጵያ ተመለሰች፡፡ በውጪ አገር ገንዘብ ሰርታና ተለውጣ መመለስ ሲገባት ባዶ እጅዋን ከእርግዝና ጋር ወደ ቤተሰቦቿ መመለስ አልፈቀደችም፡፡ ኑሮን ለመግፋት በአዲስ አበባ ከተማ በሰው ቤት ተቀጥራ እየሰራች ያለ ቢሆንም እርግዝናው እየገፋ በመምጣቱ ሥራውን ለቃ ከቤት እንድትወጣ አሰሪዎቿ ወስነዋል፡፡ በዚህ ሁሉ ውጣ ውረድ ውስጥ ያለችው ሴት በሃሣብ ተወጥራለች፡፡

4. የ15 ዓመት ታዳጊ ወጣት በእንጀራ አባቷ ተደፍራ የ14 ሳምንት እርጉዝ መሆኗን አውቃለች፡፡ ስለመደፈሯና እርጉዝ መሆኗን ለእናቷ በመናገሯ ቤቱን ለቃ እንድትወጣ ነግራታለች፡፡ በመሆኑም የትምህርት ቤት ጓደኛዋ ቤት ተጠግታ ትምህርቷን ለመቀጠል የሞከረች ቢሆንም ይህች በትምህርት በጣም ጉበዝ የነበረች ልጅ እንደወትሮው በትምህርቷ ውጤታማ መሆን አልቻለችም፡፡ በመደፈሯና በእርግዝናም ሳቢያ ከባድ ድንጋጤና ጭንቀት ውስጥ ከመግባቷም በላይ በትምህርቷ በጣም እየደከመችና ልትቀጥል የማትችልበት ሁኔታ እየገጠማት ነው፡፡

5. አንድ የ23 ዓመት ወጣት ሁለት ልጆች ያላት ሲሆን አሁን የ10 ሳምንት ፅንስ ይዛለች፡፡ እርሷና ትንሹ ልጅዋ ኤች.አይ.ቪ. በደማቸው ይገኛል፡፡ ባለቤቷ ከሁለት ዓመት በፊት ከኤድስ ጋር በተያያዘ ህመም ህይወቱ አልፏል፡፡ ባለቤቷ በሞተ ጊዜ ለእሷ የተወላት የገንዘብም ሆነ የንብረት ቅርስ የለም፡፡ ባለፉት ዓመታት በፀረ ኤች.አይ.ቪ. ሕክምና ላይ ብትሆንም በተጓዳኝ የጤና ችግሮች ምክንያት በተደጋጋሚ ሆስፒታል በመተኛቷ አቅሟ ተዳክሟል፡፡

6. አንድ የ15 ዓመት ወጣት ልጅ በእንጀራ አባቷ ተደፍራ የ14 ሳምንት ፅንስ ይዛለች፡፡ ይሄንንም ሁኔታ ለእናቷ ባሳወቀች ጊዜ እናትየው ከቤት እንድትወጣ ነገረቻት፡፡ በዚህም ምክንያት በጓደኛዋ ቤት ውስጥ ለማረፍ ተገደደች፡፡ በጓደኛዋ ቤትም እየኖረች አንደኛ በምትወጣበት ትምህርት ቤት ትምህርቷን ቀጠለች፡፡ ሆኖም ግን ተገዳ በመደፈሯና በማርገዟ ምክንያት ከፍተኛ ኃዘን ላይ ወድቃለች፡፡ በትምህርት ላይም ተፅዕኖ ፈጥሮባታል፡፡

እናንተ ብትሆኑ ምን ታደርጋላችሁ?

ይህን ተግባራዊ ልምምድ ሴቶች ያልተፈለገ እርግዝና ሲከሰትባቸው መፍትሄ ለማግኘት የሚገጥማቸውን ውስብስብ ሁኔታዎች በተመለከተ ተሳታፊዎች ሃሣባቸውን እንዲያንፀባርቁና እንዲወያዩ ዕድል ይፈጥራል፡፡ እነዚህ ውስብስብ ሁኔታዎች የእርግዝናና ፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት ለማግኘት ያሉት እንቅፋት የሆኑ ማህበራዊና ሕጋዊ ሁኔታዎች ናቸው፡፡ ይህ ተግባራዊ ልምምድ ተሳታፊዎች የራሳቸውን እሴቶችና እምነቶች እንዲመረምሩና በሴቶች የግል ሁኔታዎች እራሳቸውን አስቀምጠው ችግሮቻቸውን እንዲመለከቱ ያደርጋል፡፡

ዓላማዎች

ይህ ተግባራዊ ልምምድ ሲጠናቀቅ ተሳታፊዎች፡-

- በአንድ አገር ውስጥ የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎትን የተመለከቱ ማህበራዊና ሕጋዊ ሁኔታዎችን ያብራራሉ፡፡
- በአንድ አገር ውስጥ ያልተፈለገ እርግዝና የተከሰተባቸው ሴቶች የሚገጥማቸውን ፈተናዎች በእነርሱ ቦታ ሆነው በማየት ችግሮቹን ለይተው ይዘረዝራሉ፡፡
- በአንድ አገር ጥንቃቄ የተሞላበት የፅንስ ማቋረጥና የተዋልዶ ጤና አገልግሎቶች እንዲኖሩ የሚያስችሉ ስልቶችን ማብራራት ይችላሉ፡፡
- ጥንቃቄ የተሞላበት የፅንስ ማቋረጥና የተዋልዶ ጤና አገልግሎቶች ጋር በተያያዘ በአንድ አገር ውስጥ ያሉትን መሠረታዊ ችግሮች ይለያሉ፡፡

የሥልጠና መርጃ መሣሪያዎች

- በኢትዮጵያ ከፅንስ ማቋረጥ ጋር በተያያዘ ስላሉ ሕጐችና ፖሊሲዎች የጤና እንክብካቤ አገልግሎቶችና ማህበራዊ ጉዳዮች በተመለከተ ለውይይት የሚቀርብ መረጃ
- በኢትዮጵያ ጥንቃቄ የተሞላበት የፅንሰ ማቋረጥ አገልግሎት እንዲስፋፋ የሚያስፈልጉ ተግባራትና ስልቶች መረጃ
- ከክልሉ ጋር የሚጣጣምና ለውይይት የሚቀርብ "እናንተ ብትሆኑ ምን ታደርጋላችሁ?" የሚለው ጽሁፍ ማዘጋጀት
- እስኪሪብቶ

የተመደበው ጊዜ

ለአነስተኛ ቡድን ማብሪሪያና ውይይት 40 ደቂቃ
ለአጠቃላይ ቡድን ውይይትና ሃሣብ ለማፍለቅ 15 ደቂቃ

አጠቃላይ 55 ደቂቃ

ቅድመ ዝግጅት

- በኢትዮጵያ ፅንስ ከማቋረጥ ጋር በተያያዘ ያሉ ሕጐች፣ ፖሊሲዎች የጤና እንክብካቤ አገልግሎቶችና ማህበራዊ እንድምታዎችን በተመለከተ ለውይይት የሚቀርብ መረጃ ማዘጋጀት፡፡ በዚህ መረጃ መካተት ያለባቸው ነጥቦች ሴቶች በማህበረሰቡ ውስጥ የሚሰጣቸው ቦታ በተሻሻለው ሕግ ውስጥ ፅንስ ማቋረጥ የሚፈቀድላቸው ሁኔታዎች፣ የወጡ ፖሊሲዎች፣ አግባብነት ያላቸው የሕክምና አገልግሎት አሰጣጥ መመሪያዎች፣ ጥንቃቄ የጐደለው የፅንስ ማቋረጥ ድርጊት መጠን፣ በፅንስ ማቋረጥ ማህበራዊ እንድምታ ላይ እምነት፣ ኃይማኖትና ባህል የሚያሳርፉት ተፅዕኖ እና

የወሊድ፣ የፅንስ ማቋረጥና የእርግዝና መከላከያ አገልግሎቶችን ለማግኘት ያለው የአገልግሎት አቅርቦት ጥራትና እንቅፋቶች ናቸው።

- በአካባቢው ተጨባጭ ሁኔታ የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎትና የእርግዝና መከላከያ ዘዴዎችን ለማስፋፋት የሚረዱ ወቅታዊ ስልቶችና ተግባራትን በተመለከተ ለውይይት መነሻ የሚሆን መረጃ ማዘጋጀት። በዚህ ወቅት የእርግዝና መከላከያና ጥንቃቄ የተሞላበት የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት የሚሰጡ ድርጅቶች ስም በመጥቀስ እንዲወያዩ ማድረግ ያስፈልጋል።
- "እናንተ ብትሆኑ ምን ታደርጋላችሁ?" የሚለውን ጽሁፍ ለውይይት እንዲያመች እንደአስፈላጊቱ ከክልሉ ተጨባጭ ሁኔታ ጋር አጣጥሞ ማዘጋጀትና ማባዛት።
- ተሳታፊዎች እንዴት ተግባሩን ማከናወን እንዳለባቸው መረዳታቸውን ለማረጋገጥ የቡድን መሪዎችን በአነስተኛ ቡድን በማድረግ የውይይት ሂደቱን ማስጨበጥ።

<u>ማስታወሻ ለአሰልጣኝ</u>፡- በዚህ ተግባራዊ ልምምድ ላይ ለመወያየት የተመረጠው የትኛው አካባቢ እንደሆነ መወሰንና መረጃዎችንም ሆነ እናንተ ብትሆኑ ምን ታደርጋላችሁ? የሚለውን ጽሁፍ ከአካባቢው አንፃር መቃኘት ያስፈልጋል። እራሳችሁም የአካባቢውን ተጨባጭ ሁኔታ የሚያሳይ የሴቶች ችግሮች የገፀ ባህሪ ስምና ከሌላ ምንጭ ያልተወሰዱ ምስሎች ማዘጋጀት ትችላላችሁ። በዚህ ጊዜ ምስሎች ከሌላ ምንጭ ያልተወሰዱ መሆናቸውንና የተጠቀሱት ስሞችና ታሪካቸው በእውን በዛ አካባቢ ካሉ የፅንስ ማቋረጥ ተጠቃሚዎች ጋር በቅርበት እንደማይመሳሰሉ ማረጋገጥ ያስፈልጋል። (ይኼም የሴቶችን ሚስጥር ለመጠበቅ ይረዳል)

መመሪያዎች

1. ተሳታፊዎችን ከአራት እስከ ስድስት ሰው በሚይዝ አነስተኛ ቡድን መከፋፈል።
2. ለእያንዳንዱ ቡድን አንድ አወያይ መመደብና የተዘጋጀውን ጽሁፍ ለየቡድኑ ማደል።
3. እያንዳንዱ አወያይ ለየቡድናቸው የተግባራዊ ልምምዱን እንደሚከተለው እንዲያስተዋውቁ ማድረግ።
4. እያንዳንዱ የቡድን መሪ ለተሳታፊዎች በአካባቢያቸው ከፅንስ ማቋረጥ ጋር ስለተያያዙ ማህበራዊና ሕጋዊ ሁኔታዎች እንዲሁም አገልግሎት መስፋፋትን በተመለከተ መረጃ እንዲሰጥ ማድረግ። እንደአስፈላጊነቱ ተጨማሪ ማብራሪያ መስጠት። የቡድን አወያዮች ተሳታፊዎች የሚከተሉትን መረጃዎች መሸፈናቸውን ማረጋገጥ አለባቸው። ሴቶች ያላቸው ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ደረጃ፣ የፅንስ ማቋረጥን የሚመለከቱ ፖሊሲዎች፣ ተገቢነት ያላቸው የሕክምና አገልግሎት አሰጣጥ መመሪያዎች፣ ጥንቃቄ የተሞላበት የፅንስ ማቋረጥ ድርጊት መጠን፣ ፅንስ ማቋረጥ ባለው ማህበራዊ እንድምታ ላይ እምነት/ኃይማኖት እና ባህል ያላቸው ተፅዕኖ እና የወሊድ የፅንስ ማቋረጥና የፅንስ መከላከያ አገልግሎቶች መኖር፣ የአገልግሎቶቹ የጥራት ደረጃና አገልግሎቶቹን ለማግኘት ያሉ ችግሮች እንዲሁም ሌሎች አስፈላጊ መረጃዎች።
5. የቡድን መሪው የፅንስ ማቋረጥ ታሪኮችን ለእያንዳንዱ ተሳታፊ በማደል ድምጽ ሳያሰሙ እንዲያነቡ መጠየቅ። ተሳታፊዎች እራሳቸውን በሴቷ ቦታ አስቀምጠው ሁኔታውን ከባለታሪኳ አንፃር ሆነው እንዲያስቡ መጠየቅ። ወንዶች ተሳታፊዎችም ቢሆኑ በሴቷ ቦታ እራሳቸውን አስቀምጠው እንዲያዩ መንገር።
6. ተሳታፊዎች እንዲወያዩ ከዚህ በታች የቀረቡትን ተከታታይና ክፍት ጥያቄዎች መጠየቅ። በውይይት ጊዜ የሚሰነዘሩት ሃሣቦች ከአካባቢው ተጨባጭ ሁኔታ ጋር የሚጣጣሙ መሆናቸውን ለማረጋገጥ እንደአስፈላጊነቱ አቅጣጫ ማስያዝና መረጃ መስጠት።
7. ከዚህ በታች ለመወያያ የሚሆኑ ጥቂት ጥያቄዎች ቀርበዋል፡-
   - እራሳችሁን በጽሁፉ ውስጥ ያለችውን ሴት አድርጋችሁ አስቡ
   - መፀነሳችሁን መጀመሪያ እንዳወቃችሁ በአዕምሯችሁ ውስጥ ምን ሃሣቦችና ምስሎች ይመጡባችኋል?
   - ስለ እርግዝናችሁ ለማን ትነግራላችሁ?

- (የፍቅር ጓደኛ ላላቸው) መፀነሳችሁን ለፍቅር ጓደኛችሁ ትነግራላችሁ? ለሌሎች የቤተሰብ አባላትስ?
- (ለወጣት ሴቶች) መፀነሳችሁን ለወላጆቻችሁ ወይም ለአሳዳጊዎቻችሁ ትነግራላችሁ? ለሌሎች የቤተሰብ አባላትስ?
- ምን ፍራቻ ይሰማችኋል?
- የፈለጋችሁትን መረጃ ለማግኘት የት ትሄዳላችሁ?
- በእርግዝናችሁ ላይ ምን ለማድረግ የምትወስኑ ይመስላችኋል?
- ለመውለድ ከወሰናችሁ በአካላችሁና ስሜታችሁ ላይ ምን ሊፈጠር ይችላል?
- ፅንሱን ለማቋረጥ ከወሰናችሁ የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት ማን እንዲሰጣችሁ ትፈልጋላችሁ?
- በመረጣችሁበት ቦታ የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት በማግኘታችሁ በአካላችሁና ስሜታችሁ ላይ ምን ፈጠረብን ብላችሁ ታስባላችሁ? (ጥንቃቄ የተሞላበት ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ጥንቃቄ ከጐደለው አገልግሎት ጋር ሲነፃፀር ምን ልዩነት እንደሚኖር ተሳታፊዎች እንዲወያዩበት ማበረታታት)
- ለወደፊቱ ያልተፈለገ እርግዝና እንዳይከሰት እንዴት ትከላከላላችሁ?
- የእርግዝና መከላከያና ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ከፈለጋችሁ የት ትሄዳላችሁ?
- የመረጣችሁትን የፅንስ መከላከያ ዘዴ በተከታታይ ልታገኙ የምትችሉበት ሁኔታ አለ?

8. ተሳታፊዎች እራሳቸውን ወደ ታሪኩ በመመለስ የሴቷን ልጅ ስምና የተፈጠረባትን ችግር እንዲያስታውሱ ማድረግ፡፡ የወጣቷን (ስም በመጥቀስ) ለገጠማት ፈታኝ ችግሮችና ፍራቻዎች መፍትሄ ለማፈላለግ ከአካባቢው ሁኔታ አንፃር ምን ስልቶች እንደሚጠቀሙ ተሳታፊዎችን መጠየቅ፡፡ የሚከተሉትን ጥያቄዎች መጠቀምና አስፈላጊ ሌሎች መረጃዎች ካሉ ማካተት
   - የእርግዝና መከላከያና ጥንቃቄ የተሞላበት የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎቶች እንዲስፋፉ በአካባቢያችን ያሉ የተለያዩ ድርጅቶች በአሁኑ ጊዜ ምን እየሰሩ ይገኛሉ?
   - ምን ስኬቶችን አግኝተናል?
   - ዋና ዋና የሆኑት ፈታኝ ችግሮች ምንድናቸው?

9. ሁሉም ተሳታፊዎች በአነስተኛ ቡድን ካደረጉት ውይይት ተነስተው ዋና ዋና ሃሣቦችን እንዲያካፍሉ፣ ስሜታቸውን እንዲያንፀባርቁ ወይም የመፍትሄ ሃሣቦች እንዲሰጡ መጋበዝ፡፡ በአካባቢያቸው የቤተሰብ ዕቅድና ጥንቃቄ የተሞላበት የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎቶች እንዲኖሩ በቀጣዩ ምን መስራት እንዳለባቸው ሃሣብ እንዲያፈልቁ መጠየቅ፡፡
   - በየአካባቢያችን እንደ እገሌ (በጽሁፉ ያላቸውን ሴት ስም መጥቀስ) ብዙ ሴቶች በችግሩ ውስጥ ይገኛሉ፡፡ እኛም ለመፍትሄነት ይበጃሉ ያልናቸውን በርካታ ስልቶች ላይ ሃሣብ አመንጭተናል፡፡ እኛ እነዚህን ስልቶች ለመተግበር ያለን ቁርጠኝነት ባለ ታሪኳ ሴት የገጠማት ችግር እንዳይቀጥል ወሳኝነት አለው፡፡

   ይህ ተግባራዊ ልምምድ የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎትን ለማግኘት ያሉትን ውስብስብ ሁኔታዎችና ማዕቀፎች እንዲሁም እነዚህ ውስብስብ ሁኔታዎች ያልተፈለገ እርግዝና የተከሰተባቸው ሴቶች በሚወስዱት የመፍትሄ እርምጃ ላይ እንዴት ተፅዕኖ እንደሚያሳርፍ ለመረዳት ያስችላል፡፡ ይህንንም ሁኔታ ከአንድ ሴት ታሪክ ጋር በማየት የምንወያይበት ይሆናል፡፡ በተግባራዊ ልምምዱ ወቅት እራሳችሁን በዚህች ሴት ቦታ በማስቀመጥ ምን ስሜት እንደተሰማችሁና እናንተ ብትሆኑ ምን እንደምታደርጉ እንድታስቡበት እናበረታታለን፡፡ በዚህ አካባቢ እነዚህን ፈታኝ ችግሮች ለመቅረፍ ምን እየተሰራ እንደሆነ አጭር ማብራሪያ በመስጠት እናጠቃልለዋለን፡፡

10. አንገብጋቢ ጥያቄዎች፣ አስተያየቶችና ስጋቶች ካሉ ተሳታፊዎችን በመጠየቅ መወያየት በመጨረሻም ቡድኑ ላደረገው ተሳትፎ ማመስገን፡፡

ሀዋሳ

ሙሉወርቅ የ17 ዓመት ወጣት ናት

ሙሉወርቅ ከሁለት ታናናሽ ወንድሞቿና ከእናቷ ጋር በሀዋሳ ከተማ ትኖራለች፡፡ አባቷ ከ5 ዓመት በፊት በሞት ተለይተዋቸዋል፡፡ እናቷ በአትክልት ችርቻሮ ንግድ ተሰማርተው ልጆቻቸውን ለማሳደግ ቢጥሩም ኑሮን ለማሸነፍ ድጋፍ ይፈልጋሉ፡፡ የቤተሰቡን ችግር የሚያውቁ አንድ የቅርብ ጐረቤት እናቷንና ቤተሰቧን ለመርዳት በማሰብ ሙሉወርቅን በአንድ ሆቴል አስተናጋጅነት ያስቀጥሯታል፡፡ ሙሉወርቅም ከሥራ ጋር እየታገለች እናቷን መርዳት ትያያዛለች፡፡ በአንድ ምሽት ሙሉወርቅ ሥራዋን አጠናቃ ወደ ቤቷ እየተጓዘች እያለች በተደጋጋሚ ጊዜ እየጠበቀ የሚያስቸግራት የመንደሩ ጐረምሳ አስገድዶ ይደፍራታል፡፡ ለጊዜው ሙሉውርቅ የሆነችውን ነገር ለቤተሰብ መንገር አልፈለገችም፡፡ ከሁለት ወር በኋላ ግን ሙሉወርቅ የህመምና የድካም ስሜት ይሰማት ጀመር፡፡ እናቷም ወደ ጤና ጣቢያ ወስደዋት እንድትመረመር ባደረጉ ጊዜ ሐኪሙ ማርገዟንና በአባለዘር በሽታ መያዟን ያሳውቃታል፡፡ ለአባለዘር በሽታው መድኃኒት ታዞላት ብትድንም ፅንሱን ለማቋረጥ ግን አገልግሎቱ በክሊኒኩ ውስጥ እንደማይሰጥ ሐኪሙ ለእናቷ ይነግራቸዋል፡፡ አያይዞም ይህ የእግዜር ፈቃድ ነው ደግሞም ጤነኛ ልጅ ናት ብትወልድ ምንም ችግር የለውም ይላቸዋል፡፡

ዋድላ
የ33 ዓመቷ ወይዘሮ እታገኝ

እታገኝ በሰሜን ወሎ ዞን በዋድላ ወረዳ ቢጋሽና የቀበሌ መንደር ትኖራለች፡፡ እርሷና ባለቤቷ ከእጅ ወደአፍ የማይዘል ገቢ ያላቸው አርሶ አደሮች ሲሆኑ በድህ አቅማቸው አምስት ልጆቻቸውን ለማሳደግ ጥረት በማድረግ ላይ ይገኛሉ፡፡ እታገኝና ባለቤቷ ለልጆቻቸው የተሻለ ነገር ለማድረግ ቢፈልጉም ያላቸው የኢኮኖሚ አቅም በአግባቡ እንኳን ምግባቸውንና ልብሳቸውን መሸፈን አልቻሉም፡፡ በዚህም ምክንያት ከአሁን በኋላ ልጅ ላለመውለድ ወስነዋል፡፡ እታገኝ ከዚህ በፊት የእርግዝና መከላከያ ዘዴ ለመጠቀም ሞክራለች ነገር ግን የእርግዝና መከላከያ ዘዴ በአካባቢው ከሚገኘው ክሊኒክ ሁልጊዜ መገኘት አለመቻሉ መከላከያውን ያለማቋረጥ እንዳትጠቀም አድርጓታል፡፡ በመሆኑም ወደ አቅራቢያ ከተማ ለመሄድ የትራንስፖርት ወጪ ያስፈልጋታል፡፡ አለመታደል ሆነና እታገኝ ሰብል ከመሰብሰቡ በፊት ማርገዟን አወቀች፡፡

አዲስ አበባ
የ17 ዓመቷ ወጣት ሚሚ

ሚሚ በኮተቤ አካባቢ በአንድ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ትማራለች፡፡ በትምህርት ቤቱ ውስጥ የተለያየ ባህል ዘርና ኃይማኖት ያላቸው ተማሪዎች ይገኛሉ፡፡ ሚሚ በትምህርቷ የላቀ ውጤት የምታስመዘግብና በእጅ ኳስ ስፖርት ትምህርት ቤቷን በመወከል ትጫወታለች፡፡ በትምህርት ቤቱ ውስጥ የክፍሏ ተማሪ የሆነው አንድ የጋምቤላ ልጅ የሚሚ አድናቂ ነው፡፡ እርሱም እንደ ሚሚ በትምህርቱ ጐበዝ የሚባል ተማሪ ከመሆኑ ባሻገር የትምህርት ቤቱ የወንዶች የእጅ ኳስ ስፖርት አምበል ነው፡፡ ሚሚ ከዚህ ከጋምቤላ ተወላጅ የክፍል ጓደኛዋ ጋር በድብቅ መወዳጀት ጀመረች፡፡ ይሄን ግንኙነታቸውን ግን ወላጆቿም ሆኑ የክፍል ጓደኞቿ በግልጽ አያውቁም፡፡ በዚህ ሁኔታ ውስጥ እያሉ ሁለቱም ለከፍተኛ ትምህርት ተቋም የሚያበቃ ውጤት ያስመዘግባሉ፡፡ በመካከል ግን ሚሚን ያስደነገጣት አንድ ነገር ተከሰተ፡፡ ሚሚ የወር አበባዋ ከቀረ ወደ ሶስት ሳምንት ስለሆነው የእርግዝና ምርመራ ስታደርግ ማርገዟ ተነገራት፡፡ ሚሚ ማርገዟን ለመናገር በተለይም ወግ ለሚያጠብቁ ወላጆቿ ለማሳወቅ ኃፍረት ሸምቅቆ ያዛት፡፡ ፅንሱን ለማቋረጥ የሄደችበት የጤና አገልግሎት መስጫ ደግሞ ወላጆቿን እንድታመጣ ነገሯት፡፡ በዚህም ምክንያት ሚሚ የወደፊት ህልሟ እንደጨለመባት አድርጋ መጨነቋን ቀጠለች፡፡

ወሊሶ
ብሪቱ የ14 ዓመት ሴት ልጅ

ብሪቱ የ8 ዓመት ልጅ እያለች እናቷ በሞት ትለያታለች፡፡ አባቷም ብሪቱን ወደ ገጠር በመላክ ከታላቅ ወንድሙ ዘንድ እንድትኖር ያደርጋል፡፡ እንደ ብሪቱ አባት እምነት ብሪቱን ወደ ወንድሙ ቤት የላካት ሙያ እንድታውቅ በሚል ነበር፡፡ ብሪቱ ግን ለብዙ ዓመታት በተደጋጋሚ የወሲብ ጥቃት በአጐቷ ይደርስባት ነበር፡፡ አጐቷም ስለ ሁኔታው ለማንም እንዳትናገር ያስፈራራና ይዝትባት ስለነበር ለመተንፈስ አልሞከረችም፡፡ በመካከል ግን ብሪቱ ማርገዟን አወቀች፡፡ ነገር ግን ከአጐቷ ማርገዟን ካሳወቀች በቤተሰብ ውስጥ የሚፈጠረውን ችግር በመፍራት ለማንም አልተናገረችም፡፡

ባህር ዳር
የ30 ዓመቷ ወይዘሮ እናትነሽ

እናትነሽ ከሁለት ወራት በፊት ባደረገችው ምርመራ ኤች አይ ቪ በደሟ መገኘቱን ባለቤቷ ሲያውቅ ጥሏት ሄዷል፡፡ በመሆኑም እናትነሽ ሁለት ልጆቿን በማሳደግ ላይ ትገኛለች፡፡ ባለቤቷ ችግሩ በእርሷ ታማኝ አለመሆንና መባለግ ምክንያት እንደተከሰተ በመወንጀል ለመመርመር ፈቃደኛ አልሆነም፡፡ እናትነሽ መገለልን በመፍራት ውጤቷን ለማንም አላሳወቀችም፡፡ ባለቤቷም ለልጆቿ ማሳደጊያ የሚሆን ምንም ነገር ትቶላት አልሄደም፡፡ በመሆኑም ልጆቿን ለማሳደግ አንድ የነበራት አማራጭ በሴተኛ አዳሪነት ሥራ መሰማራት ነበር፡፡ ልጆቿን ብቸኛ አዛውንት አክስቷ እንዲጠብቁላት በማድረግ ሥራዋን ቀጠለች፡፡ በዚህ መካከል እናትነሽ የ10 ሳምንት ፅንስ መያዟን ተረዳች፡፡ ከዚህ በኋላ ተጨማሪ ልጅ ማሳደግ እንደማትችል ታውቃለች፡፡ እናትነሽ ብቸኝነትና ጭንቀት ተሰማት፡፡

አጋዴን
የ36 ዓመቷ ወይዘሮ ሀሊማ

ሀሊማና ሶስት ልጆቿ የሶማሌ ስደተኞች ናቸው፡፡ በአካባቢያቸው በተቀሰቀሰ ጦርነት ምክንያት ሀሊማና ልጆቿ ህይወታቸውን ለማትረፍ ቤትና ንብረታቸውን ጥለው ወደ አጋዴን ይሰደዳሉ፡፡ ባለቤቷ የቤተሰቡን መሰደድ እንዳወቀ ወደ አጋዴን አቅንቶ ፈልጐ ያገኛቸዋል፡፡ ሀሊማ አጋዴን ከመግባቷ በፊት በታጠቁ ሚሊሺያዎች ትያዝና ወሲባዊ ጥቃት ይፈፀምባታል፡፡ አጋዴን እንደገባች የህመም ስሜት እያየለባትና አስፈሪ ቅዠት እየታያት ይመጣል፡፡ በአንድ የጤና ጣቢያ ባለሙያ ዘንድ ቀርባ ምርመራ ስታደርግ እንዳረገዘችና የአባለዘር በሽታ እንደተገኘባት አወቀች፡፡ ሀሊማ ባለቤቷ እንደምታታልለው ከተጠራጠረ ችግር እንደሚያደርስባት አሰበች፡፡ በተጨማሪም ሀሊማ ቀደም ሲል በተደጋጋሚ ፅንስ ስላቋረጠች አሁን በተከሰተባት ኢንፌክሽን ጭንቀት አድሮባታል፡፡

እንጅባራ
ወይዘሮ አለምፀሐይ የ24 ዓመቷ ወጣት

አለምፀሐይና ባለቤቷ ከስድስት ዓመት በታች የሆኑ አራት ልጆች አሏቸው፡፡ ከነዚህ ውስጥ ሁለቱ አሳሳቢ የምግብ እጥረት የተከሰተባቸው ሲሆን ትንሽዋ ልጅ በተቅማጥ በሽታ ምክንያት ማገገም አልቻለችም፡፡ የአለምፀሐይ ቤተሰቦች የሚኖሩበት አካባቢ በተደጋጋሚ በድርቅ የተጠቃ ነው፡፡ አለምፀሐይ የምትኖርበት የገጠር ቀበሌ እንጅባራ ከሚገኘው ጤና ጣቢያ በረጅም ርቀት ላይ የሚገኝ በመሆኑ ለልጆቿ የቅርብ የሕክምና ክትትል ለማድረግም ሆነ ለቤተሰብ ዕቅድ አገልግሎት ለማግኘት አልቻለችም፡፡ በዚህ ሁኔታ ላይ እያለች አለምፀሐይ ማርገዟን ስታውቅ ተስፋ ቆረጠች፡፡ ሌላ ተጨማሪ ልጅ ለማሳደግ አቅም ስለሌላት ይህ ልጅ ተወልዶ ለስቃይ ሲዳረግ ማየት አንገፈገፋት፡፡

ጐንደር

የ24 ዓመቷ ወይዘሮ በላይነሽ

በላይነሽ በባለቤቷ ገቢ የምትተዳደር ናት፡፡ በአራት ዓመት የሚበልጣት ባለቤቷ ቁምላቸው ከመጋባታቸው በፊት ለበላይነሽ ትልቅ የደስታ ምንጭ ነበር፡፡ ነገር ግን ከተጋቡ በኋላ በእርሷ ላይ በደል መፈፀም ጀመረ፡፡ በጋብቻ ከተሳሰሩ ጀምሮ ልጅ ለመውለድ ብዙ ሞክረው ነበር፡፡ ሆኖም ግን አልተሳካላቸውም፡፡ ቁምላቸው ባለቤቱ ባለመፀነሷ የተነሳ በቃላት ይወጋት፣ ይበድላትና ይደበድባት ጀመር፡፡ አንዳንዴም ያለ ፍላጐቷ ወሲብ እንድትፈጽም ያስገድዳታል፡፡ ቁምላቸው በላይነሽ መውለድ እንድትችል ወደተለያዩ ባህላዊ መድኃኒት አዋቂዎች ዘንድ በመውሰድ የባህል መድኃኒት ያላግባብ እንድትጠቀም በማድረግ ለህመም ዳርጓታል፡፡ ቀስ በቀስ በላይነሽ ባለቤቷን ለመፍታት ኃይልና ብርታት እያገኘች መጣች፡፡ ታላቅ እህቷ እርሷ ዘንድ መጥታ እንድትኖር በፈቀደችላት በጥቂት ጊዜ ውስጥ ማርገዟን አወቀች፡፡ በላይነሽ በባህል መድኃኒትና በድብደባ የተጐዳችና የተማረረች ስለሆነ በደል የፈፀመባት ባሏን ለመተው ፈልጋለች፡፡ በሌላ በኩል ደግሞ ብቻዋን ካለምንም ድጋፍ ልጅ ማሳደግ እንደማትችል ተረድታለች፡፡

ቦንጋ

ዝናሽ የ22 ዓመቷ ወጣት

ዝናሽ ከቦንጋ የመምህራን ኮሌጅ የተመረቀች ጠንካራ ወጣት ናት፡፡ ከገበሬ ቤተሰብ የተወለደችው ዝናሽ የቤተሰቡ ብቸኛ ሴት ልጅና መደበኛ ትምህርት ተምራ ለውጤት የበቃች የመጀመሪያዋ ናት፡፡ ዝናሽ ከምረቃ በኋላ በቂ ደመወዝ ካገኘች ቤተሰቧን ቦንጋ አምጥታ ለማኖር ጓጉታለች፡፡ በኮሌጅ ባለችበት ጊዜ አንድ የተረጋጋ የፍቅር ጓደኛ ይዛ ነበር፡፡ ከጓደኛዋ ጋር ወሲብ ስትፈጽም የእርግዝና መከላከያ ዘዴ ትጠቀማለች፡፡ የዝናሽ የወር አበባ የሚመጣበት ጊዜ የተዛባ ስለነበር ባደረገችው ምርመራ የ14 ሳምንት ፅንስ እንዳላት ተረዳች፡፡ ዝናሽ በራሷ አዘነች፡፡ እንዴት ተከሰተም ብላ አግራሞት ፈጠረባት፡፡ በዚህ ላይ ዝናሽ የፍቅር ጓደኛዬ አያገባኝም የሚል ስጋት አደረባት፡፡ ወላጆቿ ሳታገባ ማርገዟን ቢያውቁ ሞት መስሎ ታያት፡፡

ጅማ

የ15 ዓመቷ ወጣት ፋጡማ

ፋጡማ በትምህርት ጐበዝና ዶክተር ለመሆን የምታልም ልጅ ናት፡፡ ባለፉት ሁለት ዓመታት ከክፍሏ አንደኛ ነበረች፡፡ በቅርብ ጊዜ ግን ፋጡማ አባቷ በወንጀል ተፈርዶበት ለእድሜ ልክ እስር በመዳረጉ ምክንያት ትምህርቷን እንደበፊቱ ጥሩ ክፍያ በሚከፈልበት የግል ትምህርት ቤት መቀጠል አልቻለችም፡፡ እናትየዋም ከባለቤቷ ደመወዝ ውጪ ሌላ ምንም ገቢ ስላልነበራትና ንብረታቸው ሁሉ በዕዳ ስለተወረሰ ለፋጡማ ትምህርት ቤት ክፍያ ቀርቶ ሌሎች የቤት ወጪዎችም ከብዷታል፡፡ አንድ የፋጡማ አባት ሀብታም ጓደኛ ለችግራቸው ደራሽ መስሎ የፋጡማን የትምህርት ክፍያ ለመሸፈን ፈቃደኛ ይሆናል፡፡ ልቧ የተሰበረውና ተስፋ የቆረጠችው ፋጡማ የአባቷ ጓደኛ የሰጣትን እድል ስትፈራ ስትቸር ትቀበላለች፡፡ የኋላ ኋላ የአባቷ ጓደኛ በተደጋጋሚ ሌሎች ስጦታዎችን እየሰጣት ይቀርባት ጀመር፡፡ በዚህም ሁኔታ ድብቅ ዓላማው የነበረውን የወሲብ ግንኙነት ለመፈፀም በቃ፡፡ ፋጡማ ትምህርቷን መጠቀል ብትችልም ከጥቂት ወራት በኋላ ማርገዟን አወቀች፡፡ ጓደኞቿ የባህል አዋቂዎች የሚሰጡት የሚጠጣ መድኃኒት ፅንሱን እንደሚያቋርጥ ይነግሯታል፡፡ እርሷ ግን አስተማማኝ ላይሆን እንደሚችል ታውቃለች፡፡ ፋጡማ በፍርሃት የተዋጠች ሲሆን ምን ማድረግ እንዳለባት አታውቀውም፡፡

አዳማ

ወይንሸት የ21 ዓመቷ ወጣት

ወይንሸት ድሀ በመሆኗ ከወላጆቿ ጋር የምትኖር የአንድ ወንድ ልጅ እናት ናት፡፡ ወይንሸት የምትኖርበት የወላጆቿ ቤት ሁለት ክፍል ያለው በኮምፔርሳቶ የተከፈለ ነው፡፡ ወይንሸት በአንድ ወቅት ተዋውቃው ከወለደችለት ጓደኛዋ ጋር ቤተሰቦቿ እንድትቀጥል በፍፁም አይፈልጉም፡፡ ወይንሸት በማርገዟ ቤተሰቦቿ ለረጅም ጊዜ ተከፍተውባት ነበር፡፡ ወይንሸትና ቤተሰቦቿ ለረጅም ሰዓት በቀን ሥራና በችርቻሮ ንግድ ተሰማርተው የሚሰሩ ሲሆን የወይንሸትን ልጅ ጐረቤት ይጠብቀዋል፡፡ ወይንሸት

ከወለደችለት ጓደኛዋ ጋር የመጋባት ፍላጐት ባይኖራትም አንዳንዴ መገናኘታቸው ግን አልቀረም፡፡ ወይንሸት የወር አበባዋ በቀረበት ጊዜ በፍራቻና ተስፋ በመቁረጥ ተዋጠች፡፡ ወላጆቿ ካወቁ ከቤት እንደሚያባርሩዋት ተረዳች፡፡ ወላጆቿ ለወይንሸት ልጅ የሚያደርጉትን የገንዘብና የፍቅር ድጋፍ ማጣት እንደሌለባት ተገንዝባለች፡፡ ወይንሸት ፅንሱ እንዲቀጥል የማትፈልግ ቢሆንም ካሁን በፊት በመንደራቸው አንድ ሴት በሕገወጥ መንገድ ፅንስ ማቋረጥ አካሂዳ በተፈጠረባት ውስብስብ የጤና ችግር አማካኝነት ሆስፒታል ገብታ እንደነበር ከአንድ ጤና ባለሙያ መስማቷ ጭንቀቷን አባብሶባታል፡፡

መቀሌ

ንግስቲ የ23 ዓመት ወጣት

ንግስቲ መቀሌ በሚገኝ አንድ ኮሌጅ ትምህርቷን እየተከታተለች ባለችበት ወቅት የቅርብ ጓደኛዋ ደም እየፈሰሳትና እራሷን ስታ ታገኛታለች፡፡ ይኼም የተከሰተው ሕጋዊ ባልሆነ የፅንስ ማቋረጥ ምክንያት ነበር፡፡ ንግስቲ ሌላ አማራጭ ስላልነበራት ጓደኛዋን ወደ ሆስፒታል ለሕክምና ትወስዳታለች፡፡ ፖሊሶች ጉዳዩን ተከታትለው ሕገወጥ የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት የሰጠውን ግለሰብ ወደ ሕግ ቦታ እንዲቀርብ ያደርጉታል፡፡ ከዚህ ጊዜ ጀምሮ የተከሰተው ሁኔታ ሁሌም ከጭንቅላቷ አይጠፋም ነበር፡፡ ንግስቲ በአሁኑ ሰዓት ትምህርቷን ብትጨርስም ሥራ ስላላገኘች ኑሮዋን ከወግ አጥባቂ ወላጆቿ ቤት ውስጥ ማድረግ ተገዳለች፡፡ በዚህ መካከል ከአንድ የወንድ ጓደኛ ጋር ትተዋወቅና ሳታስበው ታረግዛለች፡፡ እርግዝናው እንዲቀጥል ባትፈልግም በጓደኛዋ ላይ በተከሰተው ሁኔታ እርግዝናውን ለማቋረጥ ፍርሃት አደረባት፡፡ ንግስቲ ለእርዳታ የት እንደምትሄድ ግራ ተጋብታለች፡፡

የግል አመለካከት እና የሙያ ግዴታ

ይህ ተግባራዊ ልምምድ ጤና አገልግሎት ሰጪ ተቋም ውስጥ ላሉ ኃላፊ፣ ድጋፍ ሰጪ ወይም ሪፈራል በመላክ ወይም አድቮከሲ ሥራ በመሥራት ላይ ለሚገኙ ሰራተኞች ታስቦ የተዘጋጀ ነው፡፡ ተግባራዊ ልምምዱ ሰዎች በግላዊ አመለካከታቸውና በሙያዊ ግዴታቸው መካከል ያለ ግጭትን ተገንዝበው እንዲያሻሽሉና በእምነታቸውና በባህሪያቸው መካከል ያለ ግንኙነትን እንዲገነዘቡ የሚረዳ ነው፡፡ ተግባራዊ ልምምዱ በግል አመለካከት ምክንያት የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎትን ያለመስጠት መብትን የሚመለከቱ ጉዳዮች የሚያነሳ ሲሆን የሕክምና አገልግሎት ሰጪዎች ሴቶች በሥነ ተዋልዶ ጤና ፅንስ ማቋረጥን ጨምሮ ያላቸውን መብቶች ለማረጋገጥ ኃላፊነት እንዳለባቸው ትኩረት ይሰጣል፡፡

ዓላማዎች

ይህ ተግባራዊ ልምምድ ሲጠናቀቅ ተሳታፊዎች፡-

- የተሟላ የፅንስ ማቋረጥ እንክብካቤ እንዲኖር ድጋፍ ለመስጠት እና ጤና ባለሙያዎች አገልግሎት በመስጠት ዙሪያ የሚገኙ አመቺ ሁኔታዎችንና ኃላፊነቶችን ለይተው ያውቃሉ፡፡
- እነዚህ አመቺ ሁኔታዎችና እንቅፋቶች ፅንስ ስለሚያቋርጡ ሴቶች በሚኖራቸው አመለካከትና በሚሰጡት የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት ጥራት ላይ የሚያሳድሩትን ተፅዕኖ መግለጽ ይችላሉ፡፡
- የተሟላ ፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት ድጋፍ ለመስጠት ያሏቸውን ብዥታ ያስወግዳሉ፡፡
- ፅንስ ማቋረጥ አገልግሎትን በተመለከተ ሙያዊ ግዴታ እንዳለባቸው ያውቃሉ፡፡

የሥልጠና መርጃ መሣሪያዎች

- ለእያንዳንዱ ተሳታፊ የሚታደል የአነስተኛ ቡድን መሪዎች መመሪያ
- FMHACA, TPGL

የተመደበው ጊዜ

ተግባራዊ ልምምድን ለማስተዋወቅና አጭር ውይይት ለማድረግ 10 ደቂቃ
ሠንጠረዡን ለመሙላትና በአነስተኛ ቡድን ለመወያየት 35 ደቂቃ
ለአጠቃላይ ቡድን ማብራሪያ ለመስጠት 15 ደቂቃ

አጠቃላይ 60 ደቂቃ

ቅድመ ዝግጅት

- የጤና እንክብካቤ ሰጪ ወይም ለሌሎች ተሳታፊዎች የሚሆን የሠንጠረዥ ወረቀትና የአነስተኛ ቡድን መሪዎች መመሪያን በቂ ኮፒ ማባዛት
- የኢትዮጵያ ፅንስ የማቋረጥ ሕግ፣ ፖሊሲና የአፈፃፀም መመሪያ የሚመለከት አጭር መረጃ ማዘጋጀት
- FMHACA እና በተጨማሪም በዚህ የሥልጠና ማቴሪያሎች ውስጥ የተዘረዘሩ ሌሎች ምንጮች የፅንስ ማቋረጥና የተዋልዶ ጤና እሴቶችን ማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ

መመሪያዎች

1. ተግባራዊ ልምምድን ማስተዋወቅና አጭር ውይይት እንዲካሄድ ማመቻቸት
ፅንስ ማቋረጥን በሕግ የሚከለክል ሁኔታ ባለበት አገሮች የጤና አገልግሎት ሰጪዎች ፅንስ ለማቋረጥ የፈለገች ሴት ጥንቃቄ የተሞላበትና ሕጋዊ አገልግሎት እንድታገኝ ለመርዳት ሲሉ የምርመራዋን ውጤት በመቀየር ይታወቃሉ፡፡ በተቃራኒው አንዳንድ ባለሙያዎች የኢትዮጵያ ሕግ የሚፈቅድላት አግባብ ሰፊ ቢሆንም የተሳሳተ ምክንያት/መረጃ በመስጠት አገልግሎቱን የሚከለክሉ አሉ፡፡ አብዛኛው ባለሙያ ግን ሕጉን በአግባቡ በመተግበር አገልግሎቱን ሴቶች እንዲያገኙ ያደርጋሉ፡፡

የመወያያ ጥያቄዎች

- ስለእነዚህ የጤና ባለሙያዎች ድርጊት ምን ታስባላችሁ?
- ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎትን በተመለከተ በጤና አገልግሎት ሰጪዎች ላይ የሚታይ የግል እምነትና ሙያዊ ግዴታ ግጭት ምን ያህል የተለመደ ነው? ያጋጠማችሁስ ስንቶች ናችሁ?

ይህ ተግባራዊ ልምምድ ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ለመስጠት ያሉትን ምቹ ሁኔታዎችና እንቅፋቶች በመለየትና እነዚህን ከሙያዊ ግዴታችን ጋር በማመዛዘን ብዥታችንንና ተቃርኗዊ ሃሳቦቻችንን እንድንመረምር ይረዳናል፡፡ እንዲሁም ሴቶች ጥንቃቄ የተሞላበት ሕጋዊ የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት እንዲያገኙ ባህሪያችን ከሙያዊ ግዴታችን ጋር መጣጣሙን ለማረጋገጥ ሊረዳን ይችላል፡፡

ማስታወሻ ለአሰልጣኝ፡- ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ በኢትዮጵያ ያሉትን ሕጋዊ ድንጋጌዎች በፍጥነት መቃኘት አስፈላጊ ነው፡፡

---

2. ተሳታፊዎችን እንደብዛታቸው ከአራት እስከ ስድስት በሚያካትት ቡድን መከፋፈል፡፡ እያንዳንዱ ቡድን የተሰጠውን ተግባር በተቀመጠለት ሰዓት እንዲያከናውን አንድ ሰዓት ተቆጣጣሪ እንዲመርጡ ማድረግ፡፡ ለዚህ ተግባር የተዘጋጀውን ተሳታፊና የአሰልጣኝ መመሪያን ለቡድን መሪዎች ማደል፡፡
3. ተሳታፊዎች በክፍል ሀ የቀረበውን መጠይቅ በቡድን ሆነው እንዲሞሉ የቡድን መሪዎችን መንገር፡፡ ተሳታፊዎች በሚሰጡት ምላሽ ላይ በጥንቃቄ እንዲያስቡ መጠየቅና መልሶቻቸውን በሚስጥር እንዲይዙ መንገር፡፡
4. ተሳታፊዎች በክፍል ሀ ላይ የቀረበውን ሠንጠረዥ ከሞሉ በኋላ የጤና አገልግሎት ሰጪዎች የተሟላ የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት እንዲሰጡና ሌሎች ባለሙያዎች ደግሞ ድጋፍ እንዲያደርጉ ምን ምቹ ሁኔታዎች እንዳሉ አጭር ውይይት በቡድን መሪው በኩል እንዲካሄድ ማድረግ፡፡

   በዚህም ጊዜ የሚከተሉትን ጥያቄዎች መጠቀም ይችላሉ፡-

   - የጤና አገልግሎት ሰጪዎች የተሟላ ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ለመስጠትና ሌሎች ባለሙያዎች ደግሞ ለዚህ ድጋፍ ለማድረግ ምን ዋና ዋና እንቅፋቶች ገጠማችሁ?
   - የፅንስ ማቋረጥ፣ የተሟላ ፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት አስፈላጊነት ላይ የአድቮከሲ ሥራ ለመሥራት ምቹ ሁኔታዎች ምንድናቸው?
   - ለእነዚህ እንቅፋቶችና ምቹ ሁኔታዎች ምን አይነት ሰዎችና የህይወት ተሞክሮዎች አስተዋጽኦ አድርገዋል?

5. ተሳታፊዎች ክፍል ለ ላይ የሚገኘውን እንዲሞሉና ሙያዊ ግዴታን በተመለከተ በቡድን መሪው አማካኝነት አጭር ውይይት እንዲያደርጉ መጠየቅ

ለውይይት መነሻ የሚሆኑት ጥያቄዎች፡-

- ሰዎች የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎትን እንዲያገኙ በማድረግ ረገድ ያላችሁን ኃላፊነት እንዴት ባጭሩ ትገልጹታላችሁ?
- የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎትን በተመለከተ ያላችሁን ኃላፊነት ለመረዳት ተፅዕኖ ያሳደሩባችሁ ሰዎችና የህይወት ገጠመኞች አሉ? ግለጹት
- ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ሙያዊ ግዴታችሁን በሚያሳውቁ ወሳኝ እሴቶች ላይ ምን አስተያየት አላችሁ?
- ባላችሁ ኃላፊነት መሠረት የሙያ ግዴታችሁን ያልተወጣችሁበት ጊዜ ወይም ሁኔታዎች አሉ? ካሉ ምክንያቶቹ ምን ነበሩ?
- ሰዎች ጥንቃቄ የተሞላበት ፅንስ ማቋረጥ አገልግሎቶች ማግኘታቸውን ለማረጋገጥ የጤና ባለሙያዎች ምን ኃላፊነት አለባቸው?

6. ተሳታፊዎች ወደነበሩበት ቦታ እንዲመለሱ ማድረግ፡፡ በመቀጠልም ጥንቃቄ የተሞላበት የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት እንዲኖር የአድቮከሲ ሥራ ለመሥራት በግል እምነት፣ እሴቶችና ሙያዊ ግዴታዎች ላይ በተመሰረቱት እንቅፋቶችና ምቹ ሁኔታዎች መካከል ስላለው ግንኙነት ውይይት እንዲካሄድ ማድረግ፡፡

- የግል እምነቶችን በተመለከተ እይታችሁ ምን ይመስላል? ጥንቃቄ የተሞላበት ፅንስ ማቋረጥ አገልግሎትን ለማረጋገጥ የግል እምነታችሁ ከሙያ ግዴታችሁ ጋር የሚገናኙበት ሁኔታ እንዴት ነው?
- የተሟላ የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎትን በተመለከተ የእናንተ ሙያዊ ኃላፊነትና ግዴታን በአንድ ቃል በማጠቃለል ግለጹ (ይስማማል ወይስ ይቃረናል)

<u>ማስታወሻ ለአሰልጣኝ</u>፡- ፅንስ ማቋረጥን የሚቃወም የግል አመለካከት ላላቸው ተሳታፊዎች የሚከተለውን አይነት ሃሣብ መስጠት ያስፈልጋል፡፡ ተጠቃሚዎች አስተማማኝ አገልግሎት ወደሚያገኙበት ጤና ተቋም መላክና አገልግሎቱንም ማግኘታቸውን ማረጋገጥ፡፡ እንዲሁም ከእናንተ ውጪ የሚረዳት ከሌለ ግዴታችሁ እንደሆነ እወቁት፡፡ የግል አመለካከትና እሴቶቻችሁ በማይጣሱበት መንገድ ሙያዊ አገልግሎቶችን መስጠት ይገባችኋል፡፡ እንዲሁም የኢትዮጵያ ሕግ እንደ ደም ማስተላለፍ፣ የቤተሰብ እቅድና ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎቶችን ሁሉም የጤና ባለሙያ መስጠት እንዳለበት ይደነግጋል፡፡

---

7. በሃሣብ ግጭትና ሙያዊ ቁርጠኝነት ዙሪያ የሚከተለውን የማጠቃለያ ሃሣብ ማቅረብ፡፡
በአንድ ነገር ላይ በእጅጉ ቁርጠኛ ሆነን ከመንቀሳቀሳችን ወይም የማያወላውል ውሳኔ ከመስጠታችን በፊት ሁልጊዜ ጥቅምና ጉዳቱን ወይም በጐና ክፉ ጐኖችን መመርመር አለብን፡፡ ይህንንም በማድረግ ሊከሰትብን የሚችለውን የሃሣብ ግጭት ለመቀነስ ወይም ለማስወገድ የምንችልበት ሁኔታ ይፈጥራል፡፡ የሃሣብ ግጭት ስንል በአንድ ነገር ላይ ተደራራቢ እና ተቃራኒ አመለካከት ወይም ስሜት ካላችሁ ማጣጣምን ይጠይቃል፡፡

8. ተሳታፊዎች አንገብጋቢ ጥያቄዎች፣ አስተያየቶችና ስጋቶች እንዳላቸው በመጠየቅ ውይይት ማድረግ፡፡ በመጨረሻ አጠቃላይ ቡድኑ ላደረገው ተሳትፎ ምስጋና ማቅረብ፡፡

የግል እምነት ከሙያ ግዴታ አንፃር ሲታይ የጤና እንክብካቤ ሰጪዎች ያልሆኑ አጋዥ ባለሙያዎች ያላቸውን ኃላፊነቶች ለመገምገም የተዘጋጀ መጠይቅ

ክፍል ሀ፡ ጥንቃቄ የተሞላበት ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት እንዲኖር የአድቮከሲ ሥራ ለመሥራት ያሉ እንቅፋቶችና ምቹ ሁኔታዎች

ሴቶች የተሟላ የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት እንዲያገኙ የአድቮከሲ ሥራ ለመሥራት የሚያግዱን አንዳንድ እንቅፋቶች ምንድን ናቸው? ይሆናሉ የምትሏቸውን በማከበብ ምረጡ፡፡

- የፅንስ ማቋረጥን በግሌ የምቃወመውና የማይመቸኝ በመሆኑ
- ፅንስ ማቋረጥ በውስጤ አጥብቄ ከያዝኳቸው እሴቶች ጋር ስለሚቃረን
- ፅንስ ማቋረጥ ከኃይማኖቴና ከእምነቴ ጋር የሚቃረን በመሆኑ
- ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ የነበረኝን መጥፎ ገጠመኝ ስለሚያስታውሰኝ
- ጓደኞቼና የሥራ ባልደረቦቼ ፅንስ ማቋረጥን ስለማይደግፉ
- ቤተሰቦቼ ፅንስ ማቋረጥን ስለማይደግፉ
- ፅንስ ማቋረጥን በሚቃወሙ ሰዎች የኃይል ጥቃት አማካኝነት የራሴ ወይም የምወዳቸው ሰዎች ደህንነት ስለሚያሳስበኝ
- እኔን በጣም የሚጠቅሙኝና የማከብራቸው ሰዎች ፅንስ ማቋረጥን የሚቃወሙ በመሆኑ
- የአድቮከሲ ሥራን ለመሥራት ስለ ፅንስ ማቋረጥ በቂ ግንዛቤና ዕውቀት ስለሌለኝ
- ሴቶች ፅንስን ለማቋረጥ የሚያቀርቡትን ምክንያቶች ባለመደገፌ ወይም ሁልጊዜ ባለማመኔ
- ሌሎች እንቅፋቶች ________________________________
- ሴቶች ጥንቃቄ የተሞላበት ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት እንዲያገኙ የአድቮከሲ ሥራ ለመሥራት የገጠመኝ እንቅፋቶች የሉም፡፡

ሴቶች የተሟላ ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት እንዲያገኙ የአድቮከሲ ሥራ ለመሥራት ከሚከተሉት ውስጥ የትኞቹ ምክንያቶች ያበረታቷችኋል ወይም ያነሳሷችኋል

- ሁሉም ሴቶች ጥንቃቄ የተሞላበት የፅንስ ማቋረጥ እንክብካቤ ማግኘት ስለሚገባቸው
- ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎትን የሚፈልጉ ብዙ ሴቶች ለእራሳቸው የአድቮከሲ ሥራ መሥራት አለመቻላቸው
- በሕገወጥ መንገድ ፅንስ በማቋረጥ ምክንያት የሴቶች ህይወት እንዳያልፍና የአካል ጉዳት እንዳይደርስባቸው ቁርጠኛ በመሆኔ
- እንክብካቤና ፍቅር የሚያገኙ ልጆች ብቻ ወደዚች አለም እንዲመጡ በመፈለጌ
- ፅንስ ማቋረጥ የመሠረታዊ ጤና እንክብካቤ ዋነኛ አካል ነው የሚል እምነት ስላለኝ
- የተሟላ ፅንስ የማቋረጥ እንክብካቤ የሰብዓዊ መብት ነው ብዬ በማመኔ
- የቅርብ ዘመድ/ቤተሰቤ ፅንስ ማቋረጥ በፈለገች ጊዜ እንዳደረገችው ሁሉ ሌሎች ሴቶችም አስተማማኝ ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት የማግኘት ተመሳሳይ እድል ሊኖራቸው ይገባል ብዬ በማመኔ
- ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ጥንቃቄ የተሞላበት ሕጋዊ፣ በቀላሉ የሚገኝና ደረጃውን የጠበቀ እንዲሆን ቁርጠኛ በመሆኔ
- ጥንቃቄ የተሞላበት ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ድጋፍ የማልሰጥ ከሆነ ችግሩ የደረሰባቸው ሴቶች አገልግሎት የማያገኙ በመሆኑ
- በተዋልዶ ጤና ዘርፍ ፅንስ ለማቋረጥ አገልግሎቶችና መብቶች የተመቻቸ ሁኔታ እንዲፈጠር በመፈለጌ
- ሌሎች ምቹ ሁኔታዎች ________________________________
- ለሴቶች የተሟላ ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት የአድቮከሲ ሥራ ለመሥራት የሚያበረታታኝ ምንም ነገር ባለመኖሩ

ክፍል ለ የሴቶች ኃላፊነት

በእናንተ አስተያየት ሴቶች የተሟላ ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት እንዲያገኙ በግላችሁ ምን ኃላፊነት አለባችሁ? ይሆናሉ ያላችሁትን መልሶች በማክበብ ምረጡ፡፡

- ፅንስ ማቋረጥን ጨምሮ ስለሁሉም የእርግዝና አማራጮች ያልተዛባና ትክክለኛ መረጃ ለመስጠት ኃላፊነት አለብኝ
- ሴቶች ፅንስ ማቋረጥ እንዳያደርጉ የማሳመን ኃላፊነት አለብኝ
- አንድ ሰው ስለ ፅንስ ማቋረጥ የተሳሳተ ሃሣብ ሲሰነዝር ስሰማ ለማስተካከል ትክክለኛ መረጃ የመስጠት ኃላፊነት አለብኝ
- ሌሎች የጤና ባለሙያዎች እንደሚያደርጉት ሁሉ ፅንስ ለማቋረጥ የሚፈልጉ ሴቶችን አገልግሎቱ ወደሚሰጥበት ተቋም የመላክ ኃላፊነት የለብኝም
- ፅንስ ለማቋረጥ የሚፈልጉ ሴቶችን ጥንቃቄ የተሞላበት አገልግሎት ወደሚያገኙበት ጤና ተቋም የመላክ ኃላፊነት አለብኝ
- ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ካሉኝ የግል እሴቶች ጋር የሚጣጣሙ መረጃዎችን ብቻ የመስጠት ኃላፊነት አለብኝ
- ሴቶች ጥንቃቄ የተሞላበትና ደረጃውን የጠበቀ ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ማግኘታቸውን ለማረጋገጥ የመከታተል ኃላፊነት አለብኝ
- በኢትዮጵያ ባለው በተሻሻለው ሕግና የአፈፃፀም መመሪያን መሠረት በማድረግ የመሥራት ኃላፊነት አለብኝ
- ሕጋዊ ያልሆነ ፅንስ ማቋረጥ ስለሚፈጽም ሰው መረጃ ካገኘሁ የሚሰጠው አገልግሎት አስተማማኝ ቢሆንም እንኳን ለሕግ አካል የማሳወቅ ኃላፊነት አለብኝ
- የተሟላ ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎትን የማልደግፍ ከሆነ ለቀጠረኝ አካልና ለጓደኞቼ አቋሜን በግልጽ የማሳወቅ ኃላፊነት አለብኝ
- ከሀገሪቱ ሕግ ጋር የሚፃረር ቢሆንም እንኳን ሴቶች አገልግሎቱን ወደሚያገኙበት ቦታ እንዲሄዱ መረጃ የመስጠት ኃላፊነት አለብኝ
- በኢትዮጵያ ያለውን የተሻሻለ ሕግና የአፈፃፀም መመሪያ እንዲሁም ሌሎች ተያያዥ ፖሊሲዎችን የማወቅ ኃላፊነት አለብኝ
- ፅንስ ለማቋረጥ ለሚመጡ ሴቶች የምክር አገልግሎት በምሰጥበት ጊዜ ከተፅዕኖ ውጪ በሆነ ሁኔታ በራሳቸው ውሳኔ ተመስርተው እንዲወስኑ የማድረግ ኃላፊነት አለብኝ
- የተሟላ ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ለሁሉም ሴቶች መኖሩን ለማረጋገጥ የምችለውን ሁሉ የማድረግ ኃላፊነት አለብኝ
- ሌሎች ኃላፊነቶች ________________________________
- የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎትን በተመለከተ ምንም አይነት ኃላፊነት የለብኝም

ለሴቶች የተሟላ ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ለመስጠት ወይም ድጋፍ ለማድረግ ከሚከተሉት ውስጥ የትኞቹ ምክንያቶች ያበረታቷችኋል ወይም ያነሳሷችኋል?

- ለበሽተኞቼ የተሟላ የጤና አገልግሎት መስጠት ጠቃሚ መሆኑ
- ሁሉም ሴቶች ጥንቃቄ የተሞላበት የፅንስ ማቋረጥ እንክብካቤ ማግኘት መቻላቸው
- በምኖርበት ማህበረሰብ ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ሰጪ አስፈላጊ መሆኑ
- በሽተኞችን ወደማያውቁት ባለሙያ ከመላክ ይልቅ የጠየቁትን አገልግሎት ለመስጠት ቁርጠኛ መሆኔ
- ሴቶች የራሳቸው የወሲብና የተዋልዶ ጤና ምርጫዎችን ማካሄድና የመምረጥ መብት አላቸው ብዬ ስለማምን
- ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎትን የሚፈልጉ ብዙ ሴቶች ለራሳቸው የአድቮከሲ ሥራ ለመሥራት አለመቻላቸው
- እንክብካቤና ፍቅር የሚያገኙ ልጆች ብቻ ወደዚች አለም እንዲመጡ ስለምፈልግ
- ፅንስ ማቋረጥ የመሠረታዊ ጤና እንክብካቤ አንዱ አካል ነው የሚል እምነት ስላለኝ
- እኔ ወይም የፍቅር ጓደኛዬ ፅንስ ማቋረጥ በፈለገች ጊዜ እንዳደረገችው ሁሉ ሌሎች ሴቶችም አስተማማኝ ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት የማግኘት ተመሳሳይ እድል ሊኖራቸው ይገባል ብዬ በማመኔ
- በተቻለኝ መጠን የተሟላ የጤና ክብካቤ ለመስጠት የሚያስችለኝን ዕውቀትና ክህሎት ለመጨበጥ በመፈለጌ
- ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ጥንቃቄ የተሞላበት ሕጋዊ፣ በቀላሉ የሚገኝና ደረጃውን የጠበቀ እንዲሆን ቁርጠኛ በመሆኔ
- የተሟላ ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ለመስጠት ቁርጠኛ መሆኔን በግልጽ ለሕዝብ ማሳወቁ ለእኔ ጠቃሚ በመሆኑ
- ጥንቃቄ የተሞላበት ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት የማልሰጥ ከሆነ ችግሩ የደረሰባቸው ሴቶች አገልግሎቱን የማያገኙ ስለሆነ
- በተዋልዶ ጤና ዘርፍ ፅንስ ለማቋረጥ አገልግሎቶችና መብቶች የተመቻቸ ሁኔታ እንዲፈጠር እንዲፋጠን በመፈለጌ
- ሌሎች ምቹ ሁኔታዎች ______________________________
- ለሴቶች የተሟላ ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት መስጠትን በሚመለከት ምንም የሚያበረታታኝ ነገር ባለመኖሩ

በፅንስ ማቋረጥ ዙሪያ መነጋገር

በፅንስ ማቋረጥ ዙሪያ ከሌሎች ሰዎች ጋር ስንነጋገር ምቾት የማይሰጡን አስከፊና ጥላቻ የተሞላው አስተያየቶች ሊገጥሙን ይችላሉ፡፡ ይህ ተግባራዊ ልምምድ በፅንስ ማቋረጥ ዙሪያ የሚሰሩ ተሳታፊዎች የፅንስ ማቋረጥ ምርጫን ከማይደግፉ ሰዎችና በፅንስ ማቋረጥ ላይ የተለያየ ስሜት ካላቸው ሰዎች የሚሰነዘሩ የተቃውሞ አስተያየቶችን አስቀድመው እንዲያውቁ ይረዳቸዋል፡፡ እንዲሁም ተሳታፊዎች በሰዎች የሚሰነዘሩ የተቃውሞ አስተያየቶችና ጥያቄዎች ትክክል አለመሆናቸውን የሚያስረዱ አሳማኝ፣ ተገቢና ትህትና የተሞላባቸው ምላሾች ለማዘጋጀትና ለመስጠት ዕውቀት ያገኙበታል፡፡

ዓላማዎች

ይህ ተግባራዊ ልምምድ ሲጠናቀቅ፡-

- የፅንስ ማቋረጥ ክብካቤን ከማይደግፉ ሰዎች የሚሰነዘሩ አሉታዊ አስተያየቶችና ጥያቄዎች ትክክል አለመሆናቸውን የሚያስረዱ አማራጭ ምላሾችን አስቀድመው ማሰብ ይችላሉ
- ለሚቀርቡ የተቃውሞ አስተያየቶችና ጥያቄዎች ትክክለኛ ምላሾችን ማዘጋጀት ይችላሉ
- የፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ወይም አገልግሎቱን ለመስጠት ወይም የግንዛቤ ማስጨበጥ ሥራ ለመሥራት ያላቸውን ሚና በማስመልከት ለሚሰነዘሩ አስቸጋሪ ጥያቄዎች የሚያጣጥሉ አስተያየቶችና የጥላቻ ስሜቶች አስተማማኝና ትክክለኛ ምላሾችን ማቅረብ ይችላሉ

የሥልጠና መርጃ መሣሪያዎች

ተገልባጭ ወረቀትና ማርከር

የተመደበው ጊዜ

በአነስተኛ ቡድን ሃሣብ ለማመንጨትና ሪፖርት ለማቅረብ 20 ደቂቃ
የጥንድ ትወና ሥራ 15 ደቂቃ
ለአጠቃላይ ቡድን ገለፃ 5 ደቂቃ

አጠቃላይ 40 ደቂቃ

ቅድመ ዝግጅት

ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ በአካባቢያችሁ የተለመዱ የተቃውሞ ጥያቄዎች፣ አስተያየቶችና ምላሾችን ማዘጋጀት

መመሪያዎች

1. ተግባራዊ ልምምዱን ማስተዋወቅ
   አንዳንድ ጊዜ የሴቶች ፅንስ የማቋረጥ ምርጫን የማይደግፉ ሰዎች ወይም በማህበረሰባቸው የሚሰጡትን የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎቶች በጣም የሚቃወሙ ሰዎች ሊያጋጥሟችሁ ይችላሉ፡፡ የሚያስከፉ፣ ስሜትን የሚረብሽ፣ ፈታኝና ጥላቻ የተሞላባቸው ጥያቄዎች፣ አስተያየቶችና አመለካከቶች ሊሰነዘሩባችሁ ይችላሉ፡፡ እነዚህ አስተያየቶችና ምላሾች ከማታውቋቸው ሰዎች ወይም ከምታውቋቸውና በጣም ከምትቀርቧቸው ሰዎች ሊሆኑ ይችላሉ፡፡

በዚህ ተግባራዊ ልምምድ የመጀመሪያ ክፍል በአነስተኛ ቡድን በመሆን እነዚህ የተቃውሞ አስተያየቶችና ጥያቄዎች ምን ሊሆኑ እንደሚችሉ ጥቂቶቹን በመዘርዘር ሃሣብ ታመነጫላችሁ፡፡ በመቀጠልም የተሳሳቱ ሃሣቦችና ግንዛቤዎችን ለማረም ለሰዎቹ መንገር ያለባችሁን ጥቂት ውጤታማ ምላሾች አዘጋጅታችሁ ታቀርባላችሁ፡፡ ራሳችሁም ፅንስ በማቋረጥ ላይ ያላችሁን አቋምና እይታ በትህትና ትገልፃላችሁ፡፡ በመቀጠልም በጥንድ በመሆን እነዚህን ምላሾች ለመስጠት በትወና መልክ ልምምድ ታደርጋላችሁ፡፡

2. ተሳታፊዎችን ከአራት እስከ ስድስት ሰዎች በሚይዝ ቡድን መክፈል
3. ተገልባጭ ወረቀትና ማርከር ማደል
4. የፅንስ ማቋረጥን የማይደግፍ ወይም የሚቃወም አንድ ሰው ሊያነሳቸው የሚችላቸውን በርካታ ጥያቄዎችና አስተያየቶች በ10 ደቂቃ ውስጥ በአነስተኛ ቡድን ሆነው ሃሳብ እንዲለዋወጡ መንገር፡፡ በተቻለ መጠን አስተያየቶቹ እውነተኛ እንዲሆኑ ቀደም ሲል የሰሟቸው ወይም ፅንስ ማቋረጥን ከማይደግፉና ከማይመቻቸው ሰዎች ሊሰሟቸው እንደሚችሉ የሚያስቧቸውን አስተያየቶች እንዲያቀርቡ ማሳሰቢያ መስጠት፡፡ የተቃውሞ አስተያየቶችን ሊሰነዝሩ የሚችሉት ሰዎች የቤተሰብ አባላት፣ ጓደኞች፣ የማህበረሰብ አባላት፣ የአገልግሎቱ ተጠቃሚዎችና ሌሎችም ሊሆኑ ይችላሉ፡፡ ተሳታፊዎች ያሰባሰቡትን አስተያየቶችና ጥያቄዎች በፍሊፕ ቻርት ላይ እንዲጽፉና በእያንዳንዱ አስተያየትና ጥያቄ ሥር ክፍት ቦታ እንዲተው መንገር፡፡

   - ለምሳሌ አንድ ሰው ፅንስ ማቋረጥ ከባድ ኃጢያት ነው ወይም የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት ሰጪውን በተመለከተ ህይወት ያለውን ህፃን በመግደል ምን ስሜት ይሰማዋል ሊል ይችላል፡፡

5. ሁሉም ቡድኖች በቂ የተቃውሞ ጥያቄዎችንና አስተያየቶችን ካመነጩ በኋላ የቡድን አቅራቢ መርጠው ለአጠቃላይ ተሳታፊዎች እንዲያቀርቡ ማድረግ፡፡
6. እያንዳንዱ ቡድን የዘረዘሯቸውን የተቃውሞ ጥያቄዎችና አስተያየቶች ከሌላ ቡድን ጋር እንዲለዋወጡ ማድረግ፡፡
7. እያንዳንዱ አነስተኛ ቡድን 15 ደቂቃ ውስጥ ሊገጥማቸው የሚችሉትን ሁለት በጣም የተለመዱና ሁለት በጣም ፈታኝ የሆኑ ጥያቄዎችንና አስተያየቶችን መርጠው አሳማኝና ትህትና የተሞላባቸው መልሶችን ለማዘጋጀት ሃሣብ እንዲያመነጩ መጠየቅ፡፡ እያንዳንዱ ቡድን መልሶቻቸውን በተገልባጭ ወረቀቱ ላይ ከአስተያየቶቹ በታች ባለው ክፍት ቦታ መፃፍ አለባቸው፡፡

   - ለምሳሌ ፅንስ ማቋረጥ ከባድ ኃጢያት ነው ለሚለው አስተያየት ካለኝ ልምድ እንደምረዳው ፅንስ ለማቋረጥ የሚወስኑ ሴቶች የየራሳቸው የተለያዩ በቂ ምክንያቶች ያላቸው በመሆኑ ያልታቀደ ልጅን ወልደው ወደዚህ አለም ማምጣት የበለጠ ኃጢያት እንደሚሆንባቸው ይሰማቸዋል በማለት መልስ መስጠት ይቻላል፡፡

8. ሁሉም ቡድኖች የየራሳቸውን ምላሾች ካዘጋጁ በኋላ ሌላ አቅራቢ መርጠው ያዘጋጁትን ምላሾች ለአጠቃላይ ተሳታፊዎች እንዲያቀርቡ ማድረግ፡፡ እያንዳንዱ ቡድን ያዘጋጃቸውን ምላሾች በሚያቀርብበት ጊዜ ሌሎች ተሳታፊዎች በቀረቡት ምላሾች ላይ በጣም ጠቃሚ ናቸው የሚሏቸውን ሃሣቦች እንዲመዘግቡ ማበረታታት፡፡
9. በመቀጠል ተሳታፊዎች በጥንድ እንዲከፋፈሉ ማድረግና አንደኛውን ሰው "ሀ" ሌላውን ደግሞ "ለ" በማለት መሰየም፡፡
10. "ሀ" የተሰኘው ሰው በውይይት ወቅት ከመነጩት ዝርዝር አስተያየቶችና ጥያቄዎች መካከል በጣም ፈታኝ ነው ያለውን በመምረጥ በህይወቱ ውስጥ የሚያከብረው አንድ ሰው ይሄንን አስተያየት ይሰነዝራል ያለውን ያብራራል፡፡ "ለ" የተሰኘው ሰው ደግሞ ያንን የተቃውሞ አስተያየት "ሀ" ለተሰኘው ሰው ለአንድ ደቂቃ በትወና ይገልፃል፡፡ በዚህ ጊዜ "ሀ" የተሰኘው ሰው ከማዳመጥ በስተቀር ምንም ምላሽ መስጠት የለበትም፡፡
11. ከአንድ ደቂቃ የትወና ሥራ በኋላ ጥንዶቹ በዛ ትወና በነበሩበት ሰዓት አስተያየት አቅራቢው አስተያየት ሲሰነዝርና አድማጩ ለአስተያየቱ ምንም ምላሽ ሳይሰጥ ሲያዳምጥ ምን እንደተሰማቸው ይወያያሉ፡፡
12. ጥንዶች እንደገና ያንን ትወና ለሁለት ደቂቃ እንዲሰሩት መጠየቅ፡፡ በዚህን ጊዜ ግን ለ የተሰኘው ሰው የተቃውሞ አስተያየቱን በሚሰነዝርበት ጊዜ ሀ የተሰኘው ሰው ቀደም ሲል በቡድን ውይይት ከቀረቡት ምላሾች መካከል አሳማኝ

ነው የሚለውን ምላሽ በመጠቀም መልስ የመስጠት እድል አለው፡፡ ጥንዶቹ በትወና ወቅት የወከሉትን ገፀ ባህሪያት መምሰል እንዳለባቸው ማስታወስ፡፡

13. ከሁለት ደቂቃ ትወና በኋላ ጥንዶቹ በሁለተኛው ትወና ጊዜ አስተያየት ሲሰነዘርና መልስ ሰጪው መልስ ሲሰጥ የተሰማቸው ስሜት ላይ ይወያዩ፡፡
14. በመቀጠል ጥንዶቹ የወከሉትን ገፀ ባህሪ በመለዋወጥ ትወናውን እንዲደግሙ መጠየቅ፡፡
15. ሁሉም ተሳታፊዎች ወደ ቦታቸው እንዲመለሱ ማድረግና በተግባራዊ ልምምዱ ላይ ውይይት ማድረግ፡፡

ለውይይት የሚያግዙ አንዳንድ ጥያቄዎች እንደሚከተለው ቀርበዋል፡-

- ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ በነቀፌታ መናገር ምን አይነት ስሜት አለው?
- አንድ የምታስቡለት ሰው ስለ ፅንስ ማቋረጥ በነቀፌታ ሲናገር እና እናንተ ምንም መልስ መስጠት ሳትችሉ ምን ይሰማችኋል?
- ስለ ፅንስ ማቋረጥ የሚሰነዘሩ የነቀፌታ አስተያየቶች በጣም አሳማኝ ምላሽ ለመስጠት በመቻላችሁ ምን ሊረዳችሁ ይችላል?
- በዚህ ትወና በእውን ለሚገጥማችሁ ሁኔታ ምን ትምህርት ቀሰማችሁ?

16. ተሳታፊዎች አንገብጋቢ የሚሏቸውን ጥያቄዎች፣ አስተያየቶችና ስጋቶች እንዲያነሱ በማድረግ መወያየት፡፡ በመጨረሻም ቡድኑ ላደረገው ተሳትፎ ማመስገን፡፡

በፅንስ ማቋረጥ ዙሪያ ሊነሱ የሚችሉ ጥያቄዎች የሚሰጡ አሳማኝ ምላሾች

ከዚህ በታች ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ሊነሱ የሚችሉ የተቃውሞ አስተያየቶችና ጥያቄዎች ከአማራጭ መልሶቻቸው ጋር ቀርበዋል፡፡

አንድ ሰው የገዛ ልጁን እንዴት ሊገል ይችላል?

ምላሽ፡ ከማህፀን ውስጥ ያለን ፅንስ ማስወገድ ህፃን ልጅን መግደል ነው ብሎ ሁሉም ሰው አያምንም፡፡ የወሰነች ሴት አገልግሎት ካላገኘች ደህንነቱ ወዳልተጠበቀ አገልግሎት ትሄዳለች ይህንንም ተከትሎ ህይወቷ አደጋ ላይ ይወድቃል፡፡ እሷን ማዳን የኔ የሥራ ድርሻ ነው፡፡ ይህ ልጅን የመግደል ጉዳይ ሳይሆን የሴቶችን ህይወት የመታደግ ጉዳይ ነው፡፡ በአንድ ቦታ ላይ የስነ ህይወት ሳይንስ ጠበብቶችን፣ ሚኒስትሮችን፣ እናቶችን፣ አባቶችን፣ የጤና እንክብካቤ ሰጪዎችንና የፖለቲካ ሰዎችን በመሰብሰብ ፅንስ ማቋረጥ ህፃን ልጅን መግደል ነው ብላችሁ ብትጠይቁ በሰዎቹ ቁጥር ልክ የተለያዩ መልሶችን ልታገኙ ትችላላችሁ፡፡ ፅንስን በትክክል እንደ ህፃን ልጅ አድርጎ ለመቁጠር እያንዳንዱ ሰው የራሱ አመለካከት ስላለው በፈለገው መልኩ የመግለጽ መብት አለው፡፡

የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት ሰጪ መሆንን መተዳደሪያ አድርገኸዋል፡፡ ይህንን ሥራ ለመሥራት ለምን ፈለግክ?

ምላሽ፡ አስተማማኝ የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት የተዋልዶ ጤና ክብካቤ አገልግሎት አንዱ አስፈላጊ ነገር ነው፡፡ በመሆኑም ይህን አገልግሎት የሚፈልጉ ሴቶች አገልግሎት ማግኘት ይገባቸዋል፡፡ በብዙ የአለማችን አገሮች ጥንቃቄ የጐደለው ፅንስ ማቋረጥ ለሴቶች ለአካል ጉዳትና ሞት ዋነኛ ምክንያት ነው፡፡ እንደ ጤና እንክብካቤ አገልግሎት ሰጪ የህሙማኖቼን የጤና እንክብካቤ ፍላጐት ሁሉ ማሟላት ለእኔ ከምንም በላይ አስፈላጊ ነው፡፡ በኔ እይታ ፅንስ ማቋረጥ የሴቶችን ጤናና ደህንነት ለመጠበቅ አስፈላጊ የሆነ የጤና እንክብካቤ አገልግሎት ነው ብዬ አምናለሁ፡፡

ፅንስ ማቋረጥ ኃጢያት ነው?

ምላሽ፡- በጥቅሉ እያንዳንዱ ሰው ኃጢያትንና ኃይማኖትን በተመለከተ የራሱ አመለካከት አለው፡፡ ኃይማኖቶች ኃጢያት ምን እንደሆነ ሲያብራሩ በጣም የተለያዩ ሃሣቦች ያቀርባሉ፡፡ ፅንስ ባልታሰበና ባልተጠበቀ ሁኔታ በራሱ መቋረጥ ወይም መጨንገፍ እንደሚችል አምላክና ተፈጥሮ ያስተምረናል፡፡ ፅንስ ለማቋረጥ የቆረጡና ጥንቃቄ የተሞላበት አገልግሎት ለማግኘት የተመቻቸ ሁኔታ የሌላቸው ሴቶች ደህንነቱ ወዳልተጠበቀ የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት በመሄድ ጤንነታቸውንና ህይወታቸውን ለአደጋ ሊዳርጉ ይችላሉ፡፡ ከዚህ በተፃራሪ ብዙ ሰዎች ኃጢያት ነው ብለው የሚያስቡት ጥንቃቄ የተሞላበት አገልግሎት አለመስጠትና ሴቶች ጥንቃቄ ወደጐደለው የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት እንዲሄዱ ማድረግ ነው፡፡

ፅንስ የሚያቋርጡ ሴቶች ቀድሞውኑ ለምን እርግዝና መከላከያ አይጠቀሙም? ስለሆነም በአሁኑ ጊዜ ፅንስ ማቋረጥ አግባብነት የለውም

ምላሽ፡- አንዳንዶቹ ፅንስ ለማቋረጥ የሚፈልጉ ሴቶች እርግዝናው ከመከሰቱ በፊት የእርግዝና መከላከያ ተጠቃሚ ሊሆኑ ይችላሉ፡፡ ሆኖም ግን የትኛውም የእርግዝና መከላከያ ዘዴ ቢሆን መቶ በመቶ ውጤታማ አይደለም፡፡ የእርግዝና መከላከያ ዘዴዎች ውጤታማ የማይሆኑበት ብዙ ምክንያቶች አሉ፡፡ ሴቶች ራሳቸውን ካልተፈለገ እርግዝና ለመጠበቅ የወንዶችን ድጋፍ አያገኙም፡፡ ብዙ ወንዶች የእርግዝና መከላከያ ዘዴን ሴቶች እንዲጠቀሙ አይፈቅዱም እና በማስረገዛቸውም ኃላፊነትን አይወስዱም ወይም በድንገት በሚፈፀም ደህንነቱ ያልተጠበቀ ግንኙነት በማድረግ እርግዝናው ሊፈጠር ይችላል፡፡ በሌላ በኩል አንዳንድ ሰዎች በሚኖሩበት አካባቢ የእርግዝና መከላከያ አገልግሎት የማይኖርበት ሁኔታ አለ፡፡ አገልግሎቱ የሚሰጥ ከሆነ ገዝቶ የመጠቀም አቅም አይኖራቸውም፡፡ ወይም በትክክል የእርግዝና መከላከያ ዘዴውን መጠቀም እንዳለባቸው አያውቁም፡፡ ከዚህ በተጨማሪ እኔና እናንተ ሌሎችን ብዙ ወንዶችና ሴቶችን ጨምሮ በአንድ አጋጣሚ የእርግዝና መከላከያ ዘዴ ሳንጠቀም የግብረ ሥጋ ግንኙነት ፈጽመናል፡፡ በተለይ የግብረ ሥጋ ግንኙነቱ የተፈፀመው በማስገደድ ከሆነ ሴቷ የእርግዝና መከላከያ ዘዴ የመጠቀም አቅም አይኖራትም ማለት ነው፡፡ በአጠቃላይ በዚህ ሁኔታ ያለ ጥንቃቄ በተፈፀመ የግብረ ሥጋ ግንኙነት ወይም የእርግዝናና መከላከያ ዘዴ ውጤታማ ላይሆን በሚችልበት ሁኔታ ያልተፈለገ እርግዝና በተከሰተባቸው ሴቶች ላይ መፍረድ ተቀባይነት የለውም፡፡

የማጠቃለያ አስተያየት

ይህ ተግባራዊ ልምምድ በዚህ የሥልጠና ማጠናቀቂያ ላይ የሚከናወን ሲሆን ተሳታፊዎች በሥልጠናው ሂደት ባገኙት ልምዶች ላይ ሃሣባቸውን እንዲያንፀባርቁ በሥልጠናው አማካኝነት ምን አይነት የዕውቀት፣ የስሜት ወይም የአመለካከት ለውጥ እንዳመጡ ወይም እንዳላመጡ ለይተው እንዲያውቁ ያስችላል፡፡ ከዚህ በተጨማሪ በሥልጠናው ከተሸፈነው ተግባራዊ ልምምድ ጋር በተያያዘ አንገብጋቢ ናቸው የሚሏቸውን ጉዳዮች ወይም ስጋቶች መግለጽ ይችላሉ፡፡

ዓላማዎች

ይህ ተግባራዊ ልምምድ ሲጠናቀቅ፡-

- ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ያላቸውን ወቅታዊ ዕውቀት፣ ስሜት፣ እሴቶችና ፍላጐቶች በሥልጠናው ሂደት ምን ያህል እንደተለወጡ ያንፀባርቃሉ፡፡
- ከሥልጠናው በኋላ እሴቶቻቸው፣ እምነታቸው ወይም ባህሪያቸው ላይ የተፈጠረባቸውን የሃሣብ ግጭት ይለያሉ፡፡
- በሥልጠናው ወይም በቀረቡት ርዕሶች ዙሪያ የሚነሱ አንገብጋቢ ጥያቄዎችን ወይም ስጋቶችን መግለጽ ይችላሉ፡፡

የሥልጠና መርጃ መሣሪያዎች

- የማጠቃለያ ሃሣብ መስጫ ሠንጠረዥ
- እስክሪቢቶ

የተመደበው ጊዜ

በሠንጠረዡ ላይ ያሉትን አረፍተ ነገሮች የተሟሉ ለማድረግ 5 ደቂቃ
በሠንጠረዡ ላይ የተሞሉ ሃሣቦችን በተመለከተ ሃሣብ ለመለዋወጥና ለመወያየት 25 ደቂቃ

አጠቃላይ 30 ደቂቃ

ቅድመ ዝግጅት

- እንደአስፈላጊነቱ በሠንጠረዡ ላይ ያሉትን አረፍተ ነገሮች መከለስ
- ሠንጠረዡን ለእያንዳንዱ ተሳታፊ ማባዛት

መመሪያዎች

1. ለእያንዳንዱ ተሳታፊ ሠንጠረዡን ማደልና አረፍተ ነገሮችን በዝምታ እንዲያነቡና እንዴት መሙላት እንዳለባቸው እንዲያስቡ መጠየቅ፡፡ ተሳታፊዎች በተናጠል በሥልጠና ወቅት ያገኙትን ልምዶችና ለወደፊቱ ሥራቸው ላይ የሚያስገኘውን ውጤት በተመለከተ ሃሣባቸውን እንዲያንፀባርቁ መጋበዝ፡፡
2. ተሳታፊዎች በጥቂት ደቂቃዎች ውስጥ የመረጡትን ሶስት አረፍተ ነገሮች በጽሁፍ እንዲያስቀምጡ መጠየቅ፡፡ ተሳታፊዎች የሚሰጡት መልሶች የግል አመለካከትና ተሞክሮዎቻቸውን የሚያንፀባርቁ መሆናቸውን እንዲሁም ትክክልና ስህተት የሚባል መልስ እንደሌለ ማስታወስ፡፡

3. ተሳታፊዎች መልሶቻቸውን ጽፈው ሲጨርሱ እያንዳንዳቸው ከጻፉት መካከል አንዱን አረፍተ ነገር ድምፃቸውን ከፍ አድርገው እንዲያነቡ መጠየቅ፡፡ ተሳታፊዎች ጥሩ ስሜት ሳይሰማቸው ቀርቶ የጻፉትን ሃሣብ ከማካፈል ሊቆጠቡ ይችላሉ፡፡
4. አንድ ወይም ሁለት ተሳታፊዎች በተሞሉት አረፍተ ነገሮች ላይ ያላቸውን ምልከታ እንዲገልፁ መጠየቅ፡፡
5. በተሞሉት አረፍተ ነገሮችና በተሳታፊዎች አስተያየት ላይ ውይይት ማድረግ ለመወያያ ከሚሆኑ ጥያቄዎች መካከል ጥቂቶቹ፡-

- በተሳታፊዎች ስሜቶችና ፍላጐቶች መካከል ምን የሚቀራረቡ ነገሮች አሉ?
- በተሳታፊዎች መካከል ያሉ ሰፊ ልዩነቶች ምንድናቸው?
- በአሁኑ ሰዓት በክፍሉ ውስጥ ያለውን ስሜት እንዴት ትገልፁታላችሁ?
- ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ባሏቸው እሴቶችና ወይም ባህሪያት መካከል ተደጋጋሚ የሃሣብ ግጭት ለታየበት ተሳታፊ የሃሣብ ግጭት በተፈጠረባቸው እሴቶች ዙሪያ ለውጥ ለማምጣት ምን የመፍትሄ ሃሣቦች አሉን?
- ሥልጠናው በተሳታፊዎች ላይ ስላመጣው ለውጥ ምን አስተያየት አላችሁ?

<u>ማስታወሻ ለአሰልጣኝ</u>፡- በፅንስ ማቋረጥ ዙሪያ የሚታዩ የእሴቶችና ወይም የባህሪያት ተደጋጋሚ የሃሣብ ግጭቶችን ለማስወገድ ከሚረዱ አማራጭ ሃሣቦች ውስጥ ጥቂቶቹ፡- በጉዳዩ ዙሪያ ዕውቀት ያለውና ውሳኔን የማይጫን የምክር አገልግሎት መስጠት የሚችል የምክር አገልግሎት ሰጪን ማወያየት፣ ማማከር፣ በፅንስ ማቋረጥና ወይም በፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን አጥርቶ በመረዳት ሂደት ላይ ተጨማሪ ሥልጠና መውሰድ፣ በርዕሰ ጉዳዩ ዙሪያ በጥልቀት ማሰብ፣ አዳዲስ መረጃዎችን መከታተልና በሚፈጠሩት የሃሣብ ግጭቶች ላይ መፍትሄ ለማግኘት የአቻ ውይይት ወይም የቡድን ውይይት ማድረግን ያካትታሉ፡፡

---

6. ተሳታፊዎች አንገብጋቢ ያሏቸውን ጥያቄዎች፣ አስተያየቶችና ስጋቶች እንዲያነሱ በመጠየቅ ውይይት ማካሄድ፡፡ አጠቃላይ ቡድኑ ላደረገው ተሳትፎ ምስጋና ማቅረብ፡፡

የማጠቃለያ ሃሣብ መስጫ ሠንጠረዥ

መመሪያ

ከሚከተሉት አረፍተ ነገሮች መካከል ትርጉም ይሰጡናል የምትሏቸውን ሶስቱን በመምረጥ በባዶ ቦታ ላይ ሃሣባችሁን ግለጹ፡፡ የምትገልጹት ሃሣብ በአሁኑ ጊዜ ያላችሁን አመለካከት መሠረት ያደረገ እንዲሆን ትጠየቃላችሁ፡፡

- ፅንስን ስለማቋረጥ በግሌ ያለኝ ስሜት ______________________________
- ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ሙያዊ ኃላፊነቴና ግዴታዬ ________________________
- በ __________ ላልስማማ እችላለሁ ግን ____________ ላከብር እችላለሁ
- በ __________ ላይ ያለኝ አመለካከት በ _____________ ምክንያት ተለውጧል
- እስካሁን ድረስ ግልጽ ያልሆነልኝ _____________ ነው፡፡
- _______________ በተመለከተ የበለጠ ማወቅ እፈልጋለሁ፡፡
- ከ ____________ በስተቀር በዚህ ሥልጠና የተማርኩት ነገር ትርጉም ሰጥቶኛል፡፡
- ስለ ፅንስ ማቋረጥ ሳስብ _______________ የሃሣብ ግጭት ይከሰትብኛል፡፡
- ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ በእሴቶችና በባህሪ መካከል ከሚፈጠርብኝ የሃሣብ ግጭት ውስጥ አንዱ ___________________________________ ነው፡፡
- ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ የሚገጥመኝን የሃሣብ ግጭት ለማስወገድ አንዱ መንገድ _______________________________ ነው፡፡
- ይህ ሥልጠና ______________________ አግዞኛል፡፡
- ባገኘሁት ሥልጠና ______________________ አደርጋለሁ፡፡

የአሰልጣኞች ሥልጠና ክፍለ ጊዜ

ፅንስ ማቋረጥን የተመለከቱ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ማምጣት አጠቃላይ ቅኝት

የዚህ ተግባራዊ ልምምድ ዓላማ ተሳታፊዎችን ስለ እሴቶች፣ የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን አጥርቶ ስለመረዳትና ስለ አመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ፅንሰ ሃሣቦች ለማስተዋወቅና የእነዚህ ሂደት ሴቶችን ያማከለ የፅንስ ማቋረጥና ተያያዥ እንክብካቤ እንዲኖር በማረጋገጥ ረገድ ያለውን ጠቀሜታ ማሳየት ነው፡፡ እንዲሁም የአይፓስን የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ንድፈ ሃሣባዊ ማዕቀፍንና እንዲሁም ይህ ማዕቀፍ በፅንስ ማቋረጥ እንክብካቤና በአድቮከሲ ሥራ ዙሪያ ከባህሪ ለውጥና ትግበራ ጋር ያለውን ግንኙነት ያስተዋውቃል፡፡

ዓላማዎች

ይህ የሥልጠና ክፍለ ጊዜ ሲጠናቀቅ ተሳታፊዎች፡-

- የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን ማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ምንነትን መግለጽ ይችላሉ፡፡
- የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ንድፈ ሃሣባዊ ማዕቀፍን ያብራራሉ፡፡
- የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ (VCAT) ከነባሩ እሴቶችን ማጥራትና (VC) ጋር ስላለው ልዩነትና እንዲሁም ጥንቃቄ የተሞላበት የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት እንዲኖርና የአድቮከሲ ጥረቶች እንዲያደርጉ ይረዳል፡፡

የሥልጠና መርጃ መሣሪያዎች

- ተገልባጭ ወረቀት እና ወረቀት መስቀያ
- ማርከር
- እሴቶችን የማጥራት መመሪያ፣ ለፅንስ ማቋረጥ የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ እሴቶችን አጥርቶ የመረዳት መግቢያ እና ለፅንስ ማቋረጥ መሠረታዊ የአመለካከት ለውጥ እሴቶችን የማጥራትና ንድፈ ሃሣባዊ ማዕቀፍ ጽሁፎች
- ለፅንስ ማቋረጥ የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ እሴቶችን ለማጥራት የሚረዳ ጽሁፍ በፓወር ፖይንት የተዘጋጀ የአሰልጣኙ ማስታወሻ ለተሳታፊዎች የሚታደል ጽሁፍ

የተመደበው ጊዜ

የቃላት ትንታኔዎችን ለመከለስ 10 ደቂቃ
የፓወር ፖይንት ገለፃ ለማድረግ 35 ደቂቃ
እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ መስፈርቶች ላይ ተወያይቶ ለማጠቃለል 15 ደቂቃ

አጠቃላይ 60 ደቂቃ

ቅድመ ዝግጅት

- ○ እሴቶችን በማጥራት ንድፈ ሃሣብና በመሠረታዊ መረጃዎች ዙሪያ ጥልቅ ግንዛቤ እንዳለ ለማረጋገጥ እንደአስፈላጊነቱ የቀረቡ ጽሁፎችን መቃኘትና ማጣቀሻ ጽሁፎችን መከለስ

መመሪያዎች

1. እሴቶች ምንድናቸው? ለአንድ የ10 ዓመት ልጅ ስለ እሴቶች እንዴት ማስረዳት ይቻላል? በማለት ተሳታፊዎችን መጠየቅ፡፡ የተሳታፊዎችን ምላሽ በተገልባጭ ወረቀት ላይ መፃፍ፡፡ ተሳታፊዎች በሚከተለው መልኩ ምላሽ እንዲሰጡ ማበረታታት፡-

   - አክብረን የምንይዘው ለእኛ በጣም የሚጠቅመን አመለካከት
   - እንዴት እንደምንኖር ተፅዕኖ ያደርጉብናል ብለን የምናስባቸው ጉዳዮች
   - ራሳችንን በተገቢ ባህሪ ስለማነጽ ያለን እምነት

2. በርካታ የእሴት ትንታኔዎች እንዳሉ ማስገንዘብ

   "እሴት በግልፅ ወይም በተዘዋዋሪ የሚንፀባረቅ አንድ ሃሣብ ሲሆን አንድን ድርጊት ለመፈፀም ከሚያስችሉን ዘዴዎችና መንገዶች መካከል አንዱን አቅጣጫ የሚያሲዘን የአንድ ሰው ጠቃሚ መለያ ወይም የአንድ ቡድን መገለጫ ነው" (Kluckhohn, 1951)

   "እሴቶች አንድን የድርጊት አይነት ከሌላ የድርጊት አይነት ወይም የህልውና መገለጫ በግል ወይም በማህበረሰብ ደረጃ መርጠን እንድንተገብር የሚያዘን የአመለካከታችን አካል ነው" (Rokeach, 1973)

3. በሥልጠናው ወቅት እሴቶችን አጥርቶ ስለመረዳት በስፋት ውይይት እንደሚደረግ መግለጽ፡፡ ተሳታፊዎች እሴቶችን አጥርቶ መረዳት ምንድነው? በማለት መጠየቅና የተሳታፊዎችን መልሶች በተገልባጭ ወረቀት ላይ መፃፍ፡፡ ተሳታፊዎች የሚከተሉትን መልሶች እንዲሰጡ ማበረታታት፡-

   - አስተሳሰብና ስሜትን መመርመር
   - ጠቃሚና ትርጉም ያለውን ነገር ማግኘት
   - የግል እምነትና ባህሪን መመርመር

4. ጆን ዱዊ የተባለ ተመራማሪ ስለ እሴት ያስቀመጠውን ትንታኔ ማስረዳት፡፡ "እሴት ምክንያታዊ የመሆን፣ ስሜትን የመግለጽና በድርጊት የማንፀባረቅ ትስስራዊ ሂደት ውጤት ነው፡፡ እሴት የሚያንፀባርቀው አዕምሮና ልብ በአንድነት ወደ አንድ የድርጊት አቅጣጫ ሲያመሩ ነው" (Dewey, 1939) ገለጻ በሚደረግበት ጊዜ እሴቶችን አጥርቶ ስለመረዳት ተጨማሪ ትንታኔዎች ይቀርባሉ፡፡

5. የፓወር ፖይንት ገለፃ ማድረግና አስፈላጊ ከሆነ የማስታወሻ ጽሁፉን ማጣቀስ፡፡

6. ለፅንስ ማቋረጥ የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ እሴቶችን የማጥራት ንድፈ ሃሣባዊ ማዕቀፍን በተመለከተ ማብራሪያ ከቀረበ በኋላ ተሳታፊዎች ማዕቀፉን በሚገባ እስከሚረዱት ድረስ በእያንዳንዱ የማዕቀፉ ክፍል ላይ አግባብነት ያለው ምሳሌ እንዲያቀርቡ መጠየቅ፡፡ ማዕቀፍ በሁሉም የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥና እሴቶችን በማጥራት የድጋፍ ተግባር እንደ ምሰሶ ሆኖ የሚያገለግል በመሆኑ ተሳታፊዎች በጥልቀት ሊያውቁት ይገባል፡፡

7. እሴቶችን የማጥራት መርሆ ጽሁፍን ለተሳታፊዎች ማደል፡፡ ተሳታፊዎች እያንዳንዱን አረፍተ ነገር ድምፅ ከፍ አድርገው እንዲያነቡና ከራሳቸው የህይወት ተሞክሮ አንፃር አንድ ምሳሌ እንዲያቀርቡ መጠየቅ፡፡ ተሳታፊዎች የራሳቸውን ምሳሌ ለማቅረብ ከተቸገሩ ከዚህ በታች የቀረቡትን ምሳሌዎች መጥቀስ፡፡

- አንድ እሴት በነፃነት የተመረጠ መሆን አለበት፡፡ እሴት የህይወት መመሪያ ሆኖ የሚያገለግል ከሆነ በሌላ አካል አስገዳጅነት ላይ የተመሠረተ ሊሆን አይገባም፡፡ እሴት ከማንኛውም አስገዳጅ ኃይል የፀዳ መሆን አለበት፡፡
(ለምሳሌ የትዳር አጋሮች ጥቂት ልጆች እንዲኖራቸው የሚመርጡት ለተመጠነ ቤተሰብ ዋጋ ስለሚሰጡ እንጂ መንግሥት ብዙ ልጅ እንዳይወልዱ ስለከለከላቸው አይደለም)

- አንድ እሴት ሁልጊዜ የሚመረጠው ካሉ አማራጮች መካከል ነው፡፡ በግልፅ ለማስቀመጥ አማራጮች በሌሉበት ሁኔታ ምርጫ ፈጽሞ አይቻልም፡፡
(ምሳሌ ምግብ መመገብን እንደ እሴት መውሰድ ትርጉም የለሽ ነው፡፡ ምክንያቱም ለመኖር መብላት ያስፈልጋልና፡፡ ለመሞት ካልፈለግን በቀር ሌላ አማራጭ አይኖረንም፡፡ ነገር ግን የአገር ውስጥ ግብርናን እርሻና ኢኮኖሚን ለመደገፍ በአገር ውስጥ የሚመረቱ ምርቶችን መመገብ እንደ እሴታችን ልንወስደው እንችላለን፡፡)

- አንድን እሴት ካሉት አማራጮች መካከል የምንቀበለው በጥልቀት ካሰብንበት በኋላ ነው፡፡ በችኮላ ወይም ሳናስብበት የምናደርገው ምርጫ ወደ እሴት አያመራንም፡፡ ለህይወታችን ትርጉም በሚሰጥ መልኩ አንድ ነገር እንዲመራን ከፈለግን የሚያስከትላቸውን ውጤቶች በጥንቃቄ አመዛዝነን መምረጥ አለብን፡፡ ይሄንን ስናደርግ ብቻ ነው በግንዛቤ ላይ የተመሠረተ ምርጫ የምናደርገው፡፡
(ምሳሌ፡ ስለ ፅንስ ማቋረጥ ያሉ የተለያዩ አመለካከቶችን ጊዜ ወስደን በጥንቃቄ እየመረመርን እንደመሆኑ በሥልጠናው መጨረሻ ላይ ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ እያንዳንዳችን የሚኖረን እሴት እምነታችንን ሳንመረምር ያገኘነው ሳይሆን በጥልቀት አስተሳሰብ ላይ የተመሠረተ ምርጫችን ይሆናል ተብሎ ይታሰባል፡፡)

- ለአንድ ነገር ዋጋ በምንሰጥበት ጊዜ ያ ዋጋ የሰጠነው ነገር የኛን መልካም ገጽታ ያሳያል፡፡ በዚህም ምክንያት እኛ ያንን ነገር እናሞካሸዋለን፣ እንደሰትበታለን፣ እናከብረዋለን፣ አጥብቀንም እንይዘዋለን፡፡ እሴት የሚመነጨው ተደስተን ካደረግናቸው አማራጮች መካከል ወደን የመረጥነው ነው፡፡
(ምሳሌ፡ ሰዎች ሥራቸውን በጥልቅ ስሜት በደስታና በሙሉ ኃይል በሚሰሩበት ጊዜ ለሥራው ካላቸው እሴቶች የመነጨ መሆኑን ብዙውን ጊዜ እንናገራለን፡፡)

- አንድን ነገር ካሉ አማራጮች መካከል መርምረን በነፃነት ስንመርጥ በምርጫችን ስንኩራና ያ ነገር በውስጣችን በመኖሩ ስንደሰት ያንን እሴቶቻችንን በሰዎች ፊት ለመግለጽ ፈቃደኛ እንሆናለን፡፡ እንደውም የእሴታችንን አሸናፊነት እናውጃለን፡፡
(ምሳሌ፡ አንዳንዶቻችን በአንድ ማህበራዊና ፖለቲካዊ ጉዳይ ላይ ያለንን መሠረታዊ እሴት በተመለከተ በአንድ የከተማ ስብሰባ ላይ ተናግረን ወይም ለጋዜጣ ጽሁፍ ጽፈን ሊሆን ይችላል፡፡)

- የራሳችንን እሴት ፈልገን ባገኘን ጊዜ በማንኛውም የኑሯችን እንቅስቃሴ ላይ ያንን እሴት እናንፀባርቃለን፡፡ ገንዘባችንን የምናውለው ዋጋ በምንሰጠው ነገር ላይ ነው፡፡ እንዲሁም ጊዜና ኃይላችንን ለእሴቶቻችን እናውላለን፡፡
(ምሳሌ፡ የልጆችን አስተዳደግና እንክብካቤ ዋጋ የሚሰጥ ወላጅ ከልጆቹ ጋር አስፈላጊውን ጊዜ ያጠፋል፡፡ በሌሎች ተግባራት ላይ ከሚያጠፋው ጊዜ ላይ ለልጆቹ ይመድባል ለልጆቹ እንክብካቤና ለወደፊት ህይወት ገንዘብ ያስቀምጣል)

- እሴቶች ከኛ ጋር አብረው የሚቆዩና በኑሯችን እንቅስቃሴ ውስጥ በየዕለቱ የሚንፀባረቁ ናቸው፡፡ እሴቶች የአንድ ጊዜ ክስተት አይደሉም፡፡
(ምሳሌ፡ አንድን ሰው በወጣትነት ጊዜ ቃለ መጠይቅ ብታደርጉለትና ከዚያም አዋቂ ሆኖ እንደገና ቢጠየቅ የእድሜ ልዩነትና የኑሮ ለውጥ ቢኖርም በህይወት ዘመኑ ለረዥም ጊዜ አጥብቆ የያዛቸው የተወሰኑ መሠረታዊ አመለካከቶች ሳይለወጡ እንደነበሩ ታገኙታላችሁ)

8. የሚከተለውን ሃሣብ በማንፀባረቅ ማጠቃለል

የቀደምቱ እሴቶችን የማጥራት ተግባርና የቁጥጥር ሥራ ዓላማ ተሳታፊዎች ምንም አይነት እሴቶች ቢኖራቸው እነዛን ግልጽ አድርጐ ለመረዳት ነው፡፡ እሴቶችን ግልጽ አድርጐ የመረዳት ተግባር አለም አቀፍ ወይም የተመረጡ የእሴቶች ስብስብን ታሳቢ የሚያደርግ አይደለም፡፡ ይሁን እንጂ ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ የሚደረግ የአመለካከት ለውጥና እሴቶችን የማጥራት ሂደት ደረጃ በደረጃ ሰዎችን የመለወጥ አጀንዳ የያዘ ነው፡፡

- ሴቶችን ባማከለ የስነ ተዋልዶ ጤና እንክብካቤ ጥንቃቄ የተሞላበት ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት እንዲኖር ተሳታፊዎችን ከተቃዋሚነት ወደ ታጋሽነት፣ ከታጋሽነት ወደ መቀበል ብሎም ወደ ድጋፍ ሰጪነት ለማሸጋገር ነው፡፡ በነባሩ እሴቶችን ማጥራትና (VC) በአዲሱ ለፅንስ ማቋረጥ የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ እሴቶችን ማጥራት (VCAT) መካከል ያለው ልዩነት አስፈላጊ ሲሆን ይህም በሥልጠናው ሂደትም ሆነ በተግባር እንቅስቃሴ ወቅት የሚንፀባረቅ ይሆናል፡፡

9. ተሳታፊዎች አንገብጋቢ የሚሏቸውን ጥያቄዎች፣ አስተያየቶች ወይም ስጋቶች መጠየቅና መወያየት፡፡ ቡድኑ ላደረገው ተሳትፎ ምስጋና ማቅረብ፡፡

እሴቶችን የማጥራት አቅጣጫ (መመሪያ)

- አንድ እሴት በነፃነት የተመረጠ መሆን ይኖርበታል፡፡ እሴት የህይወት መመሪያ ሆኖ የሚያገለግል ከሆነ በሌላ አካል አስገዳጅነት የተመሠረተ መሆን አይኖርበትም፡፡ እሴት ከማንኛውም አስገዳጅ ኃይል የፀዳ መሆን አለበት፡፡

- አንድ እሴት ብዙውን ጊዜ የሚመረጠው ካሉ አማራጮች መካከል ነው፡፡ በግልጽ ለማስቀመጥ የሚቻል አማራጮች በሌሉበት ሁኔታ ምርጫ ማድረግ ፈጽሞ አይቻልም፡፡

- አንድን እሴት የምንቀበለው ያሉትን አማራጮች በጥልቀት ከመረመርን በኋላ መሆን ይኖርበታል፡፡ በችኮላ ወይም ሳናስብበት የምናደርገው ምርጫ ወደ እሴት አያመራንም፡፡ ለህይወታችን ትርጉም ባለው መልኩ እሴታችን እንዲመራን ከፈለግን የሚያስከትላቸውን ውጤቶች በጥንቃቄ መመርመር ይኖርብናል፡፡ ይህንኑ ስናደርግ ብቻ ነው በግንዛቤ ላይ የተመሠረተ ምርጫ የሚኖረን፡፡

- ለአንድ ነገር/ጉዳይ ዋጋ ስንሰጥ ያ ዋጋ የሰጠነው ነገር የኛን በጐ ገጽታ ያሳያል፡፡ ስለሆነም ያንን ነገር እንንከባከበዋለን፣ እንደሰትበታለን፣ እናከብረዋለን፣ አጥብቀንም እንይዘዋለን፡፡ እሴት የሚመነጨው ካሉ አማራጮች መካከል እኛ ደስ ብሎን የተቀበልነው ነው፡፡

- አንድን ነገር ካሉ አማራጮች መካከል መርምረን በነፃነት ስንመርጥ፣ በምርጫችን ስንኮራና ያ ነገር በውስጣችን በመኖሩ ስንደሰት ያንን እሴታችንን በሰዎች ፊት ለመግለጽ ፈቃደኛ እንሆናለን፡፡ እንደውም የእሴታችንን ጥሩነት እናውጃለን፡፡

- የራሳችን እሴት በሚኖረን ጊዜ በማንኛውም የኑሯችን እንቅስቃሴ ላይ ያንን እሴት እናንፀባርቃለን፡፡ ገንዘባችንን የምናውለው ዋጋ በምንሰጠው ነገር ላይ ነው፡፡ እንዲሁም ጊዜና ጉልበታችንን ለእሴቶቻችን እናውላለን፡፡

- እሴቶች ከኛ ጋር አብረው የሚቆዩና በኑሯችን እንቅስቃሴ ውስጥ በየዕለቱ የሚንፀባረቁ ናቸው፡፡ እሴቶች የአንድ ጊዜ ክስተት አይደሉም፡፡

የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ሥልጠና አመቻች ባህሪያት

ይህ ተግባራዊ መልመጃ ተሳታፊዎች የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ የተግባር ሥልጠና አሰልጣኞች ስለሚኖራቸው ሚና እንዲያስቡ ያግዛል፡፡ እንዲሁም ተሳታፊዎች የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ሥልጠናን በተሳካ ሂደት ለማካሄድ ምን አይነት ባህሪያት ሊኖራቸው እንደሚያስፈልግና የራሳቸው ባህሪ ወደሚፈለገው የባህሪ ደረጃ ላይ እንዲደርስ ትኩረት እንዲያደርጉ ይረዳል፡፡

ዓላማዎች

ይህ ተግባራዊ መልመጃ ሲጠናቀቅ ተሳታፊዎች፡-

- የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ሥልጠና ውጤታማ አሰልጣኞች ባህሪያትን ያብራራሉ፡፡
- የራሳቸውን ባህሪያት ከውጤታማ አመቻች ባህሪያት ጋር ያነጻጽራሉ እንዲሁም ጠንካራ ጐናቸውንና ማሻሻል የሚገባቸውን ድክመቶች በተመለከተ ይወያያሉ፡፡
- የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ሥልጠና አሰልጣኞች ያላቸውን ሚናና ስጋቶች በተመለከተ ከቡድን አባሎቻቸው ጋር መወያየት ይችላሉ፡፡

የሥልጠና መርጃ መሣሪያዎች

- ፍሊፕ ቻርት፣ የፍሊፐ ቻርት ማቆሚያና ወረቀት
- የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ሥልጠና የግምገማ ቅጽ
- የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ የሥልጠና መመሪያ (በዚህ ጥራዝ ክፍል 1 ላይ ይገኛል)

የተመደበው ጊዜ

ሃሣብ ለማመንጨት 5 ደቂቃ
ራስን ለመገምገም 10 ደቂቃ
ለጥንድ ውይይት 5 ደቂቃ
ለአጠቃላይ ቡድን ውይይት 15 ደቂቃ

አጠቃላይ 45 ደቂቃ

ቅድመ ዝግጅት

- የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ሥልጠና አሰልጣኞች የግምገማ ቅጽንና የሥልጠናውን የማመቻቸት ሂደት መመሪያ መከለስ

መመሪያዎች

1. ተሳታፊዎች የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ሥልጠና ሂደት ውስጥ ውጤታማ አመቻች ሊኖረው ስለሚገባው ባህሪያት ሃሣብ እንዲያፈልቁ መጠየቅ፡፡ የተሳታፊዎችን ምላሾች በተገልባጭ ወረቀት ላይ ማስፈር፡፡
2. የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ሥልጠና የአመቻች ግምገማ ቅጽን ማደል፡፡ ተሳታፊዎች የግምገማ ቅጹን በመከለስ አንድ ውጤታማ አሰልጣኝ ተጨማሪ ሊኖረው ስለሚገባው ባህሪያት በቡድን ካፈለቁት ሃሣብ እንዲያካትቱ መጠየቅ፡፡ ከእያንዳንዱ አረፍተ ነገር ቀጥሎ በተቀመጠው ባዶ ቦታ ተሳታፊዎች እራሳቸው ሊተገብሩት የሚችሉት ባህሪ ላይ ምልክት እንዲያደርጉ መጠየቅ፡፡
3. ተሳታፊዎች የግምገማውን ቅጽ ከከለሱ በኋላ ከተቀመጡት ባህሪያት መካከል በየትኞቹ ሶስት ባህሪያት ላይ ጠንካራ ጐን እንዳላቸውና በየትኞቹ ሶስት ባህሪያት ደግሞ ማሻሻል እንደሚጠበቅባቸው በክፍት ቦታው እንዲያሰፍሩ መንገር፡፡
4. እያንዳንዱ ሰው ተግባሩን ካከናወነ በኋላ ተሳታፊዎች በጥንድ እንዲሆኑ መጠየቅ፡፡ ተሳታፊዎች በየተራ የራሳቸውን ጠንካራ እና ደካማ ጐን ለጓደኛቸው እንዲያካፍሉ መንገር፡፡ በመቀጠልም ሚናቸውን እንዲለዋወጡ ማሳወቅ፡፡
5. ተሳታፊዎች ወደነበሩበት ቦታ እንዲመለሱ ማድረግና የሚከተሉትን ጥያቄዎች መጠየቅ:-

    - በየትኞቹ ነጥቦች ላይ በተለየ ሁኔታ ውጤታማ ነን የሚል ስሜት አላችሁ?
    - በየትኞቹ ነጥቦች ላይ ችግሮች አለባችሁ?
    - ችግሮች የሚታዩባችሁ ባህሪያትን እንዴት ማሻሻል ትችላላችሁ?
    - ፅንስ የማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ የተግባር ሥልጠናን በማመቻቸት ረገድ ምን ስጋቶች አሏችሁ?

6. ተሳታፊዎች እንዴት ድክመቶቻቸውን እንደሚያሻሽሉ እርስ በእርሳቸው እንዲረዳዱና የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ሥልጠናን ለማሰልጠን ያሏቸውን ስጋቶች እንዲያስወግዱ ማበረታታት፡፡ እነዚህ የማበረታቻ ሃሣቦች የሚከተሉትን ነጥቦች ያካትታሉ:-

    - በተግባር ልምምድ ክፍለ ጊዜ ድክመት በሚታይባቸው ባህሪያት ላይ ትኩረት መስጠት
    - ድክመትን ለማሻሻል ሌሎች ተሳታፊዎች ገንቢ ሃሣብ እንዲሰጧቸው መጠየቅ
    - የበለጠ ልምድ ያለውን አሰልጣኝ ማየትና በማሰልጠን ሂደት በተለየ ሁኔታ ውጤታማ የሆነባቸውን ነገሮች መዝግቦ መያዝ
    - ከዚህ ሥልጠና በኋላ ተጨማሪ የአሰልጣኝ ሥልጠና መውሰድ
    - ያላቸውን ስጋቶች በተመለከተ ለአንድ ዋና አሰልጣኝ ወይም ለጥሩ ተሳታፊ በማስረዳት መፍትሄ በመፈለግ ረገድ እንዲተባበሯቸው መጠየቅ

7. የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ሥልጠናን ለማሰልጠን የሚረዱ መመሪያዎችን ማደልና እንዲከልሱት መጠየቅ፡፡ የማመቻቸት ሂደቱን የበለጠ ውጤታማ ለማድረግ የሚያግዙ ምን ሌሎች ነጥቦች መካተት እንዳለባቸው መጠየቅ፡፡ የተለያዩ ውጤታማ የሥልጠና አቀራረብ ዘዴዎች መዳሰሳቸውን ማረጋገጥ፡፡
8. ተሳታፊዎች አንገብጋቢ የሚሏቸውን ጥያቄዎች፣ አስተያየቶችና ስጋቶች ካሉ መጠየቅና ውይይት ማካሄድ፡፡ ቡድኑ ላደረገው ተሳትፎ ምስጋና ማቅረብ፡፡

የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ሥልጠና
አሰልጣኞችን የመገምገሚያ ቅጽ

- የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ እሴቶችን የማጥራት ሂደትንና የፅንስ ማቋረጥ ይዘትን በተመለከተ በቂ ዕውቀት አለኝ፡፡ በመስኩ ዙሪያ ባለኝ ብቃት በሰዎች ከበሬታን ለማግኘት በቅቻለሁ፡፡

- ተሳታፊዎች የሚናገሩትንና በስሜታቸው የሚገልጿቸውን ነገሮች በንቃት ማዳመጥና ለእነርሱ አስተያየት ምላሽ መስጠት እችላለሁ፡፡

- እምነት የሚጣልብኝና የተሳታፊዎችን ሚስጥርና የግል ጉዳይ የምጠብቅ ነኝ፡፡

- በምናገርበት ጊዜ የሰውነት ንቅናቄዬንና በፊቴ ላይ የሚነበብ ስሜቴን መቆጣጠር እችላለሁ፡፡ የድምጼ ቃና አዎንታዊ ቢሆን ግንባርን ማኮሳተር ወይም እጅን በተሳታፊዎች ፊት ማጣመር አሉታዊ ስሜት እንደሚፈጥር እገነዘባለሁ፡፡

- በምናገርበት ጊዜ የሰውነቴን እንቅስቃሴ ሃሣቤን በሚያጠናክርበት መልኩ እጠቀምበታለሁ፡፡ የሰውነት አቋሜ፣ የእጅና እግሮቼ እንቅስቃሴ በፊቴ ላይ ከሚነበበው ስሜትና የድምጼ ቃና ጋር ተፈጥሯዊ ትርጉም ያለውና የተሳታፊዎች ቀልብ ለመግዛት የሚችል ነው፡፡

- ቀልብን መሳብ የምችል አሳታፊ እንጂ አስመሳይ አይደለሁም፡፡ ቀልድ፣ ንፅፅር፣ ተቃርኖ፣ ፈሊጣዊ አነጋገርና ልብን ማንጠልጠል በገለፃ ወቅት እጠቀማለሁ፡፡ ተሳታፊዎች በርዕሰ ጉዳዩ ላይ ፍላጐት እንዲያድርባቸው አደርጋለሁ፡፡ አስተሳሰባቸውንም የመፈተን አቅም አለኝ፡፡

- ተሳታፊዎቼን በሚገባ አውቃቸዋለሁ፡፡ ለተሳታፊዎቼ ክብርና እንክብካቤ እሰጣለሁ፣ በተቻለኝ መጠን በስማቸው እጠራቸዋለሁ፡፡

- ምንጊዜም ቢሆን ሞቅ ያለ ግልጽና ወንድማዊ/እህታዊ አቀራረብ ይኖረኛል፡፡

- ገለልተኛ በመሆኔ በሌሎች ውሳኔ ላይ ተፅዕኖ አላሳድርም፡፡ ለእያንዳንዱ ሰው ተሞክሮና መብት ዋጋ እሰጣለሁ፡፡ የእምነትና የእሴቶች ልዩነትን አከብራለሁ፡፡

- ከባህል ጋር የተያያዘ ጉዳይን በንቃት እቃኛለሁ፡፡ እኔ ያለኝ እምነትና ደንብ የኖርኩበት ባህል ነፀብራቅ እንደመሆኑ ያህል የተሳታፊዎቼም እምነትና ደንብ ከሚኖሩበት ባህል እንደሚመነጭ እረዳለሁ፡፡

- እራሴን በሚገባ አውቃለሁ፡፡ በውስጤ የማዘነብልባቸው ጉዳዮችና ፍላጐቶች እንዳሉ አውቄ ጉዳዮቹ ሲነሱ ሙያዊ በሆነ መልኩ አስተናግዳቸዋለሁ፡፡

- አሳታፊ ነኝ፡፡ ሁሉም ተሳታፊዎች ዘና ብለው ልምዳቸውን እንዲያካፍሉና ለመማማር ሂደቱ አስተዋጽኦ እንዲያበረክቱ አበረታታለሁ፡፡

- በሥልጠና ወቅት የተሳታፊዎችን ተለዋዋጭ ፍላጐት እቃኛለሁ፣ እረዳለሁ፡፡

- የተሳታፊዎችን ተለዋዋጭ ፍላጐት ለማሟላት ዕቅዶቼን በማጣጣም ረገድ አቋሜን ከሁኔታው ጋር መቀያየር እችላለሁ፡፡

- ተሳታፊዎች አስተያየት እንዲሰጡ እጋብዛለሁ፡፡ አስተያየታቸውንም አስተናግዳለሁ፡፡

- ከመጠን ያለፈ ቁጥጥር ሳላደርግ ኃላፊነቴን እወጣለሁ፡፡

- የእያንዳንዱን ተሳታፊ ምቾት በመጠበቅ የመሳተፍ እድል ማግኘቱን አረጋግጣለሁ፡፡ መናገር የሚወዱ ጥቂት ተሳታፊዎች የሥልጠናውን ሂደት በአብላጫው አለመቆጣጠራቸውን፣ ሌሎች ተሳታፊዎችን ወይም እምነታቸውን አለመንቀፋቸውንና አለማንቋሸሻቸውን እቆጣጠራለሁ፡፡ እንዲሁም ብዙ ለማይናገሩ ተሳታፊዎች እድል እሰጣለሁ፡፡

- በሥልጠናው ርዕሰ ጉዳይ ላይ ከፍተኛ ዝንባሌና ፍቅር አሳያለሁ፡፡ ነገር ግን ከኔ በላይ ማንም የለም የሚል አመለካከት የለኝም ወይም ተሳታፊዎቼን የማሸከረክር አይደለሁም፡፡

- እሴቶች የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ሂደትና ተግባራት በተሳታፊዎች ስሜትና አስተሳሰብ ላይ ተፅዕኖ እንደሚፈጥር የምረዳና የሚሰማኝ ነኝ፡፡

- በጉዳዩ ዙሪያ ስሜታዊ ምላሽ የሚሰጡ በተለይም በውስጣቸው ከመነጨ ተሞክሮ የተነሳ እኔን ወይም ሌሎች ተሳታፊዎችን የሚፈታተኑ ተሳታፊዎችን የምረዳና እራሴን በእነርሱ ቦታ አስቀምጬ የምመለከት ነኝ፡፡

- ተሳታፊዎች በውስጣቸው ያሉ ችግሮችና ስጋቶችን እገነዘባለሁ፡፡ ተሳታፊዎች ለሚያነሷቸው ስጋቶች በትህትና ምላሽ እሰጣለሁ፡፡ እንዲሁም ችግሮቹን ግልጽ እንዲያደርጉና መፍትሄ እንዲያፈላልጉ በተናጠልም ሆነ በቡድን እጠይቃለሁ፡፡

ከቡድን ሃሣብ ማፍለቅ የተገኙ ተጨማሪ ባህሪያት

____

____

ከላይ ከተዘረዘሩት መካከል ሶስቱ አብላጫ ጠንካራ ጐኖቼ ናቸው

1. ________________
2. ________________
3. ________________

ከላይ ከተዘረዘሩት መካከል ሶስቱ ማሻሻል የሚገባኝ ባህሪያት ናቸው

1. ________________
2. ________________
3. ________________

ፅንስ የማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ሥልጠናን ለማካሄድ የሚረዱ ጥቆማዎች

የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ሥልጠና የተሳካ እንዲሆን ውጤታማ አሰልጣኝ መኖር ወሳኝ ነው፡፡ ጥሩ አሰልጣኝ መሆን ንቃት፣ ታጋሽነት፣ እራስን መቆጣጠር፣ ትህትና፣ ጥልቅ ሃሣብና በጉዳዩ ዙሪያ የጠለቀ ዕውቀት ይጠይቃል፡፡ የውጤታማ አመቻች አንዳንድ ባህሪያት ከስብዕና ጋር የተያያዙ ሲሆን ሌሎች ደግሞ በተግባርና በልምምድ ሊዳብሩ ይችላሉ፡፡ የሚከተሉት ዝርዝሮች የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን አጥርቶ የመረዳትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ የሥልጠና ተግባራት በተዋጣለት መልኩ ለማሰልጠን የሚረዱ ቁልፍ ጥቆማዎችንና የመፍትሄ ሃሣቦችን አካተዋል፡፡

- የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ መረጃን ማንበብ፣ ከሥልጠናው ማቴሪያሎች ጋር እራስን ማስተዋወቀና አመቻች ከመሆናችን በፊት የበለጠ ልምድ ያላቸው አሰልጣኞች መመልከትና ከነሱ ጋር አብሮ መሥራት
- እንደ ተሳታፊዎቻችን የኛም እሴቶችና እምነቶች በባህላችን፣ በአካባቢያችንና ባለን ልዩ የህይወት ተሞክሮዎች ሊቀረጹ እንደሚችሉ መገንዘብ
- ስለራሳችን ትክክለኛ ግንዛቤ እንዲኖረን መጣር፡፡ ቁጣን ሊያጭሩ የሚችሉ በውስጣችን ያሉ አድሏዊ አስተሳሰብና ጉዳዮች እንዳሉ አውቀን እነዚህ ጉዳዮች በሚነሱበት ጊዜ እንደ ባለሙያ ምላሽ ለመስጠት ራስን ማዘጋጀት፡፡
- ፅንስ የማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ዓላማን ለማራመድ የሚችል የተነቃቃ ቡድንና ሁኔታን መፍጠር፡፡ የሥልጠናው አካባቢ የፅንስ ማቋረጥ እንክብካቤ የመስጠት አስፈላጊነትን በተመለከተ ማለትም ሴቶችን ያማከለና ጥንቃቄ የተሞላው የፅንስ ማቋረጥ መሠረታዊ እንክብካቤን በተመለከተ ሰዎች እንዲማሩ፣ ያሰቡትን እንዲጠይቁ፣ አቋማቸውን እንዲያረጋግጡና እንዲያራምዱ የሚያስችል መሆን አለበት፡፡
- አስቸጋሪና አወዛጋቢ ጉዳዮች ላይ ግልጽ ውይይትና የሃሣብ መንሸራሸር እንዲኖር ማበረታታትና ተሳታፊዎች በእነዚህ ጉዳዮች ላይ አመለካከታቸውንና እምነታቸውን በጥንቃቄ በመመርመር ሃሣብ እንዲሰነዝሩ ማገዝ፡፡
- እሴትን አጥርቶ የመረዳት ሂደት አንፃራዊና በውስጣችን የሚፈጠር ነገር መሆኑን መረዳትና በጋራ የሚታወቁ ወይም በሌሎች አካላት የቀረቡ እሴቶችን አለመቀበል፡፡
- እሴቶችን ማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ (VCAT) እሴቶችን ከማጥራት (VC) ይለያል፡፡ እሴቶችን ማጥራት የምርጫ ነፃነትን የሚጠይቅ በግለሰብ ደረጃ የሚከናወን ሂደት መሆኑ እንደተጠበቀ ሆኖ የሴቶች የተዋልዶ ጤና መብቶች ከግለሰቦች አመለካከት ጋር እንዲጣመር ጥረት ማድረግ ይገባል፡፡
- የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን በማጥራትና በአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ሂደት ታጋሽነትንና ጠንቃቃነትን በልምምድ ማዳበር፡፡ ተሳታፊዎች ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ለለውጥ በሚያደርጉት ጥረት በተለያዩ እሴቶችና እምነቶች ውስጥ ሊዋዥቁ ይችላሉ፡፡ ሆኖም ግን እሴቶችን መላልሶ የመመርመርና የመለወጥ ሂደት አዝጋሚና ጊዜ የሚወስድ ጉዳይ ነው፡፡
- በእያንዳንዱ የሥልጠና ተግባር ጊዜ ተሳታፊዎች የሚመሩበትን ደንብና ሥርዓት ማውጣት፡፡ ተሳታፊዎች በወጣው ደንብና ሥርዓት መሠረት ራሳቸውን ለመቆጣጠር መስማማታቸውንና ደንቡን ተግባራዊ ማድረጋቸውን ማረጋገጥ፡፡ ተሳታፊዎች ያወጡትን ደንብና ሥርዓት ሲተላለፉና ደንብ መጣሱን በቸልታ ሲያልፉ ያለጥርጣሬ ማስቆም፡፡
- ለእያንዳንዱ ሃሣብ እኩል ክብር መስጠት፡፡
- ሁሉም ተሳታፊዎች በፍላጐት የመሳተፍ እድል ማግኘታቸውን ማረጋገጥ፡፡ መናገር የሚወዱ ተሳታፊዎች መድረኩን በአብላጫ አለመያዛቸውንና የሌሎች ተሳታፊዎች ሃሣብን አለማጣጣላቸውንና አለማንቋሸሻቸውን ማረጋገጥ፡፡
- የቡድን መነቃቃትን ጠብቆ መሄድ፡፡ ተሳታፊዎችን ወደ አንድ የአትኩሮት አቅጣጫ ማምጣትና ሳያስገድዱ ወይም የቡድኑን ተፈጥሯዊ መነሳሳትን ሳያውኩ የሥልጠናው ተግባር ሂደትና ውይይት በጥሩ መንፈስ እንዲሄድ ማድረግ፡፡
- የሰውነት እንቅስቃሴንና በፊት ገጽታ ላይ የሚነበብ ስሜትን መረዳት፡፡ ምንጊዜም ቢሆን በሰውነት እንቅስቃሴ፣ በፊት ገጽታ፣ በድምፅ ቃናና ለተሳትፎ ምስጋና በማቅረብ ሞቅ ያለና ግልጽ ባህሪ ማሳየት፡፡ ለተሳታፊዎች ምስጋና ማቅረብ ተቀባይነት ማግኘታቸውን የሚያረጋግጥና ተሳትፏቸውን የሚያበረታታ ነው፡፡

- እንደ ቡድኑ የትምህርት አቀባበል ሁኔታ የተለያዩ የሥልጠና ዘዴዎችን መጠቀም፡፡ ተሳታፊዎች የሥልጠና አሰጣጥ ዘዴው በተመቻቸው ቁጥር በሥልጠናው ተግባራት የበለጠ ይሳተፋሉ እንዲሁም የሥልጠናው ተጠቃሚ ይሆናሉ፡፡
- በሥልጠናው ሂደት የተሳታፊዎችን ተለዋዋጭ ፍላጐቶች መከታተልና ለማስተካከል ቀናነት ማሳየት፡፡
- እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ሂደት በተሳታፊዎች ስሜትና አስተሳሰብ ላይ ያለውን ተፅዕኖ መረዳት፡፡ በውስጣቸው በሚብሰለሰል ተሞክሮ አማካኝነት ለራሳችሁም ሆነ ለሌሎች ሰልጣኞች ፈታኝ የሆኑ ተሳታፊዎች ካሉ በትህትናና በጥንቃቄ ማስተናገድን መልመድ፡፡
- የተሳታፊዎችን ችግሮችና ስጋቶች መረዳት፡፡ ተሳታፊዎች ችግሮቻቸውንና ስጋቶቻቸውን አውጥተው ላይናገሩት ይችላሉ፡፡ ነገር ግን በሰውነት እንቅስቃሴና በፊታቸው ላይ በሚንፀባረቅ ጥሩ ያልሆነ ስሜት መረዳት ይቻላል፡፡ ከተሳታፊዎች ስሜት ለተረዳችሁት ምላሽ መስጠት፡፡ እንዲሁም ተሳታፊዎችን በተናጠል ወይም በቡድን ችግሮቻቸውን እንዲገልጹና ለችግሮቻቸው መፍትሄ እንዲያፈላልጉ መጠየቅ፡፡
- ተሳታፊዎች የሚሰማቸውን ስሜት በንቃት መከታተል፡፡ ስሜቱ ከፉኛ የተጐዳ ተሳታፊ ባጋጠመ ጊዜ እስከሚረጋጋ ድረስ ከክፍል ውጪ እንዲቆይ ማድረግ፡፡ በዚህ ጊዜ ሌሎች ተሳታፊዎች በማያዩበት ሁኔታ ቀርቦ ድጋፍ ማድረግ አስፈላጊ ሊሆን ይችላል፡፡
- በሥልጠናው ርዕሰ ጉዳይ ላይ ከፍተኛ ፍላጐትና ስሜት ማሳየት፡፡ ሆኖም ግን ራሳችንን የምናገዝፍ በኃይል የምናስገድድና ሌላውን በተፅዕኖ የምንቆጣጠር መሆን የለብንም፡፡ በማመቻቸትና በተፅዕኖ መቆጣጠር መካከል ያለውን ልዩነት መገንዘብ፡፡ በተፅዕኖ መቆጣጠር የሚከሰተው አመቻቹ የመወያያ ርዕስ ኖሮት ተሳታፊውን ወደሚፈልገው አቅጣጫ ሲመራው ነው፡፡ ማመቻቸት ግን በተሳታፊዎችና ባላቸው የመማማር ተሞክሮ ላይ የተመሠረተ ነው፡፡
- እሴቶችን በማጥራትና በአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ሂደት ላይ እምነት ማሳደር፡፡ ፅንስ የማቋረጥ እሴቶችን ማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ንድፈ ሃሣባዊ ማዕቀፍ ደረጃዎችን ለማስታወስ ክለሳ ማድረግ፡፡ በሥልጠናው መጠናቀቂያ ላይ ሁሉንም የተፈለጉ ውጤቶች ማምጣት እንደማይቻል ማስታወስ፡፡ ተጨባጭ ለውጥ የሚመጣው ቀስ በቀስ ሲሆን ምናልባትም ወራትና ዓመታት ሊወስድ ይችላል፡፡

ለውጤታማ የማሰልጠን ሂደት አጠቃላይ መመሪያ የሚከተሉትን መመልከት ይቻላል፡፡ የተዋልዶ ጤና ውጤታማ አሰለጣጠን የሥልጠና ይዘትና አቀራረብ የማጣቀሻ መመሪያና የአሰልጣኞች ሥልጠና መመሪያ

እሴቶችን በማጥራትና መሠረታዊ የአመለካከት ለውጥ ሂደት የሚያጋጥሙ ፈታኝ ችግሮችን መቋቋም

ይህ የሥልጠና ተግባር አሰልጣኞች የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና መሠረታዊ የአመለካከት ለውጥ የሥልጠና ተግባራትን በሚያካሂዱበት ጊዜ ሊገጥማቸው የሚችሉ ፈታኝ ሁኔታዎችንና ተሳታፊዎችን እንዲያስቡና እነዚህን ፈታኝ ሁኔታዎችና ተሳታፊዎች በተሳካ መንገድ እንዴት መቆጣጠር እንደሚችሉ አማራጭ መንገዶችን ለመፈለግ ያግዛል፡፡

ዓላማዎች

ይህ የሥልጠና ተግባር ሲጠናቀቅ ተሳታፊዎች፡-

- እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ሥልጠና ተግባራትን በሚያካሂዱበት ጊዜ ሊያጋጥሙ የሚችሉ አስቸጋሪ ሁኔታዎችንና ፈታኝ ተሳታፊዎችን ያብራራል፡፡
- እነዚህ አስቸጋሪ ሁኔታዎችንና ፈታኝ ተሳታፊዎችን ለመቆጣጠር የሚያስችሉ የመፍትሄ ሃሣቦችን ያስቀምጣሉ፡፡

የሥልጠና መርጃ መሣሪያዎች

- ፈታኝ ተሳታፊዎችን የመቆጣጠሪያ ስልቶች

የተመደበው ጊዜ

አስቸጋሪ ሁኔታዎችና ፈታኝ ተሳታፊዎች ላይ ሃሣብ ለማመንጨት 10 ደቂቃ
በአነስተኛ ቡድን ውይይት ፈታኝ ተሳታፊዎችንና አስቸጋሪ ሁኔታዎችን ለመቋቋም የሚያስችሉ ስልቶችን ለመቀየስ 15 ደቂቃ
የአነስተኛ ቡድን ውይይት ሪፖርት ለማቅረብና ለአጠቃላይ ውይይት 20 ደቂቃ

አጠቃላይ 45 ደቂቃ

ቅድመ ዝግጅት

- የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ሥልጠና ፈታኝ ሁኔታዎችን የሚያሳዩ ታሳቢ ገጠመኞችን ከአማራጭ መፍትሄዎች ጋር እንደ አካባቢያዊ ተጨባጭ ሁኔታ ማዘጋጀት
- ፈታኝ ተሳታፊዎችን ለመቋቋም የሚረዱ ስልቶችን የያዘውን ጽሁፍ መገምገም

መመሪያዎች

1. በማንኛውም የሥልጠና ወቅት አስቸጋሪ ሁኔታዎችና ፈታኝ ተሳታፊዎች እንደሚያጋጥሙ ለተሳታፊዎች መንገር፡፡ ይህ በተለይም ውስጣዊ ስሜትን በሚያጭሩ እንደ ፅንስ ማቋረጥ በመሳሰሉ አመለካከቶችና እሴቶች ላይ እንደሚከሰት ዕውን ነው፡፡

2. ተሳታፊዎች የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን በማጥራትና በመሠረታዊ የአመለካከት ለውጥ የሥልጠና ሂደት ይከሰታል ብለው የሚያስቡትን ፈታኝ ታሳቢ ገጠመኞች ላይ ሃሣብ እንዲያፈልቁ መጠየቅ፡፡ እያንዳንዱን ተሞክሮ በተገልባጭ ወረቀት ላይ በአጭርና ግልጽ በሆነ መልኩ መመዝገብ፡፡ በዚህ ረገድ ሊቀርቡ የሚችሉ አንዳንድ ምሳሌዎች የሚከተሉትን ያካትታል፡፡

   - አንድ ተሳታፊ አለቃዋ በዚህ ሥልጠና ላይ እንድትሳተፍ ተጠይቃ ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ባላት ግትር አቋም አማካኝነት በሥልጠናው እንደማትሳተፍ ትናገራለች፡፡
   - አንድ ተሳታፊ በማህፀን ውስጥ ህይወት መቼ እንደጀመረና በህይወት ክቡርነት ዙሪያ የተደረገን ትልቅ ስብሰባ በመጥቀስ ክርክር ሊጀምር ይችላል፡፡
   - አንድ ተሳታፊ ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ካለው/ካላት እሴት ጋር እየታገለ/ች ሲሆን ሌሎች ተሳታፊዎችን ወደ አላስፈላጊ አቅጣጫ የሚወስዱ ጥያቄዎችና አስተያየቶችን እየጠየቀ/ች ነው፡፡
   - አንዲት ተሳታፊ ኃይማኖቷንና ኃይማኖታዊ ሥነ ምግባሯን ተጠያቂ በማድረግ ፅንስ ማቋረጥን ያለማወላወል እንደምትደግፍ በመናገሯ የተወሰኑ ተሳታፊዎች ጫና እያደረጉባት ነው፡፡
   - ፅንስ ማቋረጥን የሚቃወሙ አካላት ስለ ፅንስ ማቋረጥ ሥልጠና መኖሩን ሰምተው ከውጪ በተቃውሞ ሊገቡ ይችላሉ፡፡

3. ፈታኝ ተሳታፊዎችን ለመቋቋም የሚረዱ ስልቶችን እንዲገመግሙ ተሳታፊዎችን መንገርና በፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን በማጥራትና በአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ሥልጠና ወቅት ያጋጥማሉ ብለው የሚገምቷቸውን ጥቂት ምሳሌዎች እንዲለዩ ማድረግ፡፡ እነዚህን በሌላ ተገልባጭ ወረቀት ላይ መፃፍ፡፡

4. ተሳታፊዎችን በአነስተኛ ቡድን መከፋፈል፡፡ እያንዳንዱ ቡድን ከተለያየ አንፃር ሊታዩ የሚችሉ ፈታኝ ሁኔታዎችን ታሳቢ በማድረግ በሁለት ተገልባጭ ወረቀቶች ላይ ከፋፍለው እንዲያስቀምጡ ማድረግ፡፡

5. በ15 ደቂቃ ውስጥ አነስተኛ ቡድኖች በተዘረዘሩት ፈታኝ ሁኔታዎች ላይ የመፍትሄ ሃሣብ እንዲፈልጉ መጠየቅ፡፡ በእያንዳንዱ ቡድን የተነሱ በጐ ሃሳቦችን ለመመዝገብ አንድ ፀሐፊና የቡድን ሥራውን የሚያቀርብ አንድ ሌላ ሰው እንዲመርጡ መንገር፡፡

6. ሁሉም ቡድን ወደነበረበት ቦታ እንዲመለስ ማድረግና እያንዳንዱ ቡድን በፈታኝ ሁኔታዎችና በአማራጭ መፍትሄዎቻቸው ዙሪያ በአጭሩ ሪፖርት እንዲያቀርቡ መጠየቅ፡፡ እያንዳንዱ ቡድን ሪፖርት እንዳቀረበ ከሌሎች ተሳታፊዎች የሚነሱ ጥያቄዎችን፣ አስተያየቶችንና ተጨማሪ መፍትሄዎችን መመዝገብ፡፡

7. በሥልጠና ወቅት በራስ መተማመንና የተሻለ የዝግጅት ስሜት እንዲሰማን ከሥልጠናው በፊት አሰልጣኞቹ ሊከሰቱ ስለሚችሉ ፈታኝ ሁኔታዎችና የመፍትሄ ሃሣቦች አስቀድሞ ማሰብ እንደሚጠቅም መንገር፡፡ ለተሳታፊዎች የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ተግባራትን ልምምድ ባደረጉ ቁጥር የበለጠ ምቾት እንደሚሰማቸው ማስታወስ፡፡ የመፍትሄ ሃሣቦችን ለማግኘት ከዚህ በፊት እሴቶችን በማጥራትና በአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ተግባራት ላይ የማሰልጠን ልምድ ያላቸውን ሌሎች ጓደኞቻቸውን ማማከር እንደሚችሉ ሃሣብ መስጠት፡፡

8. አንገብጋቢ ጥያቄዎች፣ አስተያየቶችና ስጋቶች ካሉ መጠየቅና መወያየት፡፡ ቡድኑ ላደረገው ተሳትፎ ማመስገን፡፡

የሚፈታተኑ ተሳታፊዎችን ለመቋቋም የሚረዱ ስልቶች

የፈታኝ ተሳታፊዎች አይነት	ለምን ፈታኝ ሊሆኑ ይችላሉ	የዚህ አይነቱን ተሳታፊ በአግባቡ ለመያዝ የሚያስችሉ ስልቶች
"ሁሉን አውቃለሁ የሚሉ"	በርዕሰ ጉዳይ ዙሪያ ብዙ መረጃ ሊኖራቸው ቢችልም ከሌሎች ተሞክሮዎችና አመለካከቶች ብዙ እንጠቀማለን ብለው ያስባሉ፡፡	ብዙ ዕውቀት እንዳላቸው መቀበል፡፡ በእረፍት ሰዓት ወደነሱ በመቅረብ በተለያዩ ጉዳዮች ላይ ለሚነሱ ጥያቄዎች መልስ በመስጠት እንዲተባበሩ መጠየቅ፡፡ በተመሳሳይ እያንዳንዱ ሰው ይህን መሰል ድጋፍ እንዲያደርግ እንደሚበረታታ መግለጽ፡፡
"በሥልጠናው ላይ የተገኘሁት መገኘት ስላለብኝ ብቻ ነው ብለው የሚያምኑ"	ሥልጠናውን እንዲወስዱ ተገደው ሊሆን ይችላል ሆኖም ግን በርዕሰ ጉዳዩ ዙሪያ ምንም ዝንባሌ የላቸውም	አንዳንድ ተሳታፊዎች በሥልጠናው ላይ የሚገኙት መገኘት ስላለባቸው ሊሆን እንደሚችል መቀበል፡፡ ትርጉም ያለው ተሞክሮ እንዲያገኙ ትብብራቸውን መጠየቅ፡፡ ሥልጠናው ለእናንተም አንዳች ጠቀሜታ የሚሰጥ እንዲሆን ምን ማድረግ እችላለሁ? በማለት ለእነርሱ ጥያቄ ማቅረብ
"ሃሣብ ተቃዋሚዎች"	ከተሳሳተ አመለካከት የመነጨ ሊሆን ይችላል፡፡ የእናንተ ሃሣብ ወይም የሌሎች ተሳታፊዎች ሃሣብ መቀበል የማይፈልጉ በመሆኑ በአቋማቸው ላይ ለመደራደር ወይም አቋማቸውን ለመለወጥ ፍቃደኛ የማይሆኑ ናቸው ብዙውን ጊዜ አዋኪና የቡድኑን ስሜት የሚረብሹ ናቸው	ዝቅ አድርጐ አለማየት ወይም እንዳይገለሉ በተቻለ መጠን በሥልጠናው ሂደት ያላቸውን ተሳትፎ መጠበቅ በጥያቄ ወይም በምሳሌ መልክ የእነርሱን ሃሣብ ለተሳታፊዎች ማቅረብ፡፡ ተሳታፊዎች አሳማኝ ሃሣብ እንዲያመጡ ማድረግ የጊዜ እጥረት እንዳለ መናገርና ባነሱት ጉዳዮች ላይ በግል ለመወያየት ደስተኛ እንደሆኑ መግለጽ ለጊዜው የአሰልጣኙን ወይም የቡድኑን ሃሣብ እንዲቀበሉ መጠየቅ
"ተናጋሪዎች"	ምናልባትም በጉዳዩ ላይ ከፍተኛ ፍላጐት ያደረባቸው ወይም ደግሞ ልታይ ልታይ የሚሉ ሊሆኑ ይችላሉ፡፡ ባልተለመደ ሁኔታ በጉዳዩ ዙሪያ በቂ መረጃ ያላቸውና ያንን ለማሳየት የሚጓጉ ወይም ደግሞ በተፈጥሮ አንድን ጉዳይ ለመግለጽ ዙሪያ ጥምጥም የሚሄዱ ሰዎች ሊሆኑ ይችላሉ፡፡ በአስቸጋሪ ስሜታዊ ጉዳዮች ላይ በመሳተፍ ላይ እንደመሆናቸው መደመጥን ይፈልጋሉ፡፡ ከሌሎች ተሳታፊዎች ለመራቅ ጊዜ ያገኛሉ፡፡	በሥልጠናው ሂደት የእነርሱ ድጋፍ የሚያስፈልግበት ስለሚኖር ሃሣባቸውን በማስቆም እንዳይሸማቀቁ ማድረግ አስቸጋሪ ጥያቄ በመጠየቅ ወይም እንደ ቡድን መሪ አይነት ኃላፊነት በመስጠት እንዲረጋጉ ማድረግ፡፡ በዘዴ ጣልቃ በመግባት እንደሚከተለው አስተያየት መስጠት "ያ በጣም ደስ የሚል ነጥብ ነው … እስኪ ሌሎች ተሳታፊዎች ምን እንደሚሉ እንስማ" ተሳታፊዎች እራሳቸው እንዲያለሳልሷቸው ጉዳዩን ለእነርሱ መተው

		አይን ለአይን ከመተያየት መቆጠብ፡፡ ለእነርሱ ኃላፊነት መስጠት፡፡ አንዱ ኃላፊነታቸው የተሳታፊዎችን ጊዜ እንዲያከብሩ መቆጣጠር መሆኑን መንገር፡፡ አጠገባቸው በመጠጋት ወይም ትከሻቸው ላይ እጅን በመጫን ሃሣባቸውን ወዲያውኑ እንዲያቋርጡ ማድረግ፡፡ የተናገሩትን አረፍተ ነገር በመድገም የሥልጠናውን ሂደት መቀጠል፡፡ ያቀረቡት ታሪኮች ጠቃሚ መሆናቸውንና እናንተም ሆናችሁ ሌሎች ከሥልጠናው በኋላ ለመስማት የሚፈልጉት ጉዳይ መሆኑን መግለጽ፡፡
"የተሳሳተ አስተያየት ሰጪዎች"	በግልጽ የተሳሳቱ አስተያየቶችን ይሰጣሉ፡፡	"ያንን ነጥብ እንዳስተካክል እድል ስለሰጠኸኝ አመሰግናለሁ" በማለት መልስ መስጠት፡፡ "ሃሣብህን አግኝቼዋለሁ ግን በዚህ መንገድ ነገሩን መቃኘት እንችላለን" በማለት መልስ መስጠት፡፡ የበታችነት ወይም አላዋቂነት ስሜት እንዳይሰማቸው ማድረግ፣ በቀናነትና በጥንቃቄ መያዝ፡፡ ሌሎች ተመሳሳይ እምነት እንዳላቸው መጠየቅ፡፡ ያቀረቡት ነገር ብዙውን ጊዜ ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ በተደጋጋሚ የሚነሳ ከሆነ የተሳሳተ አመለካከት ሃሣብ መሆኑን መግለጽ፡፡
"ከሌላ ተሳታፊ ጋር የሚጋጩ"	ሁለት ወይም ከዛ በላይ የሚሆኑ ተሳታፊዎች ላይስማሙ ወይም በውይይት ጊዜ ግላዊ ግጭት ሊፈጥሩ ይችላሉ፡፡	በሚያስማሙ ነጥቦች ላይ ትኩረት ማድረግና ልዩነት የሚፈጥሩ ሃሣቦችን ከማንሳት መቆጠብ፡፡ ክርክሩ የተወሰነ ሃሣቦችን በማብላላት ረገድ ፍሬያማ እንደነበር መጥቀስ፡፡ የተሳታፊዎችን ትኩረት ወደ ሥልጠናው ዓላማና ደንብ እንዲቀየር ማድረግ፡፡ ከርዕስ ጉዳዩ ጋር በቀጥታ የተያያዘ ጥያቄ በመጠየቅ ክርክሩን ማቋረጥ፡፡ የተለሳለሰ ተሳታፊ በውይይቱ መሀል ሃሣብ እንዲሰጥ እድል መስጠት መረጋጋት፡፡ የተሳታፊዎች ሃሣብ በግለሰቦች ላይ እንዳያነጣጥርና ክርክራቸው ፍሬያማ የሆነና በርዕስ ጉዳዩ ወይም በመፍትሄ ሃሣብ ላይ እንዲያተኩር መንገር፡፡

		በክርክሩ ጊዜ ገለልተኛ መሆን ከርዕሰ ጉዳዩ አለመውጣት ስሜትን የሚያጭር ርዕሰ ጉዳይ መሆኑን መቀበል፡፡
"ጐን ለጐን የሚያወሩ"	ከሥልጠናው ጋር የተያያዘ ወይም ተያያዥነት የሌለው ጉዳይ ላይ ከጐን ከተቀመጠ ሰው ጋር መነጋገር የሌሎች ተሳታፊዎችን ወይም የእናንተን ሃሣብ ይሰርቃል፡፡	አለማሳፈር በስም በመጥራት ቀላል ጥያቄ መጠየቅ በስማቸው መጥራትና ከዚያም መጨረሻ ላይ በተሳታፊ የተሰነዘረውን ሃሣብ በመድገም የእነርሱን አስተያየት መጠየቅ፡፡ በክፍል ውስጥ የመንቀሳቀስ ልምድ ካላችሁ በድንገት ከጀርባቸው መቆምና መንሾካሾካቸው በግልጽ እንዲታወቅ ማድረግ፡፡ ተሳታፊዎች በሚያወጡት የሥልጠና ደንብና ስርዓት ውስጥ ጐን ለጐን ማውራት ክልክል ነው የሚለው እንዲካተት ማድረግ፡፡
"ጠያቂዎች"	በቅንነት ለማወቅ ከመጓጓት የተነሳ ሊሆን ይችላል፡፡ በአስቸጋሪ ሁኔታ ውስጥ እንድትገቡ ለመፈተን ሊሆን ይችላል፡፡ አስተያየት ሊኖራቸውና ያንን አስተያየት ለመናገር ድፍረት ላይኖራቸው ይችላል፡፡	በአንድ ርዕሰ ጉዳይ ላይ ብዙ ጥያቄዎች ሊነሱ እንደሚችሉ መቀበል፡፡ ጥያቄዎቹ ሌሎች ተሳታፊዎች የሚያውቁትን የመረጃ ይዘት ለመረዳት ከመፈለግ አንፃር ከሆነ ወደ ኋላ ያንን ክፍተት ለመሙላት ከእነርሱ ጋር ለመወያየት ደስተኛ መሆናችሁን መንገር ወይም ጥያቄውን በተገልባጭ ወረቀት ላይ በማስፈር በኋላ እንድትወያዩበት መንገር፡፡ ጥያቄውን ቀየር በማድረግ መልሶ ጥያቄውን መጠየቅ፡፡ የክፍል ጓደኛ እንዲኖራቸው ማድረግ (ለምሳሌ ከእነርሱ ጋር መገናኘት የሚፈልግ ፍቃደኛ ሰው እንዳለ መጠየቅ)
"ለፍላፊዎች"	ስለሁሉም ነገር ያወራሉ ከርዕሰ ጉዳዩ ይወጣሉ፡፡ ከእነርሱ በጣም የራቀ የተሞክሮ ምሳሌዎችን ማቅረብ፡፡	በንግግራቸው መሀል ትንፋሽ ሲስቡ ምስጋና ማቅረብ በመቀጠልም አግባብነት ያላቸውን ነጥቦች በማንሳት አትኩሮትን መመለስና የሥልጠናውን ሂደት መቀጠል፡፡ ፈገግታ ማሳየት ያነሱት ነጥቦች ጠቃሚ በመሆናቸው በውይይት ጊዜ ቢነሱ ጥሩ መሆኑን መንገር፡፡ እንዲሁም በወንድማዊ አቀራረብ ተሳታፊዎች ከርዕሰ ጉዳዩ እንደወጡ መንገር፡፡

"አይናፋሮችና ድንጉጦች"	በራስ አለመተማመን ወይም ፍርሃት ሊሰማቸው ይችላል፡፡ የተሰላቹ ወይም ለጉዳዩ ትኩረት የማይሰጡ ሊሆኑ ይችላሉ፡፡	ፍላጐት እንዲያድርባቸው ቀላልና ቀጥተኛ ጥያቄ መጠየቅ፡፡ ሌሎች ተሳታፊዎች በሚያዩበት ሁኔታ ከእነርሱ ጋር በግል መነጋገር፡፡ ከእነርሱ ጐን የተቀመጠ ለሌላ ተሳታፊ ጥያቄ መጠየቅና እነርሱን ደግሞ በተሰጠው መልስ ላይ አስተያየት እንዲሰጡ መጠየቅ፡፡
"መሠረተቢስ አስተያየት ሰጪዎች"	ለፍላፊዎች ባይሆኑም ከመወያያ ርዕሱ ውጪ አስተያየት ይሰጣሉ፡፡ ሌሎች ተሳታፊዎችን ሊያደናግሩ ይችላሉ፡፡	"ይህንን ጉዳይ ከውይይቱ ጋር እንዴት አያያዛችሁት" በማለት መጠየቅ "የምትለው ነገር የሚሰጠው ስሜት …" በማለት በሌላ አባባል ማስቀመጥ፡፡ ያ ለማለት የፈለከው ትክክለኛ ሃሣብ ነው? ብሎ መጠየቅ፡፡ የቀረበውን አስተያየት ወይም ጥያቄ ለቀጣይ ውይይት ማቆየት ውይይቱን ወደ ርዕሰ ጉዳዩ መልሶ ማምጣት የተሳታፊዎቹን አስተያየት ከየትኛው የሥልጠና ርዕስ ጋር ተያያዥነት እንዳለው መጠየቅ፡፡
"ተከራካሪዎች"	የመቃረን ስብዕና የተላበሱ ናቸው፡፡ በሥልጠናው ላይ ለመቆየት ላይፈልጉ ይችላሉ፡፡ በግል ወይም በቤተሰብ የጤና ጉዳይ ተበሳጭተው ሊሆን ይችላል፡፡ ሌሎች ተሳታፊዎችን ሊያስቆጡ ይችላሉ፡፡	የራስን ስሜት በሚገባ መቆጣጠር፡፡ ተሳታፊዎችም ለክርክር እንዲነሳሱ አለመፍቀድ፡፡ ካነሷቸው ሃሣቦች መካከል አንድ ጠቃሚ ነጥብ ለማግኘት መፈለግ ወይም ቡድኑ እንዲፈልግ ማድረግና ወደ ሌላ ርዕስ ማለፍ፡፡ "ያ ጥሩ ሃሣብ ነው" ወይም ከእከሌ (ስም በመጥቀስ) ብዙ ሃሣብ ሰምተናል፡፡ ሌላ ሃሣብ ያለው አለ? ማለት፡፡ እውነታዎች በተሳሳተ አገላለጽ ሲነገሩ ቡድኑ በጉዳዩ ላይ አስቦበት እርማት እንዲሰጥ መጠየቅ፡፡ እንደመጨረሻ መፍትሄ በግል ተገናኝቶ መነጋገር፣ ምን እየሆነ እንዳለ ማወቅና የእነርሱን ትብብር መጠየቅ፡፡ በእረፍት ሰዓት ተገናኝተን እናወራለን፡፡ እንዴት ከቡድኑ ጋር በጋራ መሄድ እንችላለን ማለት፡፡ ለእነርሱ ኃላፊነት መስጠት፡፡
"በጥባጮች"	እናንተን፣ ቡድኑን፣ ርዕሰ ጉዳዩንና የጤና ክብካቤ ሥርዓቱን ለማወክ የሚፈልጉ ናቸው፡፡	በችግሩ ዙሪያ መጨረሻ ላይ በግል እንደምትወያዩ መጠቆም፡፡

		የተነሳውን ጉዳይ መልሶ ለቡድኑ ማቅረብና ከቡድኑ መካከል አንድ ሰው መልስ እንዲሰጥበት ማድረግ፡፡ የሰዓት እጥረት ስላለ በፍጥነት ርዕሰ ጉዳዩን መሸፈን እንደሚያስፈልግ መጠቆም፡፡
"ስሜታዊዎች"	በሥልጠና ወቅት ስሜታዊ ይሆናሉ፡፡ ብዙ ድጋፍ እንዲደረግላቸው የሚፈልጉ ሊሆኑ ይችላሉ፡፡ ሌላውን ተሳታፊ ሊያስቆጡ ይችላሉ፡፡	"በጣም የተበሳጫችሁ ትመስላላችሁ" በማለት እንደረጋጉ ተገቢውን ድጋፍ መስጠት፡፡ ስሜታቸውን ማረጋጋት አስፈላጊ ሆኖ ካገኙት በነፃነት ክፍሉን ለቀው ለመውጣት እንደሚችሉ ማረጋገጥ፡፡ ሌሎች ተሳታፊዎች ድጋፍ እንዲሰጧቸው መፍቀድ ከእናንተ ወይም ከሌሎች ተሳታፊዎች ጋር በእረፍት ሰዓት ወይም ከሥልጠና በኋላ እንዲነጋገሩ ማበረታታት፡፡

የማሰልጠን ተግባር ልምምድ አፈፃፀም መመሪያዎች

የዚህ ሥልጠና ክፍለ ጊዜ ዓላማ ተሳታፊዎች ከማሰልጠን ተግባራዊ ልምምድ ጋር እራሳቸውን እንዲያስተዋውቁ ማድረግ ነው፡፡ ተሳታፊዎች እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ተግባራትን እንዴት ማዘጋጀትና ማካሄድ እንደሚችሉ ትምህርት ያገኛሉ፡፡ በተጨማሪ ሥልጠና በማመቻቸት ያላቸውን አፈጻጸም በተመለከተ የተደራጀ አስተያየትና ምክር ከአሰልጣኞችና ከአቻዎቻቸው እንዲያገኙ ይረዳል፡፡

ዓላማዎች

የዚህ ሥልጠና ተግባራት ሲጠናቀቅ ተሳታፊዎች፡-

- የሥልጠና ተግባር ልምምድ የሥልጠና ክፍለ ጊዜ ዓላማን ማስረዳት ይችላሉ፡፡
- አስተያየቶችን ለመስጠትና ለመቀበል የሚያግዙ መርሆዎች ላይ መወያየት ይችላሉ፡፡
- የልምምድ ተግባራት ማዘጋጀትና ሥልጠና መስጠት ይችላሉ፡፡
- በአስተያየቶች ላይ በመወያየት ለማሻሻል ዕቅድ ያወጣሉ፡፡

የሥልጠና መርጃ መሣሪያዎች

- አስተያየት የመስጠትና መቀበል የሚረዳ ጽሁፍ
- የተግባር ልምምድ ግምገማ ቅጽ (በእያንዳንዱ ተግባር ላይ በሁሉም ተሳታፊዎች የሚሞላ)

የጊዜ ሰሌዳ

ስለ ተግባር ልምምድ ለማስተዋወቅ 5 ደቂቃ
የተግባር መልመጃና መመሪያ ለመስጠት 10 ደቂቃ
አስተያየት በመስጠትና በመቀበል ላይ ለመወያየት 10 ደቂቃ
በተግባር የማሳያ ጊዜ (በቅድመ ዝግጅት፣ በሰጡት ጊዜና ተሳታፊዎች ባላቸው ልምድ ላይ የተመሠረተ ነው)
ከ40-45 ደቂቃ እያንዳንዱን ተግባር ለማካሄድ (ትክክለኛው የጊዜ መጠን በተግባሩ የሚወሰን ነው)
በእያንዳንዱ ተግባር ላይ የቃል አስተያየት ለመስጠትና ለመቀበል 5 ደቂቃ
በተጻፉት አስተያየቶች ላይ ለመወያየትና የማሻሻያ ዕቅድ ለማውጣት 20 ደቂቃ

ቅድመ ዝግጅት

- ተሳታፊዎች በሥልጠና ወቅት የተግባር መልመጃውን በማንበብና እራሳቸውን በማስተዋወቅ ጊዜ እንዳያባክኑ የተግባር መልመጃውን ከሥልጠናው በፊት አስቀድሞ መስጠት ተመራጭ ነው፡፡
- የተግባር መልመጃ በቡድን የሚያካሂዱ ከሆነ ተሳታፊዎችን በቡድን መከፋፈልና ለእያንዳንዱ ቡድን የተግባር መልመጃውን መስጠት፡፡
- አስተያየት የመስጫና የመቀበያ ጽሁፍን ማዘጋጀትና ማባዛት፡፡
- የተግባር ልምምድ የግምገማ ቅጾችን ማዘጋጀትና ማባዛት፡፡
- ተሳታፊዎች የሥልጠና ተግባርን ለማከናወን የሚረዳቸውን ማንኛውንም ቁሳቁሶችና አቅርቦቶች ማዘጋጀት፡፡

መመሪያዎች

1. የተግባር ልምምዱን ማስተዋወቅ

- ተሳታፊዎች ፅንስ የማቋረጥ እሴቶችን አጥርቶ የመረዳትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ የሥልጠና ተግባራትን በአሰልጣኞች ሥልጠና የተግባር ልምምድ እንደሚያደርጉና የሥልጠና ክህሎታቸውን እንዲያሻሽሉ ከአሰልጣኞችና ከጓደኞቻቸው አስተያየቶች እንደሚሰጣቸው ማሳወቅ፡፡

- የማሰልጠን ተግባር ልምምድ ትርጓሜን መስጠት፡-

  - የማሰልጠን የተግባር ልምምድ ሥልጠና ክህሎት የሚዳብርበትን ማሳያ አንዱ መንገድ ሲሆን ተሳታፊዎች በአንድ የማሰልጠን ክህሎት ተግባር እንዲሳተፉ በማድረግ ችሎታቸውን ለሌሎች ተሳታፊዎችና አሰልጣኞች የሚያሳዩበት ነው፡፡ ከዚህ በኋላ ሌሎች ተሳታፊዎችና አሰልጣኞች በልምምድ ወቅት ተሳታፊዎች ባሳዩት ክህሎትና ተግባር ላይ የቃልና የጽሁፍ አስተያየት ይሰጣሉ፡፡ በመቀጠልም ተሳታፊዎች የተሰጡትን አስተያየቶች ይገመግማሉ፡፡ እንዴት ክህሎታቸውን ማሻሻል እንደሚችሉ ይወያያሉ፡፡
  - የማሰልጠን የተግባር ልምምድ ተሳታፊዎች አዳዲስ መረጃና ክህሎቶችን እንዲለማመዱ፣ ችሎታቸውን ለማዳበር የሚጠቅሙ ገንቢ አስተያየቶች እንዲያገኙና በአሰልጣኞች ሥልጠና ችሎታቸውን እንዲገነቡ የሚያስችል ጥሩ መንገድ ነው፡፡
  - የማሰልጠን የተግባር ልምምድ ሥልጠና በቂ ጊዜ የሚፈልግ ነው፡፡
  - ተሳታፊዎች በፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን በማጥራትና በአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ተግባር ላይ እንደተሳታፊዎች ቁጥርና በተመደበው ጊዜ መጠን መሠረት በተናጠል ወይም በአነስተኛ ቡድን የማሰልጠን ልምምድ ያደርጋሉ፡፡ ተሳታፊዎች እሴቶችን አጥርቶ የመረዳትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ የተለያዩ ተግባራትን አሰልጣኝ ልምምድ ባደረጉ ቁጥር የተሻለ ክህሎትና በራስ መተማመን የማዳበር እድላቸው የሰፋ ይሆናል፡፡
  - አንዳንድ ጊዜ ተሳታፊዎች ጥሩ ብቃት ላይ እንዲደርሱ በቂ የልምምድና አስተያየት የመስጫ ጊዜ ላይኖር ይችላል፡፡ በዚህ ጊዜ ተሳታፊዎች እራሳቸውን ችለው ማሰልጠን እስከሚችሉ ድረስ ልምድ ካለው አመቻች ጋር ልምምድ እንዲሰሩ ማበረታታት ያስፈልጋል፡፡

2. የተግባር ልምምድ ክፍለ ጊዜ መመሪያዎችን መስጠት፡፡

- የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ተግባራትን ለእያንዳንዱ ተሳታፊ ወይም ለአነስተኛ ቡድን በመስጠት ተዘጋጅተው ለክፍሉ እንዲያቀርቡ ማድረግ፡፡
- የተግባር ልምምድ አዘገጃጀትና ውይይት ማካሄድ ላይ መመሪያዎች መስጠት፡፡

  - ✓ ተሳታፊዎች በተናጠል ወይም በአነስተኛ ቡድን የልምምድ ተግባራትን እንዴት እንደሚያካሂዱ ዝግጅት ያደርጋሉ፡፡ የልምምድ ተግባሩ በአነስተኛ ቡድን የሚከናወን ከሆነ እያንዳንዱ የቡድን አባል ክህሎቶቻቸውን እንዲያሻሽሉ በተግባራዊ ልምምዱ ወቅት በቂ ተሳትፎ እንዲያደርጉ ማበረታታት፡፡ የተሳታፊዎች ጥያቄዎችን ለመመለስና አስተያየቶችን ለመስጠት አሰልጣኞች ቡድኑን በቡድን ሥራ ወቅት ድጋፍ ይሰጣሉ፡፡
  - ✓ የተግባር ልምምዱን ለማድረግ አስፈላጊ የሆኑ ቁሳቁሶች በሙሉ ለተሳታፊዎች ይቀርባሉ፡፡
  - ✓ ተሳታፊዎች በተሰጣቸው የጊዜ ገደብ ውስጥ የተግባር ልምምዳቸውን ያደርጋሉ (የማቅረቢያ የጊዜ ሰሌዳን ግልጽ ማድረግ፡፡) ተሳታፊዎች እንዲያሻሽሉ ከሚጠበቅባቸው ዋነኛ ክህሎቶች አንዱ የጊዜ አጠቃቀም በመሆኑ ተጨማሪ ጊዜ እንደማይሰጥ አጥብቆ ማሳወቅ፡፡

- ✓ በዚህ የሥልጠና ጊዜ ሁሉም ተሳታፊዎች የተግባር ልምምድ የግምገማ ቅጽ እንዲሞሉ ይደረጋል፡፡
- ✓ ከሥልጠናው ተግባር በኋላ በክፍሉ ውስጥ ያሉት ተሳታፊዎችን የማሰልጠን የተግባር ልምምድ ላደረጉት ተሳታፊዎች አስተያየቶቻቸውን እንዲሰጡ አምስት ደቂቃ መመደብ፡፡

- አሰልጣኞች በተደረገው የተግባር ማሳያ ልምምድ ላይ ምን ጥሩ እንደሰሩና እንዴት ማሻሻል እንደሚችሉ አጠቃላይ ተሳታፊዎችን አስተያየት ይጠይቃሉ፡፡
- ተሳታፊዎች የአስተያየት መስጪያና መቀበያ መመሪያዎችን መከተልና የእራሳቸውን የግምገማ መልስ መስጫ ቅጽ መጠቀም አለባቸው፡፡
- አሰልጣኞች ሁሉንም ተሳታፊዎች ካመሰገኑ በኋላ የተሞሉትን የግምገማ ቅጾች ይሰበስባሉ፡፡

  - ✓ ሁሉም ተግባራዊ ልምምድ ከተከናወነ በኋላ አሳታፊዎች የተሞሉ የተግባር ልምምድ የግምገማ ቅጾችን በመገምገም ክህሎቶቻቸውን እንዴት ማሻሻል እንደሚችሉና ለዚህም ዕቅድ ለማውጣት ውይይት ያደርጋሉ፡፡

3. አስተያየት የመስጠትና መቀበል መመሪያ ላይ ውይይት ማካሄድ

- አስተያየት የመስጠትና መቀበል ጽሁፍን ማደልና መገምገም፡፡ ተሳታፊዎች አስተያየቶቻቸውን አሰልጣኙን በሚመለከቱ ጉዳዮች ላይ እንዲያተኩር ማበረታታት፡፡ አሳታፊውን በሚመለከቱ ጉዳዮች ዙሪያ ለሚቀርቡ ጥያቄዎች ምላሽ መስጠት፡፡
- በቀረቡት አስተያየቶች ላይ ሙሉ በሙሉ ተሳታፊዎች ላይስማሙ እንደሚችሉ ማስታወስ፡፡ ሆኖም ግን መሻሻል ያለባቸው አንዳንድ ባህሪያትና ክህሎቶች ስለሚኖሩ ሁሉንም አስተያየቶች በአንክሮ ማየት ጠቀሜታ አለው፡፡
- ማነቃቃትን ለመፍጠር እያንዳንዱ የተግባር ማሳያ ልምምድ ከተደረገ በኋላ ለተሳታፊዎች ከተለመደው ጭብጨባ ወጣ ባለ መልኩ ምስጋና ማቅረብ፡፡ አሳታፊዎች ከመጀመራቸው በፊት ተሳታፊዎች ምን አይነት ጭብጨባ እንደሚወዱ መጠየቅ፡፡ (ለምሳሌ የተለየ ጭብጨባ መከተል፣ በእግር መሬት መደብደብ፣ ማውለብለብ፣ የተለየ ድምጽ ማውጣት፣ ወይም ፉጨት ማሰማት)

4. ተሳታፊዎች ለሥልጠና ተግባር ማሳያ ልምምድ ዝግጅት እንዲያደርጉ በቂ ጊዜና ለትግበራ ደግሞ ተገቢ ጊዜ መስጠት፡፡

5. ተሳታፊዎች አንገብጋቢ የሚሏቸውን ጥያቄዎች፣ አስተያየቶችና ስጋቶች እንዲያነሱ መጠየቅና መወያየት፡፡ ቡድኑ ላደረገው ተሳትፎ ምስጋና ማቅረብ፡፡

አስተያየት መስጠትና መቀበል

አስተያየት መስጠትና መቀበል አሰልጣኞች ባላቸው አቀራረብና ክህሎት ላይ ገንቢ ሃሣብ መስጠት ሲሆን አስተያቶቹ ምን ጥሩ እንደሰሩ፣ ማሻሻል የሚያስፈልጋቸው ነገሮችና ለማሻሻል የሚረዱ ተጨባጭ የመፍትሄ ሃሣቦችን ያካትታሉ፡፡ አመቻቾች የሚሰጣቸውን የማሻሻያ ሃሣቦች ምንም ምላሽ፣ መከላከያ ወይም የማሳመኛ ሃሣብ ሳይሰጡ ማድመጥና መቀበል መቻል አለባቸው፡፡ በአመቻቾች ቁጥጥር ሥር ባሉ ነገሮች ላይ ብቻ በማተኮር አስተያየት መስጠት አስፈላጊ ነው፡፡

አስተያየት የመስጠት መመሪያ

- ገንቢ አስተያየት ከመስጠቱ በፊት ለአቅራቢው ምስጋናና ማበረታቻ ማቅረብ
- አስተያየት ሰጪውን ለማመላከት እኔ የሚለውን ሰዋሰው ቅጽል መጠቀም ለምሳሌ “እኔ እንደማስበው” “እኔ እንዳየሁት” “እኔ እንደሚሰማኝ” “እኔ እንደተገነዘብኩት” በማለት አስተያየት መስጠት
- አስተያየቶችን አጭርና ግልጽ ማድረግ
- አሰልጣኙ ሊፈጽመውና ሊለውጠው በሚችለው ጉዳይ ላይ አስተያየት መስጠት
- የማሻሻያ ሃሣብ በማቅረብ አስተያየትን ገንቢ ማድረግ
- አስተያየቱ በግለሰቡ ላይ ሳይሆን በድርጊቱ ላይ እንዲያነጣጥር ማድረግ
- ያዩትንና የሰሙትን ማብራራት ነገር ግን እንደዚህ መሆን አለበት በማለት ውሳኔ አለመስጠት፡፡

የገንቢ አስተያየት ምሳሌ

በተግባር ልምምዱ መጀመሪያ ላይ በጣም ጠንቃቃ ነበሩ፡፡ የመወያየ ጊዜም ሰጥተውናል፡፡ እንዲሁም የኛን ተሳትፎ አበረታትተዋል፡፡ ሆኖም ግን በሂደት የጊዜ አጠቃቀም ላይ ችግር ታይቷል፡፡ በዚህም የተነሳ ተግባሩን ለማጠናቀቅና ለማጠቃለል የጊዜ እጥረት ተከስቷል፡፡ ምናልባትም ከቡድኑ መካከል ሰዓት የሚቆጣጠር ሰው ቢኖርና በተሳታፊዎች የሚቀርቡ አስተያየቶችን መገደብ ቢቻል በተመደበው ጊዜ ውስጥ ማጠናቀቅ በተቻለ ነበር፡፡

ገንቢ ያልሆነ አስተያየት ምሳሌ

የተግባር ልምምዱን መቆጣጠር ሙሉ ለሙሉ የተሳነዎት ከመሆኑ ሌላ የጊዜ አጠቃቀምዎ የተበላሸ ነው፡፡ እንዲሁም ድምጽዎ የተዋጠና አስፈሪ ነው፡፡

አስተያየት የመቀበል መመሪያ

- በአንድ ጉዳይ ላይ ያተኮረና ገላጭ አስተያየት እንዲሰጥ መጠየቅ
- የቀረበውን አስተያየት ለመረዳት ማብራሪያ መጠየቅ
- አስተያየትን መቀበል፡፡ ምላሽ አለመስጠት፣ መከላከያ ለማቅረብ ወይም ለማሳመን አለመሞከር
- የሚሰጠውን አስተያየት ማድመጥና ሃሣባቸውን ያላካፈሉትን ማመስገን
- በቀረቡት አስተያየቶች ላይ ሃሣብ ማንፀባረቅ፡፡ የማሰልጠን ተግባርና ክህሎትን ለማሻሻል አስተያየቶችን እንደ ጠቃሚ መረጃ መውሰድ፡፡

የማሰልጠን ተግባር ልምምድ ግምገማ

ከዚህ በታች ለቀረቡት ጉዳዮች የተሳታፊዎች አፈጻጸም ደረጃን አጥጋቢ /አ/ ወይም መሻሻል ያለበት /መያ/ የሚሉት ሳጥን ውስጥ / √ / ምልክት በማስፈር አሳዩ፡፡ በአስተያየት ማስፈሪያ ሳጥን ውስጥ የተሳታፊዎችን አፈጻጸም ጥሩ ነበር ወይም መሻሻል ያስፈልገዋል የምትሉትን የተለያዩ አስተያየቶችና የመፍትሄ ሃሣቦች አስቀምጡ፡፡

የልምምድ ተግባር ________________ አሰልጣኝ/ኞች ________________________

መመዘኛ ነጥቦች	አ	መያ	የተለያዩ አስተያየቶችና የመፍትሄ ሃሣቦች
የተግባር መልመጃውንና ራሳቸውን አስተዋውቀዋል፡- አሰልጣኞች ራሳቸውንና የተግባር መልመጃውን አስተዋውቀዋል (ዓላማውን፣ ጠቀሜታውን፣ የጊዜ ሰሌዳን የሚጠበቁ ሚናዎችን አብራርተዋል) እንዲሁም የተግባር መልመጃ ጽሁፎችን በጥሩ ሁኔታ አድለዋል፡፡			
ሃሣባቸውን በግልጽ አቅርበዋል፡- አሰልጣኞች የርዕሰ ጉዳዮን ይዘት በሚገባ አስተላልፈዋል፣ መልመጃዎችን ግልጽ አድርገዋል፣ መመሪያዎቹ ለተሳታፊዎች ግልጽ መሆናቸውን አረጋግጠዋል፣ ጥያቄዎችን ግልጽ አድርገው አቅርበዋል፣ ለሚሰጡ መልሶች ጥሩ ማጠቃለያ ሰጥተዋል፣ ተሳታፊዎችን በንቃት አድምጠዋል፣ የተሳታፊዎች አዎንታዊ ማበረታቻ ሰጥተዋል (ምስጋና፣ አክብሮት ለአስተዋጽኦ ዋጋ መስጠት፣ ገንቢ አስተያየት) እንዲሁም ንግግር አልባ የኮሙኒኬሽን ዘዴዎችን በጥሩ ሁኔታ ተጠቅመዋል፡፡			
ሰልጣኞች የተግባር መልመጃዎችን እንዲሰሩ በሚገባ አሳትፈዋል፡- አሰልጣኞች ስለ ተግባር መልመጃዎቹ ተፈላጊ ውጤቶች፣ አስፈላጊ ማቴሪያሎችና የጊዜ ሰሌዳ ግልጽ መመሪያ ሰጥተዋል፡፡ እንደአስፈላጊነቱ አሳታፊዎቹ በጥሩ ሁኔታና በፈጠራ ተሳታፊዎችን በጥንድ ወይም በአነስተኛ ቡድን በመከፈል የተግባር መልመጃ እንዲሰሩ አድርገዋል፡፡ እንዲሁም አጠቃላይ ውይይት እንዲካሄድ አድርገዋል፡፡			
አሰልጣኞች ተሳታፊዎችን በቅርበት አግዘዋል፡- መመሪያዎችን ግልጽ ያደርጋሉ፣ ለጥያቄዎች መልስ ይሰጣሉ የተፈጠሩ ችግሮችን ይፈታሉ፡፡			
ሥልጠናውን በጥሩ ሁኔታ አካሂደዋል፡- አሰልጣኞች የአጠቃላይ ተሳታፊዎች ውይይትንና የአነስተኛ ቡድን ሥራ ሪፖርትን በሚገባ መርተዋል፣ ተሳትፎን አበረታተዋል፣ ተሳታፊዎች ያወጡትን የሥልጠና ደንቦች እንዲያከብሩ አድርገዋል፣ ፈታኝ የሆኑ ተሳታፊዎችን በአግባቡ ይዘዋል፣ የተመቻቸና ውጤታማ ሥልጠና እንዲሆን የቡድን መነቃቃትን ፈጥረዋል፡፡			

መመዘኛ ነጥቦች	አ	መያ	የተለያዩ አስተያየቶችና የመፍትሄ ሃሣቦች
የክፍለ ጊዜውን ማጠቃለያ በብቃት አከናውነዋል፡- አሰልጣኞች የተግባር መልመጃውን በተመለከተ የማጠቃለያ ሃሣብ አቅርበዋል፣ ቁልፍ ነጥቦችንና ጭብጦችን ለይተዋል፣ ቁልፍ ነጥቦችንና ጭብጦችን ከተሳታፊዎች ተሞክሮና ከሌሎች የሥልጠና ርዕሶች ጋር አዛምደዋል፡፡ ተሳታፊዎች የቀሰሙትን ትምህርት ወደ ተግባር እንዲለውጡ አስገንዝበዋል፡፡			
ጊዜን በአግባቡ ተጠቅመዋል እንዲሁም ጥሩ ዝግጅት አድርገዋል፡- አሰልጣኞች ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻ ጊዜያቸውን በአግባቡ ተጠቅመዋል፣ እያንዳንዱ የተግባር መልመጃ ተገቢ ጊዜ እንደተመደበለት አረጋግጠዋል፣ የተግባር መልመጃውንና ማቴሪያሎችን አስቀድመው አዘጋጅተዋል፡፡			
የቡድን ስሜት መፍጠር ችለዋል፡- አሰልጣኞች በቡድን ሥራ ትብብር አሳይተዋል፣ እያንዳንዱ የቡድን አባል ተገቢና ተመጣጣኝ ሚና እንዲኖረው አድርገዋል፡፡			
አሰልጣኞች ከሰልጣኞች ለመማር ያለው ዝግጁነት፡- አሰልጣኞች ከሰልጣኞች የሚቀርቡ አስተያየቶችን ለመቀበል እራሳቸውን ዝግጁ አድርገዋል፣ የተሳታፊዎች የተግባር ልምምድ ግምገማ ውጤትን ሙሉ ለሙሉ ለመረዳት ሞክረዋል፣ የማሻሻያ ሃሣቦችን አቅርበዋል፡፡			

ለሥልጠና የሚያገለግሉ ቅፆች

የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ
ቅድመ/ድኅረ ሥልጠና መጠይቅ

ማሳሰቢያ ከዚህ በታች ለቀረቡት ጥያቄዎች በራሳችሁ ዕውቀትና እምነት መሠረት ትክክለኛ ነው የምትሉትን መልስ ስጡ፡፡ ስማችሁን መጻፍ አይኖርባችሁም፡፡ በዚህ መንገድ የሚገኘው መረጃ አጠቃላይ የሥልጠናውን ይዘትና አቀራረብ ለመገምገም አስፈላጊነቱ የጎላ ነው፡፡

እናመሰግናለን፡፡

ሰልጣኞች ማንነታቸው በማይታወቅ መንገድ መጠይቁን እንዲመልሱ ለማድረግ ከሚያስችሉ ዘዴዎች መካከል የተወለዱበትን ወር፣ የተንቀሳቃሽ ስልክ ቁጥራቸውን የመጨረሻ ሶስት ቁጥሮች፣ የትውልድ ክልላቸውንና የመሳሰሉትን መጠቀም ይቻላል፡፡

መመሪያ ለሚከተሉት ጥያቄዎች ከቀረቡት አማራጮች መካከል ትክክለኛ መልስ ነው የምትሉትን ፊደል በመምረጥ አክብቡ፡፡

1. እንደ አለም ጤና ድርጅት ዘገባ ፅንስ ማቋረጥን የሚከለክሉ ሕጎች መኖር ፅንስ ማቋረጥ እንዲቀንስ ያደርጋል፡፡
    ሀ. እውነት
    ለ. ሀሰት
    ሐ. አላውቅም

2. አብዛኛዎቹ ሴቶች በመውለጃ እድሜያቸው ውስጥ ቢያንስ አንድ ጊዜ ፅንስ የማቋረጥ አጋጣሚ ይኖራቸዋል፡፡
    ሀ. እውነት
    ለ. ሀሰት
    ሐ. አላውቅም

3. ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት በሙያው የሰለጠኑ ጤና ሙያተኞች የአገልግሎት አግባብነት ባለው የሕክምና መሣሪያዎች በጤና ተቋማት ውስጥ ከተካሄደ ጥንቃቄ የተሞላበት የሕክምና አገልግሎቶች ውስጥ አንዱ ሆኖ መመደብ ይችላል፡፡
    ሀ. እውነት
    ለ. ሀሰት
    ሐ. አላውቅም

4. የኢትዮጵያ የወንጀል ሕግ በጋብቻ ውስጥ ያለች ሴት ፅንስ ማቋረጥ ብትፈልግ ባለቤቷ መፈረም እንዳለባት ያስገድዳል፡፡
    ሀ. እውነት
    ለ. ሀሰት
    ሐ. አላውቅም

5. የኢትዮጵያ የወንጀል ሕግ አፍላ ወጣቶች ፅንስ ከማቋረጣቸው በፊት ወላጆቻቸው መፈረም እንደሚኖርባቸው ያስገድዳል፡፡
    ሀ. እውነት
    ለ. ሀሰት
    ሐ. አላውቅም

6. የኢትዮጵያ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ማንኛዋም ሴት በመደፈር ወይም ከዘመድ ጋር በተደረገ ግንኙነት ከፀነሰች ፅንሱን ለማቋረጥ ወሲባዊ ጥቃት የደረሰባት መሆኑን የሚገልጽ ማስረጃ ማቅረብ እንዳለባት ያስገድዳል፡፡
    ሀ. እውነት
    ለ. ሀሰት
    ሐ. አላውቅም

7. ያልታቀደ እርግዝና ያጋጠማት አንዲት ሴት እርዳታችሁን ፈልጋ ብትመጣ ምን መልስ ይኖራችኋል?
    ሀ. እርግዝናውን በተመለከተ ራሷ መወሰኗ ትክክለኛ መሆኑን ማሳመን
    ለ. እርግዝናውን በተመለከተ ያሏትን ስሜቶች መረዳት፣ ለጥያቄዎቿ ተገቢውን መልስ መስጠት እና በመጨረሻም በራሷ ፈቃድ ውሳኔ ላይ እንድትደርስ አስፈላጊውን ድጋፍ ማድረግ
    ሐ. ፅንስ ማቋረጥ እንደማይኖርባት ማረጋገጥ

8. ከሚከተሉት አረፍተ ነገሮች ውስጥ በግል እምነት ምክንያት የፅንስ ማቋረጥ አገልግሎት መቃወምን በተመለከተ ትክክለኛ ያልሆነው የትኛው ነው?
    ሀ. በመንግሥት ጤና ተቋማት ውስጥ የሚሰሩ የጤና ባለሙያዎች በግል እምነታቸው ምክንያት ፅንስ የማቋረጥ ተግባርን የማይፈጽሙ ቢሆንም ትክክለኛ መረጃ መስጠትና አገልግሎቱ ወደሚሰጥበት ጤና ተቋም መላክ አለባቸው
    ለ. የመንግሥት የጤና ተቋም ኃላፊዎች ባላቸው የግል እምነት ምክንያት የጤና ተቋሙ ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት እንዳይሰጥ ማድረግ
    ሐ. ጤና ባለሙያዎች በድንገተኛ አደጋ ምክንያት ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት የፈለጉ ተጠቃሚዎችን ለመርዳት ያላቸው ፈቃደኛ አለመሆን
    መ. ጤና ባለሙያዎች በግል አመለካከታቸው ምክንያት በግል የጤና ተቋማት ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት እየሰጡ በሕዝባዊ ተቋማት ግን ይህን ለማድረግ ፈቃደኛ አለመሆን
    ሠ. ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ለመስጠት ቀጥተኛ የሙያ ኃላፊነት የሌላቸው ሠራተኞች ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎቶችን ለደንበኞች ለመስጠት ፈቃደኛ አለመሆን

9. የኢትዮጵያ የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ በመጀመሪያው ሶስት ወር ጊዜ ፅንስ መቋረጥ የሚችልበት ሁኔታዎች ተብሎ ከተደነገጉት ውስጥ
    ሀ. ያለምንም ቅድመ ሁኔታ ፅንስ ማቋረጥ ይፈቀዳል
    ለ. እርግዝናው አስገድዶ በመድፈር ወይም ከዘመድ ጋር በተደረገ ግንኙነት የተፈጠረ ከሆነ
    ሐ. የእርግዝናው መቀጠል እናቲቱን ለከፋ የጤና ጉዳት የሚያጋልጣት ከሆነ
    መ. የእርግዝናው መቀጠል በእናትዬዋ ላይ አካላዊ ጉዳት የሚያስከትል ከሆነ
    ሠ. የእርግዝናው መቀጠል በእናትዬዋ ላይ የአዕምሮ ጉዳት የሚያስከትል ከሆነ
    ረ. የእርግዝናው መቀጠል በአባቱ ላይ የአዕምሮ ጉዳት የሚያስከትል ከሆነ
    ሰ. ፅንሱ ከፍተኛ የአካል ጉድለት ወይም በሽታ ያለበት ከሆነ
    ሸ. እናት ፅንሱ እንዲቋረጥ ብትጠይቅ
    ቀ. አላውቅም

10. ከሚከተሉት ውስጥ የትኞቹ በአለም አቀፍ የቤተሰብ ዕቅድ ፌዴሬሽን መተዳደሪያ ደንብ የተዋልዶና የሥነ ወሲብ መብቶች ውስጥ ይካተታሉ
    ሀ. መረጃና ትምህርት የማግኘት መብት
    ለ. ሕክምና ያለመፈለግ መብት
    ሐ. ለመውለድ፣ ላለመውለድ ወይም መቼ ለመውለድ የመወሰን መብት
    መ. በሕይወት የመኖር መብት
    ሠ. በግል የመስተናገድ መብት

ii. ከሚከተሉት ውስጥ ድህረ ፅንስ ማቋረጥ የእርግዝና መከላከያ አገልግሎትን በሚመለከት ትክክለኛ የሆነው የትኛው ነው?

ሀ. ሁሉም ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ያገኙ ሴቶች ወዲያውኑ የእርግዝና መከላከያ ዘዴዎችን መጠቀም ይኖርባቸዋል

ለ. ሴቶች የእርግዝና መከላከያ መጠቀም የሚኖርባቸው ባሎቻቸው ዘዴውን ከመረጡላቸው ብቻ ነው

ሐ. ሁሉም ሴቶች ፅንስ ካቋረጡ በኋላ ባሉት 10 ቀኖች ውስጥ እርግዝና ሊፈጠር ስለሚችል ያልታቀደ እርግዝናን ለመከላከል ከፈለጉ የእርግዝና መከላከያ መድኃኒቶችን የት እንደሚያገኙ መረጃ መስጠት

መ. ጥንቃቄ የተሞላው ፅንስ ማቋረጥ ከተካሄደ በኋላ ሁሉንም አይነት ዘመናዊ የእርግዝና መከላከያ ዘዴዎች መውሰድ ይችላሉ

ለሚከተሉት ጥያቄዎች በወቅቱ ያሏችሁን እምነቶችና ፍላጐቶች ያሟላል የምትሉትን መልስ ስጡ፡፡ ለአንድ ጥያቄ ከአንድ በላይ መልስ መስጠት አይፈቀድም፡፡

1. ፈጽሞ አልስማማም
2. አልስማማም
3. አስተያየት የለኝም
4. እስማማለሁ
5. በጣም እስማማለሁ

	ከአማራጮቹ መካከል መልስ የምትሉትን ቁጥር አክብቡ				
ፅንስ ማቋረጥ የሚያሳስበኝ ጉዳይ አይደለም፡፡	1	2	3	4	5
በኢትዮጵያ ሕግ በሚፈቅደው መሠረት ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት መሰጠቱን እደግፋለሁ፡፡	1	2	3	4	5
የኢትዮጵያ ሕግ በሚፈቅደው መሠረት ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት እንዲስፋፋ የማደርገው አስተዋጽኦ ያስደስተኛል፡፡	1	2	3	4	5
ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ሰጪ መሆኔን ለቅርብ ጓደኛዬ መንገር አያሳቅቀኝም፡፡	1	2	3	4	5
ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ሰጪ መሆኔን ለቅርብ የቤተሰብ አባላት መንገር አያሳቅቀኝም፡፡	1	2	3	4	5
ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ሲሰጥ መመልከት አያሳቅቀኝም፡፡	1	2	3	4	5
ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት የምሰጥም ወይም ባልደረቦቼን በሥራ የምደግፍ ብሆን አልሳቀቅም፡፡	1	2	3	4	5
ፅንስ ማቋረጥን በሚመለከት ያለኝ ስሜት በጣም እርስ በርሱ የሚጋጭ ነው፡፡	1	2	3	4	5
ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ከእኔ እሴቶች ጋር የሚጋጩ ጉዳዮችን በአግባቡ መግለጽ እችላለሁ፡፡	1	2	3	4	5
ፅንስ የሚያቋርጡ ሴቶች ችግሮችን በእኔ ላይ እንደደረሰ አድርጌ በማሰብ ከልቤ እቆረቆርላቸዋለሁ፡፡	1	2	3	4	5
ሁሉም ሴቶች በመጀመሪያው ሶስት ወር ውስጥ ጥንቃቄ የተሞላው ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ማግኘት ይኖርባቸዋል፡፡	1	2	3	4	5
በአንዳንድ ሁኔታዎች ምክንያት ከሶስት ወር በታች የሆነ ፅንስ ማቋረጥ መፈቀድ አይኖርበትም፡፡	1	2	3	4	5

ውጤታማና የሰልጣኞችን ፍላጐት የሚያሟላ ሥልጠና ለማዘጋጀት የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልስ ስጡ

በዚህ የሥልጠና መርሀ ግብር ይካተታሉ ብዬ የማስባቸው ሁለት ርዕሶች

1. ________________________________
2. ________________________________

ይህን ሥልጠና በአግባቡ ለመስጠት አሰልጣኞች ምን ተጨማሪ ነገር ማወቅ ይኖርባቸዋል
ሰልጣኞችን የሚመለከቱ መረጃዎች ይጠቀሱ

____

____

ለሚከተሉት ግላዊ መረጃዎች ምላሽ ስጥ

ጾታ _____________ ኃይማኖት _______________________

ሥራ ወይም የምትሰሩበት ድርጅት አንዱን ምረጡ

- የፅንስና የማህፀን ሐኪም
- ሚድዋይፍ ነርስ
- ሌላ ከጤና ባለሙያ ውጪ የሆነ ሙያ ካለ ይጠቀስ ________________________
- የጤና ድርጅቱ አስተዳዳሪ
- የሕግ ባለሙያ
- ጤና ጥበቃ
- የግብረሰናይ ድርጅቶች ባልደረባ
- ሴቶች ማህበር
- ጋዜጠኛ
- መሪ

ሌላ ካለ ይገለጽ ____

የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና መሠረታዊ የአመለካከት ለውጥ
የሰልጣኞች መገምገሚያ ቅጽ

ግብ፡- የዚህ ሥልጠና ግብ ሰልጣኞች ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎትን አስፈላጊነትና ተያያዥነት ያላቸው አገልግሎቶችን በተመለከተ ዕውቀት እንዲያገኙ፣ እንዲጠይቁና ያላቸውንም እሴቶች እንዲያጠናክሩ ለመርዳት ነው፡፡ በመሆኑም ጥንቃቄ የተሞላበት ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ያላቸው ግንዛቤና ሴቶችን ማዕከል ያደረገ አገልግሎት ተደራሽነት በማድረግ ረገድ ያለውን አስተሳሰብ ማጠናከር ይችላሉ፡፡

ዓላማዎች፡- ይህ ሥልጠና ከተጠናቀቀ በኋላ ሰልጣኞች

- ያልተፈለገ እርግዝና፣ ፅንስ ማቋረጥንና ፅንስ ያቋረጡ ሰዎችንና ቤተሰቦቻቸውን በሚመለከት የሚሰራጩ የተዛቡ አመለካከቶችን ከእውነታዎች ይለያሉ
- ፅንስ ማቋረጥ ላጋጠማቸው ሴቶች፣ ቤተሰቦቻቸውንና ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ለሚሰጡ ባለሙያዎች እውነተኛ ተቆርቋሪነታቸውን በተግባር ያሳያሉ
- በፅንስ ማቋረጥና በተዛማጅ ጉዳዮች ላይ ትክክለኛ መረጃ ይሰጣሉ
- ፅንስ ማቋረጥን በሚመለከት ያሏቸውን ወቅታዊ እሴቶችና እምነቶች በመለየት አማራጮች እና የሚያስከትሉትን ውጤቶች ይገልጻሉ
- ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎትን ሆነ አገልግሎት ፈላጊዎችን በሚመለከት ያሉ እሴቶችንና አመለካከቶችን በመምረጥ ተገቢውን ድጋፍ ለማድረግ እርግጠኞች ይሆናሉ
- ፅንስ ማቋረጥን በሚመለከት ያሉ አመለካከቶችና ፍላጐቶችን ካሏቸው እሴቶች ጋር የተቆራኙ መሆናቸውን ይገልጻሉ
- ጤና ሙያተኞች ፅንስ በማቋረጥ ረገድ ሙያው ባላቸው የግል አመለካከት የሙያ ግዴታዎች እና ኃላፊነቶች መካከል ያለውን ልዩነት ይለያሉ

የሚከተሉትን የፍላጐት መግለጫ ደረጃዎችን በመጠቀም ሥልጠናውን ገምግሙ፡፡ ለአስተያየት መስጫ በተሰጠው ቦታ ላይ ተጨማሪ መረጃዎችን በመስጠት ምክንያቶቻችሁን አስፍሩ፡፡

1. ፈጽሞ አልስማማም
2. አልስማማም
3. እስማማለሁ
4. በእጅጉ እስማማለሁ

- ሥልጠናው የታለመለትን ግብና ዓላማ አሳክቷል
  አስተያየት ________________________________

- ሥልጠናው በሚገባ የተደራጀ ነበር
  አስተያየት ________________________________

- አሰልጣኞች የሰልጣኞችን ፍላጐት ለማሟላት ምላሽ ሰጥተዋል
  አስተያየት ________________________________

- ለሥልጠና የተመረጡት ርዕሶች ተገቢ ነበሩ
  አስተያየት ____

- አሰልጣኞች ውጤታማ የሆነ የሥልጠና ዘዴ ተጠቅመው ነበር
  አስተያየት ____
- በሥልጠና ጊዜ ጥቅም ላይ የዋሉት ግብዓቶች ለምሳሌ ኢጋዥ ጽሁፎች መልመጃዎችና ወዘተ ትክክለኛ ነበሩ
  አስተያየት ____
- በሥልጠናው ጊዜ ውይይት ለማካሄድ የሚያስችል በቂ ጊዜ ነበር
  አስተያየት ____
- በሥልጠናው ጊዜ የተመደበው የሻይና የምሳ የእረፍት ጊዜ እንዲሁም የውሎ አበል ለሰልጣኞች ተስማሚ ነበር
  አስተያየት ____
- ሥልጠናውን ከዚህ በተሻለ መንገድ ለወደፊት ለማዘጋጀት ምን አስተያየት ትሰጣላችሁ?
  ____
  ____
  ____
- ሥልጠናውን በሚመለከት አጠቃላይ የማሻሻያ ሃሣብና አስተያየት ካለ
  ____
  ____
  ____

የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና መሠረታዊ የአመለካከት ለውጥ
የአሰልጣኞች ሥልጠና መገምገሚያ ቅጽ

ግብ፡- የዚህ ሥልጠና ግብ ሰልጣኞች ሥልጠናውን ውጤታማ በሆነ መልኩ መስጠት እንዲችሉ ያላቸውን ብቃት እንዲያጠናክሩ ለማስቻል ነው፡፡

ዓላማዎች፡- ይህ ሥልጠና ከተጠናቀቀ በኋላ ሰልጣኞች

- ያልተፈለገ እርግዝና፣ ፅንስ ማቋረጥንና ፅንስ ያቋረጡ ሰዎችንና ቤተሰቦቻቸውን በሚመለከት የሚሰራጩ የተዛቡ አመለካከቶችን ከእውነታዎች ይለያሉ
- ፅንስ ማቋረጥ ላጋጠማቸው ሴቶች፣ ቤተሰቦቻቸውንና ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ለሚሰጡ ባለሙያዎች እውነተኛ ተቆርቋሪነታቸውን በተግባር ያሳያሉ
- በፅንስ ማቋረጥና በተዛማጅ ጉዳዮች ላይ ትክክለኛ መረጃ ይሰጣሉ
- ፅንስ ማቋረጥን በሚመለከት ያሏቸውን ወቅታዊ እሴቶችና እምነቶች በመለየት አማራጮች እና የሚያስከትሉትን ውጤቶች ይገልጻሉ
- ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎትን ሆነ አገልግሎት ፈላጊዎችን በሚመለከት ያሉ እሴቶችንና አመለካከቶችን በመምረጥ ተገቢውን ድጋፍ ለማድረግ እርግጠኞች ይሆናሉ
- ፅንስ ማቋረጥን በሚመለከት ያሉ አመለካከቶችና ፍላጎቶችን ካሏቸው እሴቶች ጋር የተቆራኙ መሆናቸውን ይገልጻሉ
- ጤና ሙያተኞች ፅንስ በማቋረጥ ረገድ ሙያው ባላቸው የግል አመለካከት የሙያ ግዴታዎች እና ኃላፊነቶች መካከል ያለውን ልዩነት ይለያሉ
- ውጤታማ የአሰልጣኝ ባህሪያትን ይገልጻሉ፣ በተግባርም ያሳያሉ
- በሥልጠና ጊዜ የሚያጋጥሙ ፈታኝ ሁኔታዎችን በብቃት መቋቋም የሚያስችሉ መንገዶችን መግለጽ ይችላሉ

የሚከተሉትን የፍላጐት መግለጫ ደረጃዎችን በመጠቀም ሥልጠናውን ገምግሙ፡፡ ለአስተያየት መስጫ በተሰጠው ቦታ ላይ ተጨማሪ መረጃዎችን በመስጠት ምክንያቶቻችሁን አስፍሩ፡፡

1. ፈጽሞ አልስማማም
2. አልስማማም
3. እስማማለሁ
4. በእጅጉ እስማማለሁ

- ሥልጠናው የታለመለትን ግብና ዓላማ አሳክቷል
  አስተያየት ________________________________

- ሥልጠናው በሚገባ የተደራጀ ነበር
  አስተያየት ________________________________

- አሰልጣኞች የሰልጣኞችን ፍላጐት ለማሟላት ምላሽ ሰጥተዋል
  አስተያየት ________________________________

- ለሥልጠና የተመረጡት ርዕሶች ተገቢ ነበሩ
  አስተያየት ____

- አሰልጣኞች ውጤታማ የሆነ የሥልጠና ዘዴ ተጠቅመው ነበር
  አስተያየት ____

- በሥልጠና ጊዜ ጥቅም ላይ የዋሉት ግብዓቶች ለምሳሌ ኢጋዥ ጽሁፎች መልመጃዎችና ወዘተ ትክክለኛ ነበሩ
  አስተያየት ____

- በሥልጠናው ጊዜ ውይይት ለማካሄድ የሚያስችል በቂ ጊዜ ነበር
  አስተያየት ____

- በሥልጠናው ጊዜ የተመደበው የሻይና የምሳ የእረፍት ጊዜ እንዲሁም የውሎ አበል ለሰልጣኞች ተስማሚ ነበር
  አስተያየት ____

- ሥልጠናውን ከዚህ በተሻለ መንገድ ለወደፊት ለማዘጋጀት ምን አስተያየት ትሰጣላችሁ?

  ____

  ____

  ____

- ሥልጠናውን በሚመለከት አጠቃላይ የማሻሻያ ሃሣብና አስተያየት ካለ

  ____

  ____

  ____

እሴቶቻችንን ለማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ
የአሰልጣኞች የአንድ ቀን የሥልጠና መርሀ ግብር

ግብ፡- የዚህ ሥልጠና ግብ ሰልጣኞች ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ያላቸውን ጥያቄዎች፣ እሴቶችና አመለካከቶች በመመርመር አቋማቸውን እንዲያጠናክሩ ተገቢውን ድጋፍ መስጠት ነው፡፡ ይህም ሰልጣኞች ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎትን ለማስተዋወቅ ያላቸውን ግንዛቤና ፍላጐት ይጨምራል፡፡ በተመሳሳይ ሁኔታ ሰልጣኞች በሥልጠናው ጊዜ የሚሰጡ ጠቃሚ ሃሣቦችን በመጠቀምና እሴቶቻቸውን በመግለጽ የአመለካከት ለውጥ ለማምጣት የሚያስችል ሥልጠናን በተመለከተ ውጤታማ በሆነ መንገድ ለማካሄድ አቅማቸውን ይገነባላቸዋል፡፡

ዓላማዎች፡- ይህ የሥልጠና ጊዜ ከተጠናቀቀ በኋላ ሰልጣኞች

- ያልተፈለገ እርግዝናን፣ ፅንስ ማቋረጥን እና ችግሩ የገጠማቸው ሴቶችንና ቤተሰቦቻቸውን በተመለከተ ያሉ የተሳሳቱ አመለካከቶችንና አሉባልታዎችን ከእውነታዎች ጋር ማነጻጸር ይችላሉ፡፡
- በፅንስ ማቋረጥና ተዛማጅ ጉዳዮች ላይ ትክክለኛውን መረጃ መስጠት ይችላሉ፡፡
- ፅንስ ለሚያቋርጡ ሴቶች፣ ቤተሰቦቻቸው እና አገልግሎት ለሚሰጡ ባለሙያዎች እውነተኛ ተቆርቋሪነታቸውን በተግባር ያሳያሉ፡፡
- በወቅቱ ያላቸውን እሴቶች በመለየት አማራጮችንና የሚያስከትሉትን ውጤቶች ያብራራሉ፡፡
- ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎት ተጠቃሚዎችን በተመለከተ ሊኖረን ይገባል ብለው ያረጋገጧቸውን እምነቶችንና አመለካከቶችን ይመርጣሉ፡፡
- ፅንስ ከማቋረጥ ጋር የተዛመዱ እሴቶች ባህሪያትን ይገልጻሉ፡፡
- ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ባሏቸው የግል አመለካከቶችና የሙያው ሥነ ምግባር በሚፈቅደው የሥራ ኃላፊነቶች መካከል ያለውን ልዩነት ያነጻጽራሉ፡፡

ማስታወሻ ለአሰልጣኝ፡- በዚህ ሥልጠና የተካተቱ አንዳንድ ተግባራት ለአንድ ቀን ለሥልጠና መርሀ ግብር በሚያመች መንገድ ተስተካክለው ቀርበዋል፡፡ ስለሆነም አሰልጣኙ ተግባራትን አስቀድሞ በመቃኘት ተገቢ የሆኑትን መለየት ይኖርበታል/ባታል፡፡

የሥልጠና መርሀ ግብር

ሰዓት	የክፍለ ጊዜው ርዕስ	አሰልጣኝ	አስፈላጊ የሥልጠና ማቴሪያሎች
ከ 02:00-02:30	ምዝገባ ቅድመ ሥልጠና ግምገማ/መጠይቅ ሰልጣኞች በወቅቱ ያላቸውን ዕውቀት፣ አመለካከትና የምኞት ደረጃ በመገምገም ውጤቱን በሥልጠናው ጊዜ መጠቀም ይገባዋል		
ከ 02:30-03:00	የሥልጠና መግቢያ እንኳን ደህና መጣችሁ ንግግር • የአሰልጣኝና የሰልጣኞች የእርስ በእርስ ትውውቅ • የሥልጠናው ርዕስ ግብና ዓላማዎች ማስተዋወቅ • ከሥልጠናው ወይም ከሥልጠናው መርሀ ግብር ውጪ ምን እንደሚጠብቁ መጠየቅ • የሥልጠናውን መርሀ ግብር ማስተዋወቅ • በጊዜው መልስ ያላገኙ ጥያቄዎች ሊመዘገቡበት የሚችል ፍሊፕ ቻርት ማዘጋጀት • የሥልጠናውን መርሀ ግብር ማስተዋወቅ • በሥልጠናው ጊዜ የሚያገለግሉ የጋራ ደንቦችን ማውጣት • በሥልጠናው ጊዜ የሚደረጉ አስተዳደራዊ ድጋፎችን ማሳወቅ		
ከ 03:00-03:30	የእናቶችን ሞት ምክንያት እንዲሁም የእናቶችን ሞት መቀነሻ ዘዴዎች		
ከ 03:30-04:15	ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ እውነታዎችን መቃኘት • ጥንቃቄ የተሞላበት ፅንስ ማቋረጥ እና የእናቶች ጤንነት • የተሻሻለው የኢትዮጵያ ፅንስ ማቋረጥ ሕግና መመሪያ		
ከ 04:15-04:30	የሻይ እረፍት		
ከ 04:30-05:00	ምክንያቱ ምንድን ነው (ካልተፈለገ እርግዝና እና ከፅንስ ማቋረጥ ጋር ተዛማጅ ጉዳዮች እና የሚያጋልጡ ምክንያቶችን ማወቅ) ስለ እሴቶቻችን ማሰብ፣ አመለካከታችንን መቃኘት		
ከ 05:00-06:00	ስለ እሴቶቻችን ማሰብ		
ከ 06:00-06:30	አራቱ ማዕዘናት		
ከ 06:30-07:30	ምሣ		
ከ 07:30-08:30	ለምን ሞተች		
ከ 08:30-09:15	የመጨረሻው ፅንስ ማቋረጥ		
ከ 09:15-09:30	የሻይ እረፍት		
ከ 09:30-10:30	የግል አመለካከትና የሙያ ኃላፊነት		
ከ 10:30-11:00	ስለ ፅንስ ማቋረጥ መወያየት (መነጋገር)		
ከ 11:00-11:15	ማጠቃለያ ሃሣብ ማንፀባረቅ		
ከ 11:15-11:30	ድህረ ሥልጠና ግምገማ		
ከ 11:30-12:00	የአሰልጣኞች ውይይት		

የፅንስ ማቋረጥ እሴቶችን የማጥራትና የአመለካከት
መሠረታዊ ለውጥ ተግባራት መርሀ ግብር
(የጤና ባለሙያ ላልሆኑ)

ጊዜ	ርዕስ	አወያይ/አሳታፊ
02:30-03:00	የተሳታፊዎች ምዝገባና የቅድመ ምዘና መረጃን መሰብሰብ	
03:00-03:05	የእንኳን ደህና መጣችሁና የመግቢያ ንግግር	
03:05-03:15	መግቢያ፣ የውይይቱ ግብና ዓላማ፣ የተሳታፊዎች ፍላጐት ምዘና፣ መርሀ ግብር፣ የተሳታፊዎች መመሪያና አስተዳደራዊ ጉዳዮች	
03:15-03:30	የተዋልዶ ጤና፣ የተዋልዶ ጤና መብቶችና ፅንስ ማቋረጥ	
03:30-04:15	ፅንስ ማቋረጥና የእናቶች ሞት - መረጃዎችና አኃዞች	
04:15-04:45	የተሻሻለው የኢትዮጵያ ፅንስ ማቋረጥ ሕግና የአፈጻጸም መመሪያ	
04:45-05:15	የሻይ ቡና እረፍት	
05:15-05:30	የስሜት ደረጃዎች	
05:30-06:30	ስለ እሴቶች ማሰብ	
06:30-07:30	የምሣ እረፍት	
07:30-08:30	አራቱ ማዕዘናት	
08:30-08:50	የሻይ ቡና እረፍት	
08:50-09:30	ለምን ሞተች	
09:30-10:30	የመጨረሻው ፅንስ ማቋረጥ	
10:30-11:30	በፅንስ ማቋረጥ ዙሪያ መወያየት	

እሴቶቻችንን ለማጥራትና ለአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ለአሰልጣኞች ሥልጠና የተዘጋጀ የሶስት ቀን የሥልጠና ግብ ዓላማና መርሀ ግብር

ግብ፡- የዚህ ሥልጠና ግብ ሰልጣኞች ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ያላቸውን ጥያቄዎች፣ እሴቶችና አመለካከቶች በመመርመር አቋማቸውን እንዲያጠናክሩ ተገቢውን ድጋፍ መስጠት ነው፡፡ ይህም ሰልጣኞች ፅንስ የማቋረጥ አገልግሎትን ለማስተዋወቅ ያላቸውን ግንዛቤና ፍላጐት ይጨምራል፡፡ በተመሳሳይ ሁኔታ ሰልጣኞች በሥልጠናው ጊዜ የሚሰጡ ጠቃሚ ሃሣቦችን በመጠቀምና እሴቶቻቸውን በመግለጽ የአመለካከት ለውጥ ለማምጣት የሚያስችል ሥልጠና ውጤታማ በሆነ መንገድ ለማካሄድ አቅማቸውን ይገነባላቸዋል፡፡

ዓላማዎች፡- ይህ ሥልጠና ከተጠናቀቀ በኋላ ሰልጣኞች

- ያልተፈለገ እርግዝናን፣ ፅንስ ማቋረጥን እና ችግሩ የገጠማቸው ሴቶችንና ቤተሰቦቻቸውን በተመለከተ ያሉ የተሳሳቱ አመለካከቶችንና አሉባልታዎችን ከእውነታዎች ጋር ማነጻጸር ይችላሉ፡፡
- በፅንስ ማቋረጥና ተዛማጅ ጉዳዮች ላይ ትክክለኛውን መረጃ መስጠት ይችላሉ፡፡
- ፅንስ ለሚያቋርጡ ሴቶች፣ ቤተሰቦቻቸው እና አገልግሎት ለሚሰጡ ባለሙያዎች እውነተኛ ተቆርቋሪነታቸውን በተግባር ያሳያሉ፡፡
- በወቅቱ ያላቸውን እሴቶች በመለየት አማራጮችንና የሚያስከትሉትን ውጤቶች ያብራራሉ፡፡
- ፅንስ ከማቋረጥ ጋር የተዛመዱ እሴቶች ባህሪያትን ይገልጻሉ፡፡
- ሰልጣኞች የጤና ሙያተኞች ከሆኑ ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ባሏቸው የግል አመለካከቶችና የሙያው ሥነ ምግባር በሚፈቅደው የሥራ ኃላፊነቶች ያለውን ልዩነት ያነጻጽራሉ፡፡
- እሴቶችን በመግለጽ አመለካከትን መቀየር ግብ ዓላማዎችና ይህን ትስስር የሚገልፀውን ንድፈ ሃሣባዊ ማዕቀፍ ያብራራሉ፡፡
- ውጤታማ የሆነ አሰልጣኝ ባህሪያትን ይገልጻሉ፡፡
- በወቅቱ ያላቸውን የማሰልጠን ክህሎት በመገምገም መሻሻል የሚገባቸውን ይለያሉ፡፡
- በሥልጠናው ጊዜ የሚያጋጥሙ ፈታኝ ሁኔታዎችን በብቃት ለመቋቋም የሚያስችሉ ዘዴዎችን ይገልጻሉ፡፡
- ውጤታማ የአሰለጣጠን ክህሎትን መግለጽና መተግበር ይችላሉ፡፡

<u>**ማስታወሻ ለአሰልጣኝ**</u>፡- በዚህ ሥልጠና የሚካፈሉ ተሳታፊዎችን በጥንቃቄ መምረጥ እጅግ አስፈላጊ ነው፡፡ ሰልጣኞች ከአሁን በፊት ሥልጠና የመስጠት ልምድ ያላቸው መሆን ይኖርባቸዋል፡፡ ከዚህ በተጨማሪ ፅንስ የማቋረጥ ሥልጠናን አስፈላጊነት ሥርዓተ ጾታንና ተዋልዶ ጤናን በተመለከተ ተገቢ ዕውቀት ሊኖራቸው ይገባል፡፡ ከላይ የተዘረዘሩ ቅድመ ሁኔታዎችን ያሟሉ ሰልጣኞችም ቢሆን እራሳቸውን ችለው ሥልጠና ከመስጠታቸው በፊት ልምድ ባለው አሰልጣኝ እየታገዙ ተጨማሪ ልምምድ ማካሄድ ይኖርባቸዋል፡፡ በመሠረተ ሃሣቡ ደረጃ ሥልጠናው በሚዘጋጅበት ጊዜ ሰልጣኞች ሙሉ ጊዜያቸውን ለዚሁ ተግባር በማዋል ማታ የቤት ሥራ መሥራት የሚችሉበት ሁኔታ መመቻቸት ይኖርበታል፡፡

የሥልጠና መርሀ ግብር

ሰዓት	የክፍለ ጊዜው ርዕስ	አሰልጣኝ	አስፈላጊ የሥልጠና ማቴሪያሎች
ከ 02:00-02:30	ምዝገባ ቅድመ ሥልጠና ግምገማ በዚህ ጊዜ የሰልጣኞችን ዕውቀት፣ አመለካከት፣ የፍላጐት ደረጃ እና ከሥልጠናው ምን እንደሚጠብቁ አስቀድሞ በመለየት ሥልጠናውን ከፍላጐቶቻቸው ጋር ለማጣጣም መሞከር ይኖርበታል		
ከ 02:30-03:50	የሥልጠና መግቢያ እንኳን ደህና መጣችሁ ንግግር • ይህ የአሰልጣኙ ተግባር ነው፡፡ የአሰልጣኝና ሰልጣኞች የእርስ በእርስ ትውውቅ • የሥልጠናውን ርዕስ ግብና ዓላማዎች ማስተዋወቅ • ከሥልጠናው ምን እንደሚጠብቁ መጠየቅ • የሥልጠናውን መርሀ ግብር ማስተዋወቅ • በጊዜው መልስ ያላገኙ ጥያቄዎች ሊመዘገቡበት የሚችል ተገልባጭ ወረቀት ማዘጋጀት • የሥልጠናውን መርሀ ግብር • በሥልጠናው ጊዜ የሚያገለግሉ የጋራ ደንቦችን ማውጣት • የሥልጠናው ሂደት መገምገሚያ ዘዴዎችን ማሳወቅ • በሥልጠናው ጊዜ የሚደረጉ አስተዳደራዊ ድጋፎችን ማሳወቅ		
ከ 03:50-04:05	ማነቃቂያ ማካሄድ ተስፋና ጥርጣሬ		
ከ 04:05-04:45	ውይይት ማጫር አሰልጣኝ በአካባቢው የተለመደ ፅንስ በማቋረጥ ጉዳይ ላይ ክርክር የሚያስነሳ ታሪክን በማቅረብ ውይይት እንዲካሄድ ምቹ ሁኔታን ይፈጥራል		
ከ 04:45-05:00	የሻይ እረፍት		
ከ 05:00-06:15	ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ እውነታዎችን መቃኘት • ፅንስ ማቋረጥና የእርግዝና መከላከያዎችን ትርጓሜ ፅንስ ከማቋረጥ ጋር በተዛመደ የእናቶች ህመምና ሞት ሁኔታ፣ ፅንስ ማቋረጥን የተመለከቱ በአካባቢው የተገኙ የጥናት ውጤቶችና ስዕላዊ መግለጫዎችን ማቅረብ • ፅንስ ማቋረጥን የተመለከቱ ጠቃሚ ሕጐችና መመሪያዎች ይህን በተመለከተ የኢትዮጵያ የፅንስ ማቋረጥ ሕግ አንዱና ዋናው ነው		
ከ 06:15-06:45	የፍላጐት ደረጃዎች		
ከ 06:45-07:45	ምሣ		
ከ 07:45-08:45	"ምክንያቱ ምንድን ነው" (ካልተፈለገ እርግዝና እና ከፅንስ ማቋረጥ ጋር ተዛማጅ ጉዳዮች የሚያጋልጡ ምክንያቶችን ማወቅ)		
ከ 08:45-09:45	"ስለ እሴቶቻችን ማሰብ"		

ሰዓት	የክፍለ ጊዜው ርዕስ	አሰልጣኝ	አስፈላጊ የሥልጠና ማቴሪያሎች
ከ 09:45-10:00	የሻይ እረፍት		
ከ 10:00-10:55	የተዋልዶ ጤና መብቶችና ፅንስ ማቋረጥ		
ከ 10:55-11:20	መልሶ የማስተማር የሥልጠና ተግባር		
ከ 11:20-11:30	የቀኑን ውሎ መገምገም በዚህ ጊዜ ውጤታማ የተዋልዶ ጤና ሥልጠና በተሰኘው ውስጥ የቀኑን ውሎ መገምገሚያ ቅጽ መጠቀም		
ከ 11:30-12:15	ረዳት አሰልጣኞች የቀኑን ውሎ በሚመለከት ሃሣብ ይቀያየራሉ		
ምሽት	ሰልጣኞች በቡድን ሆነው በማንበብ የመጀመሪያ ተግባሮችን ለማካሄድ ዝግጅት ይጀምራሉ		
ሁለተኛ ቀን			
ከ 02:30-02:45	ያለፈውን የሥልጠና ቀን በአጭሩ በመከለስ የዕለቱን መርሀ ግብር መቃኘት እንደአስፈላጊነቱ በወቅቱ መልስ ያላገኙ ጥያቄዎች የሰፈሩበትን ዝርዝር በማየት መልስ ማግኘት የሚገባቸው ጉዳዮች ካሉ መልስ መስጠት		
ከ 02:45-03:00	አስፈላጊ ከሆነ ማነቃቂያ ማካሄድ ውጤታማ የተዋልዶ ጤና ሥልጠና በተሰኘው ውስጥ በምሳሌነት የሚጠቀስ ማነቃቂያን መጠቀም ይቻላል		
ከ 03:00-04:00	እሴቶቻችንን ለማጥራትና ለአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ (VCAT) ቅኝት		
ከ 04:00-04:35	የአሰልጣኝ ባህሪያት		
ከ 04:35-04:50	የሻይ እረፍት		
ከ 04:50-05:35	እሴቶቻችንን ለማጥራትና ለአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ (VCAT) ፈታኝ ሁኔታዎችን መቋቋም		
ከ 05:35-06:30	የማሰልጠን ልምምድ የመጨረሻ ዝግጅት		
ከ 06:30-07:30	ምሣ		
ከ 07:30-08:05	ቡድን አንድ መስመር የማቋረጥ ተግባርን በመልሶ ማስተማር ያከናውናል፡፡ በቀረበው ውይይት ላይ 5 ደቂቃ በመጠቀም የቃል መልስ ይሰጣሉ አስተያየት ይቀበላል ወይም ይሰጣል		
ከ 08:05-08:55	ቡድን ሁለት “ለምን ሞተች” የሚለው ርዕስ ላይ መልሶ የማስተማር ልምምድ ያደርጋሉ፡፡ በ5 ደቂቃ ውስጥ አስተያየት ይቀበላል ወይም ይሰጣል		
ከ 08:55-09:50	ቡድን ሶስት በአራት ማዕዘናት በመቆም ፍላጐትን ለመግለጽ ተሞክሮ የማስተማር ልምምድ ያደርጋሉ፡፡ 5 ደቂቃዎችን በመጠቀም አስተያየት ይቀበላል ወይም ይሰጣል		
ከ 09:50-10:05	የሻይ እረፍት		
አስፈላጊ ከሆነ	ማነቃቂያ		
ከ 10:05-10:50	ቡድን አራት “የመጨረሻውን ፅንስ ማቋረጥ” በሚመለከት መልሶ ማስተማር ይለማመዳሉ፡፡ በ5 ደቂቃ ውስጥ የቃል አስተያየት ይቀበላል ወይም ይሰጣል		

ሰዓት	የክፍለ ጊዜው ርዕስ	አሰልጣኝ	አስፈላጊ የሥልጠና ማቴሪያሎች
ከ 10:50-11:10	በአነስተኛ ቡድን ውይይት ከተካሄደ በኋላ ማስተካከያዎችንና የወደፊት ዕቅዶችን በጽሁፍ ይቀርባል		
ከ 11:10-11:20	የቀኑን ውሎ መገምገም		
ከ 11:20-12:15	ረዳት አሰልጣኝ የሥልጠናውን የቀን ክንውን አሳጥሮ ያቀርባል		
ምሽት	ሰልጣኞች በቡድን ሥራ በመመደብ የሁለተኛ ተግባራቸውን ለማከናወን የማንበብ ቅድመ ዝግጅት ያደርጋሉ		
ሶስተኛ ቀን			
ከ 02:30-02:45	ያለፈውን የሥልጠና ቀን በአጭሩ በመከለስ የዕለቱን መርሀ ግብር መቃኘት እንደአስፈላጊነቱ በወቅቱ መልስ ያላገኙ ጥያቄዎች የሰፈሩበትን ዝርዝር በማየት መልስ ማግኘት የሚገባቸው ጉዳዮች ካሉ መልስ መስጠት		
ከ 02:45-03:00	ማነቃቂያ ኳሱን ለሰልጣኞች በመወርወር እሴቶቻችንን አጥርቶ ለመረዳትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ግብ ዓላማዎች እና የንድፈ ሃሣብ ማዕቀፍ በድጋሚ መቃኘት		
ከ 03:00-03:50	የቡድን አንድ የማሰልጠን ልምምድ ሰልጣኞች በአነስተኛ ቡድን ተከፍለው በአካባቢው የተለመዱ ውይይትን ማነሳሳት የሚችሉ ጉዳዮችን እንዲለዩ ያደርጋል		
ከ 03:50-04:50	የቡድን ሁለት የማሰልጠን ልምምድ “አንተ ብትሆን ምን ታደርጋለህ” የሚለው ርዕስ ላይ ውይይት ያካሂዳሉ፡፡ በ5 ደቂቃ ውስጥ የቃል አስተያየት ይሰጣል ወይም ይቀበላል		
ከ 04:50-05:05	የሻይ እረፍት		
ከ 05:05-06:10	የቡድን ሶስት የማሰልጠን ልምምድ በግል እምነቶችና ባለሙያዎች ኃላፊነቶችም መካከል ያለውን ልዩነት በማነጻጸር ውይይት ያካሂዳል በመጨረሻም በ5 ደቂቃ ውስጥ የቃል አስተያየት ይቀበላል ወይም ይሰጣል		
ከ 06:10-07:10	ምሣ		
ከ 07:10-08:15	የቡድን አራት የማሰልጠን ልምምድ ፅንስ ማቋረጥን በተመለከተ ውይይት ያካሂዳል፡፡ 5 ደቂቃ በመጠቀም በተከናወነው ተግባር ላይ የቃል አስተያየት ይሰጣል ይቀበላል		
ከ 08:15-08:45	ሰልጣኞች በአነስተኛ ቡድን ውይይት በማካሄድ የማስተካከያ አስተያየታቸውንና የወደፊት ዕቅዳቸውን በጽሁፍ ያቀርባሉ፡፡ በመልሶ ማስተማር አጠቃላይ ውይይትና አስተያየት ይካሄዳል		
ከ 08:45-09:15	እሴቶቻችንን ለማጥራትና የአመለካከት መሠረታዊ ለውጥ ተግባራዊ ለማድረግ በቀጣይ መወሰድ የሚገባቸው እርምጃዎችን ያካተተ ዕቅድ ማውጣት		
ከ 09:15-09:30	የሻይ እረፍት		
ከ 09:30-09:55	አስፈላጊ ከሆነ ማነቃቂያ ማካሄድ		
ከ 09:55-10:15	ድህረ ሥልጠና ግምገማ		
ከ 10:15-10:30	በተገቢው ሁኔታ ያጠናቀቁ ሰልጣኞች የምስክር ወረቀት መስጠት		

ተጨማሪ ምንጮችና ዋቢ መጽሐፍት

Reproductive Health Access Project:

Getting started: Implementation of early abortion for providers/practitioners

http://www.reprodutiveaccess.org/getting_started/menu.htm

This guide is intended to help providers and practitioners integrate early abortion into primary care in a thoughtful, sensitive and effective way. Resources include factsheets, attitude surveys for staff and patients and a start-up kit for introducing manual vacuum aspiration into your practice.

Values clarification workshop

http://www.reproductiveaccess.org/getting_started/values_clar.htm includes tools for beginning a dialogue about abortion care with staff and colleagues. Designed by Vicki Breibart and Jini Tanenhaus of Planned Parenthood of New York City.

- **Abortion Conversations Project:**

http://www.abortionconversation.com

The Abortion Conversation Project is committed to eliminating the stigma often attached to abortion by creating new ways and opportunities to talk honestly and publicly about abortion.

The real-life experiences of providers and women themselves will enable people to understand and appreciate the complex moral decisionmaking surrounding a pregnancy decision.

- **Hope Clinic for Women:**

Abortion and options counseling

This comprehensive reference manual is based on author Anne Baker's years of experience providing counseling for women undergoing termination of pregnancy. Her manual can guide the implementation and initiation of abortion counseling services in health-care setting or improve understanding of abortion issues for advocacy purposes. Her expertise and sensitivity in dealing with a host of patient issues is apparent, and she provides useful guidelines to help clinic staff deal with the special stresses of working in an abortion clinic.

Ipas/Abortion Attitude Transformation: A Values Clarification Toolkit for Global Audiences

Additional Resources and Bibliography: Abortion and Reproductive Health VCAT/161

- **CHANGE Project:**

Understanding and challenging HIV stigma: Toolkit for action

http://www.changeproject.org/technical/hivaids/stigma.htm

The toolkit was designed to help nongovernmental organizations, community groups and HIV educators raise awareness and promote actions to challenge HIV stigma and discrimination.

Based on research in Ethiopia, Tanzania and Zambia, the toolkit contains more than 125 exercises, and many can be applied to stigma and other reproductive health issues.

- **Exhale:**

Pro-Voice: A framework for communicating personal experiences about abortion

http://www.4exhale.org/publications_pdfs/Pro-Voice_A_Framework.pdf

Exhale, an after-abortion support organization and counseling hotline, has developed a framework that can ensure that each person's unique experience with abortion is respected, supported and free from stigma. Its goal is to provide women, girls and their communities with a space in which their experiences, needs and feelings are heard and valued, regardless of where they might fall on a politicized spectrum. In order to reflect those feelings and meet those needs, Exhale learned to operate in a new framework for abortion.

Teaching support: A guide for training staff in after-abortion emotional support

http://www.4exhale.org/publications_pdfs/Exhale_TrainingGuide_order.pdf

This training guide contains information on issues that arise after abortion and useful exercises to help managers of health-care agencies, particularly abortion providers, develop staff competency on after-abortion issues. The guide provides three one-hour mini-trainings including exercises and handouts, on the social-cultural context of abortion and counseling strategies.

- **Planned Parenthood Association of South Africa (PPASA):**

Abortion values clarification training manual
This manual includes a one-day values clarification workshop that aims to identify and explore attitudes and concerns regarding termination of pregnancy (TOP); understand the need for tolerance of other viewpoints about TOP; develop an understanding of TOP in the South African context (including aspects of the Choice of TOP Bill, 1996); and to train facilitators to conduct abortion values clarification workshops. This manual includes an abortion attitudes scale.

- **National Abortion Federation (NAF):**

The abortion option: A values clarification guide for health care professionals
http://www.prochoice.org/pubs_research/publications/downloads/professional_education/abortion_option.pdf
This guide contains an overview of abortion laws in Canada and the United States; it highlights examples of personal and public health consequences of limited access to abortion services.
Ipas/Abortion Attitude Transformation; A Values Clarification Toolkit for Global Audiences
162 / Additional Resources and Bibliography: Abortion and Reproductive Health VCAT
This guide includes individual activities and exercises for values clarification that are divided into four main categories: external influences in the formation of our values; the role of our personal experiences in the formation of our values; self-evaluation of our objectivity when considering a woman's life circumstances related to pregnancy and her options; and professional roles and responsibilities.

- **TEACH Trainers Collaborative Working Group:**

Early abortion training workbook
http://www.teachtraining.org/trainingworkbook/earlyabortiontrainingworkbook.pdf
This workbook is designed for use in a clinical setting where an experienced trainer or provider is available to lead a discussion of its didactic context and exercises. Now in its second edition, the workbook is currently in use at top medical schools around the world. Includes values clarification exercises and talking points for facilitators that were adapted from the National Abortion Federation's *Obtaining abortion training: A guide for informed decision making* and a skills and experience inventory for providers that addresses questions of comfort and perceived barriers to providing services. (a trainer's workbook is also available).

- **Program for Appropriate Technology in Health (PATH) and Ipas:**

Sparking dialogue: Initiating community conversation on safe abortion
http://www.ipas.org/Publications/Sparking_dialogue_Initiating_community_conversation_on_safe_abortion.aspx?ht=
Community values, attitudes and behaviors regarding abortion often drive women to seek clandestine, unsafe abortions. *Sparking dialogue: Initiating community conversation on safe abortion* is a step-by-step guide, co-authored by Ipas and PATH, for developing behavior change communication (BCC) strategies that can help increase women's access to safe services and save women's lives. BCC activities help bring about personal and interpersonal changes, empowering people to absorb new ideas that lead to new behaviors.

- **Women's Health Project, School of Public Health, Faculty of Health Services, University of the Witwaterstrand:**

Health workers for choice: Working to improve quality of abortion services
This comprehensive workshop series was designed primarily as tool for health-services managers who want to improve the quality of abortion services, but these resources can be used with a variety of health providers and personnel, researchers and activities. The results of the workshops can help managers decide how to help and enable health-care workers to improve quality of care.

Values clarification workshop: Participant's guide
This participant's guide and workbook was developed by Karen Trueman to accompany the Women's Health Project's *Health workers for choice*: *Working to improve quality of abortion services* curriculum. The guide is designed for use by a variety of stakeholders including

*Ipas/*Abortion Attitude Transformation: A Values Clarification Toolkit for Global Audiences
Additional Resources and Bibliography: Abortion and Reproductive Health VCAT / 163 providers, peer educators, community leaders, religious leaders and advocates. It utilizes exercises that appear in the *Abortion values clarification manual* published by PPASA and other Ipas publications.

- **Ipas:**

Lidando com as valores e promovendo o accesso ao aborto legal e Seguro: Manuel de treinamento para profissionals de saude
http://www.ipas.org/Publications/asset_upload_file312_3550.pdf
From Ipas Brazil, a values clarification manual for professionals designed to promote discussion about values, ethical dilemmas and the legal framework surrounding abortion.
In Portuguese.

Improving access to safe abortion: Guidance on making high-quality services available
http:/www.ipas.org/publications/CD/ADVPACK-X05/english/index.htm
This CD-ROM, created by Family Care International and Ipas, is a comprehensive advocacy and information tool that includes everything needed to learn about unsafe abortion and make presentations on this topic. The package includes advocacy tools in English, Spanish and Portuguese that can be used with a range of audiences. It also includes PowerPoint presentations and a PDF of the World Health Organization's *Safe abortion: Technical and policy guidance for health systems*.

Women-centered abortion care: Reference manual and Trainer's manual
http://www.ipas.org/Publications/Woman-centered_abortion_care_Reference_manual.aspx?ht=
http://www.ipas.org/Publications/Wpman-centered_abortion_care_Trainers_manual.aspx?ht=
This manual is designed to be used by participants during individualized and group-based courses and also as a reference manual to help participants refresh and strengthen their skills.
Composed and 13 modules, it brings a new perspective to abortion-care training and service delivery. Features include a woman's rights approach to abortion care; unique considerations for special populations, including adolescents and survivors of sexual violence; guidance for use of both manual vacuum aspiration and medical abortion technologies; and recommendations for monitoring services and making linkages to communities.

Resources on religion and faith-based perspective on abortion

- **Catholics for Choice:**

http://www.cath4choice.org/
Catholics for Choice (CFC) shapes and advances sexual and reproductive ethics that are based on justice, reflect a commitment to women's well-being and respect and affirm the moral capacity of women and men to make sound decisions about their lives. Through discourse, education and advocacy, CFC works in the U.S. and internationally to infuse these values into public policy, community life, feminist analysis and Catholic social thinking and teaching.
Ipas/Abortion Attitude Transformation: A Values Clarifications Toolkit for Global Audiences
164 / Additional Resources and Bibliography: Abortion and Reproductive Health VCAT

- **Religious Tolerance.org:**

Abortion: All Sides of the issue:
http://www.religioustolerance.org/abortion.htm

- **Religious Coalition of Reproductive Choice:**

http://www.rcrc.org
The Religious Coalition for Reproductive Choice brings the moral power of religious communities to ensure reproductive choice through education and advocacy. The coalition seeks to give clear voice to the reproductive issues of people of color, those living in poverty, and other underserved populations.

- ***Abortion and Islam: Policies and practice in the Middle East and North Africa***

This paper by Leila Hessini featured in *Reproductive Health Matters* provides an overview of legal, religious, medical and social factors that serve to support or hinder women's access to safe abortion

services in the 21 predominantly Muslim countries of the Middle East and North Africa (MENA) region, where one in ten pregnancies ends in abortion.

- **Center for Reproductive Rights:**

Religious voices worldwide support choice: Pro-choice perspectives in five world religions
http://www.reproductiverights.org/pdf/pub_bp_tk_religious.pdf

Resources on Conscientious Objection

- **Women's Legal Centre (South Africa):**

Conscientious objection and the implementation of the Choice on Termination of Pregnancy Act 92 of 1996 in South Africa
This manual uses a question-and-answer format and practical examples to assist health facility managers and abortion advocates balance the state's duties to ensure access to safe abortion services while dealing with health-care workers' right to conscientiously object to performing abortion. It is written for the specific context of the Choice on Termination of Pregnancy Act 92 of 1996 in South Africa, but the information can be useful for other settings dealing with similar conflicts.

- **International Federation of Gynecology and Obstetrics:**

Resolution on conscientious objection
http://www.figo.org/initiatives_conscientious.asp

- **The limits of conscientious objection to abortion in the developing world**

This article by Louis-Jacquez van Bogaert for *Developing World Bioethics* discusses the limits of conscientious objection to abortion in the developing world.

Video and Documentary Resources

- ***Choices of the heart: The Margaret Sanger story***

Directed by Paul Shapiro, 1995; DVD, 92 minutes, English
Set in 1914 in New York City, this powerful biopic examines the life of nurse, public reformist and Planned Parenthood founder Margaret Sanger. In an era when discussing sexuality was taboo, Sanger dedicated herself to raising awareness about birth control despite the public outcry about her teaching. Dana Delany, Rod Steiner and Henry Czemy star; narrated by Jason Priestley.

- ***Back alley Detroit***

Produced by Daniel Friedman and Sharon Grimberg, 1992; DVD, 47 minutes, English
http://www.filmakers.com/indivs/BackAlleyDetroit.htm
The generation that came of age since Roe v. Wade knows little of the sordid realities once faced by women seeking to end an unwanted pregnancy in the United States. This historical documentary tells the story of illegal abortions as they were experienced by all kinds of women – rich and poor, white and minority, married and single. It chronicles the physicians, clergy and women's health activists whose quiet defiance of abortion laws stands as a dramatic unwritten chapter in the history of U.S. civil disobedience.
Among those who risked prosection were the members of the Jane Collective. This clandestine group was composed of self-taught activists who safely performed more than 10,000 abortions in Chicago. Back alley Detroit recalls a period when women lived in terror of unwanted pregnancies, while an underworld profited from their vulnerability.

- ***Life matters: The story of an illegal abortionist***

By Kyle Boyd, 1992; DVD, 49 minutes, English
www.filmakers.com/indivs/LifeMatters.htm
When women could not get legal abortions, there were only a handful of courageous doctors who risked imprisonment, loss of license and their futures to provide safe abortions to women.
This filmmaker's father, Dr. Curtis Boyd, was one such individual. A one-time Pentecostal preacher, Dr. Boyd was influenced by the social changes of the 1960s. As a small-town physician, he performed thousands of abortions to women.

It was only after abortion became legal in 1973 that Dr. Boyd became subject to severe harassment. Despite this, he continues to provide abortion services because he believes abortion is not only a fundamental women's rights issue, but that it is a human rights issue as well. As he puts it, "by providing abortion services, we are in fact helping to make the world a better place."

***Ipas /* Abortion Attitude Transformation: A Values Clarification Toolkit for Global Audiences**

166 / Additional Resources and Bibliography: Abortion and Reproductive Health VCAT

- **Rosita**

Attie & Goldwater Productions, 2005; DVD, 58 minutes, English and Spanish
http://attiegoldwater.com/rositathemovie/doc.htm
Rosa, a 9-year-old Nicaraguan girl, was raped and became pregnant in Costa Rica and returned with her family to Nicaragua to seek a therapeutic abortion.

- **The abortion diaries**

By Penny Lane, 2004; DVD, 30 minutes, English
http://theabortiondiaries.com/
This documentary features 12 women who speak candidly about their experiences with abortion. The women are doctors, subway workers, artists, activists, military personnel, teachers and students. They are black, Latina, Jewish and white. They are mothers or child-free, and they range in age from 19 to 54. Their stories are interwoven with the filmmaker's diary entries to present a compelling, moving and at times surprisingly funny "dinner party" where the audience is invited to hear what women say behind closed doors about motherhood, medical technology, sex, spirituality, love, work and their own bodies.

- **Vera Drake**

Directed by Mike Leigh, 2004; EVD, 125 minutes, English
Vera Drake is a selfless woman who is completely devoted to, and loved by, her working-class family. She spends her days doting on them and caring for her sick neighbor and elderly mother. However, she also secretly visits women and helps them induce miscarriages for unwanted pregnancies. While the practice was illegal in 1950s England, Vera sees herself as simply helping women in need, and always does so with a smile and kind words of encouragement. When the authorities finally find her out, Vera's world and family life rapidly unravel.

- **Voices of choice: Physicians who provided abortions before Roe v. Wade**

Physicians for Reproductive Choice and Health, 2003; DVD, 24 minutes, English
http://www.voicesofchoice.org/
This DVD and discussion guide are part of a multimedia project that includes unedited videotapes and transcripts of more than 20 interviews with physicians and others; a book of interviews and archival photographs; a touring exhibition and website. The project documents the experiences of physicians and others involved in abortion care and reform prior to the 1973
Roe v. Wade decision legalizing abortion in the United States. The aim is to document the horrible effects of illegal abortion on women's health and lives and the social and historical ramifications of a time when health-care providers worked to care for women who needlessly suffered from complications of unsafe abortion. *Voices of Choice* educates viewers about the past so they may better understand the present and advocate for continued safe abortion care in the United States and elsewhere.

Ipas / Abortion Attitude Transformation: A Values Clarification Toolkit for Global Audiences

Additional Resources and Bibliography: Abortion and Reproductive Health VCAT / 167

- **We can do it better: Inside an independent abortion clinic**

Mindy Sobota and Luke Walden; VHS & CD-ROM, 33 minutes, English
http://www.filmakers.com/indivs/WeCanDoIt.htm
This video documents the inspiring example of Four Women, Inc., and independent abortion and gynecology clinic in a small, post-industrial Massachusetts town. It presents a rare and intimate look at the daily work of providing excellent abortion care.

- **When abortion was illegal: Untold stories**

By Dorothy Fadiman, Concentric Media, 1992: VHS, 28 minutes, English
http://www.archive.org/details/when_abortion_was_illegal

This Academy Award-nominated film features compelling first-person accounts that reveal the physical, legal and emotional consequences of criminalizing abortion. In this film, women speak frankly about their own experiences with illegal abortions, some for the first time. Doctors and health-care workers describe the challenges they faced trying to save women from the suffering caused by unsafe abortions, sometimes risking imprisonment and their professions. Friends and family members share their personal remembrances. This poignant oral history, which recounts the untold stories of women caught in a difficult circumstance and those who tried to help them, reveals the brutal deaths and other tragedies, as well as the courage and heroism, of a shrouded time.

Bibliography

Ahman, E. and I. Shah. 2002. Unsafe abortion: Worldwide estimates for 2000. *Reproductive Health Matters*, 10(19):13-17.

Allport, Gordon, W. 1961. *Pattern and growth in personality*. New York, Holt, Rinehart & Winston.

Ajzen, I. 1985. From intentions to actions: A theory of planned behavior. In Kuhl, J. and J. Beckman, eds. *Action-control: From cognition to behavior.* Heidelberg, Springer.

Ajzen, I. 1988. *Attitudes, personality, and behavior*. Chicago, IL, Dorsey Press.

Ajzen, I. 1991. The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50:179-211.

Ajzen, I. and M. Fishbein. 1980. *Understanding attitudes and predicting social behavior*. Englewood Cliffs, NJ, Prentice Hall.

Arcana, Judith. 2005. *You don't know. Goshen*, CT, Chicory Blue Press.

Armitage, C. and J. Christian, eds. 2004. *From attitudes to behavior: Basic and applied research on the theory of planned behavior*. New Brunswick, NJ, Transaction Publishers.

Baker, Anne. 1995. *Abortion and options counseling*. Granite City, IL, The Hope Clinic.

Benin, M. 1985. Determinants of opposition to abortion: An analysis of the hard and soft scales.

Sociological Perspectives, 28(2):199-216.

Bernard, M., G. Maio, and J. Olson. 2003. The vulnerability of values to attack: Inoculation of values and value-relevant attitudes. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29(1):63-75.

Braithwaite, V., and W. Scott. 1991. Values. In Wrightsman, L., ed. *Measures of personality and social psychology attitudes*. San Diego, CA, Academic Press.

Charles, C., A. Gafni, T. Whelan, and O'Brien, M. (2005). Treatment decision aids: Conceptual issues and future directions. *Health Expectations*, 8: 114-125.

Coeytaux, F., K. Moore, and L. Gelberg. 2003. Convincing new providers to offer medical abortion:

What will it take? *Perspectives on Sexual and Reproductive Health*, 35(1):44-47.

Dans, P. E. 1992. Medical students and abortion: reconciling personal beliefs and professional roles at one medical school. *Academic Medicine*, 67(3):207-11.

Dewey, J. 1939. *Theory of valuation.* Chicago, University of Chicago Press.

Espey, E., T. Ogburn, and F. Dorman. 2004. Student attitudes about a clinical experience in abortion care during the obstetrics and gynecology clerkship. *Academic Medicine*, 79(1):96-100.

Exhale. 2005. *Teaching support: A guide for training staff in after-abortion emotional support*. Oakland, CA, Exhale.

Ipas \ Abortion Attitude Transformation: A Values Clarification Toolkit for Global Audiences

Additional Resources and Bibliography: VCAT Bibliography / 169

Feather, N. 1992. Values, valences, expectations, and actions. *Journal of Social Issues*, 48(2):109-125.

Feather, N. 1995. Values, valences, and choice: The influence of values on perceived attractiveness and choice of alternatives. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68(6):1135-1151.

Fonn, S. and M. Xaba. 1996. *Health workers for change*. Geneva, World Health Organization.

Foy, R., A. Walker, C. Ramsay, G. Penney, J. Grimshaw, and J. Francis. 2005. Theory-based identification of barriers to quality improvement: Induced abortion care. *International Journal for Quality in Health Care*, 17(2):147-155.

Freire, P. 1970. *Pedagogy of the oppressed*. New York, Continuum.

Hart, G. 1978. *Values clarification for counselors*. Springfield, IL, Charles C. Thomas.

Hilton, S. and J. Allyn Piliavin. 2004. Values: Reviving a dormant concept. *Annual Review of Sociology*, 30:359-395.

Hope, A. and D. Timmel. 1984. *Training for transformation: A handbook for community workers*.

Harare, Zimbabwe, Mambo Press. Hutcheon, P. 1972. Value theory: Toward conceptual clarification. *The British Journal of Sociology*, 23:172-187.

International Federation of Gynecology and Obstetrics. 2005. *Resolution on "conscientious objection*." London, FIGO. Available online at http://www.figo.org/initiatives_conscientious.asp.

Joas, H. 1996. *The creativity of action*. Cambridge, UK, Polity.

Joas, H. 2000. *The genesis of values*. Cambridge, UK, Polity.

Joffe, C. 1995. *Doctors of conscience: The struggle to provide abortion before and after Roe v. Wade*.

Boston, Beacon Press. Karel, M., J. Powell, and M. Cantor. 2004. Using a values discussion guide to facilitate communication in advance care planning. *Patient Education and Counseling*, 55:22-31.

Kinnier, R. T. 1987. Development of a values conflict resolution assessment. *Journal of Counseling & Development*, 34(1), 31-37.

Kinnier, R. T. 1995. A reconceptualization of values clarification: Values conflict resolution. *Journal of Counseling & Development*, 74:18-24.

Kirschenbaum, H. 1977. *Advanced value clarification*. La Jolla, CA, University Associates.

Klein, S., W. Karchner, and D. O'Connell. 2002. Interventions to prevent HIV-related stigma and discrimination: Findings and recommendations for public health practice. *Journal of Public*

Health Management and Practice, 8(6):44-53.

Kluckhohn, C. 1951. Values and value-orientations in the theory of action. In Parsons, T. and E. Shils, eds. *Toward a general theory of action*. New York, Harper.

Kunyk, D. and J. Olson. 2001. Clarification of conceptualizations of empathy. *Journal of Advanced Nursing*, 35(3):317-325.

Major, B. and R. Gramzow. 1999. Abortion as stigma: Cognitive and emotional implications of

concealment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77(4):735-745.

Mandler, G. 1993. Approaches to a psychology of value. In Hechter, M., L. Nadel, and R. Michod, eds. *The origin of values*. New York, Aldine Transaction.

Marais, Thea. 1996. *Abortion values clarification training manual*. Melrose, South Africa, Planned Parenthood Association of South Africa.

Marais, Thea. 1996. *Provisional overall results from abortion values clarification workshop pilot study*. Unpublished.

Maslow, A. 1959. *New knowledge in human values*. New York, Harper & Brothers.

Millner, V. and R. Hanks. 2002. Induced abortion: An ethical conundrum for counselors. *Journal of Counseling & Development*, 80:57-63.

Millstein, S. G. 1996. Utility of the theories of reasoned action and planned behavior for predicting physician behavior: A prospective analysis. *Health Psychology*, 15(5):398-402.

Mitchell, Ellen M. H., Karen A. Trueman, Mosotho C. Gabriel, Alyssa Fine, and Manentsa Nthabiseng. 2004. *Accelerating the pace of progress in South Africa: An evaluation of the impact of values clarification workshops on termination of pregnancy access in Limpopo Province*. Johannesburg, Ipas.

Mitchell, Ellen M. H., Karen A. Trueman, Mosotho C. Gabriel, Lindsey B. Bickers Bock. 2005. *Building alliances from ambivalence: Evaluation of abortion values clarification workshops with stakeholders in South Africa*. African Journal of Reproductive Health, 9(3):89-99.

Mosconi, J. and J. Emmett. 2003. Effects of a values clarification curriculum on high school students' definitions of success. *Professional School Counseling Journal*, 7(2):68-78.

Moustakas, C. 1966. *The authentic teacher: Sensitivity and awareness in the classroom*. Cambridge,

MA, Howard A. Doyle.National Abortion Federation. 2005. *The abortion option: A values clarification guide for health care professionals*. Washington, DC, NAF.

Naylor, N., and M. O'Sullivan. 2005. Conscientious objection and the implementation of the choice on termination of pregnancy act 92 of 1996 in South Africa. Cape Town: Women's Legal Centre and Ipas.

Neumann, J., and K. Olive. 2003. Absolute versus relative values: Effects on family practitioners and psychiatrists. *Southern Medical Journal*, 96(5):452-457.

Okonofua, F., S. Shittu, F. Oronsaye, D. Ogunsakin, S. Ogbomwan, and M. Zayyan. 2005. Attitudes and practices of private medical providers towards family planning and abortion services in Nigeria.

Acta Obstetricia et Gynecologica Scandinavica, 84:270-280.

Parashar, S. 2004. Perception of values: A study of future professionals. *Journal of Human Values*, 10(2):143-152.

Raths, L., M. Harmin, and S. Simon. 1966. *Values and teaching: Working with values in the classroom*.

Columbus, OH, Charles E. Merrill Publishing Co.

Raths, L., M. Harmin, and S. Simon. 1978. *Values and teaching: Working with values in the classroom*, 2nd edition. Columbus, OH, Charles E. Merrill Publishing Co.

Rogers, C. 1961. *On becoming a person*. Boston, Houghton Mifflin.

Rohan, M. J. 2000. A rose by any name? The values construct. *Personality and Social Psychology Review*, 4(3):255-277.

Rokeach, M. 1973. *The nature of human values*. New York, Free Press.

Rokeach, M. 1979. *Understanding human values: Individual and societal*. New York, Free Press.

Rowe, A., D. de Savigny, C. Lanata, and C. Victoria. 2005. How can we achieve and maintain high quality performance of health workers in low-resource settings? *Lancet*, 366:1026-1035.

Rutledge, S. and N. Abell. 2005. Awareness, acceptance, and action: An emerging framework for understanding AIDS stigmatizing attitudes among community leaders in Barbados. *AIDS Patient Care and STDs*, 19(3):186-199.

Schwartz, S. and W. Bilsky. 1987. Toward a universal psychological structure of human values. *Journal of Personality and Social Psychology*, 53:550-562.

Schwartz, S. and W. Bilsky. 1990. Toward a theory of the universal content and structure of values: Extensions and cross-cultural replications. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58(5):878-891.

Schwartz, S. and N. Inbar-Saban. 1988. Values self-confrontation as a method to aid in weight loss. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(3):396-404.

Simmonds, K. and F. Likis. 2005. Providing options counseling for women with unintended pregnancies. *Journal of Obstetric, Gynecologic, & Neonatal Nursing*, 34:373-379.

Simon, S. 1974. *Meeting yourself halfway: 31 values clarification strategies for daily living*. Niles, IL,

Argus Communications. Simon, S., L. Howe, and H. Kirschenbaum. 1972. *Values clarification: A handbook of practical strategies for teachers and students*. New York, Hart.

Smith, M. 1977. *A practical guide to value clarification*. La Jolla, CA, University Associates.

Steele, S. 1979. *Values clarification in nursing*. New York, Appleton-Century-Crofts.

Turner, Katherine L., Christina Wegs, and Betsy Randall-David. 2003. *Effective training in reproductive health: Course design and delivery. Trainer's manual*. Chapel Hill, NC, Ipas.

Improving access to safe abortion: Guidance on making high-quality services available. A presentation package for advocates (global English version on the CD-ROM; additional language and regional versions available online at http://www.ipas.org/Publications/)

Women-centered abortion care: reference manual and trainer's manual available online at: http://www.ipas.org/Publications/

Conscientious objection and the implementation of the Choice on Termination of Pregnancy Act 92 of 1996 in South Africa, Nikki Naylor and Michelle O'Sullivan, Women's Legal Center

World Health Organization, sexual and reproductive health home page: http://www.who.int/reproductive-health/

Ipas IDEAS database: http://ideas.ipas.org/cgi-bin/ideas.ipas.org/ideas.cgi?request=index

POPLINE, the INFO Project: http://db.jhuccp.org/popinform/basic.html

ጤና ሚኒስቴር - ኢትዮጵያ
MINISTRY OF HEALTH - ETHIOPIA

የዜጎች ጤና ለሃገር ብልጽግና!
HEALTHER CITIZENS FOR PROSPEROUS NATION